

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

Г О Д И Ш Е Н О Т Ч Е Т

**на Комисията за защита на личните данни
за дейността ѝ през 2024 г.**

**на основание чл. 7, ал. 6 от Закона за
защита на личните данни**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. УВОД	6
II. АНАЛИЗ И ОТЧЕТ НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА КЗЛД, ЗАЛЕГНАЛИ В ГОДИШНИЯ ОТЧЕТ ЗА 2024 г.	7
III. ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА СУБЕКТИТЕ НА ДАННИ ПРИ ОБРАБОТВАНЕ НА ЛИЧНИТЕ ИМ ДАННИ	14
IV. КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ	71
V. ПРОИЗВОДСТВА ПО ИЗРАЗЯВАНЕ НА СТАНОВИЩА И УЧАСТИЕ В СЪГЛАСУВАТЕЛНИ ПРОЦЕДУРИ НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ПО ВЪПРОСИТЕ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ	127
VI. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ – ЦЕНТРАЛЕН ОРГАН ЗА ВЪНШНО ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА, ПОДАВАЩИ СИГНАЛИ ИЛИ ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАЩИ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НЕРЕДНОСТИ	181
VII. УЧАСТИЕ НА КЗЛД В МЕХАНИЗМИТЕ ЗА СЪГЛАСУВАНОСТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ КОМИТЕТ ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ	190
VIII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	202
IX. ПОДПОМАГАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА КЗЛД ЧРЕЗ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИ С НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО ФИНАНСИРАНЕ	217
X. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ – НАБЛЮДАВАЩ ОРГАН ОТНОСНО СИГУРНОСТТА НА ДАННИТЕ СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ	221
XI. ИНСТИТУЦИОНАЛНО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ. ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ	224
XII. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ, ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ И МАТЕРИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ.....	235
XIII. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА КЗЛД ЗА 2025 г.	245

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АВп	Агенция по вписванията
АЛД	Администратор на лични данни
АПК	Административнопроцесуален кодекс
АУАН	Акт за установяване на административно нарушение
ВАС	Върховен административен съд
ВИС	Визова информационна система
ВКС	Върховен касационен съд
ВНО	Водещ надзорен орган
ГПК	Граждански процесуален кодекс
ЕГН	Единен граждански номер
ДАБ	Държавна агенция за бежанците
ДВ	Държавен вестник
Директива (ЕС) 2016/680	Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета
Директива (ЕС) 2019/1937	Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 година относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза
ДЛЗД	Длъжностно лице по защита на данните
ЕКЗД	Европейски комитет по защита на данните
ЕНОЗД	Европейски надзорен орган по защита на данните
ЕС	Европейски съюз
ЗАДВ	Закон за адвокатурата

ЗАНН	Закон за административните нарушения и наказания
ЗГР	Закон за гражданската регистрация
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗДОИ	Закон за достъп до обществена информация
ЗЕС	Закон за електронните съобщения
ЗЗдр	Закон за здравето
ЗЗЛД	Закон за защита на личните данни
ЗЗЛПСПОИН	Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения
ЗМВР	Закон за МВР
ЗМИП	Закон за мерките срещу изпирането на пари
ЗНО	Засегнат надзорен орган
ЗПК	Закон за противодействие на корупцията
ЗТРРЮЛНЦ	Закон за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел
ИСВП	Информационна система на вътрешния пазар
КВПС	Канал за външно подаване на сигнали
КЗЛД, Комисията	Комисия за защита на личните данни
ККН	Комитет за координиран надзор към ЕКЗД
КПК	Комисията за противодействие на корупцията
КРС	Комисия за регулиране на съобщенията
КЗП	Комисия за защита на потребителите
ЛНЧ	Личен номер на чужденец
МВР	Министерство на вътрешните работи
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НАП	Национална агенция за приходите
НП	Наказателно постановление
НПК	Наказателнопроцесуален кодекс

ОВЗД	Оценка на въздействието върху защитата на данните
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ОЛД	Обработващ лични данни
ПДКЗЛДНА	Правилник за дейността на Комисията за защита на личните данни и на нейната администрация
Регламент (ЕС) 2016/679, Регламента, ОРЗД	Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните)
СЕС	Съд на Европейския съюз
ТРРЮЛНЦ	Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел
ЦИК	Централна избирателна комисия
ШИС	Шенгенска информационна система
NEIWA	Мрежа на европейските органи за интегритет и сигнализиране за нередности

I. УВОД

Настоящият отчет за дейността на Комисията за защита на личните данни (КЗЛД/Комисията) е изготвен на основание чл. 7, ал. 6 от Закона за защита на личните данни (ЗЗЛД) и обхваща периода от 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г.

Отчетът представя информация по всички основни направления на дейност на КЗЛД. Традиционно годишният доклад на Комисията започва с информация за реализираните цели и приоритети през отчетната година. Представени са важни акценти от надзорната дейност на Комисията, осъществявана по линия на разглеждането на жалби и сигнали за нарушения в областта на защитата на личните данни, на уведомления за нарушения на сигурността и извършените проверки на администратори на лични данни. Осъществен е преглед на практиката на КЗЛД по изразяване на становища по въпроси с принципен характер и от значим обществен интерес. Представени са международният опит на Комисията и дейността по линия на сътрудничеството със сродни органи и организации. Направен е обобщен преглед на административния капацитет и финансовото състояние на комисията.

II. АНАЛИЗ И ОТЧЕТ НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА КЗЛД, ЗАЛЕГНАЛИ В ГОДИШНИЯ ОТЧЕТ ЗА 2024 г.

1. Приемане на нова Стратегия на КЗЛД за развитие в областите на защитата на личните данни и на защитата на лицата, подаващи или оповестяващи сигнали за нарушения (хоризонт 2024 – 2029).

През 2024 г. се извършва цялостен преглед и анализ на новите законодателни актове в ЕС, приети във връзка с налагащата се дигитална епоха и касаещи защитата на личните данни, като се отчита, че КЗЛД ще е основен посредник между тази нова европейска законодателна рамка и ОРЗД при внедряването им на национално ниво. Изготвя се проект на нова стратегия, който отчита в цялост приоритетите, определени в националните документи и в тези на Европейската комисия (Акт за управление на данните, Акт за цифровите пазари, Акт за цифровите услуги, Акт за данните, Акт за оперативно съвместима Европа, Акт за цифровата самоличност, Акт за изкуствения интелект и др.). Проектът е във финален етап на разработване на експертно ниво. Новата Стратегия набелязва стратегическите цели и целевите политики на КЗЛД за следващ период, като отчита натрупаната практика до момента в областта на защитата на личните данни и по новото направление на дейност в областта на защитата на сигнализиращите лица (в сила от 2023 г.).

Във връзка с прилагането на последните комисията си поставя като нова стратегическа цел взаимодействието с другите национални секторни регулаторни органи по въпросите, свързани с дигиталния преход на ЕС, с основен акцент – осигуряване на ефективна защита на правата на всеки субект.

С определянето със Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН) през 2023 г. на КЗЛД като Централен орган за външно подаване на сигнали се поставя началото в изграждането на единна национална система за защита на лицата, подаващи сигнали за нарушения (whistleblowers). В новата Стратегия комисията приоритетно се ангажира с осигуряването на балансирана и ефективна защита на сигналподателите, както и с разширяване на сътрудничеството със задължените субекти и неправителствения сектор и утвърждаване на института на whistleblowers като част от управленските усилия за постигане на ползи както в публичната сфера, така и за бизнеса.

Практическата реализация на Стратегията се обвързва с адекватни механизми за навременно изпълнение, подробно разписани в разработен към нея План за действие и прилагане, с посочени конкретни действия и отговорници за изпълнение.

Продължаване на усилията на КЗЛД за пълноправно членство в Шенген

И през 2024 г. пълноправното членство на Република България в Шенген е постоянен приоритет на КЗЛД. Водещата дейност е извършването на периодични проверки на националните системи/звена на Европол, Евродак, ВИС и съответните консулства в чужбина, издаващи голям брой визи, във връзка със задълженията на КЗЛД за представяне на национални доклади за тази специфична надзорна дейност. В допълнение двама служители на КЗЛД се включват в мисии за оценки на шенгенското законодателство в областта на защитата на личните данни. Във връзка с предстоящата проверка на прилагането на постиженията на Шенген от страна на Република България, що се отнася до изпълнение на изискванията в областта на защитата на личните данни, КЗЛД предприема координационни инициативи с компетентните национални институции и продължава работата по подготовка на цялостен дигитален въстъпителен образователен курс за служители на компетентните ведомства с достъп до ШИС.

2. Осъществяване на надзорна дейност на КЗЛД по силата на Регламент (ЕС) 2018/1806.

И през отчетния период продължава активният обмен на информация между форматите на европейско ниво по отношение на осъществяването на координирания надзор върху широкомащабните информационни системи на Европейския съюз. В тази връзка приетият през 2024 г. Общ план за инспекции във Визовата информационна система, разработен съгласно Работната програма на Координационната група за надзор на Визовата информационна система, ще бъде неразделна част от контролните функции на КЗЛД по тази тема.

По линия на надзора за законосъобразност на обработването на лични данни от органите с достъп до Визовата информационна система през отчетния период КЗЛД извършва 3 броя планирани проверки, както следва: 2 проверки на консулски представителства на Република България в трети държави, издаващи голям брой визи (Република Турция и Република Сърбия), и 1 проверка на дружеството, на което е възложена

дейността за обработване на заявления за виза в качеството му на външен доставчик на услуги (VF Worldwide Holdings Ltd.). Подробна информация за това се представя в раздел IV на годишния отчет.

3. Продължаване на усилията на КЗЛД за членство в ОИСР

И през отчетния период КЗЛД продължава последователните си усилия за подпомагане постигането на една от основните цели на външната политика на Република България – присъединяването към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Представители на институцията продължават активното си участие в дейността на всички подготвителни работни групи и заседания на Междуведомствения координационен механизъм чрез изразяване на позиции и подготовка на аналитични документи в сферата на компетентност на КЗЛД, както и чрез активно участие в мисията на Комитета на ОИСР по политика в областта на цифровата икономика за извършване на технически преглед на присъединителния процес на Република България към Организацията. Продължават дейностите по изработването на наръчник с добри практики, адресиран към държавите кандидати за членство в Организацията. Инициативата на Комисията създава възможност за обобщаване на важните стъпки на всеки етап от кандидатстването за членство в ОИСР. След неговото завършване през 2025 г. същият ще бъде предложен за приемане като добра практика от Организацията.

4. Допълнителни правомощия на КЗЛД във връзка с новите широкомащабни информационни системи на ЕС

По силата на Регламент (ЕС) 2019/816 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 година за създаване на централизирана система за установяване на държавите членки, разполагащи с информация за присъди срещу граждани на трети държави и лица без гражданство (ECRIS-TCN), с цел допълване на Европейската информационна система за съдимост и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1726 държавите членки, чрез централния си орган, са длъжни да въвеждат данни в системата ECRIS-TCN за всеки осъден от нея гражданин на трета държава. Тези данни следва да включват пръстовите отпечатъци на въпросните лица, които са били взети в съответствие с националното право в хода на наказателно производство. Съгласно Регламент (ЕС) 2019/816 на по-късен етап записът на

данни в ECRIS-TCN може също така да включва портретни снимки на осъдения гражданин на трета държава.

Във връзка с подготовката на мерките за изпълнение на Регламент (ЕС) 2019/816 в края на отчетния период КЗЛД е домакин на среща с представителите на МП и МВР, на която са обсъдени както правните, така и организационно-техническите въпроси на предоставянето на данни от Националната автоматизирана дактилоскопна идентификационна система (AFIS), поддържана от МВР, на МП в качеството му на централен орган по въпросния регламент. В резултат на дискусиата от проведената среща КЗЛД изразява становище, че към момента в националното ни законодателство липсва правно основание, на базата на което МВР може да предоставя на Централното бюро за съдимост при МП данни за пръстовите отпечатащи на лицата, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) 2019/816 (ECRIS-TCN). Предоставянето на данни за пръстовите отпечатащи от Националната автоматизирана дактилоскопна идентификационна система (AFIS), поддържана от МВР, на Централното бюро за съдимост при Министерството на правосъдието за целите на изпълнението на Регламент (ЕС) 2019/816 (ECRIS-TCN), доколкото същите представляват специални категории лични данни по смисъла на чл. 9, § 1 вр. с чл. 4, т. 14 от Регламент (ЕС) 2016/679, следва да се регламентира на законово равнище в Закона за Министерството на вътрешните работи при спазване на условията на чл. 45, ал. 2 от Закона за защита на личните данни. Тъй като в базата данни на МВР за полицейската регистрация се съдържат пръстови отпечатащи на по-широк кръг от лица, следва да се въведат законови гаранции, че предоставянето на данни за пръстовите отпечатащи за целите на Регламент (ЕС) 2019/816 (ECRIS-TCN) ще се отнася само за категориите лица, попадащи в неговия обхват. Наредба № 8 от 26 февруари 2008 г. за функциите и организацията на дейността на бюрата за съдимост следва да предвижда мерки и за изпълнението на глава V от Регламент (ЕС) 2019/816, която урежда правата на субектите на данни, както и гаранции за тяхното ефективно упражняване на национално ниво.

5. Изграждане на нов подход в защитата на личните данни от КЗЛД, свързан с предизвикателствата от развитието на изкуствения интелект

След влизането в сила, считано от 1 август 2024 г., на Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО)

№ 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект) за държавите членки възникват редица задължения, чието своевременно изпълнение трябва да гарантира правна сигурност за развитието на инвестициите и иновациите в областта на изкуствения интелект, да улесни развитието на единен пазар в тази връзка, като същевременно гарантира спазването на ценностите на Съюза, залегнали в Хартата на основните права на ЕС и защитата на физическите лица. За тази цел през отчетния период Комисията прави анализ на законодателния акт за изкуствен интелект с цел идентифициране на всички аспекти, имащи отношение към нейната компетентност и правомощия. В тази връзка Комисията споделя виждането на Европейския комитет по защита на данните (Изявление 3/2024), че като национален орган за защита на данните тя трябва да играе активна роля по отношение на технологичните разработки по линия на изкуствения интелект, по-специално в изготвяне на позиции, обществени консултации, даване на насоки и становища, свързани с оценки на въздействие върху защитата на данните, провеждането на разследвания и др. Комисията ще съсредоточи своите усилия в тази посока в бъдещата си дейност, поради което посоченият приоритет остава актуален за надзорния орган и за следващи отчетни периоди.

6. Завишена защита на личните данни, насочена към заплахите за личните данни на лицата, свързани с цифровизирането на услугите и пазарите

През 2024 г. продължават усилията по съгласуване и въвеждане на мерките за изпълнение на Акта за цифровите услуги в националното законодателство като естествено продължение на работата в междуведомствената работна група към Комисията за регулиране на съобщенията през 2023 г. През отчетния период КЗЛД съгласува проекти на Закона за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения, с които се планира въвеждането на въпросните мерки.

Законът за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения (ЗИД на ЗЕС) има за цел да осигури прилагането на изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2065 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 година относно единния пазар на

цифрови услуги и за изменение на Директива 2000/31/ЕО (Акт за цифровите услуги) (ОВ, L 277/41 от 27 октомври 2022 г.).

С оглед хармонизирането на правилата, приложими за всички посреднически услуги на информационното общество, Актът за цифрови услуги въвежда редица мерки и задължения за доставчиците на тези услуги, пропорционални на размера, въздействието и рисковете, които техните услуги могат да създадат за гражданите в обществото. За да се проследи изпълнението на тези задължения, както и за правилното функциониране на Единния цифров пазар, регламентът предвижда създаването на механизъм и структури на европейско и национално ниво, които да осигурят ефективен надзор, сътрудничество и правоприлагане.

Проектът на ЗИД на ЗЕС регламентира статута и правомощията на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) като координатор за цифровите услуги по Регламента. За компетентни органи, които ще осъществяват контрол върху дейността на доставчиците на посреднически услуги по смисъла на Регламент 2022/2065, са определени КРС (за услуги, които не представляват платформи за споделяне на видеоклипове) и Съветът за електронни медии (по отношение предоставянето на посреднически услуги, които представляват платформи за споделяне на видеоклипове).

Законът за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения урежда процедурите по сертифицирането на органи за извънсъдебно разрешаване на спорове между получатели на услуги и доставчици на онлайн платформи по смисъла на Регламента, като са определени редът и условията за сертифициране и за отнемане на сертификата. В законопроекта се установяват правила относно процедурите за предоставяне на статут на доверен подател на сигнали и одобрен изследовател по смисъла на Акта за цифровите услуги, както и правила, свързани с предприемането на действия по получени жалби и сигнали срещу доставчици на посреднически услуги.

С приемането на предложени проект на ЗИД на ЗЕС ще се създаде необходимата законова рамка за въвеждането на мерки по прилагането на Регламент 2022/2065. По този начин България ще изпълни ангажиментите си като държава членка да осигури надлежното прилагане на правото на ЕС спрямо доставчиците на посреднически услуги. Законопроектът ще осигури необходимите условия и национални производства, които да гарантират

ефективното прилагане на новите правила и изисквания на европейското законодателство по отношение на предоставянето на цифрови услуги.

С оглед произведените през 2024 г. избори и динамичната работа на законодателния орган през този период законопроектът все още не е приет, но се очаква да влезе в програмата му.

7. Прилагане на нов подход в провеждането на обучение в сферата на защита на данните, вкл. съвременните заплахи пред защитата на данните

През 2024 г. продължават дейностите по постигането на тази дългосрочна цел. Прилагайки съвременен подход в провеждането на обучение в сферата на защита на данните, КЗЛД успява да завърши цялостно въвеждащо онлайн обучение в сферата на защитата на личните данни, насочено към публичния сектор. През отчетния период се предприемат необходимите действия, за да приключи подготовката на интерактивно учебно съдържание, отразяващо съвременните тенденции и предизвикателства пред защитата на личните данни, като същото да бъде предоставяно посредством облачно базирана учебна платформа с неограничен брой участници в първия етап от обучението по чл. 10, ал. 1, т. 6 от ЗЗЛД.

8. Провеждане на информационна кампания за повишаване на осведомеността на сигнализиращите лица и задължените субекти по ключови въпроси на ЗЗЛПСПОИН.

Една от целите и приоритетите на КЗЛД през 2024 г. е провеждане на информационна кампания за повишаване на осведомеността на сигнализиращите лица и задължените субекти по ключови въпроси на ЗЗЛПСПОИН.

В тази връзка се предприемат действия за информираност на заинтересованите лица по прилагането на ЗЗЛПСПОИН съвместно с: Базелския институт по управление (Конфедерация Швейцария); Съюза на българските журналисти; Българския център за нестопанско право; Асоциация „Прозрачност без граници“; Националното бюро за правна помощ. Отделно са извършени обучения по приложението на ЗЗЛПСПОИН в Института по публична администрация от страна на представители на КЗЛД на ръководни служители и експерти от публичната администрация.

III. ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА СУБЕКТИТЕ НА ДАННИ ПРИ ОБРАБОТВАНЕ НА ЛИЧНИТЕ ИМ ДАННИ

1. Производство по чл. 38, ал. 1 от ЗЗЛД. Прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и ЗЗЛД

Съгласно чл. 6, ал. 1 от ЗЗЛД Комисията за защита на личните данни е постоянно действащ независим надзорен орган, който осъществява защитата на лицата при обработването на техните лични данни и при осъществяването на достъпа до тези данни, както и контрола по спазването на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД. Комисията изпълнява задачите, вменени ѝ по смисъла на по чл. 57 от Регламента, в това число по чл. 57, § 1, буква „е“ – разглежда жалби, подадени от субект на данни, и разследва предмета на жалбата. Производството по жалби срещу актове или действия на администратор на лични данни (АЛД) се регламентира в чл. 38 и сл. от ЗЗЛД, съответно в Глава четвърта, Раздел II от Правилника за дейността на Комисията за защита на личните данни и нейната администрация.

При нарушаване на правата му по Регламент (ЕС) 2016/679 и по Закона за защита на личните данни субектът на данни има право да сезира комисията в срок 6 месеца от узнаване на нарушението, но не по-късно от две години от извършването му.

Производството започва по инициатива на субекта на данни или упълномощено от него лице и приключва с решение на КЗЛД, което има характер на индивидуален административен акт, подлежащ на двуинстанционен съдебен контрол. За разглеждане на жалби от КЗЛД не се дължат такси и в тази връзка възможността за защита остава достъпна за всяко физическо лице.

Производството е административно по своя характер, като освен специалните норми на ОРЗД и ЗЗЛД, касателно компетентността на КЗЛД и сроковете за сезиране, приложение намират и общите норми на Административнопроцесуалния кодекс, същите прилагани субсидиарно, в това число принципите на законност, безпристрастност, служебно начало,

равенство на страните, истинност, достъпност, публичност и прозрачност като гаранция за справедлив административен процес.

За да упражни правомощията си, Комисията следва да бъде валидно сезирана по един от следните начини: с писмено искане, подадено в деловодството на КЗЛД лично или чрез упълномощен представител, с писмо, по факс, по електронен път по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги или чрез системата за сигурно електронно връчване. Комисията не разглежда анонимни искания. Не се разглеждат и жалби, при съставянето на които е използвана латиница или друга графична система, различна от кирилицата (освен ако не са написани на език, различен от българския).

Анализ на постъпилите през 2024 г. жалби сочи, че предпочитан начин за сезиране на КЗЛД остава използването на пощенски и куриерски услуги. Запазва се тенденцията от 2023 г. за увеличаване на жалбите, постъпили чрез системата за сигурно електронно връчване, и тези, подадени по електронен път на имейла на КЗЛД. Единици са жалбите, депозираны лично в деловодството на КЗЛД, както и тези, подадени по факс. Остава голям броят на жалбите, подадени на имейла на КЗЛД без квалифициран електронен подпис, което е предпоставка за тяхната нередовност и забавяне на развитието на производството, респективно неговото прекратяване, в хипотезата на неизпълнени указания по потвърждаване на жалбата в законоустановените срокове.

Искането, с което се сезира Комисията, следва да съдържа: данни за искателя, адрес за кореспонденция, индивидуализиращи данни, свързани с естеството на искането, изложение на обстоятелствата, на които се основава искането, дата на узнаване на нарушението, пасивно легитимирана страна, дата и подпис. За определяне на местната подсъдност по чл. 133 от АПК следва да се посочи и постоянен адрес на подателя. При сезиране по електронен път жалбата трябва да бъде подписана с квалифициран електронен подпис, респективно подадена чрез системата за сигурно електронно връчване.

Предпоставки за допустимост на искането и упражняване на правомощията на КЗЛД са наличието на правен интерес на искателя, липсата на влязъл в сила административен акт със същия предмет и страни, липсата на висящо административно производство със същия предмет пред същия орган и с участието на същата страна независимо дали е във фазата на издаване, или оспорване, дееспособност на субекта на данни, наличието на въпрос от

компетентността на КЗЛД, както и спазване на законоустановените срокове за сезиране на надзорния орган. Сроковете за сезиране са преклузивни – 6 месеца от узнаване на нарушението, но не по-късно от две години от извършването му – за нарушения, извършени след 02.03.2019 г. За нарушения, извършени преди 02.03.2019 г., срокът за сезиране на КЗЛД е съответно 1 година от узнаване на нарушението, но не по-късно от 5 години от извършването му.

Извън компетентността на КЗЛД са жалби, касаещи обработване на лични данни от съда, прокуратурата и следствието при изпълнение на функциите им на органи на съдебната власт, като извън правната регулация на ОРЗД и ЗЗЛД, респективно извън правомощията на КЗЛД, е и обработването на лични данни от физическо лице в хода на чисто лични или домашни занимания, както и обработването на данни за починали лица освен в случаите по чл. 25е от ЗЗЛД. Претенциите за присъждане на обезщетение също са извън компетентността на Комисията, като съгласно нормата на чл. 39, ал. 2 от Закона за защита на личните данни субектът на данни може да претендира обезщетение за претърпени от него вреди вследствие неправомерно обработване на лични данни само по съдебен ред. Жалбите, удовлетворяващи изискванията за редовност и допустимост, се разглеждат по същество в открито заседание на КЗЛД с възможност за участие на страните и техните процесуални представители.

Чрез института на очевидната неоснователност законодателят допуска отклонение от производството. Съгласно чл. 57, § 1, буква „е“ от Регламент 2016/679 всеки надзорен орган, в случая КЗЛД, следва да разглежда жалби, подадени от субекти на данни, и да разследва предмета на жалбата, доколкото това е целесъобразно. Целесъобразността при разглеждането на жалбите и развитието на производството е процесуално доразвита във вътрешното законодателство – в чл. 38, ал. 4 от ЗЗЛД – когато жалбата е очевидно неоснователна или прекомерна, с решение на Комисията жалбата може да се остави без разглеждане. Приложението на института на очевидната неоснователност е в рамките на оперативната самостоятелност на КЗЛД и е израз на принципа на бързина и процесуална икономия в административното производство в хипотези, в които фактическата обстановка е безспорно установена и не е спорна между страните. В практиката си досега Комисията не е прилагала хипотезата на прекомерност.

С решението си по същество КЗЛД може да остави жалбата без уважение като неоснователна – когато не се установи нарушение на ОРЗД на правата на жалбоподателя, а при основателна жалба следва да упражни някое от предвидените в чл. 58, § 2 от Регламент (ЕС) 2016/679 правомощия:

а) да отправя предупреждения до АЛД или ОЛД, когато има вероятност операции по обработване на данни, които те възнамеряват да извършат, да нарушат разпоредбите на настоящия регламент;

б) да отправя официално предупреждение до АЛД или ОЛД, когато операции по обработване на данни са нарушили разпоредбите на настоящия регламент;

в) да разпорежда на АЛД или ОЛД да изпълни исканията на субекта на данни да упражнява правата си съгласно настоящия регламент;

г) да разпорежда на АЛД или ОЛД да съобрази операциите по обработване на данни с разпоредбите на настоящия регламент и ако е целесъобразно, това да стане по указан начин и в определен срок;

д) да разпорежда на АЛД да съобщава на субекта на данните за нарушение на сигурността на личните данни;

е) да налага временно или окончателно ограничаване, в т.ч. забрана, на обработването на данни;

ж) да разпорежда коригирането или изтриването на лични данни, или ограничаването на обработването им съгласно чл. 16, 17 и 18, както и уведомяването за тези действия на получатели, пред които личните данни са били разкрити съгласно чл. 17, § 2 и чл. 19;

и) да налага административно наказание „глоба“ или „имуществена санкция“ съгласно чл. 83 в допълнение към мерките, посочени в настоящия параграф, или вместо тях в зависимост от особеностите на всеки отделен случай;

й) да разпорежда преустановяването на потока на данни към получател в трета държава или към международна организация.

Нормативно установена е възможността за кумулативното налагане на административно наказание „глоба“ и/или „имуществена санкция“ в допълнение към наложена принудителна административна мярка, каквито по същество са тези по буква „б“, „в“, „г“, „д“, „е“, „ж“ и „й“ от Регламента.

2. Статистика и анализ на постъпилите в КЗЛД жалби

През 2024 г. КЗЛД е сезирана с над 1080 жалби, подадени от физически лица, не само български, но и чуждестранни граждани, с твърдения за нарушения при обработване на лични данни и упражняване на права. Забелязва се значително увеличаване на броя жалби в сравнение с предходната 2023 г., когато броят на жалбите е 900 и тези, подадени през 2022 г. – 770.

Запазва се тенденцията подадените жалби да се отличават с правна и фактическа сложност – повече от един жалбоподател и/или ответни страни, жалбоподатели, не само български, но и чуждестранни граждани или администратори на лични данни с основно място на установяване извън територията на Република България. Най-често при подаване на жалби срещу администратори на електронни сайтове не се посочват пасивно легитимирани страни, обстоятелство, което изисква и сътрудничество с органите на МВР за установяване на последните. Фактическата и правна сложност на казусите е свързана и със сложен фактически състав на твърдените нарушения, касаещи различни форми на обработване на лични данни и участие на повече от един администратор и/или обработващ в процеса на обработване на личните данни. Все по-често се налага провеждането на повече от едно открито заседание, извършване на проверки на място, допускане на експертизи, събиране на гласни доказателства, служебно конституиране на страни и сътрудничество с други надзорни органи, както и междуинституционално взаимодействие. В тази връзка за поредна година може да се отчете успешно междуинституционално взаимодействие/сътрудничество между Комисията, от една страна, и Националната агенция за приходите (НАП), Централната изборителна комисия (ЦИК), Националният институт по криминалистика, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“, Комисия за финансов надзор, органите на МВР и прокуратурата, от друга.

Запазва се като отрицателна тенденция в производствата, влияеща както върху продължителността, така и върху изхода им, пасивното поведение на жалбоподателите, които не вземат отношение по събраните в хода на производството доказателства, не оспорват твърденията на ответниците, не представят доказателства в подкрепа на твърденията си въпреки дадени от КЗЛД изрични указания за разпределяне на доказателствената тежест в процеса. Липсата на процесуална активност от страна на жалбоподателите невинаги може да бъде компенсирана от служебното начало, поради което част от жалбите се оставят без уважение като неоснователни и недоказани. Негативно влияние върху производството, и най-вече върху неговата продължителност, оказва и липсата на сътрудничество от страна на администраторите. Все по-често се наблюдава изричен отказ от съдействие при събиране на доказателства особено при проверки на място, или мълчалив отказ – непредоставяне в срок или въобще на изискани от надзорния орган изрично посочени писмени доказателства, относими към конкретното производство, или депозирани едва в рамките на откритите заседания множество нови доказателства, което налага отлагане на разглеждането на жалбите по същество за следващо заседание.

Секторите на дейност на АЛД, срещу които най-често постъпват през 2024 г. жалби от физически лица, са следните:

Видеонаблюдение	345	жалби
Банки и кредитни институции	109	жалби
Физически лица	83	жалби
Държавни органи	61	жалби
Телекомуникации	45	жалби
Политически субекти	33	жалби
Здравеопазване	22	жалби
Медии	22	жалби
Трудови и осигурителни услуги	11	жалби
Застраховане	10	жалби

Запазва се тенденцията сектор „Видеонаблюдение“ да е водещ по брой жалби. Наблюдава се драстично увеличение на подадените през 2024 г. жалби, които достигат 345, като продължава тенденцията по-голяма голяма част жалбите да са провокирани от дългогодишни конфликтни междуличностни проблеми на битово ниво. Броят на жалбите, подадени през 2024 г., е почти двойно по-голям от жалбите в сектора, подадени 2023 г. За сравнение броят на жалбите през 2023 г. е 178 на фона на 345 за 2024 г.

Разглеждането на казуси, свързани с обработване на лични данни чрез изградени системи за видеонаблюдение, отнема сериозен финансов и експертен ресурс на КЗЛД. Отчита се липсата на уреждане на обществените отношения извън тези по Закона за частната охранителна дейност, свързани с изграждане и поддържане на системи за видеонаблюдение от физически и юридически лица с цел защита на имоти. Все по-голям е броят на жалбите с предмет видеонаблюдение извън столицата, което допълнително затруднява производствата предвид липсата на териториални административни звена на КЗЛД. Допълнителен проблем е и липсата на сътрудничество в хода на производството от страна на администраторите.

Увеличен е и броят на жалбите, подадени срещу държавни органи от 33 през 2022 г., 56 през 2023 г., до 61 през 2024 г. Запазва се тенденцията тези жалби предимно да касаят упражняване на права, предоставяне на лични данни на трети лица/страни без съгласие на субекта на данни или събиране и съхранение на лични данни без основание.

Наблюдава се нарастване на броя жалби, подадени срещу банки и дружества, предлагащи кредитни услуги. През 2023 г. техният брой е 88, а през 2024 г. – 109. Секторът остава сред водещите, срещу които най-често постъпват оплаквания. Традиционно твърденията са за неправомерно предоставяне на лични данни на колекторски фирми за събиране на задължения от физическите лица, включително в хипотеза на изтекла давност, както и твърдения, свързани с употребата на лични данни за отпускане на кредити, без същите да са поискани и/или усвоени, особено такива, сключени в електронна среда посредством кандидатстване и отпускане на кредити по електронен път. Характерно за жалбите, подадени през 2024 г. в този сектор, са твърденията на жалбоподателите за

неправомерно, без тяхно съгласие обработване на личните им данни в хипотезата на ежемесечно предоставяне в Централния кредитен регистър на Българската народна банка на информация за кредитната задлъжнялост на лицето и отразяването им в този регистър на банката.

Продължава тенденцията за увеличаване на броя на жалбите, подадени срещу физически лица – през 2024 г. достига до 83. Жалбите са предхождани от усложнени конфликтни отношения между страните и са насочени предимно срещу предоставяне в хода на образуване между страните съдебни производства документи, съдържащи лични данни, и разпространение на лични данни и коментари в социалните мрежи.

Отчита се и увеличение на броя на жалбите, подадени в сектор „Здравеопазване“. През 2023 г. броят им е 14, а през 2024 г. – 22. Основен предмет на жалбите са твърдения за предоставяне на трети лица на чувствителна информация, касаеща здравния статус на субекта на лични данни и злоупотреба с лични данни за предоставяне на здравни услуги, отчитане на хоспитализации и прегледи, без такива да са реално осъществени. Въпреки относително малкия брой жалби, предвид спецификата на дейността на администраторите в този сектор, а именно лечебни заведения, лекари на индивидуална практика, диагностично-консултативни центрове и лаборатории, и големия обем от данни, които се обработват, секторът е под особено наблюдение предвид обстоятелството, че се касае за обработване на специална категория лични данни, свързани със здравословното състояние на лицата.

Наблюдава се драстично повишаване на жалбите, подадени срещу медии – 22 за 2024 г., на фона на 10 жалби за 2023 г. Твърденията за нарушения в този сектор са предимно за непропорционално обработване на лични данни, разкриване на чувствителна информация, обработване на специални категории лични данни, най-вече такива, свързани със здравословното състояние, респективно здравния статус на субекта на данни, както и непроизнасяне по подадени от субекти на данни заявления за упражняване на „правото да бъдеш забравен“ или изричен отказ на администратора да удовлетвори исканията за заличаване на лични данни и преустановяване на тяхното разпространение.

През 2024 г. е констатирано драстично намаляване на броя на жалбите, подадени срещу политически субекти. Докато през 2022 г. броят на жалбите в този сектор са 68, през

2023 г. са 60, то през 2024 г. броят им намалява до 33, като следва да се отбележи, че през 2024 г. постъпват жалби и срещу политически субекти, срещу които до момента не е имало оплаквания по отношение на обработване на лични данни в изборния процес. Жалбите касаят предимно злоупотреба с лични данни на физическите лица чрез включването им в списък на лицата, подкрепящи регистрацията на политически субект за участие в изборния процес, както и злоупотреба с лични данни за регистриране на лица като членове на секционни избирателни комисии. Причина за по-малкия брой жалби в този сектор може да се търси в издадените от КЗЛД разпореждания до политическите субекти относно обработването на лични данни в изборния процес, както и в наложените имуществени санкции.

Наблюдава се и значително намаляване на жалбите, подадени в сектор „Трудови и осигурителни услуги“. Докато през 2023 г. техният брой е 28, през 2024 г. намалява до 11. Традиционно тези жалби касаят твърдения за злоупотреба с лични данни за регистрирани в НАП трудови договори, без такива да са сключвани. Прави впечатление, че по-голяма част от администраторите, срещу които са подадени жалбите, не проявяват активност в производствата, не съдействат на КЗЛД при упражняване на контролните ѝ правомощия и са с минимален капитал, регистриран в ТРРЮЛНЦ. Затруднената комуникация с администраторите и необходимостта от служебно събиране на доказателства забавя тези производства.

Сравнително константен е броят жалби подадени срещу администратори в телекомуникационни сектор – 51 през 2021 г., 49 през 2022 г., 46 през 2023 г. и 45 през 2024 г. Секторът вече не е сред водещите по брой подадени жалби, като за това допринасят и наложените от КЗЛД имуществени санкции, издадените разпореждания и въведените от телекомуникационните дружества допълнителни технически и организационни мерки в процеса на обработване на лични данни. Предметът на жалбите, с които е сезирана КЗЛД, касае най-често предоставяне на лични данни за събиране на задължения, произтекли от сключени договори и електронни съобщения, сключване на договор за услуги без знание и съгласие на лицето и без реално същото да е ползвател на предоставената услуга. Наблюдава се ръст на жалбите в сектора, които касаят обработване на лични данни в електронна среда, както и обработване с участието на обработващ лични данни (ОЛД).

Сравнително константен е броят и на жалбите, подадени в сектор „Застраховане“ – 9 през 2022 г., 8 през 2023 г. и 10 през 2024 г.

Като тенденция малък остава броят на жалбите в сектор „Образование“ – 9 за 2024 г., като следва да се отбележи, че за 2023 г. броят им е бил 11. Въпреки това секторът е под особен надзор, доколкото засяга обработване на лични данни на малолетни и непълнолетни деца.

От разгледаните през 2024 г. жалби преобладаващ е броят на констатираните нарушения на чл. 6, § 1 от ОРЗД – обработване на лични данни без правно основание, както и обработване на личните данни в нарушение на принципите по чл. 5, § 1 от ОРЗД – „законосъобразност и добросъвестност“, „свеждане на данните до минимум“, „цялостност и поверителност“ и „точност“. Констатират се и нарушения, свързани с предприетите от администраторите технически и организационни мерки за защита на личните данни, както и такива, свързани с непроизнасяне по подадени от субекти на данни заявления за упражняване на права или произнасяне извън нормативно определените срокове. В тази връзка и най-често налаганите корективни мерки са именно за тези нарушения, като тази тенденция се запазва от 2021 г., 2022 г. и 2023 г.

През 2024 г. по повод постъпили жалби се прилагат следните корективни правомощия по чл. 58, § 2 от Регламент (ЕС) 2016/679:

- предупреждение по буква „а“ – 17 бр.;
- официално предупреждение по буква „б“ – 43 бр.;
- разпореждане по буква „в“ – 3 бр.;
- разпореждане по буква „г“ – 151 бр.;
- разпореждане по буква „ж“ – 4 бр.;
- имуществени санкции/глоби по буква „и“ – 54 бр.

Предвид спецификата на някои от нарушенията в допълнение към корективните мерки, най-често по тези по буква „г“, Комисията налага на администраторите и/или обработващите лични данни и административни наказания „имуществена санкция“ и/или

глоба. Общият размер на наложените 54 бр. санкции по ОРЗД е 375 200 лв. Отделно се налагат и две санкции по реда на ЗЗЛД (отм.) в общ размер на 12 000 лв.

Наложеният през 2024 г. глоби и имуществени санкции в производството по чл. 38 от ЗЗЛД варират от 500 лв. до 70 000 лв.

В процес на принудително събиране от НАП към 31.12.2024 г. са санкции, наложени с Решения на КЗЛД в производството по чл. 38 от ЗЗЛД, в размер на 927 227 лв. През 2024 г. е събрана сума в размер на 220 800 лв., в т.ч. платена по сметка на КЗЛД в размер на 202 000 лв. Санкциите, наложени с Решения на КЗЛД в процес на доброволно изпълнение, са в размер на 10 000 лв.

Водещи за определяне на размера на наложените имуществени санкции/глоби остават естеството, тежестта и продължителността на нарушението, целта на съответното обработване, броят на засегнатите субекти на данни, категориите лични данни, засегнати от нарушението, действията, предприети от администратора или обработващия лични данни за смекчаване на последиците от вредите, претърпени от субектите на данни, предишни нарушения на санкционираното лице, както и дали нарушителят е физическо или юридическо лице, респективно микро-, малко или средно предприятие. Определящ за размера на санкциите е и приложимият материален закон.

Съотношението между упражнените корективни правомощия по чл. 58, § 2 от ОРЗД е дадено в следната графика (фиг. 1):

Фиг. 1

С оглед крайното решение на КЗЛД произнасянията по жалби, разгледани през 2024 г., са, както следва:

- основателни – 213 жалби;
- неоснователни – 102 жалби;
- очевидно неоснователни – 30 жалби;
- недопустими – 42 жалби;
- нередовни – 126 жалби;
- оттеглени – 55 жалби.

В посочения период са подготвени над 210 отговора, касаещи реда за упражняване на права, сроковете за произнасяне от страна на администраторите и възможността за сезиране на КЗЛД.

Съотношението между основателни – неоснователни жалби е дадено в следната графика (фиг. 2):

Фиг. 2

3. Специфични казуси и практика на КЗЛД

Що се касае за специфични казуси по жалби, разгледани през отчетния период, могат да се посочат следните случаи:

3.1. Комисията е сезирана с жалба с предмет неправомерно видеонаблюдение на работното място.

Жалбоподателката твърди, че от 2000 г. заемала длъжността счетоводител-касиер в производствено-потребителска кооперация. За този период от време изпълнявала задълженията си съвестно и почтено, като в процеса на работа не ѝ били правени забележки и не била наказвана за нарушаване на трудовата дисциплина.

На [дата] година, в [час], когато се върнала от обедна почивка, видяла непознати за нея хора да поставят кабели в административната сграда на кооперацията. На въпроса ѝ какво правят, отговорили, че поставят камери. Учудването ѝ било още по-голямо, когато впоследствие влезли в канцеларията, където работи – каса, и поставили устройство за видеонаблюдение точно над и срещу бюрото ѝ – обособеното място, на което прекарвала по-голямата част от работния ден предвид естеството на работата ѝ. Възразила пред председателя на кооперацията, че не била съгласна да стои по цял ден пред обектива на камерата. Не била уведомявана предварително за поставянето на видеонаблюдение – нито писмено, нито устно. Не ѝ било разяснено предварително кой и как съхранява данните, нито за какъв период от време ще се пазят и за каква цел се събират. Прави уточнението, че поставената каса била оборудвана съгласно всички превантивни мерки и изисквания за каса. Помещението се заключвало – както пред вратата, така и на прозореца имало допълнително подсилени железни решетки.

Ответникът оспорва жалбата. Претендира, че видеонаблюдението е цел охрана и спазване на трудовата дисциплина.

В хода на административното производство се извършва проверка от служители към администрацията на КЗЛД, като основна задача на проверката била да се установи изградена ли е система за видеонаблюдение и какви са нейните технически параметри в производствено-потребителската кооперация.

От извършената проверка се установява, че е изградена системата за видеонаблюдение, състояща се от 20 (двадесет) броя камери, марка: [марка], 2 (два) броя видеорекордера, марка: [марка] – снабдени с твърди дискове с капацитет 2 ТВ (два терабайта), както и други вложени компоненти (кабели, адаптери, разклонителни кутии и връзки). Камера № 2 е разположена в горен ъгъл вътре в помещението-каса, насочена е и заснема входа и вътрешността на цялото помещение. Администраторът е предприел технически и организационни мерки за защита на данните, изразяващи се в контрол на

физическия достъп до оборудването, защита на периметъра, идентификация чрез въвеждане на потребителско име и парола за достъп до системата и други мерки, съгласно утвърдените вътрешни правила и процедури. В обектите на ППК се извършва охрана от дружеството [охранително дружество] по реда на Закона за частната охранителна дейност на основание сключен Договор от 27.01.2020 г. и допълнителни споразумения (анекси) към него, приложени към преписката.

Достъп (локален и отдалечен) до системата за видеонаблюдение, видеокадриите и записите се осъществява от компетентни служители на собственика на системата [охранително дружество], както и от председателя на ППК след въвеждане на атрибути за идентификация – потребителско име и парола, достояние и известни същите.

След анализ на събраните по преписката доказателства жалбата се приема за основателна – обработването на лични данни на жалбоподателката в хипотезата на видеонаблюдение на работното място е в нарушение на принципа за законосъобразност, регламентиран в чл. 5, § 1, буква „а“, предл. 1. във вр. с чл. 6, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, без да е налице нито едно от условията за законосъобразност. Видеонаблюдението е без съгласие на субекта на данни. Неприложима е хипотезата за наличие на легитимен интерес на администратора, който да е преимуществен пред интереса на засегнатите физически лица, или обработването да е необходимо за изпълнение на договор, по който субектите на данни да са страна. Останалите условия са неотнормирани – приложими са в други, различни и несъвместими с настоящата хипотеза, касаещи обработване на лични данни за защита на жизненоважни интереси, свързани с живота и здравето на субекта; на данни, изпълнение на задача от обществен интерес, както и при упражняването на официални правомощия, каквито не са делегирани на ответника.

Европейският Комитет по защита на данните е разработил насоки (Насоки № 3/2019) с цел да предостави напътствия за прилагането на Регламент (ЕС) 679/2016 по отношение на обработването на лични данни чрез видеоустройства. Касателно прилагането на чл. 6, § 1, б. „е“ от Регламента, като изключение от основанията за допустимост на обработването, Комитетът изрично разяснява, че за да бъде налично такова основание, то целта на обработването не може да бъде постигната в достатъчна степен с други средства, които

представляват по-малка намеса в основните права и свободи на субекта на данните, чиито данни се обработват.

В конкретния случай се стига до извод, че преследваната от ответника цел не само може да бъде достигната с други средства, но същите са определени и вече въведени от администратора – поставянето на камери в коридора – пред помещението, в което се съхраняват средствата, наличието на физическа охрана на обекта, наличието на метална каса, в която средствата се съхраняват. Касателно втората претендирана цел на обработване на лични данни посредством системата за видеонаблюдение – спазване на трудовата дисциплина, отново може да бъде прието, че камерите, поставени пред помещението-каса, са достатъчни. Изводите се правят в контекста на обхвата на заснемане на камерата, доколкото същата не е фокусирана върху касата, а заснема работното помещение в цялост, давайки възможност на администратора непропорционално да обработва лични данни на служителите, в т.ч. на жалбоподателката, свързани с поведенческите им навици.

Предвид констатираното нарушение КЗЛД приема, че в конкретния случай като най-целесъобразна корективна мярка, която следва да възстанови законосъобразното обработване на лични данни, се явява тази по чл. 58, § 2, буква „г“ от Регламента – разпореждане до администратора на лични данни да съобрази операциите по обработване на лични данни с разпоредбите на Регламента, като за целта премахне камерата, поставена в помещението-каса (камера № 2).

3.2. В Комисията за защита на личните данни е постъпила жалба с изложени твърдения за неправомерно обработване – разпространение на лични данни на жалбоподателя до трето лице от страна на държавен орган.

Жалбоподателят твърди, че адресирано до него писмо е изпратено на трето лице. Получилият писмото информирал жалбоподателя за нарушението.

Жалбата не е оспорена от ответната страна.

От събраните по преписката доказателства се установява, че във връзка с подадени от жалбоподателя сигнали до ответника – държавен орган, последният е изготвил отговор до подателя, съдържащ негови лични данни – имена, адрес по лична карта, електронен адрес.

Отговорът е изпратен на имейл адрес, различен от посочения от сигналаподателя, и е получен от трето лице, на което са разкрити лични данни за лицето, сезирало КЗЛД.

Жалбоподателят не е давал съгласие личните му данни да бъдат обработвани чрез разкриването им на трети лица. Не се установява наличие на договор, на законово задължение за ответната страна за обработване по този начин чрез разкриване на данните на трети лица, не се установява и необходимост от защита на жизненоважни интереси, необходимост за изпълнение на задача от обществен интерес или упражняване на официалните правомощия на администратора. Администраторът обработва данните на жалбоподателя с цел водене на кореспонденция с него по повод подаден сигнал за закононарушение, но по начин, който е позволява разкриването им пред трети лица. Нарушен е принципът за законосъобразно обработване на данни – чл. 5, § 1, буква „а“ от ОРЗД. Личните данни на жалбоподателя са събрани за конкретна цел, а именно за осъществяване на кореспонденция/отговор на подадени от него сигнали. Чрез изпращането на писмото – отговор до жалбоподателя, на трето лице данните са обработени по начин, несъвместим с целта, за която са събрани, като е нарушен и принципът на чл. 5, § 1, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679.

Жалбата се обявява за основателна и на администратора се налага корективна мярка по чл. 58, § 1, буква „б“ от ОРЗД.

3.3. Комисията за защита на личните данни е сезирана с жалба за твърдяно неправомерно обработване на личните данни на жалбоподателя от страна на конкретна банка при подаване на Заявление за издаване на европейска здравноосигурителна карта.

Между страните не е спорно, че при подаване в лично качество на Заявление за издаване на ЕЗОК банката, вместо да изиска от жалбоподателя представяне на документ за самоличност – за сверяване на данните, изисква предоставяне на заверено копие от личната му карта.

Въпреки че жалбоподателят не желае да предостави заверено копие от документа си за самоличност, му е указано, че ако откаже копиране на личната му карта и заверяване на

копието, заявлението му за издаване на европейска здравноосигурителна карта няма да бъде прието и обработено и европейската здравноосигурителна карта, на която има право, няма да му бъде издадена.

При подаване на Заявление за издаване на ЕЗОК – в качеството му на пълномощник на неговата съпруга, „Първа инвестиционна банка“ АД, вместо да изиска от жалбоподателя представяне на документ за самоличност – за сверяване на данните му – като пълномощник, отново изисква предоставяне на заверено копие от личната му карта.

При тези условия жалбоподателят предоставя копия от своята и на съпругата си лична карта, за да може да се възползват от законното си право да получат европейски здравноосигурителни карти.

По административната преписка се установява, че европейската здравноосигурителна карта се издава от Националната здравноосигурителна каса на основание чл. 80 „б“ във връзка с чл. 35, ал. 1, т. 7 от Закона за здравното осигуряване.

С Решение № РД-15-1051/23.06.2023 г. на Националната здравноосигурителна каса ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“ се избира за изпълнител в обществена поръчка с предмет: „Получаване и регистриране на заявления от здравноосигурените лица, изработка и доставка на заявителите на европейски здравноосигурителни карти (ЕЗОК)“, вследствие на което между дружеството и НЗОК е сключен Договор РД-14-72/30.06.2023 г.

По силата на сключен на 13.06.2023 г. между ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“ и Първа инвестиционна банка“ АД договор за подизпълнител в процедурата по възлагане на горната обществена поръчка банката поема ангажимент за получаване и регистриране на заявления от здравноосигурените лица за издаване на ЕЗОК, да обработва лични данни и да предава готовите ЕЗОК на заявителите или на упълномощени от тях лица в своите офиси чрез своите служители на трудов или граждански договори.

Към договора от 13.06.2023 г. се сключват допълнителни споразумения, като с Допълнително споразумение № 2 се постига договореност относно обработване на личните данни, съгласно чл. 28, § 3 от ОРЗД, без ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“ и съответната банка да определят самостоятелно целите и средствата на обработването, като се уговарят отношенията и задълженията на всяка от страните:

ДЗЗД „Консорциум КИМ-2000-ДЕМАКС“ се задължава своевременно да предава получените указания от администратора на лични данни – НЗОК, на подизпълнителя – банка.

Банката се задължава да изпълнява получените чрез ДЗЗД „Консорциум КИМ-2000-ДЕМАКС“ указания от АЛД – Националната здравноосигурителна каса.

Възложителят – НЗОК, в качеството си на АЛД определя целите и средствата и предоставя указания за обработване на лични данни, необходими за изработване и доставка на ЕЗОК, като обработващите ДЗЗД „Консорциум КИМ-2000-ДЕМАКС“ и банката извършват своите дейности от името и съобразно тези указания.

Във връзка с жалбата се установява, че образецът на Заявлението за издаване на ЕЗОК се утвърждава от управителя на НЗОК и е публично достъпен на интернет страницата на институцията, като видно от интернет страницата в рубриката „Архив“ е наличен образец на заявление, валиден до 16.01.2024 г., откогато се прилага утвърденият от управителя нов образец.

Установява се, че в отменения образец, действал в периода, в който е постъпила в КЗЛД жалбата, се съдържат указания, според които „може“ да се остави копие на документ за сверяване на данните.

В чл. 5, ал. 1 от Наредба № 14 от 19 април 2007 г. за реда за издаване на документи, необходими за упражняване на здравноосигурителни права, съгласно правилата за координация на системите за социална сигурност, се предвижда, че данните в заявленията се попълват на пишеща машина, компютър или се изписват четливо с печатни букви.

Според ал. 2 в заявленията се попълват имена, ЕГН, гражданство и други данни, определени с образците по чл. 3, ал. 2 от Наредбата, като имената в заявленията се изписват на кирилица и латиница, без съкращения, така както са изписани в съответния документ за самоличност на лицето. За сверяване на данните в ал. 2 на чл. 5 се предвижда, че „по преценка на заявителя към заявлението може да бъде приложено копие от съответния документ за самоличност“.

Видно от представените по административната преписка документи НЗОК – като администратор на лични данни, не е поставяла и не поставя изискване – в съответствие с

приложимата нормативна уредба и целите, за които се обработват личните данни, да бъде правено копие на лична карта на заявителите за издаване на европейска здравноосигурителна карта.

В хода на административното производство се установява, че по отношение на администратора на лични данни – НЗОК, ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“ и банката се явяват обработващи лични данни и отношенията помежду им са подробно уредени – в съответствие с изискванията на чл. 28, § 1, 2, 3, 4 от ОРЗД от сключените между тях Договор № РД-14-72/30.06.2023 г. и Договор за подизпълнител в процедура по възлагане на обществена поръчка с предмет: „Получаване и регистриране на заявления от здравноосигурените лица, изработка и доставка на заявителите на Европейски здравноосигурителни карти“ от 13.06.2023 г.

Въпреки че НЗОК не е поставяла и не поставя изискване да бъде правено копие на лична карта на заявителите за издаване на европейска здравноосигурителна карта и че в т. 4 от Политика за поверителност и защита на личните данни за клиенти и контрагенти на ДЗЗД „Консорциум КИМ-2000-ДЕМАКС“ е посочено, че се събират данни от лична карта, задграничен паспорт или карта на чужденец, които се представят за сверяване на данните, включително и на упълномощеното лице, банката – в качеството ѝ на обработващ лични данни, е обработила данни на жалбоподателя в противоречие с определените от администратора на лични данни – НЗОК – цели и средства на обработването, сведени до знанието му чрез ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“ и въз основа на чл. 28, § 10 от ОРЗД следва да се счита за администратор на лични данни по отношение на извършеното обработване.

Предвид изложеното КЗЛД приема, че банката е осъществила неправомерно обработване на личните данни на жалбоподателя – в хипотезата на събирането им, изисквайки копие от документа за самоличност на жалбоподателя в противоречие с принципа на чл. 5, § 1, б. „в“ от ОРЗД – за „свеждане данните до минимум“.

Банката е обработила личните данни на жалбоподателя – в хипотезата на събиране на копие от личната му карта – в лично качество и в качеството му на пълномощник на съпругата му, без наличие на условие за допустимост на обработването, посочено в чл. 6, § 1, б. „а“ от ОРЗД.

В случая банката не е изпълнила задълженията си по ОРЗД, конкретно насочени към обработващите данните, действайки извън законосъобразните указания на администратора на лични данни – НЗОК, предавани му чрез обработващия лични данни ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“.

Водена от изложеното по-горе, Комисията за защита на личните данни уважава жалбата на жалбоподателя като основателна по отношение на банката и неоснователна по отношение на Националната здравноосигурителна каса и ДЗЗД „Консорциум КИМ – 2000 – ДЕМАКС“. Издава се официално разпореждане по чл. 58, § 2, буква „б“ от ОРЗД.

4. Съдебна практика по оспорвани решения на КЗЛД

Постановените в хода на производството по чл. 38 от ЗЗЛД решения на КЗЛД подлежат на двуинстанционен съдебен контрол по реда на АПК.

Съобразно местната подсъдност по чл. 133, ал. 1 и 2 от АПК делата се разглеждат от административния съд по постоянен адрес или седалище на посочения в акта адресат, съответно адресати. Когато посоченият в акта адресат има постоянен адрес или седалище в чужбина, споровете се разглеждат от Административен съд София-град. Когато посочените в акта адресати са повече от един и са с различен постоянен адрес или седалище, но в рамките на един съдебен район, делата се разглеждат от административния съд в района на териториалната структура на органа, издал акта. Във всички останали случаи делата се разглеждат от административния съд, в района на който е седалището на органа, в случая Административен съд София-град. Втора касационна инстанция по законосъобразност на актовете, издадени от КЗЛД в производството по чл. 38, ал. 1 от ЗЗЛД, е Върховният административен съд.

През 2024 г. се провеждат над 160 съдебни заседания по дела, образувани през 2023 г. и 2024 г., с участие на процесуален представител на КЗЛД по оспорени на първа и втора инстанция актове на КЗЛД, постановени по реда на чл. 38, ал. 1 от ЗЗЛД.

През 2024 г. по жалби, подадени срещу постановени по този ред решения на КЗЛД, се образуват общо 86 първоинстанционни съдебни дела, от тях: в Административен съд София-град – 69, Административен съд Русе – 5, в Административен съд Бургас – 4, в

Административен съд Варна – 1, Административен съд Пловдив – 1; Административен съд Шумен – 1 ; Административен съд Благоевград – 1; Административен съд Търговище – 1 ; Административен съд Пазарджик – 1, Административен съд Хасково – 1, и Административен съд Перник – 1.

През 2024 г. първоинстанционният съд се произнася с решения по 86 дела, включително по такива, образувани и преди 2023 г. По 61 дела първоинстанционният съд потвърждава оспорените административни актове, постановени от КЗЛД, с 4 съдебни акта са частично изменени постановени от КЗЛД решения, включително в санкционната част, отменени на първа инстанция са 21 издадени от КЗЛД решения. Извън тази статистика са образуваните множество дела по частни жалби за освобождаване от държавна такса и повдигнати спорове за подсъдност.

На графиката е изобразен броят на потвърдените и отменените решения на КЗЛД на първа инстанция (фиг. 3):

Фиг. 3

През 2024 г. пред Върховния административен съд (ВАС), като касационна инстанция, се образуват 64 дела.

През 2024 г. ВАС се произнася с решения по 71 дела, в това число такива, образувани преди 2023 г., като потвърждава 47 издадени от КЗЛД индивидуални административни акта, 4 постановени от КЗЛД решения се изменят, като наложените от комисията санкции се намаляват, 13 решения на КЗЛД се отменят, като по 1 от тях преписката се връща за ново разглеждане от КЗЛД, по 3 решения на КЗЛД преписките се връщат за разглеждане на първа инстанция. Извън тази статистика са делата, образувани по частни жалби за освобождаване от държавна такса и повдигнати спорове за подсъдност.

На графиката са изобразени броят на потвърдените и отменените от решения на КЗЛД на втора инстанция (фиг. 4):

Фиг. 4

5. Отговаряне на запитвания по въпроси от областта на защитата на личните данни

Консултациите по въпросите на защитата на личните данни най-често се предоставят по получено в КЗЛД искане от физически или юридически лица, публични органи или организации, други структури или звена. Ежегодно в деловодството на институцията постъпват голям брой искания от различно естество. Дори когато постъпват въпроси привидно в една и съща област, експертите в администрацията са длъжни да ги

разгледат задълбочено, всеки поотделно, като изследват техния обхват, контекст и цели на обработването.

През отчетния период КЗЛД предоставя множество формални писмени консултации – 336 бр. (вкл. становища) и неформални устни консултации на граждани (4274 бр.). Същите се отнасят до разяснения в правната уредба, по които има ясна и еднозначна регламентация и/или трайна практика на надзорния орган, вкл. по линия на запитвания на физически лица и АЛД по различни въпроси, свързани с техните права и задължения в областта на защитата на личните данни. По-долу е представена практика по запитвания на АЛД по въпроси от обществен интерес.

По отношение на становищата на КЗЛД, изразявани по искания на публични органи в качеството им на администратори на лични данни, продължава ясната тенденция за по-задълбочен анализ на действащата правна рамка от страна на самите институции и повдигането на въпроси, които засягат материята в дълбочина и изискват изясняването на конкретни детайли по прилагането ѝ. В този смисъл може да се подчертае, че усилията на Комисията за разясняване и системно прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 и на ЗЗЛД, както и на относимото секторно законодателство дават своите резултати и обработването на лични данни при спазване правата на физическите лица вече се е установило като стандарт в работата на институциите.

По редица въпроси от обществен интерес, имащи отношение към обработването и защитата на личните данни, през отчетния период КЗЛД осъществява ползотворно сътрудничество, вкл. в оперативен порядък, с множество държавни органи, сред които Инспекторатът към Висшия съдебен съвет, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, Министерството на транспорта и съобщенията, Министерството на външните работи, Министерството на образованието и науката, Комисията за регулиране на съобщенията и Държавната агенция за закрила на детето, Министерството на правосъдието, Министерството на електронното управление, Министерството на финансите.

Сравнителен анализ на постъпващите въпроси за поредна година показва, че видеонаблюдението остава във фокуса на обществото. Въпросите обаче са от различно естество и могат да се разделят в отделни групи, които се отнасят до изискванията за

законосъобразност на обработването на лични данни чрез видеоустройства, спецификата на видеонаблюдението в етажната собственост, конкретните технически и организационни мерки и не на последно място по важност – въпроси относно упражняването на правата от страна на субектите на данни.

Един от многобройните въпроси, поставени пред надзорния орган през изминалата година, е свързан с видеонаблюдението на работното място. В тези случаи КЗЛД насочва вниманието на администраторите, а и на субектите на данни към разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679. Администраторите на лични данни задължително следва да уведомят физическите лица чрез информационни табели, поставени на видно място, за използването на технически средства за видеонаблюдение и контрол. По този начин действията на администраторите ще бъдат съобразени и с разпоредбите на чл. 32, ал. 2, предл. първо от Конституцията на Република България.

При осъществяване на видеонаблюдение администраторът е длъжен да постави на видно място обозначение за неговото осъществяване (в практиката най-често това става с информационна табела). От гледна точка защитата на личните данни монтирането на системи за видеонаблюдение на работното място изисква да бъде направена преценка във всеки конкретен случай чий интерес има превес – този на работодателя или на физическото лице, което фигурира в записата от видеонаблюдението. В много от случаите видеонаблюдението, осъществявано от работодател, има законосъобразен характер в рамките на защитата на неговите легитимни интереси по см. на чл. 6, § 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679. Следва да се има предвид, че в отношенията между работодател и работник/служител съгласието за обработване на лични данни е неподходящо и неприложимо основание, неотговарящо на изискванията на чл. 7 от същия регламент. Администраторите на лични данни е необходимо да отчетат задълженията и отговорностите си, произтичащи от разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679, както и да съобразят действията по обработване на данните чрез видеонаблюдение с новите стандарти за защита на личните данни, въведени с разпоредбите на Регламента. Независимо от целите обаче монтирането на видеокамери в съблекални, сервизни помещения, стаите или местата за отдих е недопустимо съгласно дългогодишната практика на КЗЛД.

Високо в дневния ред на обществото са и въпросите относно предоставянето на финансови услуги и кредитирането, както и съпътстващото ги обработване на лични данни,

със специални акценти върху мерките срещу изпиране на пари и финансирането на тероризма.

Бдителността на гражданите често води и до запитвания по повод съмнения за незаконосъобразно обработване на лични данни на деца. В тази връзка с постоянна тенденция на нарастване продължава получаването на запитвания във връзка с получени искания за предоставяне на записи от камерите за видеонаблюдение в детски градини и училища. В своите отговори КЗЛД се позовава на принципното си становище, че правото на достъп на субекта на данни е изчерпателно разписано в чл. 15 от Регламент (ЕС) 2016/679. Съгласно посочената разпоредба субектът на данните има право да получи от администратора потвърждение дали се обработват лични данни, свързани с него, и ако това е така, да получи достъп до данните и информацията относно обработването на данните. Обръща се внимание, че според разпоредбите на чл. 15, § 3 от Регламент (ЕС) 2016/679 администраторът предоставя копие от личните данни, които са в процес на обработване. Правото на получаване на копие, посочено в чл. 15 от ОРЗД, не следва обаче да влияе неблагоприятно върху правата и свободите на други лица. Следователно чрез упражняване на правото на достъп едно лице може да получи само данните, които се отнасят за него. В такива случаи предоставянето на записите на трети лица може да се осъществи единствено при наличието на правно основание по смисъла на чл. 6, § 1 и/или чл. 9, § 2 от ОРЗД, като единствената възможност в случая е да се изиска съгласието на засегнатите от семейния казус лица.

При предоставяне на исканите данни администраторът следва да предприеме мерки така, че от предоставяната информация да се изключат данните за други лица, които не може и не следва да бъдат обект на искането. В случай че заличаването на лични данни на други физически лица изисква прекомерно големи усилия или е невъзможно да бъде извършено от страна на администратора, то той следва да откаже предоставянето на записите/достъп до личните данни на физическото лице поради тази невъзможност.

За разследването на конфликти и други инциденти в детската градина заинтересованите лица следва да се обърнат към нейното ръководство при условията и реда за защита на личните данни, посочени по-горе.

С особено постоянство продължават да постъпват искания от отделни администратори, дори от адвокатски кантори, за конкретни указания или валидиране на отделни практики по обработване на лични данни. Следва да се отбележи, че когато отговаря на запитвания, КЗЛД може да дава само насоки, без да навлиза в конкретиката на специфичната дейност на отделния администратор и да взема решения за обработването на лични данни вместо него. В противен случай може да се стигне до конфликт на интереси с надзорната функция на надзорния орган.

С цел да се изгради представа за разбирането на надзорния орган по отделните казуси представяме част от по-интересните от тях, по които КЗЛД дава консултации и/или отговаря на запитвания през 2024 г.:

В отговор на искане от адвокатска кантора от името на фармацевтична компания относно възможностите за оповестяване на предоставяне на стойност от такива компании към здравни специалисти на индивидуална основа, чрез позоваване на легитимния интерес по смисъла на чл. 6, § 1, б. „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679, КЗЛД посочва, че законните (легитимните) интереси на даден администратор, включително на администратор, пред когото може да бъдат разкрити лични данни, или на трета страна могат да предоставят правно основание за обработването, при условие че интересите или основните права и свободи на съответния субект на данни нямат преимущество, като се вземат предвид основателните очаквания на субектите на данни въз основа на техните взаимоотношения с администратора (арг. съображение (47) от преамбюла на ОРЗД).

По принцип от гледна точка на защитата на данните и неприкосновеността на личния живот, както и за да се гарантира правната сигурност като цяло, е препоръчително личните данни да се разкриват пред обществеността на основание на закон (нормативен акт), с който се позволява такова разкриване и ясно се посочват според случая данните, които следва да бъдат публикувани, целите на публикуването и всички необходими гаранции за правата и свободите на засегнатите субекти на данни.

По своята същност оповестяване на предоставяне на стойност от фармацевтични компании към здравни специалисти на индивидуална основа представлява обработване на лични данни, което засяга дълбоко личната сфера на засегнатите субекти на данни. Размерът на доходите на едно лице може да попадне в обхвата на понятието данъчна и осигурителна

информация по см. на чл. 72 и сл. от ДОПК, която подлежи на специален ред за разкриване и защита. С оглед особения характер на данните за икономическата и финансовата идентичност на субекта на данни, в случай че тяхното разкриване не е нормативно уредено и липсват ясни гаранции за защита на неговите права и интереси, то би могло да се позволи единствено на основата на съгласието.

Следва да се има предвид, че КЗЛД вече е разгледала поставения въпрос, като е изразила становища по него (становища на КЗЛД с рег. № П-395/2015 г. и рег. № П-10449/2015 г.), чиито мотиви са все още в сила, включително при по-завишените изисквания за защита на личните данни, въведени от Регламент (ЕС) 2016/679.

През отчетния период на КЗЛД се поставят въпроси по отношение на правната възможност на Водоснабдителните и канализационни (В и К) предприятия да се снабдяват с удостоверения за наследници и договори за наем на общински жилища от общинските администрации, без да разполагат със съдебно удостоверение, издадено във висящо съдебно производство, а в качеството си на доставчици на услуги от обществен интерес по силата на чл. 3, ал. 2 вр. с чл. 1, ал. 2 от Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги (ЗРВКУ). КЗЛД за пореден път намира повод да изясни постоянната си практика по подобни въпроси, като в отговора си посочва, че В и К предприятията, като публични предприятия, предоставящи услуги в обществен интерес, съгласно нормативните актове в тази област следва да са в облигационна връзка (обща условия, индивидуални договори) със своите потребители. Произтичащото обработване на личните данни се основава изцяло на хипотезата на чл. 6, § 1, б. „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните, ОРЗД), а именно, когато обработването е необходимо за изпълнението на договор, по който субектът на данните е страна, или за предприемане на стъпки по искане на субекта на данните преди сключването на договор. Не може да бъде споделено разбирането, че личните данни на потребителите както за доставката на услугата, така и за събиране на вземанията се основава на легитимните интереси на В и К дружествата по см. на чл. 6, § 1, б. „е“ от ОРЗД.

В допълнение В и К дружествата не може да се позовават на изпълнение на задача от обществен интерес за достъп до неограничен обем лични данни, включително и официални документи, които ги съдържат, когато събират вземанията си, тъй като събирането е частен интерес, присъщ на всяко търговско дружество. По същество идеята за

достъп до непропорционално голям обем от данни, като съдържащите се в удостоверенията за наследници и договорите за наем, цели заобикаляне на процесуалните норми на Гражданския процесуален кодекс, да се избегне идентифициране и индивидуализиране на конкретните длъжници и по същество да се вълечат всички потенциални наследници в заповедно производство.

Според трайната практика на Върховния административен съд (ВАС)¹ условията, при наличието на които данните от ЕСГРАОН подлежат на предоставяне, са различни и разликите са обусловени от вида на правния субект, поискал достъп до тях. В нормата на чл. 106, ал. 1 ЗГР са определени три отделни категории субекти, на които се предоставят данни от ЕСГРАОН – физически лица (т. 1), държавни органи и институции (т. 2) и юридически лица (т. 3).

Тук следва да се отбележи, че КЗЛД е компетентна и разполага с правомощие да разрешава предоставяне на данни от ЕСГРАОН само и единствено в хипотезата на т. 3, предл. трето, която предвижда, че правоимащото лице искател (получател на данните) трябва да е юридическо лице. От това следва, че юридическите лица са адресати на нормата по т. 3 и единствено при наличието на юридическите факти, установени в нейната хипотеза, КЗЛД дължи прилагане на нейната диспозиция.

В конкретния случай искане за предоставяне на данни от ЕСГРАОН е неприложима процедура, тъй като става въпрос за достъп до официални документи, каквито са удостоверенията за наследници и договорите за наем на общински жилища.

По отношение на предоставянето на удостоверенията за наследници в такива случаи КЗЛД има принципна и постоянна практика. Отношенията между дружеството искател (независимо дали става въпрос за търговско дружество, доставчик на комунални услуги, банкова, или друга финансова институция), от една страна, и наследниците на длъжниците са гражданскоправни. Трябва да се има предвид, че дори дадени лица да са наследници по закон на едно лице, това не означава, че те автоматично придобиват качеството длъжници

¹ Решение № 9979 от 30.11.2004 г. по адм. д. № 3377/2004 г., V отд. на ВАС; Решение № 13931 от 19.12.2016 г. по адм. д. № 13984/2015 г., III отд. на ВАС; Решение № 87 от 05.01.2017 г. по адм. д. № 14661/2015 г., III отд. на ВАС; Решение № 5034 от 24.04.2017 г. по адм. д. № 1356/2016 г., III отд. на ВАС; Решение № 4939 от 20.04.2017 г. по адм. д. № 2685/2016 г., III отд. на ВАС; Определение № 6677 от 04.06.2008 г. по адм. д. № 4261/2008 г., III отд. на ВАС.

на кредиторите на своя наследодател. При установяване на кръга от лицата, които имат право да наследят едно починало лице, следва да се имат предвид също така и хипотезите на отказ от наследство или приемане на наследство по опис, както и евентуалното наличие не само на наследниците по закон, но и на наследници по завещание. Необходимо е да се отчита и обстоятелството, че наследници от първи ред, приели наследството, изключват наследници от втори и следващ ред.

В исканите от В и К дружествата удостоверения за наследници фигурират личните данни на всички наследници по закон, като не става ясно как и въз основа на какви съображения дружеството искател може да прецени на кои точно наследници да изпрати покана за доброволно изпълнение, или да насочи исковата си претенция. В този случай е възможно да се осъществи незаконосъобразно обработване чрез предоставяне на лични данни на наследници, които не са приели наследството или които са изключени от процеса по приемане на наследство поради наличие на наследници от по-горен ред.

Твърдението, че наследниците на дадено лице – клиент/длъжник/кредитополучател, са длъжници на В и К дружеството, е факт, който следва да бъде доказан. Такова доказване би могло да се осъществи по съответния съдебен ред в рамките на състезателно производство. При необходимост сезираният съд има правомощие да изиска необходимата му информация или да издаде съдебно удостоверение, въз основа на което страната да получи необходимата му информация или документ.

Гражданскопроцесуалният кодекс (ГПК) предвижда възможността за издаване на съдебно удостоверение в гражданския процес. Основният принцип в ГПК е, че официални документи и удостоверения се представят от страните (чл. 186, изречение първо от ГПК). Допустимо е и самият съд, пред който делото е висящо, да ги изиска от съответното учреждение (чл. 186, изречение второ, предложение първо от ГПК), в случая – длъжностното лице по гражданското състояние. Ако сам не изиска съответните документи от компетентните органи, съдът може да снабди страната със съдебно удостоверение, въз основа на което тя да се снабди със съответните официални документи и удостоверения (чл. 186, изречение второ, предложение второ от ГПК).

В своята практика чрез изразяване на становища² КЗЛД нееднократно застъпва тезата, че данни за наследници на починали лица, с цел събиране на вземания, могат да се предоставят при наличие на акт на съдебната власт (каквото е именно съдебното удостоверение).

Подобно разбиране относно начините за установяване на наследниците на починал наследодател е възприето и в съдебната практика³.

Аналогични разсъждения за прекомерност на обработваните лични данни може да се споделят и по отношение на договорите за наем на общински жилища и съдържащите се в тях лични данни за имущественото състояние и фактическите отношения на наемателя. Данни в такъв обем не са необходими, нито пропорционални за целите на предоставянето на услугата, както и за нейното заплащане. В и К дружествата дори не са страна по договорите за наем на общински жилища.

Не на последно място по важност следва да се отбележи, че процедурата за предоставяне на актове за гражданското състояние (официални документи) се извършва по реда на чл. 88 а от ЗГР, а не по реда на чл. 106 от ЗГР за предоставяне на данни. Съгласно чл. 88 а, ал. 1 от ЗГР документи от Националния електронен регистър на актовете за гражданско състояние се издават на:

1. лицето, за което се отнася актът за раждане, на неговите родители/законните му представители;
2. страните по акта за сключен граждански брак;
3. наследниците на починалото лице от акта за смърт.

Документите по чл. 88 може да се издават и на трети лица, изрично упълномощени с нотариално заверено пълномощно от лицата по ал. 1 или **по реда на Гражданския**

² Становища с рег. № П-8005/2014 г.; рег. № П-2410/2012 г.; рег. № П-7287/2014 г.; рег. № П-2392/2011 г.; рег. № П-2458/2016 г. и др.

³ Решения на ВАС: РЕШЕНИЕ № 6455 от 23.05.2017, РЕШЕНИЕ № 5034 от 24.04.2017, РЕШЕНИЕ № 4939 от 20.04.2017, РЕШЕНИЕ № 4433 от 10.04.2017, РЕШЕНИЕ № 280 от 11.01.2017, РЕШЕНИЕ № 480 от 16.01.2017, РЕШЕНИЕ № 215 от 10.01.2017, РЕШЕНИЕ № 87 от 05.01.2017, РЕШЕНИЕ № 14298 от 27.12.2016, РЕШЕНИЕ № 14249 от 22.12.2016, РЕШЕНИЕ № 14119 от 21.12.2016, РЕШЕНИЕ № 13931 от 19.12.2016, РЕШЕНИЕ № 13634 от 13.12.2016, РЕШЕНИЕ № 13114 от 02.12.2016.

процесуален кодекс и Наказателнопроцесуалния кодекс. Такива документи могат да бъдат издадени и изпратени при служебно писмено поискване от община или държавен орган, когато това е свързано с административното обслужване на лицата, вписани в акта.

Съществено се различават и подзаконовите нормативни актове, които съответно ги уреждат:

- за предоставянето на данни от ЕСГРАОН по реда на чл. 106 от ЗГР – *Наредба № РД-02-20-9 от 21 май 2012 г. за функциониране на Единната система за гражданска регистрация;*

- за предоставянето на официални документи по реда на чл. 88а от ЗГР – *Наредба № РД-02-20-6 от 24 април 2012 г. за издаване на удостоверения въз основа на регистъра на населението.* Съгласно чл. 5 от въпросната наредба **удостоверения се издават на лицата, за които се отнасят, на законните им представители, на техните наследници.** Удостоверения могат да се издават и на трети лица, когато са им необходими за изпълнение на техни законоустановени правомощия или когато същите са изрично упълномощени с нотариално заверено пълномощно от лицата по ал. 1. **Удостоверения се издават и по реда на Административнопроцесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и Наказателнопроцесуалния кодекс.** Заявителят удостоверява самоличността си с документ за самоличност.

Друг интересен казус е свързан със запитване от община относно прилагането на чл. 18 а, ал. 10 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във връзка с изискванията за защита на личните данни. Посочва се, че въпросната община е изправена пред казус, в който, за да приключи процедура по обявяване на ПУП (подробен устройствен план), е необходимо да се публикува до конкретни лица съобщение на официалната електронна страница на общината. В искането се изразява притеснение доколко публикуването само на две имена би постигнало търсения от законодателя ефект на уведомяването, а публикуването на три имена и точно изписан адрес дали би нарушило разпоредбите на ЗЗЛД.

Администраторът (общината) счита, че лицето би следвало да се идентифицира, но без предоставяне на личните му данни на неограничен кръг лица дори за определено време.

Във връзка с поставения за разглеждане казус КЗЛД дава следните принципни насоки:

Съгласно чл. 103, ал. 3 от Закона за устройство на територията (ЗУТ) подробните устройствени планове определят конкретното предназначение и начин на устройство на отделните поземлени имоти, обхванати от плана.

Разпоредбите на чл. 128 от ЗУТ регламентират, че изработеният проект за подробен устройствен план се съобщава от общината на заинтересуваните лица с обявление, което в 10-дневен срок от постъпването на проекта в общинската администрация се изпраща за обнародване в „Държавен вестник“. По този ред се съобщават и проектите за подробни устройствени планове за линейните обекти на техническата инфраструктура извън границите на населените места и селищните образувания. Това обявление се разгласява, като се поставя на определените за това места в сградата на общината, района или кметството, както и на други предварително оповестени обществено достъпни места в съответната територия – предмет на плана, и се публикува на интернет страницата на общината. Проектът за подробен устройствен план се публикува на интернет страницата на съответната община. Разгласяването по този ред се извършва в 10-дневен срок от обнародването на обявлението. Когато проектът за подробен устройствен план е за част от населено място или селищно образувание в обхват до един квартал, както и за поземлени имоти извън границите на населени места и селищни образувания, обявлението по чл. 128, ал. 1 от ЗУТ **не се обнародва в „Държавен вестник“, а се съобщава на заинтересуваните лица в срок един месец от постъпването на проекта в общинската администрация. В** едномесечен срок от обявлението по чл. 128, ал. 1 от ЗУТ или в 14-дневен срок от съобщението по чл. 128, ал. 3 от ЗУТ **заинтересуваните лица могат да направят писмени възражения, предложения и искания по проекта за подробен устройствен план до общинската администрация.**

В хода на процедурата по влизане в сила на ПУП по неприетите възражения, предложения и искания по плана **физическите и юридическите лица имат право да получат информация от общинската администрация.** Действията по съобщаването се извършват от общинските администрации.

Съгласно чл. 18 а, ал. 10 от АПК, когато съобщаването в производството пред административния орган не може да бъде извършено по реда на предходните алинеи, съобщението се поставя на таблото за обявления или в интернет страницата на съответния орган за срок, не по-кратък от 7 дни, след изтичането на който съобщението се смята за връчено.

От изложеното накратко по-горе административно производство може да се направи обосновано предположение, че основната цел на съобщаването е засегнатите физически и/или юридически лица да имат възможност да защитят по справедлив начин собствените си имуществени интереси. Следователно съобщенията следва да съдържат конкретни лични данни, така че информацията да достигне до съответните субекти на данни. Следва да се има предвид, че законодателството за защита на личните данни не се прилага за защита на данните на юридическите лица.

Изискванията на ОРЗД се прилагат и за защита на личните данни в административните производства. За да е законосъобразно обработването на лични данни, трябва да е налице поне едно от условията на чл. 6, § 1 и/или чл. 9, § 2 (за специални категории данни) от ОРЗД. В конкретния случай приложение намира хипотезата на чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД, съгласно която обработването е необходимо за спазването на законово задължение (по ЗУТ), което се прилага спрямо администратора (в случая – Община Поморие).

При обработването на лични данни **задължително** трябва да се спазват основните принципи, прогласени с чл. 5 от ОРЗД.

Същевременно администраторът носи отговорност и трябва да е в състояние да докаже спазването на посочените по-горе принципи (принцип на отчетност). При осигуряването на отчетност, което е и основна отговорност на администратора, същият е длъжен да въведе подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с изискванията на ОРЗД, като вземат предвид естеството, обхватът, контекстът и целите на обработването, както и рисковете с различна вероятност и тежест за правата и свободите на физическите лица (арг. чл. 24 от ОРЗД). Тези мерки включват прилагането от страна на администратора на подходящи политики, вътрешни правила и процедури за защита на данните, разработени

предварително. Служителите от персонала на администратора следва да са запознати с тях и да ги изпълняват.

Анализът в конкретния случай показва, че личните данни в съобщенията следва да са подходящи, свързани със и **ограничени до необходимото във връзка с целите на съобщаването** – т.е. данните следва да са сведени до минимум, като позволяват информацията да достигне до нейния адресат, без да се надхвърля тази цел. Преценката за обема от лични данни, който ще се публикува, следва да се извърши от администратора във всеки конкретен случай съобразно насоките, дадени по-горе.

По повод на подадени заявления за достъп до обществена информация в различни публични органи възникват интересни казуси в областта на личните данни. Тъй като тези казуси достигат до КЗЛД с молба за конкретни насоки и консултации, във всеки конкретен случай се търси балансът при защитата на правото на информация и правото на защита на личните данни. Такова е искане до кмет на град, формулирано от общински съветник, и по този повод кметът се обръща към управителя на общинската болница за предоставяне на исканата информация. Посочва се, че част от изисканата информация е свързана с лични данни на работещия персонал, като име, фамилия, основна и брутна заплата, и допълнителни възнаграждения за миналата година.

Управителят на общинската болница се обръща към КЗЛД с въпрос дали има право да откаже предоставянето на тази информация, или дали искането е свързано с нарушаване на ЗЗЛД. Иска се и допълнително уточнение, в случай че трябва да се предостави информацията дали е необходимо всеки служител да попълва декларация за съгласие за предоставяне на лични данни. Като надзорен орган по защита на данните, КЗЛД многократно е разглеждала сходни на поставения казус, като през годините е анализирала, обсъждала и изградила постоянна практика за тяхното разрешаване.

Видно от дефиницията на понятието „лични данни“, в него попада широк кръг от информация, като по общо правило и възнагражденията, в това число и допълнителните възнаграждения на едно лице, представляват лични данни. В същото време обаче информацията за размера на доходите, в това число и трудовото възнаграждение на конкретно физическо лице, попада и в обхвата на понятието „данъчна и осигурителна информация“, дефинирано в чл. 72 от Данъчноосигурителния процесуален кодекс (ДОПК).

Съгласно чл. 72, ал. 2 от ДОПК данъчната и осигурителната информация се предоставя по реда на ДОПК. С чл. 73 от ДОПК се въвежда задължение за опазването на данъчната и осигурителната информация. Разкриването на данъчна и осигурителна информация се осъществява по строго регламентиран ред в съответствие с чл. 74 и чл. 75 от ДОПК.

Следва да се има предвид, че ДОПК, въвеждайки специален ред за обработване и разкриване на данъчна и осигурителна информация, е специален закон (*lex specialis*) по отношение на Регламент (ЕС) 2016/679 и Закона за защита на личните данни (общ закон, *lex generalis*). Поради това, въпреки че данъчната и осигурителната информация съдържа и лични данни, индивидуализиращи конкретни физически лица, нейното обработване и разкриване подлежи на по-строг режим на защита, а именно на режима, регламентиран с ДОПК. Специалният правен режим за обработване на този вид информация дерогира/надделява над общия режим за обработване на лични данни (*Lex specialis derogat legi generali*).

Според практиката на Върховния административен съд понятието „обществена информация“ следва да бъде възприемано като сведение, знание за някого или нещо, свързано с обществения живот в страната (вж. Решение № 6952 от 23.05.2014 г. по адм. д. № 2634/2014 г. на VII отд. на ВАС). Една информация е обществена, когато са налице две визирани в правната норма кумулативни изисквания – да е свързана с обществения живот в страната и да дава възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти. Не е налице легално определение на понятието „обществен живот“, но то е с достатъчно ясно съдържание – живота на обществото като група хора. С оглед на това всяка информация, която е свързана с живота на обществото като група хора, има характер на обществена информация. Но за да е налице обществена информация, е необходимо не само информацията да е свързана с живота на група хора, но и да дава възможност на гражданите да си съставят собствено мнение за дейността на задължения субект. Тоест информацията трябва да е обвързана с правомощията и дейността на органа, защото само тогава тя би могла да притежава исканата от закона специална цел. (Решение № 370 от 12.01.2017 г. по адм. д. № 11001/2015 г., V отд. на ВАС).

Правото на достъп до обществена информация не е абсолютно. Това означава, че може да бъде ограничавано при определени условия. Конституционният съд установява двете условия, при които могат да се наложат ограниченията, а именно:

- да бъдат предвидени в закон (чл. 5 и чл. 17, ал. 2 от ЗДОИ); и
- да бъдат наложени единствено за защита на обществен или личен интерес,

подлежащ на конституционна закрила (чл. 41⁴ Конституцията на Република България).

Един от основните принципи при осъществяване правото на достъп до обществена информация е защитата на личните данни (чл. 6, ал. 1, т. 5 от ЗДОИ), а съгласно чл. 2, ал. 5 от ЗДОИ същият не се прилага за достъпа до лични данни. Изложените аргументи не изключват възможността публичният орган да предостави обобщена справка, съдържаща агрегирана информация, с възможност да бъде структурирана по определени критерии (като например централизирана справка или такава, обособена по друг функционален, структурен или организационен признак) за начислените възнаграждения, в това число и допълнителните, без да се индивидуализират конкретни физически лица. Именно тази информация може да бъде получена за целите и по реда на ЗДОИ, като се има предвид, че неговите правила не обхващат достъпа до лични данни (арг. чл. 2, ал. 5 от ЗДОИ). Защитата на личните данни е сред основните принципи при осъществяване правото на достъп до обществена информация (арг. чл. 6, ал. 1, т. 5 от ЗДОИ).

Много често в практиката на КЗЛД се поставят въпроси както от граждани, така и от административни органи, които показват притеснение при обработването на лични данни или разбиране, че като цяло обработването на лични данни е забранено от законодателството. През отчетния период в Комисията постъпва въпрос от административна структура със следното съдържание: Съгласно разпоредбата на чл. 3, ал. 5 от Закона за българските лични документи (ЗБЛД) *„административните органи, организациите, предоставящи обществени услуги, лицата, осъществяващи публични функции, и органите на съдебната власт могат да изискват предоставянето на документ за самоличност единствено за удостоверяване обстоятелствата по ал. 1 – 4, като нямат право да изискват и да събират копия от българските лични документи по чл. 1, ал. 5, освен*

⁴ КРБ чл. 41. (1) Всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала.

(2) Гражданите имат право на информация от държавен орган или учреждение по въпроси, които представляват за тях законен интерес, ако информацията не е държавна или друга защитена от закона тайна или не засяга чужди права.

ако снемането на копия е изрично предвидено в специален закон като тяхно задължение за идентификация на определени категории физически лица“. Доколкото посочената разпоредба на чл. 3, ал. 5 от ЗБЛД касае забрана за събиране и съхранение на лични данни, дали и в кои нормативни актове се съдържа задължение на административните органи да съхраняват копие от документи, съдържащи лични данни на гражданите.

Отговорът, който се предоставя на въпросния административен орган, отразява принципното разбиране на Комисията относно законосъобразно обработване на личните данни, както и прилагането изискванията на законодателството в тази област. Принципно положение е, че държавата може да функционира само чрез своите определени от правото органи, и то по начините, регламентирани в законите. С Решение № 21 от 14.11.1996 г., по к. д. № 19 от 1996 г. (обн., ДВ, бр. 102 от 29.11.1996 г.) Конституционният съд на Република България приема, че *„основен, същностен белег на държавния орган е наличието на властнически правомощия, които по своето съдържание включват автономна директивна дейност на органа (като елемент от неговата обща компетентност), правото му да издава задължителни по своя характер предписания във формата на общи или индивидуални задължителни актове“.* В допълнение, за да бъде определена една публична институция като държавен орган, тя трябва да притежава освен посочения от Конституционния съд белег, още два – да е елемент от структурата на държавата и да е включена в държавния бюджет.

Компетентността на органите на управление се очертава с кръга от правомощия, които са им възложени по осъществяване на определени държавни функции. Властническият характер на тези отношения дава права и задължения на административния орган по отношение на собствената му дейност, а именно държавното управление. Регламентирането с нормативни актове на правомощията на административния орган предвижда извършването на множество конкретни действия, чрез които непрекъснато и съвкупно се реализира неговата компетентност.

В съществена част от случаите изпълнението на законови задължения или упражняването на правомощия, респективно реализирането на компетентността, е свързано с обработване на лични данни. Нещо повече, обработването на лични данни в определени случаи е необходимо за упражняването на официални правомощия. Това означава, че реализирането на правомощията се обуславя от необходимостта за обработване на

определен обем от лични данни, докато в противен случай може да се възпрепятства или да се стигне до невъзможност да се упражнят възложените от закон правомощия (арг. чл. 6, § 3 от Регламент (ЕС) 2016/679). В този смисъл обработването на лични данни не може само по себе си и самоцелно да е правомощие, то обаче може да е необходим и съществен елемент от сложния фактически състав на упражняването на властническите правомощия. При обработването на лични данни обаче задължително се спазват принципите, прогласени с чл. 5 от ОРЗД, а именно – принципът на законосъобразност, добросъвестност и прозрачност, принципът за ограничаване на целите, принципът за свеждане на данните до минимум, принципът за точност на данните, принципът за ограничение на съхранението, принципът за цялостност и поверителност, както и принципът за отчетност.

Съгласно съображение (4) от преамбюла на Регламент (ЕС) 2016/679 обработването на лични данни следва да е предназначено да служи на човечеството. Правото на защита на личните данни не е абсолютно право, а трябва да бъде разглеждано във връзка с функцията му в обществото и да бъде в равновесие с другите основни права съгласно принципа на пропорционалност. От друга страна, обработването на лични данни следва да е законосъобразно. Това означава, че трябва да е налично поне едно от основанията, посочени в чл. 6, § 1 (общи) и/или чл. 9, § 2 (специални) от ОРЗД, както и да са спазени основните принципи, прогласени с чл. 5 от същия регламент (изредени изчерпателно по-горе).

Във връзка с изложеното по-горе, най-често административните органи обработват лични данни по силата на чл. 6, § 1 от ОРЗД в хипотезите на:

- буква в) – когато обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора; и
- буква д) – когато обработването е необходимо за изпълнението на задача от обществен интерес или при упражняването на официални правомощия, които са предоставени на администратора.

В определени случаи могат да се приложат и други условия за законосъобразност с оглед естеството и контекста на конкретното обработване, както и неговите цели.

С изменението и допълнението на Закона за защита на личните данни⁵ (ДВ, бр. 17 от 2019 г.) законодателят е предвидил, че администратор или обработващ лични данни може да копира документ за самоличност, свидетелство за управление на моторно превозно средство или документ за пребиваване само ако това е предвидено със закон (чл. 25 г от ЗЗЛД). Същият е смисълът и на посочената от запитващата институция разпоредба на чл. 3, ал. 5 от ЗБЛД. Въпросните разпоредби не забраняват обработването на лични данни изобщо, а на операциите по снемане на копие от документите за самоличност и тяхното последващо съхраняване освен при наличието на законово задължение за това.

Отговорност на администратора е да въведе подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с ОРЗД, като вземат предвид естеството, обхватът, контекстът и целите на обработването, както и рисковете с различна вероятност и тежест за правата и свободите на физическите лица. Тези мерки включват прилагане от страна на администратора на подходящи политики и процедури за защита на данните, които се преразглеждат и при необходимост се актуализират.

В конкретния случай администраторът следва да направи анализ на приложимото за неговата дейност специално законодателство, да идентифицира сам и да опише операциите по обработване на лични данни, като посочи и приложимите за тях основания по смисъла на чл. 6, § 1 (общи) и/или чл. 9, § 2 (специални) от ОРЗД. Именно в хода на такава инвентаризация на потоците от данни същият следва да приложи и съответните нормативни актове, които изискват правенето на копие на документ за самоличност и неговото последващо съхранение.

Следва да се има предвид, че КЗЛД не поддържа списък с нормативните актове, изискващи копиране на документ за самоличност, тъй като разглежда всеки случай поотделно в съответствие с неговата специфика и действащите към момента правни норми. Като пример обаче може да се посочи разпоредбата на чл. 53, ал. 1 от Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП), който гласи, че идентифицирането на физическите лица

⁵ Законът за защита на личните данни въвежда мерки за изпълнението на Регламент (ЕС) 2016/679.

(за целите на чл. 3 от ЗМИП) се извършва чрез представяне на официален документ за самоличност и снемане на копие от него.

Разпоредба на чл. 3, ал. 5 от ЗБЛД, както и на чл. 25 г от ЗЗЛД не въвеждат забрана за събиране и съхранение на лични данни, а забрана за събиране и съхранение на копие от официални документи за самоличност. Принципната забрана за снемане на копие на документ за самоличност не означава обаче, че при предоставянето на административни услуги е забранено изобщо да се обработват (изискват, съхраняват и т.н.) лични данни на гражданите. Напротив, следва да се обработват необходимите лични данни с цел осъществяването на нормативните задължения на администратора или за изпълнение на възложените му от закона правомощия, като се спазват изискванията на законодателството за защита на личните данни.

През отчетния период КЗЛД разглежда и запитване от общински съветници, касаещо законосъобразността на предоставяне на пълна и подробна справка за освободените от длъжност служители в съответната районна администрация, обхващаща имена и длъжност.

В отговора си КЗЛД разяснява, че според чл. 46, ал. 1, т. 4 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) кметът на район или на кметство назначава и освобождава служителите от общинската администрация, които подпомагат неговата дейност, в съответствие с утвърдената от общинския съвет структура. КЗЛД отбелязва, че като орган по назначаването той има право на достъп до личните данни на служителите в администрацията, в това число и освободените, като това правомощие не е делегирано на общинските съветници, поради което те не би следвало да имат достъп до личните данни на служителите, включително на освободените.

По повод дейността на административните органи също възникват въпроси, свързани с обработването на лични данни. Разглежда се въпрос относно законосъобразността на предоставянето от НЕЛК на информация за движението по преписка по телефон, обявен за връзка с граждани. В своя отговор КЗЛД отбелязва, че предоставянето на информация на жалбоподател, единствено за хода по дадена преписка, а не по същество, е задължение на звеното за административно обслужване, произтичащо от принципите на административния процес.

В КЗЛД се получава и запитване, свързано със законосъобразното обработване на лични данни във връзка с предстояща постановка на театър. Заявителите информират, че сценарият предвижда представлението да се играе на живо в театъра пред публика, като по време на представлението част от актьорите ще излизат извън театъра и ще се движат по улици и обекти около театъра, а екип ще ги снима. Заснетото ще се излъчва на живо на екран на сцената в театъра. Заявителите се обръщат към КЗЛД с молба за указания какви са законосъобразните условия от гледна точка защита на личните данни, при които може да бъде реализирана постановката, без да има риск за правата и свободите на случайно минаващите субекти на данни, които влизат в кадър.

В отговора на КЗЛД се разглеждат нормативните основания, разписани в глава IX от ОРЗД – „Разпоредби, свързани с особени ситуации на обработване“, като в чл. 85 „Обработване и свобода на изразяване и информация“ са уредени изключения/дерогации по отношение обработването на лични данни за целите на академичното, художественото или литературното изразяване. Дерогациите, разписани в чл. 85 от ОРЗД, се допълват и в съображение 153 от Преамбюла на Общия регламент относно защитата на данните, където се посочва, че същите следва да се прилагат по-специално по отношение на обработването на лични данни в аудио-визуалната област, а също и в новинарските архиви и библиотеките с печатни издания. Поради това държавите членки следва да приемат законодателни мерки, с които да определят дерогациите, необходими за постигането на баланс между двете основни права: правото на защита на личните данни и правото на свобода на изразяване и информация. В допълнение се уточнява, че ЗЗЛД е нормативният акт, който въвежда в националното законодателство мерките за защита на личните данни съобразно изискванията на ОРЗД, в частност и изключенията/дерогациите във връзка с обработването на лични данни за целите на художественото изразяване. По отношение на конкретния казус е относима разпоредбата на чл. 25 з, ал. 5 от ЗЗЛД, съгласно която „При обработването на лични данни за целите на създаване на фотографско или аудио-визуално произведение чрез заснемане на лице в хода на обществената му дейност или на обществено място не се прилагат чл. 6, чл. 12 – 21, чл. 30 и 34 от Регламент (ЕС) 2016/679“. Прилагането на такива изключения спрямо правото на защита на личните данни, в частност за целите на художественото изразяване, включително чрез фотографско и аудио-визуално произведение, изисква балансиране на двете основни права – защитата на личните данни и свободата на изразяване и информация. В допълнение следва да се отбележи, че свободата

на художественото творчество се признава и гарантира от чл. 54, ал. 2 от Конституцията на Република България, като повече аргументи в тази посока може да се намерят в Решение № 8 от 15 ноември 2019 г. по конституционно дело № 4 от 2019 г. Едновременно с посоченото по-горе следва да се има предвид, че чл. 24 от ОРЗД разписва задължение и отговорност на администратора да въведе подходящи технически и организационни мерки във връзка с конкретното обработване на лични данни, отчитайки естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете с различна вероятност и тежест за правата и свободите на физическите лица. Във връзка с това по дефиниция администраторът сам следва да извърши оценка на рисковете, свързани с конкретното обработване, и да предприеме мерки за ограничаване на тези рискове. Мерките трябва да гарантират подходящо ниво на поверителност, като се вземат предвид постиженията на техническия прогрес и разходите по изпълнението спрямо рисковете и естеството на личните данни, които трябва да бъдат защитени. Във връзка с посоченото подходящи организационни и технически мерки биха представлявали:

- Поставяне на видно и достъпно място на информационни табели за събитието;
- Информацията да е ясна и разбираема;
- Осигуряване на технически персонал, който да указва на случайните минавачи, че се провежда представление на живо, което се заснема и какви биха били рисковете за случайно минаващите лица, които влизат в кадър;
- Според ситуацията и възможните рискове, и други подходящи мерки, които следва да се предприемат от администратора.

През отчетния период се получава запитване с въпроси относно законосъобразното обработване на лични данни за целите на трудовоправните взаимоотношения и по-конкретно: представлява ли нарушение на ЗЗЛД и ОРЗД кумулативното предоставяне на следните лични данни на работници/служители, работещи при администратора:

1. Име и фамилия;
2. Наименование на заеманата длъжност;
3. Вид на правоотношението;

4. Размер на индивидуалната основна работна заплата;
5. Вид и размер на допълнителните трудови възнаграждения за придобит трудов стаж и професионален опит, ношен, извънреден труд, работа през официални празници, за средства за работно/представително облекло, ваучери за храна;
6. Други допълнителни трудови възнаграждения, вид и размер.

В отговора на КЗЛД се посочва, че нормативната уредба предвижда задължение за всеки администратор (в случая юридическото лице работодател), на който се налага да обработва лични данни на своите работници/служители, да спазва основните принципи и правила за законосъобразност на обработването, съгласно чл. 5 и чл. 6 от ОРЗД. Обработването на лични данни (в случая чрез разкриване/предаване/предоставяне) от администратори на лични данни, както в публичната, така и в частната сфера е законосъобразно, ако е налице някое от правните основания, изчерпателно изброени в чл. 6, § 1 от ОРЗД. Важно е да се има предвид, че всички правни основания, посочени чл. 6, § 1, букви „а“ „е“ от ОРЗД, са алтернативни и равнопоставени, като същите не са подредени в йерархична зависимост. Наличието на което и да е от тях прави обработването законосъобразно, при условие, че са спазени и другите изисквания на ОРЗД.

В случаите, когато администратор извършва действия по обработване на лични данни, следва да извърши детайлна преценка дали предприетите действия по обработване (в случая чрез разкриване/предаване/предоставяне) се основават на съответната нормативна разпоредба, съгласно ОРЗД. Например обработването може да е необходимо за спазване на законово задължение, за изпълнение на договор и т. н. Също така администраторът следва да извърши преценка и какви биха били последиците за съответните физически лица, субекти на данните, чиито лични данни хипотетично следва да се предоставят на друг администратор.

През отчетния период се получава писмо от гражданин, който поставя въпроси, свързани с полицейската регистрация на физически лица. Съобщава, че наскоро е разбрал, че Министерството на вътрешните работи (МВР) съхранява негови лични данни във връзка с полицейска регистрация по повод събития, които са се случили в Италия през 2009-а година. Интересува се каква е процедурата и какво може да се направи, за да бъде „заличена“ тази регистрация.

В отговора на КЗЛД се предоставят подробни разяснения относно полицейската регистрация, която представлява специфичен вид обработване на лични данни по смисъла на Директива (ЕС) 2016/680, транспонирана в Глава осма на ЗЗЛД, което се извършва за конкретна категория лица. Става въпрос за привлечени като обвиняеми за извършено умишлено престъпление от общ характер. На лицето се изяснява, че нормативните основания за извършване на полицейска регистрация са уредени в Закона за министерството на вътрешните работи (ЗМВР) и Наредбата за реда за извършване и снемане на полицейска регистрация, приета на основание чл. 68, ал. 7 от ЗМВР. Извършването на полицейска регистрация не предполага осъждане на лицето с влязла в сила присъда. Полицейската регистрация е следствие от извършването на умишлено престъпление от общ характер, т.е. ако конкретно лице е привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер, задължително се извършва полицейска регистрация, макар и да няма постановена и влязла в сила присъда. След извършване на полицейската регистрация същата може да бъде снета, което по същество представлява изтриване на личните данни на лицето, което да ограничи занапред обработването им. Снемането на полицейска регистрация се извършва със заповед на министъра на вътрешните работи по мотивирано писмено искане на лицето или неговите наследници, или по служебен път. В допълнение на заявителя се обръща внимание, че в случаите на полицейска регистрация субектът на данни разполага с редица права съгласно ЗЗЛД, които органите на МВР са длъжни да му предоставят съгласно Раздел II на Глава осма от ЗЗЛД. За да се упражни правото на изтриване на лични данни, обработвани за целите на полицейска регистрация, лицето може да се обърне към министъра на вътрешните работи, който съгласно чл. 29 от ЗМВР е администратор на лични данни, обработвани в системата на МВР. При упражняване на права по повод полицейската регистрация следва да има предвид и решение на Съда на Европейския съюз по дело С-205/21. Към настоящия момент (края на 2024 г.) МВР е в процес на актуализиране на относимите нормативни документи съгласно диспозитива на посоченото по-горе решение на Съда на Европейския съюз.

За да се очертае широкият спектър от запитвания, получени през отчетния период, следва да се посочат и някои специфични случаи за обработване на лични данни. Такъв е напр. случаят, касаещ публикуване на данни за участници в конкурс за детска рисунка и начина и обема на публикуване на данни за децата, участвали в конкурса.

Организирането на конкурса е регламентирано с предварително определени и обявени условия и ред, с които участниците се съгласяват. Следва да се отбележи, че това съгласие по своята същност има облигационен характер и не представлява съгласие за обработването на лични данни по смисъла на чл. 6, § 1, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679. Съществена особеност на материалите, които се изпращат от децата за участие в конкурса, е, че същите са създадени за целите на художественото или литературно изразяване (чл. 85 от Регламент (ЕС) 2016/679) съобразно условията на конкурса. В чл. 85 от ОРЗД се уреждат изключения/дерогации по отношение обработването на лични данни за целите на академичното, художественото или литературното изразяване. Съгласно разпоредбите на чл. 85 от ОРЗД държавите членки следва със закон да съгласуват правото на защита на личните данни с правото на свобода на изразяване и информация, включително обработването за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване, като могат да въведат изключения и/или дерогации. В случая това е чл. 25 з от ЗЗЛД, съгласно който обработването на лични данни за журналистически цели, както и за академичното, художественото или литературното изразяване, е законосъобразно, когато се извършва за осъществяване на свободата на изразяване и правото на информация, при зачитане на неприкосновеността на личния живот.

Публикуването от страна на организатора на конкурса на лични данни на децата, участвали в конкурса „Без грешки на пътя“ на интернет страница, представлява „обработване на лични данни“, съгласно легалната дефиниция, посочена в чл. 4, т. 2 от Общия регламент относно защитата на данните. Важна предпоставка за законосъобразното обработване на лични данни е спазването на основните принципи съгласно чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679. Прилагането на изключения/дерогации спрямо правото на защита на личните данни, в частност за целите на художественото изразяване, изисква балансиране на двете основни права – защитата на личните данни и свободата на изразяване и информация. Следва да се има предвид, че свободата на художественото творчество се признава и гарантира от чл. 54, ал. 2 от Конституцията на Република България, като повече аргументи в тази посока може да се намерят в Решение № 8 от 15 ноември 2019 г. по конституционно дело № 4 от 2019 г.

В заключение, конкретно по поставения въпрос, доколкото обработването се отнася до лични данни на деца, следва да се прилага и принципът за защита на най-добрия интерес

на детето. Той изисква правилното оценяване на позицията на детето, изразена чрез художественото произведение, което то е създало. Ето защо при публикуването на рисунките в онлайн галерия на сайта на организатора, трябва балансирано да се защитят правата на детето – от една страна, неговият най-добър интерес, и от друга – правото на свободно изразяване и защита на неговите лични данни. Публикуването на данни в съвкупност: малко име на автора, възраст/години, учебно заведение, населено място, би следвало да удовлетворява тези изисквания. Тази съвкупност от данни позволява да се популяризира детето като автор на художественото произведение и неговата позиция по темата „Без грешки на пътя“, като същевременно се спазват и принципите за обработване на лични данни, прогласени с чл. 5 от ОРЗД – ограничаване на данните, необходимост и пропорционалност.

Още един специфичен случай, относим към данните на деца, се разглежда по повод на постъпило запитване за законосъобразността на публикуването на сайта на учебно заведение на заповедта на директора, която касае получаването на стипендии от учениците. В конкретния случай приложение намира разпоредбата на чл. 6, § 1 от ОРЗД, а именно обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора. Специалният нормативен акт, относим към настоящия казус, е Постановление № 328 от 21 декември 2017 г. за условията и реда за получаване на стипендии от учениците след завършено основно образование. Същото е прието на основание чл. 171, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование. Видно от чл. 9, ал. 2 от ПМС № 328, заповедта на директора се обявява на видно място в училището и се публикува на интернет страница на училището (при наличие на такава) в 3-дневен срок от издаването ѝ, но не по-късно от 14 дни преди крайния срок за подаване на документите за кандидатстване.

Сроковете за съхранение на обработваните лични данни са сред въпросите, които затрудняват администраторите, но са съществени и за субектите на данни. През отчетния период такъв въпрос е поставен от физическо лице във връзка с дейността на организатор на хазартни игри (онлайн казина). Специфичният казус на съхранение на данни е разгледан изцяло в съответствие с правната уредба, която организира дейностите по хазарта съгласно разпоредбите на чл. 47а от Закона за хазарта (ЗХ), според който участниците в онлайн залагания подлежат на индивидуална регистрация по ред и начин, определени в Наредба за условията и реда за регистрация и идентификация на участниците, съхраняването на данни

за организираните онлайн залагания на територията на Република България и за подаване на информация за хазартните игри към сървър на Националната агенция за приходите. В глава IV от Наредбата „Съхраняване на данните и дистанционен достъп на НАП и ДАНС до контролния локален сървър“, на основание чл. 17, се вменява задължението организаторите на онлайн хазартни услуги на територията на Република България да съхраняват данните на контролния локален сървър във вида, в който са създадени, в срока по чл. 6, ал. 4 от ЗХ. Това означава, че организаторът трябва да осигури съхраняването на всички данни, свързани с предлагането на хазартни услуги на територията на Република България, в т. ч. регистрацията и идентификацията на участниците, направените залози и изплатените печалби. Съхраняването се извършва на оборудване за съхранение на данни (контролен локален сървър), разположено на територията на Република България, по ред и начин, определени в Наредбата по ал. 1, т. 4. Данните се съхраняват във вида, в който са създадени, за срок 5 години след изтичането на давностния срок за погасяване на публичните задължения, свързани с тези данни. В допълнение идентифициращите данни на лицата, участници в онлайн залагания, в определен обем и за определен период се съхраняват от организаторите на хазартни игри, получили лиценз за организиране на такива игри на територията на Република България съгласно Закона за хазарта, тъй като същите са задължени лица и по смисъла на чл. 4, т. 21 от Закона за мерките срещу изпиране на пари (ЗМИП).

Правото на изтриване на лични данни по смисъла на чл. 17, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 може да не бъде удовлетворено, тъй като казусът, който се излага, попада в изключенията по чл. 17, § 3, б. „б“ от същия регламент, а именно: обработването е необходимо за спазване на правно задължение, което изисква обработване, предвидено в правото на Съюза или правото на държавата членка, което се прилага спрямо администратора или за изпълнението на задача от обществен интерес, или при упражняването на официални правомощия, които са предоставени на администратора.

През отчетния период в КЗЛД постъпва запитване от „Гаранционен фонд“ за предоставяне на преписи от смъртен акт и удостоверение за наследници на починало лице – водач на увреждащо МПС.

Съгласно чл. 24 от Закона за гражданската регистрация (ЗГР) общинската администрация издава удостоверения въз основа на регистъра на населението. Редът за издаване и образците на удостоверенията е утвърден с Наредба № РД-02-20-6 от 24 април

2012 г. за издаване на удостоверения въз основа на регистъра на населението (Наредба № РД-02-20-6) на министъра на регионалното развитие и благоустройството съвместно с министъра на правосъдието.

По смисъла на чл. 5 от Наредба № РД-02-20-6 удостоверенията се издават на лицата, за които се отнасят, на законните им представители, на техните наследници. Те могат да се издават и на трети лица (каквото е Гаранционният фонд), когато са им необходими за изпълнение на техни законоустановени правомощия (по смисъла на чл. 107 от Кодекса за застраховането) или когато същите са изрично упълномощени с нотариално заверено пълномощно от лицата по чл. 5, ал. 1 от Наредбата. Удостоверения се издават и по реда на Административнопроцесуалния кодекс, Гражданския процесуален кодекс и Наказателнопроцесуалния кодекс.

Видно от разпоредбата на чл. 107 от Кодекса за застраховането за установяване на застрахователното събитие и на вредите, причинени от него, застрахователят, лицето, което претендира обезщетение, Гаранционният фонд по чл. 518 или Националното бюро на българските автомобилни застрахователи по чл. 506 имат право да получат необходимата информация, съхранявана от органите на Министерството на вътрешните работи, разследващите органи, другите държавни органи, личния лекар, лечебните и здравните заведения и от лицата, които имат право да удостоверяват настъпването на обстоятелства, както и заверени преписи от документи. Когато исканата информация е част от материалите по досъдебното производство, прокурорът разрешава достъпа до нея. Когато тази информация представлява защитена от закона тайна, при предоставянето ѝ на лицата писмено и срещу подпис се разясняват задълженията им да не я разгласяват, както и последиците от нейното нерегламентирано разгласяване.

И през изминалата година остава актуален въпросът относно стрийминг излъчване на заседанията на общинските съвети, и по-специално излъчването на дискусии, в хода на които се разглеждат въпроси, касаещи здравния и финансовия статус на гражданите.

По такива казуси принципното разбиране на КЗЛД е в следния дух: При видеоизлъчване на живо на заседанията на общински съвет и неговите комисии е необходимо да се извърши предварителна оценка относно законосъобразността на конкретното обработване. Разпоредбите на чл. 48 а от Закона за местното самоуправление и

местната администрация (ЗМСМА) следва да се разглеждат в тясна връзка с разпоредбите на чл. 28, ал. 1, изр. второ от ЗМСМА, където се дава възможност по изключение общинският съвет да реши отделни заседания да са закрити. Тази мярка може да се приложи в случаите, когато в конкретното заседание има вероятност да се разкрият лични данни без правно основание. Допустимо и удачно е в правилника за организацията и дейността на общинския съвет да се предвидят конкретни правила и процедури за извършване на видеозаписи и излъчване на живо на откритите му заседания. През 2019 г., далече преди новите разпоредби в ЗМСМА да станат факт, КЗЛД изразява становище относно излъчването на заседанията на общинските съвети онлайн, чиито мотиви все още са актуални. Становището (Становище на КЗЛД относно видеоизлъчване на живо (live streaming) на заседания на общински съвет чрез мобилни устройства на присъстващи граждани в цялост е налично на интернет страницата на КЗЛД.

Други казуси, които и през 2024 г. продължават да постъпват с постоянен характер в надзорния орган, са запитванията от граждани във връзка с обработване на лични данни за исторически цели, както и съответният достъп до или разкриване на данни за починали лица.

От легалното определение на понятието „лични данни“, въведено с чл. 4, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679, следва, че документите, които се достъпват/разглеждат, както и изданието, по което се работи, съдържат лични данни на физически лица, както и на починали такива. В разпоредбите на преамбюла на Регламент 2016/679, а именно в съображение (27) е отразено, че Регламентът не следва да се прилага за личните данни на починали лица, като държавите членки могат да предвидят правила във връзка с обработването на лични данни на починали лица. Обръща се внимание обаче, че в Закона за защита на личните данни се предвиждат мерки по прилагане на ОРЗД, и във връзка с извършвана научноизследователска дейност следва да се приложи чл. 25 н от ЗЗЛД, който гласи, че по-нататъшното обработване за целите на архивирането в обществен интерес, за целите на научни или исторически изследвания или за статистически цели е съвместимо законосъобразно обработване на лични данни. В тези случаи администраторът прилага подходящи технически и организационни мерки, които гарантират правата и свободите на субекта на данни в съответствие с чл. 89, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679. Тези гаранции се осигуряват с наличието на технически и организационни мерки и при спазването на

принципите, прогласени с чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679, по-специално принципа на свеждане на данните до минимум. Мерките могат да включват псевдонимизация, при условие че посочените цели могат да бъдат постигнати по този начин. Краеведското проучване следва да не се основава единствено на данните от регистрите, а и на свидетелски разкази на близки и роднини на посочените в списъците лица. В хода на тези разкази следва да се прецени до каква степен могат да бъдат разкривани данни и обстоятелства за посочените лица, така че да не се нарушават добрите нрави и човешкото достойнство.

Доколкото в извършваното проучване ще се обработват, включително чрез публикуване, данни и на публични личности, следва да се има предвид, че в своята практика КЗЛД разглежда данните на обществено известни лица или такива, заемащи публични длъжности, като данни на публичните фигури, чиято защита е „много по-занижена“ в сравнение със защитата при останалите лица.

Личните данни, обработвани за целите на научноизследователската дейност, се обработват в по-улеснен режим, като следва да се приложат подходящите мерки за защита. Следователно няма нормативна пречка да се обработват лични данни за научно изследване, като се съблюдава и принципът за свеждане на данните до минимум. При тези условия и във връзка с извършването на изследователска и творческа дейност следва и да е допустимо да се достъпят регистрите за раждане и смърт.

Годишният отчет на надзорния орган, с оглед неговата публичност, е подходящото място още веднъж да се изведат и популяризират принципните положения по едни от най-често задаваните въпроси – относно длъжностното лице по защита на данните (ДЛЗД) и относно задълженията на администраторите на лични данни. Запазва се интересът на администраторите относно правилно прилагане на критериите за определяне на длъжностно лице по защита на личните данни. В отговор на поставените с такъв характер въпроси КЗЛД дава конкретни насоки съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679, който изисква длъжностното лице по защита на данните да „се определя въз основа на неговите професионални качества, и по-специално въз основа на експертните му познания в областта на законодателството и практиките в областта на защитата на данните и способността му да изпълнява задачите, посочени в чл. 39 от ОРЗД“.

Принципно положение е, че необходимото ниво на експертни познания следва да бъде определено съобразно изпълняваните операции по обработване на данни и защитата, която се изисква за обработваните лични данни. Например, когато дадена дейност по обработване на данни е особено сложна или когато е засегнато голямо количество чувствителни данни, длъжностното лице по защита на данните може да се нуждае от по-високо ниво на експертност и подкрепа.

Необходимите умения и експертност включват:

- експертност в областта на националните и европейските закони и практики в областта на защитата на данните, включително задълбочено разбиране на Общия регламент относно защитата на данните;
- разбиране на изпълняваните операции по обработване;
- разбиране на информационните технологии и сигурността на данните;
- познания за бизнессектора и организацията;
- способност да се насърчава култура на защита на данните в рамките на организацията.

Длъжностното лице по защита на данните не може да заема позиция в организацията, която води до това то да определя целите и средствата за обработване на лични данни. Поради специфичната организационна структура във всяка организация това трябва да се взема предвид за всеки конкретен случай.

Освен това при заемането на длъжността „лице по защита на данните“ трябва да се избягва конфликтът на интереси. Като принципно правило подобен конфликт на интереси би се породил, ако лицето заема позиция във висшето ръководство (като главен изпълнителен директор, оперативен директор, финансов директор, началник на отдел „Маркетинг“, началник на „Човешки ресурси“ или началник на ИТ отдел), но също и други длъжности, разположени по-надолу в организационната структура, ако тези позиции или длъжности водят до определяне на целите и средствата за обработване.

Длъжностното лице по защита на личните данни следва да се ползва с независимост при изпълнение на своите задължения. За тази цел съществуват няколко предпазни мерки, за да се даде възможност длъжностното лице по защита на данните да действа независимо:

- Администраторите или обработващите лични данни нямат право да издават заповеди, да дават указания или нареждания във връзка с изпълнението на задачите на длъжностното лице по защита на данните;
- Не се допуска освобождаване от длъжност или санкциониране от администратора за изпълнението на задачите на длъжностното лице по защита на данните;
- Длъжностното лице по защита на личните данни следва да се отчита директно на висшия мениджмънт в организацията;
- Не може да има конфликт на интереси с евентуални други задачи и задължения.

Важно е да се отбележи, че длъжностните лица по защита на данните не са лично отговорни за неспазването на ОРЗД, доколкото тяхната роля е да предоставят експертно мнение. Задължение на администратора или обработващия лични данни е да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие с Регламента (чл. 24, § 1 от ОРЗД). ОРЗД позволява няколко компании/организации да назначат едно и също лице по защита на личните данни. Съществува обаче условие всички те да имат адекватен достъп до услугите, предоставяни от това лице. Съществува и възможност длъжностното лице по защита на личните данни да „изпълнява задачите въз основа на договор за услуги“. Това означава, че длъжностното лице по защита на данните може да бъде външно, и в този случай неговата функция може да се упражнява на базата на договор за услуги, сключен с физическо лице или организация. Но следва да се има предвид, че определянето на т. нар. външно длъжностно лице по защита на данните не е задължително. Това е само една от възможностите за осигуряване на съответствие с изискванията на ОРЗД.

Ако длъжностното лице по защита на данните е външно, всички изисквания на членове 37 до 39 от ОРЗД се прилагат спрямо това длъжностно лице по защита на данните. Когато функцията на длъжностното лице по защита на данните се упражнява от външен доставчик на услуги, предвид правната яснота и добрата организация и с оглед на избягването на конфликт на интереси сред членовете на екипа, се препоръчва да е налице

ясно разпределение на задачите в рамките на екипа на този външен доставчик, като отделно лице бъде натоварено с ролята на основно лице за контакт и „отговорник“ за всеки клиент. В този случай е от съществено значение всеки член на външната организация, упражняваща функциите на длъжностно лице по защита на данните, да отговаря на всички относими изисквания на ОРЗД. В тази връзка при изпълнение на задължението си по чл. 25б от ЗЗЛД администраторът/обработващият уведомяват КЗЛД само за лицето, което упражнява въпросните функции.

По повод на запитване относно изискванията за даване на съгласие при употребата на „бисквитки“, както и въпросът, свързан с равния достъп до информация и услуги на хората с увреждания, използващи интернет, КЗЛД дава следния отговор:

Строго необходимите бисквитки са от съществено значение за основните функции на всеки уебсайт. Два примера за такива бисквитки са тези, които ви позволяват да влезете в акаунта си на някой уебсайт, и тези, чрез които можете да добавяте продукти към количката си в онлайн магазин. Без тези бисквитки конкретният сайт не може да функционира. Функционалните бисквитки са необходими за някои функции, които потребителите могат да управляват, като например променяне на някоя настройка в даден акаунт. Този вид бисквитки не е съществен за правилната работа на сайта.

При даване на съгласие за ползване на функционални бисквитки субектът трябва да е запознат с тяхното точно предназначение и категориите данни, които ще бъдат обработвани, например потребителско име или идентификация, услуги, които са заявени, от кого са настроени – от администратора или от доставчици – трети страни, чиито услуги последният е добавил към своите страници, дали информацията, която събират тези бисквитки, е анонимизирана и те не могат да проследят дейността на субекта, докато сърфира в други уебсайтове. Субектът на данни трябва да има ясна представа доколко тези бисквитки следят навиците му за сърфиране и се използват за предоставяне на целева реклама. Тези бисквитки могат ли да бъдат зададени на конкретния сайт от рекламни партньори с разрешението на администратора, ще бъдат ли използвани от компаниите, за да се изгради профил на интересите на субекта, за да му се показват подходящи реклами на други уебсайтове, дали помнят, че е посещавал някой уебсайт, и дали тази информация се споделя с други организации, например рекламодатели.

Субектът на данни трябва да има възможността да управлява функционалните бисквитки в настройките на конкретния браузър, и винаги да има избор и възможност да промени тези настройки, като избере да приеме, отхвърли или изтрие бисквитките.

В случай че е налице конкретно нарушение на права на субекта при конкретни дейности по обработване на лични данни, последният има право да сезира Комисията с жалба. Равният достъп до информация и услуги е право на човека, приложимо за всички, включително за хората с увреждания, използващи интернет. Директива (ЕС) 2016/2102 от 26 октомври 2016 година относно достъпността на уебсайтовете и мобилните приложения на организациите от общественния сектор има за цел да повиши цифровото приобщаване въз основа на общи изисквания за достъпност. Организациите от общественния сектор следва да вземат необходимите мерки техните уебсайтове и мобилни приложения да станат по-достъпни, като направят тяхното съдържание пригодно за възприемане, пригодно за използване, разбираемо и устойчиво.

Функциите по наблюдение и прилагане (контрол) на изискванията на директивата се осъществяват от председателя на Държавна агенция „Електронно управление“, който е органът, отговорен за наблюдението и прилагането. Изискванията на Директива (ЕС) 2016/2102 са въведени в националното законодателство в Закона за електронното управление и в Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги.

В КЗЛД продължават да постъпват запитвания от страна на администратори на лични данни във връзка с техните задължения при обработване на лични данни на физически лица. Принципно положение е, че администраторът на лични данни по дефиниция сам определя целите и средствата на обработването на лични данни, освен ако тези цели и средства не са определени от закон. Важна задача за всеки администратор е да прецени какви данни може да обработва законосъобразно, като сам следва да извърши преценка дали данните са необходими, пропорционални и достатъчни за изпълнение на преследваните цели. Следователно първо трябва детайлно да се разпишат законосъобразните цели на организацията, а след това да се прецени кои категории данни биха били достатъчни, за да ги изпълни (при спазване на принципите, прогласени в чл. 5 от

ОРЗД). Задълженията на лицата, които обработват данните под ръководството на администратора, следва да се определят при спазване на принципа „необходимост да се знае“ в съответствие с функциите и задачите, които изпълняват в организацията.

IV. КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ

1. Сигнали и искания за упражняване на правомощия. Сравнителен анализ за 2024 г.

Контролната дейност включва работата по сигнали и искания, които по същността си представляват регламентиран способ за публичен контрол върху спазването на нормативните актове по отношение на личните данни, когато са засегнати права и интереси на физически лица, различни от сигналоподателя. За отчетния период 2024 г. в КЗЛД постъпват сигнали и искания по актуални въпроси във връзка с обработването на лични данни и изложени твърдения за нарушения на Регламент 2016/679 и 33ЛД. Работено е по **680** сигнали и искания за упражняване на законоустановените надзорни правомощия, от които са приключени **593** бр., като 637 са от 2024 г. и останали от края на 2023 г. – 43 бр. сигнали. Изготвените и изпратени на сигналоподателите отговори са 593, а при необходимост от сигнализиране за наличие на данни и за други нарушения извън компетенциите на КЗЛД получените сигнали се изпращат и на други държавни органи или институции за произнасяне по компетентност. Завишава се броят на сигналите със сложна фактическа обстановка, по които се налага извършване на задълбочена проверка, анализ на събраните доказателства и разглеждане на значителни по обем документи. Повишава се и броят на сигналите, по които за установяване на факти и събиране на доказателства се налага извършване на проверка на място, на различни по вид и големина администратори на лични данни. Очертава се трайна тенденция към завишаване броя на подадените сигнали и искания, като това е обвързано както с установени пробиви в информационната сигурност на администратори, така и наличието на фалшиви новини и информация в обществото. За сравнение през първата година от прилагането на Регламента – **2018 г.**, постъпват **290** бр. сигнали и запитвания, най-значителен е броят им **при нарушението на сигурността на личните данни в НАП през 2019 г.**, достигайки до **821 бр.**, през **2020 г. те са 598 бр.**, **2021 г. – 487 бр.**, **2022 г. – 394 бр.**, **2023 г. – 572 бр.**, и за **2024 г. те са 680**, при все това че през отчетния период не са налични значими за обществената сигурност пробиви в големи администратори.

Преобладаваща част от исканията и сигналите касаят незаконосъобразни практики на администраторите и/или неразбиране от страна на подателите на гарантираните им от Регламента права и реда за тяхното упражняване. Подадените сигнали и искания се отнасят преобладаващо до предоставяни интернет услуги и on-line търговия – 131 бр., видеонаблюдение – 87 бр., банково дело и кредитна дейност – 47 бр., директен маркетинг – 46 бр., следвани от сигнали за незаконосъобразно обработване на лични данни от администратори на лични данни в държавната администрация – 37 бр. Постъпват сигнали срещу администратори, обработващи лични данни в сферата на хазарта – 27 бр., както и такива в сферите на телекомуникациите – 25 бр., пощенски услуги – 24 бр., и в областта на производството, търговията и услугите – 24 бр. Важна част касаят незаконосъобразно обработване на лични данни в областта на човешките ресурси – 22 бр., областна и общинска администрация – 20 бр., здравеопазване – 15 бр., образование и обучение – 13 бр. Сигнали в областта на медиите – 11 бр., политиката – 11 бр., транспорт – 10 бр., финансово-счетоводни услуги – 10 бр., и в други сектори – 77 бр.

На графиката е изобразен сравнителен анализ на постъпилите за разглеждане сигнали и искания за периода 2017 – 2024 г. (фиг.5):

Фиг.5

Сигналите и исканията на българските граждани през 2024 г. са многобройни и разнородни по своето естество, като отразяват тревогите и проблемите в обществото. Немалка част от тях са породени и от личностни конфликти между физически лица или служител – работодател, ползватели на услуги и много други обществени отношения, пораждащи конфликти и напрежение при общуване и взаимодействие. През отчетния период се забелязва тенденция към увеличаване на запитванията (по брой и съдържание) по теми, свързани със социалните мрежи, за упражняване и/или нарушаване на права на физически лица в сектор хазарт, видеонаблюдение и видеозаснемане, сигнали, касаещи проблеми, свързани с обработването на лични данни в сферата на здравеопазването, проблеми при обработването на лични данни при онлайн търговия и услуги. Значителен брой са сигналите, касаещи „трафични данни“, по които КЗЛД няма правомощия да извършва справки и да прилага корективни правомощия. Политически нестабилната

обстановка в последните години и честото провеждане на парламентарни избори поражда и подаването на множество сигнали, касаещи политическите процеси в страната. Огромно напрежение в политическата сфера, свързано с организирането на подписки за провеждането на референдуми, насищат гражданските взаимоотношения с конфликтни ситуации и в резултат на това са подадени немалко сигнали с призив за урегулиране на възникналите проблеми и упражняване правомощията на КЗЛД с цел защита правата на гражданите при обработване на личните им данни.

Традиционно постъпват множество запитвания, свързани с използване на лични данни от страна на мобилни оператори, пощенски оператори, фирми за бързо кредитиране и предоставяне на лични данни на т. нар. колекторски фирми, както и обработване на лични данни за целите на директния маркетинг. Продължава да се засилва тенденцията за постъпване на сигнали, касаещи онлайн платформите за търсене и предлагане на работа, както и обработването на лични данни при участие в подписки, свързани с политическата дейност в страната. Проблемна зона със значително завишени сигнали и запитвания си остават компаниите, организиращи онлайн залагания, относно вида и обем обработвани лични данни и коректността при обработването, както и по отношение на предприетите мерки за защита при обработването на лични данни на български граждани, разположени на сървъри в различни държави – членки на ЕС и извън него. Често се получават сигнали за нарушения, при които е наличен преобладаващ обществен интерес (например при средствата за масово осведомяване).

Все още се наблюдава проблемът, при който администратори на лични данни отказват или изобщо не подават коректно данни за контакт с физическите лица при желание от тяхна страна да упражнят правата си по Регламента, особено по отношение на правото за изтриване. Това поведение се извежда като едно от основните нарушения в областта на защита на личните данни. Продължава тенденцията, в която субектите се опитват да избегнат или заобиколят свои финансови или други задължения чрез упражняване на „правото да бъдеш забравен“ или посредством оттегляне на съгласие за обработване на данните им.

Значими сигнали, които се разглеждат с повишено внимание, съдържат казуси, касаещи обработването на чувствителни данни за здравословното състояние на физически

лица и особено на деца. Тази тенденция – лечебните заведения да обработват такива данни незаконосъобразно, води до налагането на санкция в случаите, когато подадената информация касае противоправни действия, които не са погасени по давност, предвид установените в Регламента шест месеца от узнаването, но не по-късно от две години от извършването, тъй като тези срокове се прилагат кумулативно.

През целия отчетен период се запазва и тенденцията за запитвания по отношение на процедурите, които се прилагат при подаването на жалби и сигнали. Гражданите се интересуват от действията, които трябва да предприемат в качеството си на жалбоподатели, сроковете за разглеждане на техния казус и начините за получаване на обратна връзка, въпреки че тази информация е налична на страницата на КЗЛД.

През 2024 г. продължава тенденцията за разглеждане на множество казуси, препратени по компетентност от прокуратурата и от органите на МВР, когато е отказано образуване на наказателно производство поради липсата на достатъчно събрани доказателства за престъпление, но има събрани факти и твърдения за евентуално извършени административни нарушения в областта на защита на личните данни. За отбелязване е, че в Германия този процес е обърнат по отношение на особено наболялата в обществото тема за видеонаблюдението, където осъществяването му е регламентирано и криминализирано, така че при установяване на нарушение органът по защита на данните изпраща преписката на прокуратурата, а не обратното, тоест незаконосъобразното видеонаблюдение и видеозаснемане в Република България не е криминализирано и представлява административно нарушение при събрани доказателства за незаконосъобразно обработване на лични данни.

През визирания отчетен период в КЗЛД постъпват преписки за произнасяне по компетентност, както следва: от органи и структури на МВР – 32 бр., от съдилища и прокуратура – 31 бр., от КЗП – 30 бр., от общини – 9 бр., от други министерства – 6 бр., от НАП – 4 бр., от омбудсмана на Република България – 3 бр., от Агенцията за държавна финансова инспекция – 2 бр. По един сигнал по компетентност постъпват преписки от Съвета за електронни медии, Главната инспекция по труда, Държавната комисия по сигурност на информацията, Държавната агенция за закрила на детето, Комисията за финансов надзор, Държавната агенция технически операции.

Тенденция, която не намалява, е постъпването на сигнали и искания относно законосъобразното обработване на лични данни от страна на телекомуникационните компании, куриерските дружества, дружествата за събиране на вземания, интернет сайтове и платформи и банкови институции, сайтове за търсене и предлагане на работа, сайтове за хазартни игри и сайтове за комуникация и социални контакти.

Значителен е броят на постъпилите преписки, касаещи обработване на лични данни на физически лица от различни интернет сайтове и платформи по отношение неспазване на изискванията на Регламент 2016/679 и ЗЗЛД, относно задълженията на администраторите на интернет платформите да публикуват своите правила и/или политики за обработване на личните данни на потребителите, политики за поверителност при използването на т. нар. „бисквитки“, както и подаването на невярна информация за контакт, което възпрепятства възможността на потребителите да упражнят правата си по Регламент 2016/679.

Сигналоподателите искат съдействие от КЗЛД за упражняване на правото на регистрираните потребители да бъдат деактивирани техните акаунти и/или изтрита публикувана от/за тях информация, съдържаща лични данни.

Като тенденция се очертава и нарастващият брой сигнали за неправомерен достъп до потребителски профили във Фейсбук, Google и други електронни платформи. Сигналите са за създаване на фалшиви (неистински) профили, злоупотреба с публикувана в мрежата информация (вкл. видео- и снимков материал) и др. На подателите на този род сигнали и запитвания се разяснява, че относно установяване на авторите на такива деяния, когато извършителят е неизвестен, е необходим достъп до „трафични данни“, който обаче се осъществява на основание и по реда на Закона за електронните съобщения, по който КЗЛД няма правомощия. За съжаление, практиката на компетентните органи да извършват справки по Закона за електронните съобщения показва, че често пъти домейните са хоствани и регистрирани извън територията на страната от чужди граждани с непълен адрес, поради което КЗЛД не е в състояние да упражни своите корективни правомощия. В тази връзка КЗЛД предприема действия за повишаване на правната култура по отношение на защита на личните данни на субектите чрез публикации и интервюта в средствата за масово осведомяване и публикуване на интернет страницата си на становища, решения по казуси,

брошури, отговори на запитвания с цел информиране на гражданите за техните права и начини за защита на личните им данни.

Експертите на Комисията за защита на личните данни системно и методично разработват както отговори, така и информационни материали през годините, които разясняват правата на лицата и задълженията на администраторите при защитата на личните данни. Константна практика е да се обръща внимание, че институции и дружества, които осъществяват своята дейност в условията на строга регламентация, не обработват лични данни на основание съгласието на субектите на данни. Разяснява се, че правото на изтриване („да бъдеш забравен“) не е абсолютно право и то е подложено на редица ограничения, сред които попадат законовите задължения, обвързващи администраторите на лични данни със задължението да съхраняват данни за определен период от време (например публични органи, кредитни и финансови институции, мобилни оператори и т.н.).

Повишаването на правната култура и информираност по отношение на правата за защита на личните данни на физическите лица, установени в Регламента и ЗЗЛД, води до значително намаляване на сигналите и запитванията, касаещи съгласието като основание за обработване на лични данни, което вече се разбира от физическите лица и не се разглежда като „най-значимо“ правно основание за обработване на лични данни. Хипотезите за законосъобразно обработване на лични данни, изчерпателно изброени в разпоредбите на чл. 6, § 1 и чл. 9, § 2 и § 4 от Регламент (ЕС) 2016/679, вече са познати на значителен брой субекти на лични данни относно тяхната самостоятелност и равнопоставеност, като същите не са изброени в йерархичен ред по важност.

2. Назначени и извършени проверки през 2024 г. Сравнителен анализ.

Комисията за защита на личните данни е независим надзорен орган и прилага механизъм за ефективен контрол в областта на защитата на личните данни чрез извършване на проверки на място на администраторите по подадени жалби и сигнали за незаконосъобразно обработване на лични данни на физически лица. Проверки се извършват след решения на Комисията, по доклади, съдържащи предложения за проверки в определени сектори, където се наблюдава засилен интерес и/или повишено подаване на жалби и сигнали

и/или въвеждане на нови технологии и регистри, касаещи обработването на множество лични данни на физически лица. Проверки на място се извършват при констатиране на висок риск при постъпили уведомления за нарушаване на сигурността на основание чл. 33 от Регламент 2016/679, както и проверки, касаещи обработването на лични данни на физически лица в ШИС, ВИС, както и информационни системи, свързани с издаването на визи в консулски служби и посолства.

Контролната дейност на КЗЛД се реализира на базата на ключови документи, а именно Инструкцията за практическото осъществяване на надзорната дейност на КЗЛД; Методика за определяне нивото на риска при нарушения на сигурността на личните данни (методиката е приложение към Инструкцията за практическото осъществяване на надзорната дейност на КЗЛД и представлява инструментариумът, с помощта на който КЗЛД оценява рисковете за правата и свободите на физическите лица, чиито лични данни са с нарушена сигурност); Въпросник за извършване на проверки при осъществяване на надзорната дейност на КЗЛД (въпросникът е приложен към всички видове проверки, осъществявани от КЗЛД и нейната администрация); практиката на КЗЛД, българските съдилища и на Съда на Европейския съюз (СЕС).

Общият брой назначени проверки за извършване на място през 2024 г. са 521 броя, от които 146 броя, назначени в края на 2023 г. Назначените през този период проверки на място по уведомления за нарушаване на сигурността на личните данни съгласно чл. 33 от Регламент 2016/679 с висок риск са 17 бр. През отчетния период изцяло приключили с констативен акт и решение на КЗЛД са 277 бр. (вкл. 14 проверки на място по линия на уведомления за нарушения на сигурността на личните данни), в т.ч. проверките от предходната 2023 г.

На графиката е изобразена сравнителна статистика на назначените в периода 2017 – 2024 г. проверки (фиг.6):

Фиг.6

Най-голям е броят на извършените проверки с предмет видеонаблюдение – 218 бр. В сферата на търговията и услугите са извършени 23 бр. проверки, в сектор държавна администрация – 5 бр., здравеопазване – 5 бр., следвани от проверки в сферата на информационните технологии – 4 бр., образование и обучение – 4 бр., банково дело и кредитна дейност – 4 бр., областна и общинска администрация – 3 бр., хотелиерство и ресторантьорство – 2 бр., други – 9 бр.

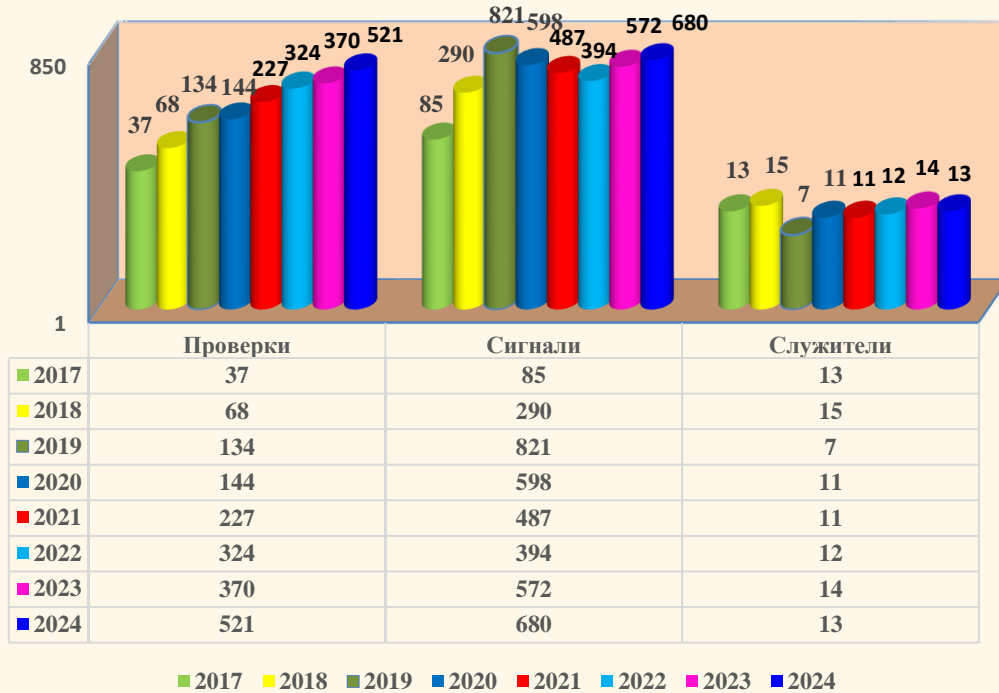
Най-голям е броят на подадените сигнали и жалби, по които са извършени проверки от следните области: София-град – 134 бр., Благоевград – 22 бр., Варна – 20 бр., Бургас – 19 бр., Пазарджик – 18 бр., Пловдив – 15 бр., Софийска област – 14 бр., Велико Търново – 9 бр., Перник – 6 бр.

Преобладаващата част от проверките се извършват след постъпили сигнали и жалби от физически лица за обработване на личните им данни посредством изградени системи за видеонаблюдение. В резултат на извършените проверки с предмет видеонаблюдение се издават разпореждания на администраторите на лични данни да преустановят заснемането на публични площи (улици и тротоари); да изработят конкретни правила и механизми за контрол за спазване на издадените заповеди и да предприемат технически и организационни мерки, които ефективно да гарантират защитата на физическите лица. Като не се отрича и ползата за сигурността от видеонаблюдението, благодарение на което е възпрепятствано осъществяване на насилие върху деца в детски градини и други обществени места.

Липсата на нормативна регламентация на осъществяваното в страната видеонаблюдение от различни администратори и субекти води до множество сигнали и жалби, както и до конфликтни ситуации между администраторите и субектите, чиито данни се обработват. Изразходват се изключително много човешки ресурс и средства за осъществяване именно на този вид контрол на нарушения, характеризиращ се с това, че липсва нормативна регламентация на все повече засилващата се тенденция всеки и всичко да се охранява чрез въвеждането на нови технологии и технически средства.

Забелязва се трайна тенденция за увеличаване на казусите, при които следва да се съберат на място правно релевантни факти и доказателства за преценка има или не незаконосъобразно обработване на лични данни, което съответно да бъде санкционирано по реда на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН), или да бъдат наложени корективни мерки по реда на Регламент 2016/679, което на фона на двойно увеличената бройка на преписките и ограничения числен състав води до **изключително натоварване** сред служителите, оправомощени да извършват контрол (фиг.7):

Сравнителна статистика на назначените проверки, сигнали и административна обезпеченост на звеното, извършващо проверки на място

Фиг.7

3. Значими проверки и интересни казуси през 2024 г., анализ на спазването на Регламент 2016/679 и ЗЗЛД

3.1. Съставен акт за установяване на административно нарушение (АУАН) с наложена имуществена санкция

В КЗЛД постъпва сигнал относно разпространение на лични данни на три броя лица – от страна на банка, съдържащи се в справка за текуща битова сметка към доставчик на комунални услуги, достъпни посредством профила на подателката на сигнала в мобилното приложение за онлайн банкиране на банката.

Подателката на сигнала уведомява, че при опит за извършване на справка в мобилното приложение за онлайн банкиране на банката относно собствената ѝ битова сметка към доставчика на комунални услуги неволно е въвела грешен абонатен/идентификационен номер, при което на екрана на мобилното ѝ устройство се визуализирали три имена, адрес и дължима сума на случайно физическо лице. Тя можела лесно да продължи да въвежда случайни абонатни/идентификационни номера и по този начин да разкрива личните данни на трети лица.

От събраните писмени доказателства по безспорен и категоричен начин посредством осъществен достъп до мобилното приложение за онлайн банкиране на банката от отразен в Протокол за извършена служебна справка се установява, че банката, в качеството на обработващ лични данни, съгласно чл. 4, т. 8 от Регламент (ЕС) 2016/679, при осъществяване на дейността си не е отчела естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, като не е приложила подходящи технически и организационни мерки, гарантиращи постоянна поверителност, цялостност, наличност и устойчивост на системите и услугите за обработване, както и не е преценила ефективността на техническите и организационните мерки с оглед да се гарантира сигурността на обработването, в резултат на което е осъществен неразрешен достъп, неразрешено разкриване и разпространение на лични данни, на посочените в сигнала физически лица, както и на още две други, чиито абонатни/идентификационни номера са въведени на случаен принцип, с което е нарушен чл. 32, § 1, букви „б“ и „г“ и § 2 във връзка с чл. 5, § 1, буква „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

3.2. Съставен акт за установяване на административно нарушение с наложена глоба

В КЗЛД постъпва сигнал, в който се посочва, че при разглеждане на електронната страница на община в секцията Документи/Заповеди подателката на сигнала е установила наличието на документи, съдържащи лични данни на физически лица. Подателката на сигнала посочва съответните електронни адреси, на които били налични въпросните документи.

От събраните по сигнала доказателства по безспорен и категоричен начин се установява, че при осъществяване на дейността си общината, в качеството на администратор

на лични данни, съгласно чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679, не е отчела естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, като не е приложила подходящи технически и организационни мерки, гарантиращи постоянна поверителност, цялостност, наличност и устойчивост на системите и услугите за обработване, в резултат на което е осъществено неразрешено разкриване и разпространение на лични данни на 83 (осемдесет и три) физически лица с адресна регистрация на територията на общината, чрез публикуване на четири броя Заповеди за заличаване на адресната регистрация по постоянен и настоящ адрес на съответните лица в електронната страница на общината, с което е нарушила разпоредбите на чл. 32, § 1, буква „б“ и § 2 във връзка с чл. 5, § 1, буква „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

3.3. Проверка на офис на банка в гр. Пловдив

В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал, в който се излагат твърдения относно поставена в офис на банка в гр. Пловдив кутия за връщане на банкови карти с прозрачен капак, през който се четат лични данни на лицата, върнали картите си. Данните са били лесно четими от всяко лице в офиса на банката.

По време на проверката от дружеството изясняват, че следвайки своята политика за устойчиво развитие и целта за постигане на нулев отпечатък върху околната среда, банката е стартирала кампания по събиране на изтекли банкови карти и замяната им с нови, изработени от рециклируем материал. Клиентите следва да върнат изтеклите и невалидни карти в специално поставени в клиентската част на офисите на банката заключени брандирани кутии.

Проверяващият екип на КЗЛД установява, че на видно място в офис на банката в гр. Пловдив е поставена плексигласова прозрачна заключена кутия с процеп. Кутията е брандирана само от страни с непрозрачно фолио с изображение на провежданата кампания, а капакът ѝ е оставен прозрачен. При оглед се установява, че в кутията са поставени основно върнати пластики на банкови карти, от които в зависимост от разположението им в кутията на някои от тях могат да се прочетат лични данни.

С решение на КЗЛД се отправя „официално предупреждение“ до банката, в качеството на администратор на лични данни, за нарушение на чл. 32, § 1, буква „б“ и § 2 във връзка с чл. 5, § 1, букви „а“ и „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

3.4. Проверка на болница и регионална здравна инспекция

В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал, в който се излагат твърдения, че при подновяване на ТЕЛК решение местната ТЕЛК изисква да се предостави копие на документа за самоличност и изпращането му в писмо до тях.

От местния ТЕЛК към болницата е постъпило становище, с което информира, че във връзка с епидемичната обстановка в страната по повод корона вирус, е въведена практика за изпращане на официални писма на лицата с насрочена дата за разглеждане на изпратените документи по пощата или по куриер. В изпращаните писма е вписано като изискване за предоставяне на копие от документа за самоличност, което е било продиктувано с единствена цел да не се допускат технически грешки в експертните решения, евентуално при изтичане срока на валидност на документа.

Лицата, които желаят да бъдат освидетелствани или преосвидетелствани с медицински решения, подават заявление-декларация в регионалните картотеки на медицинската експертиза (РКМЕ), които са структурни звена на РЗИ. РКМЕ, придружено от направление от личния/лекуващ лекар или протокол на ЛКК, както и медицинска документация, доказваща здравословното им състояние (епикризи, консултации, изследвания), извършени през последните дванадесет месеца, предхождащи явяването в ТЕЛК, включително заверени копия от медицински документи, съдържащи резултати от медико-диагностични изследвания и консултации, които са налични в медицинската документация при личния лекар и/или при лекуващия лекар. Документите се подават на място в РКМЕ, по електронен път или чрез лицензиран пощенски оператор. При получаване на заявлението в РКМЕ, експерти извършват необходимата проверка на документите, включително по отношение наличието на медицинско експертно досие или друга документация на името на това лице, за да се свърже с нея, след което изпращат документите за освидетелстване или преосвидетелстване на лицата на съответната ТЕЛК. Производството по освидетелстването и преосвидетелстването на лицата се извършват от

ТЕЛК по района на постоянния им адрес или по настоящия им адрес. Съгласно Закона за здравето ТЕЛК са структурни звена на лечебните заведения, към които са открити. В конкретния случай заявлението на сигналподателя е разпределено към открито звено на ТЕЛК към болницата. В състава на ТЕЛК участват лекари експерти, разпределени в съответни комисии за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност. В ТЕЛК към болницата работят лекари с признати клинични специалности и медицински сестри, разпределени в няколко състава.

Регламентирано е, че председателят на ТЕЛК съобщава на подалите заявления лица за необходимостта от допълнителни изследвания и консултации, които трябва да се направят преди датата на явяване пред комисиите, както и за насрочената дата за освидетелстване/преосвидетелстване. В тази връзка проверяващият екип е установил, че след получаване в звеното ТЕЛК към болницата на досие на лице за освидетелстване/преосвидетелстване ръководителите на съответните ТЕЛК състави са изготвили бланкови писма за изискване на допълнителни документи. Проверяващият екип установява, че в бланките на писма за изискване на допълнителни документи на два от съставите на ТЕЛК към болницата е посочено, че освен медицински документи се изисква представяне на копия на лична карта на заявителя, акт за раждане на дете и лична карта на майката (бащата). Болницата, в качеството на администратор на лични данни, има задължение да идентифицира и регистрира в информационна система заявители за освидетелстване и преосвидетелстване от ТЕЛК, но по закон не е орган, притежаващ правомощия, и няма правно основание да изиска предоставяне и съхранение на документи за самоличност и акт за раждане на дете. Проверяващият екип е информиран, че от около 3 месеца от местния ТЕЛК не изискват предоставянето на копия на документи за самоличност.

По време на проверката проверяващият екип преглежда на случаен принцип досиета на лица за освидетелстване/преосвидетелстване от ТЕЛК състави и не установява в проверените досиета на ТЕЛК съставите към болницата да се съхраняват копия на документи за самоличност на заявители и/или представители, както и на актове за раждане на дете.

Проверяващият екип преглежда на случаен принцип досиета от периода 2019 – 2023 г., при което не се установява в тях да се съхраняват копия на документи за самоличност на

освидетелствани/преосвидетелствани от ТЕЛК лица. Служителите в РКМЕ информират, че от ТЕЛК комисиите досиетата са получавани с копия на документи за самоличност, които служителите са унищожавали периодично.

С решение на КЗЛД се „разпорежда“ на болницата да съобрази операциите по обработване на лични данни с разпоредбите на цитирания Регламент, а именно:

- да преустанови изискването за предоставяне и съхранение на документи за самоличност и акт за раждане на дете на заявители за освидетелстване и преосвидетелстване от ТЕЛК;
- да проведе обучение на своите служители относно законодателството в областта на защита на личните данни – Регламент 2016/679 и ЗЗЛД, като се акцентира върху целите на защитата на личните данни, възможни заплахи и опасностите за личните данни, обработвани от администратора, възможните последствия при нарушение на сигурността и отговорностите им.

3.5. Проверка на общинската администрация

В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал от физическо лице, което твърди, че след посещение в дома си на инспектори от МВР – Гранична полиция, издирващи чуждестранно лице от държава от Близкия изток, е установил, че на личния му адрес има адресно регистрирани неизвестни лица от държава от Близкия изток. След справка в общинската администрация се установява, че положените пред нотариус от сигналаподателя и съпругата му „подписи“ са били подправени и с имитиран ръчен почерк, а съпругата е фигурирала с моминското си име, което е променила още през 2017 г. При извършена справка за живеещите на адреса служителка на ГРАО от общинската администрация е забелязала, че номерата на личните карти на собствениците на жилището също не са верни. Предполага се, че в представената от чуждестранното лице Декларация по чл. 92, ал. 3 от Закона за гражданска регистрация (ЗГР) фигурират преписани личните данни и на съпругата му от нотариалния акт за закупуване на въпросното жилище.

По време на проверката се установява, че в общинската администрация лично са подадени заявления за регистрация по постоянен и настоящ адрес от лицата с чуждестранен произход. Към заявленията са приложени нотариално заверена декларация по чл. 92, ал. 3

от ЗГР, подписана от собствениците на имота, като заверката на подписите е направена от нотариус и препис от нотариален акт за покупко-продажба на недвижимия имот. На основание чл. 92, ал. 3 от ЗГР за извършване на адресна регистрация лицата са представили и писмено съгласие на собствениците, когато заявителят не е собственик, чрез декларация по образец, с нотариално заверени подписи.

Единствената проверка на информацията по процедурата за регистрация на постоянен и/или настоящ адрес, която е регламентирана в същата наредба, е по ал. 3 от същия член, а именно: *„При електронната обработка по предходната алинея автоматизирано се извършва проверка дали адресът, посочен в заявлението за постоянен адрес и/или адресната карта за настоящ адрес, се съдържа в националния класификатор на настоящите и постоянните адреси“*. Впоследствие, когато адресът от заявлението за постоянен/настоящ адрес е включен в националния класификатор на настоящите и постоянните адреси, на лицето се издава Удостоверение за постоянен адрес или Удостоверение за настоящ адрес по образци. В резултат на това от общинската администрация са издадени удостоверения за постоянен адрес на чуждестранните лица. Във връзка с Наредба № РД-02-20-9/21.05.2012 г. за функциониране на Единната система за гражданска регистрация от районната администрация са изготвили за всяко от лицата преписка, която е изпратена до териториално звено ГРАО, за предоставяне на ЕГН. Териториално звено ГРАО извършва проверка на представените документи и предоставя ЕГН от регистъра на ЕГН на гореизброените чуждестранни лица, и създава електронен личен регистрационен картон за всяко от тях. Териториално звено ГРАО вписва ЕГН в двата екземпляра на „Искане за ЕГН“ и връща един екземпляр на общината/района, където е изготвена преписката.

След съставяне на електронен личен регистрационен картон за лицата общинската администрация е издала за всеки от тях удостоверение за постоянен адрес, удостоверение за настоящ адрес и удостоверение за вписване в регистъра на населението.

Сигналът на собственика на имота е адресиран и до общинската администрация, в резултат на което са предприети действия и е установено, че нотариусът, заверил подписите в декларацията по чл. 92, ал. 3 от ЗГР, има промяна на съдебния район на действие, а архивът му е предаден на друг нотариус. Вторият нотариус устно е потвърдил, че процесната

нотариално заверена декларация по чл. 92, ал. 3 от ЗГР, представена на длъжностното лице в общинската администрация, е неистински документ поради обстоятелството, че първият нотариус не упражнява нотариална дейност в съдебния район, когато е заверена декларацията. В резултат кметът на районната администрация е издал заповед за заличаване на адресните регистрации на чуждестранни физически лица от адреса на собственото жилище на сигналоподателя, която е изпратена на Териториалното поделение на ГРАО за автоматизирано заличаване на адресните регистрации в регистъра на населението.

По отношение на констатацията относно използвания неистински документ – нотариално заверената декларация по чл. 92, ал. 3 от ЗГР, представена на длъжностното лице в районната администрация при регистрацията на чуждестранните лица, КЗЛД не е компетентен орган и по случая са сигнализирани органите на МВР.

Във връзка с предотвратяване на бъдещи злоупотреби от подобен характер с използване на неистински документи при адресна регистрация на лица, предоставящи нотариално заверената декларация по чл. 92, ал. 3 от ЗГР, и на основание чл. 58, § 2, буква „г“, във връзка с чл. 32 от Регламент (ЕС) 2016/679, КЗЛД издава „разпореждане“ на общината в качеството на администратор на лични данни да съобрази операциите по обработване на лични данни и да предприеме допълнителни мерки при подаване на заявление за адресна регистрация за извършване на проверки на информацията в представени нотариално заверени декларации по чл. 92, ал. 3 от ЗГР, свързани с извършването на допълнителни проверки на регистрацията на нотариуса, имената и валидността на документа за самоличност на собствениците на имота.

3.6. Получени месечни помощи за децата от Семейния фонд (Фамилна каса) на Федералната агенция по заетостта на Република Германия (без проверка)

В Комисията за защита на личните данни се получава сигнал от омбудсмана на Република България относно постъпила в институцията жалба от физическо лице във връзка с злоупотреба с личните ѝ данни от страна на бившия ѝ вече съпруг и получени суми от Фамилна каса Република Германия за отпуснати месечни детски помощи.

Сигналоподателката уведомява, че чрез Дирекция „Социално подпомагане“ и Агенцията за социално подпомагане към нея е отправено искане от Фамилна каса Германия

да възстанови неправомерно получена сума за детски надбавки за двете ѝ деца за минал период, като уточнява, че самата тя никога не е пребивавала в Германия и живее с двете си деца в България. В Германия е живеел и работил в този период съпругът ѝ, с когото е разведена, като съгласно съдебно решение след прекратяването на брака упражняването на родителските права е предоставено на майката, а за бащата е определен режим на лични контакти и плащане на издръжка. Същата предполага, че се касае за злоупотреба с личните ѝ данни от страна на бившия ѝ вече съпруг, който е подавал различни заявления от нейно име, включително след развода, за да получи сумите, които сега се търсят от нея като майка на децата. Твърди, че не е получавала помощи от немската държава и че отпуснатите от Фамилна каса Република Германия месечни помощи за децата им са превеждани по лична банкова сметка на съпруга ѝ.

Установява се, че Семейният фонд (Фамилна каса) на Федералната агенция по заетостта на Република Германия обработва данни за целите на изпълнението на законовите си задължения в съответствие с Федералния закон за детски надбавки и Социалния кодекс на Република Германия. В конкретния случай Федералната агенция по заетостта на Република Германия, в качеството на администратор на лични данни, съгласно чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679, осъществявайки дейност по предоставяне на социални услуги, обработва лични данни на физически лица, кандидатствали за съответните услуги, съгласно нормативно задължение. Федералната агенция е със статут на държавна администрация и е със седалище и адрес на регистрация Германия.

Във връзка с констатациите по сигнала относно седалището на Федералната агенция по заетостта на Република Германия, която няма локално присъствие в Република България, се счита, че обработването на личните данни на сигналоподателката е осъществено в Република Германия и съгласно чл. 4, т. 23, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета представлява трансгранично обработване на лични данни, което се осъществява в контекста на дейностите на едно-единствено място на установяване на администратора в Съюза, но което засяга съществено субект на данни в България, поради което сигналът е изпратен по компетентност на Германския надзорен орган по защита на данните и е стартирана процедура за сътрудничество по чл. 60 от Регламента (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

3.7. Фалшиви хоспитализации (без проверка)

В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал, съдържащ шест журналистически материала във връзка с използването на лични данни в дейността на две болници за отчитане на неистински хоспитализации в края на 2020 г. в съответните лечебни заведения.

В предоставените журналистически материали се сочи, че след проведени в една от болниците профилактични прегледи физически лица са били фалшиво хоспитализирани в края на 2020 г. по спешност в същото лечебно заведение с диагноза емболия на артерии на долните крайници (МКБ 20.1). При запитване към Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) по случая са потвърдили информацията за фиктивни хоспитализации на над 100 човека и извършена по случая проверка.

Също така в журналистическия материал се твърди, че при извършване на проверка от страна на НЗОК със задача контрол по изпълнението на договора на втората болница в съответствие с Националния рамков договор за медицински дейности 2020 – 2022 г. (НРД за МД 2020 – 2022) е установено, че за 802 засегнати лица е отчетена, но не е извършена медицинска дейност от лечебното заведение.

След изискани становища на НЗОК, засегнатите лечебни заведения и документи по случая се установява, че при осъществяване на дейността си двете болници, в качеството на администратори на лични данни, съгласно чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679 са регистрирали прием и изписване в съответните лечебни заведения пациенти без тяхно знание и съгласие, като по този начин обработват незаконосъобразно, недобросъвестно и по непрозрачен начин личните им данни, съдържащи се истории на заболяването и приложенията към тях документи, за цели, които не са конкретни, изрично указани и легитимни и са обработени по-нататък по начин, несъвместим с тези цели, с което са нарушени разпоредбите на чл. 6, § 1, буква „а“ във връзка с чл. 5, § 1, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

Видно от събраните писмени доказателства, нарушенията от страна на лечебните заведения са извършени съответно в периодите, за което са изтекли давностните срокове за съставяне и връчване на акт за установяване на административно нарушение и образуване

на административнонаказателно производство по реда на чл. 36 от Закона за административните нарушения и наказания.

3.8. Публикуване на „черен списък“ с учители от варненски учебни заведения (без проверка)

По повод изнесена в медиите информация за нарушение на правилата за защита на личните данни чрез публикуване на страницата на профил „Възраждане – Варна“ в социалната медия Facebook на „черен списък“ с учители от варненски учебни заведения, подкрепящи подписка срещу прилагането на последните изменения и допълнения на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), и постъпил аналогичен сигнал Комисията за защита на личните данни се самосезира за извършване на проверка по случая.

След извършени действия по установяване на факти и обстоятелства по случая се установява, че в медийното пространство през месец август 2024 г. са организирани 3 подписки срещу прилагането на последните изменения и допълнения на ЗПУО (2 подписки, организирани от преподавател в Националната природо-математическа гимназия „Акад. Любомир Чакалов“, гр. София, и 1 отворено писмо, организирано от трети лица). Подписките са насочени съответно към различни категории физически лица:

- преподаватели, учени, докторанти и работещи в българското висше образование и научна система;
- педагогически специалисти от различни образователни институции в Република България и
- учители и родители.

Видно от съдържанието на подписките лицата, които предоставят личните си данни в тяхна подкрепа, изрично се съгласяват или не данните им да бъдат публикувани в цялост или само с инициали, поради което обработването на данните им се явява законосъобразно и в съответствие с чл. 6, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

Установява се, че и електронни медии разпространяват информация, че организацията на ПП „Възраждане“ в гр. Варна е публикувала списък с имената, преподаван

предмет и работните места на учители и училищни директори от гр. Варна, които са се подписали в списък против законната забрана на ЛГБТ пропагандата в училищата и детските градини, целяща да информира родителите какви педагози обучават децата им. А в своя профил във Facebook Костадин Костадинов обявява, че „Възраждане“ ще подаде сигнал в прокуратурата по този повод. От медийните публикации е установено, че разпространеният кратък списък съдържа две имена, месторабота и преподаван предмет на общо 26 лица, работещи във варненски училища, школа и образователен център.

В свое становище ПП „Възраждане“ сочи, че на 18.08.2024 г. общинската организация на ПП „Възраждане“ в гр. Варна получават достъп до публичния списък от Facebook страницата на инициатора на подписката, организирана от преподавателя, където е споделена и връзката за свободно сваляне. Цитираните имена в краткия списък са част от списъка, изготвен и публикуван в горепосочените подписки, като на страницата на Възраждане – Варна, са публикувани надлежно и всички горепосочени връзки за достъп.

При така изяснената фактическа обстановка и от събраните писмени доказателства се установява, че разпространеният в медиите списък, съдържащ 26 преподаватели и служители във варненски учебни заведения, като категории физически лица (учители) и категории лични данни (2 имена, длъжност и работно място) съвпада по структура с този на подписката „Позиция на български учители срещу допълненията на чл. 11 от Закона за предучилищното и училищното образование“, инициирана от преподавател в Националната природо-математическа гимназия „Акад. Любомир Чакалов“, гр. София. Също така се установява, че данните на 25 от общо 26 лица от „черния списък“ присъстват в подписката, инициирана от същото лице.

Лицата, които са предоставили личните си данни в подкрепа на подписките, доброволно са вписали данните си в тях и изрично са дали съгласие данните им да бъдат оповестени публично, поради което обработването на данните им се явява законосъобразно и в съответствие с чл. 6, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679.

3.9. Акт за установяване на административни нарушения на медия и Общинска избирателна комисия

В КЗЛД постъпва сигнал с вх. № ППН-02-716/24.11.2023 г. от Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) във връзка с постъпили в агенцията сигнали от Дирекция „Социално подпомагане“ и екипа на Националната телефонна линия за деца 116 111 относно публикация на медия на електронната ѝ страница, касаеща въвличане на малолетно дете в политически дейности, свързани с нерегламентирана агитационна дейност за един от кандидатите за кмет на община на местните избори – 2023 г. Извършва се служебна справка, като от събраните писмени доказателства по безспорен и категоричен начин се установява, че при осъществяване на дейността си ОИК, в качеството на администратор на лични данни, не е отчела естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, като не е приложила подходящи технически и организационни мерки, гарантиращи постоянна поверителност, цялостност, наличност и устойчивост на системите и услугите за обработване, в резултат на което е обработила незаконосъобразно и е осъществила неразрешено разкриване и разпространение до неограничен кръг лица на лични данни на малолетно лице, съдържащи се в публикуван на електронната страницата на общинска избирателна комисия протокол и съдържащото се към него решение на ОИК, с което е нарушен чл. 32, § 1, буква „б“ и § 2 във връзка с чл. 5, § 1, букви „а“, „в“ и „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

Също така по безспорен и категоричен начин се установява, че при осъществяване на дейността си медия, в качеството на администратор на лични данни, не е отчела естеството, обхвата, контекста и целите на обработването, както и рисковете за правата и свободите на физическите лица, като не е приложила подходящи технически и организационни мерки, гарантиращи постоянна поверителност, цялостност, наличност и устойчивост на системите и услугите за обработване, в резултат на което е обработила незаконосъобразно и е осъществило неразрешено разкриване и разпространение до неограничен кръг лица на лични данни на малолетно лице, съдържащи се в публикувана на електронната страница статия, с което е нарушен чл. 32, § 1, буква „б“ и § 2 във връзка с чл. 5, § 1, букви „а“, „в“ и „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

На ОИК и медията са съставени актове за установяване на административно нарушение.

3.10. Акт за установяване на административни нарушения на адвокат, вписана в Адвокатска колегия – Пловдив

В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал, съдържащ твърдения, че адвокат, вписана в Адвокатска колегия – Пловдив, е вписала личните данни на сигналподателката в искова молба за завеждане на гражданско дело в районен съд, които са ѝ станали известни от друго съдебно дело, където същият адвокат е представлявала ишщите, а сигналподателката е ответник.

След постъпило становище по случая адвокатът уведомява, че в дейността си като адвокат през 2022 г. е била ангажирана от родителите на сигналподателката да ги представлява по повод гражданско дело срещу нея, като в тази връзка са ѝ станали известни личните данни на сигналподателката. Уточнява се, че през 2023 г., в качеството ѝ на адвокат, е дошло трето лице с искане да му бъде оказана правна помощ и съдействие за завеждане на дело срещу сигналподателката във връзка с възникнал спор с нея. В изпълнение на задълженията по чл. 127, ал. 1, т. 2 от Гражданския процесуален кодекс *„при подаване на исковата молба“* от името на клиента си за образуване на гражданско дело *„в същата е посочила трите имена, ЕГН, постоянен адрес и адрес за връчване на съдебните книжка на ответника... които вече са ми били известни, и не се е налагало да се снабдявам със съдебно удостоверение, за да посочи същите в исковата молба“*.

От събраните писмени доказателства по безспорен и категоричен начин се установява, че за целите на дейността по предоставяне на адвокатски услуги и заведено гражданско дело личните данни на сигналподателката са станали известни на адвоката. Данните на сигналподателката следва да са законосъобразно обработвани, конкретно и изрично за целите на образуваното дело. Впоследствие адвокатът е вписала личните данни (три имена, ЕГН, адрес, адрес за призоваване) на сигналподателката в искова молба за образуване на гражданско дело, станали ѝ известни във връзка с предходно образувано гражданско дело. В този смисъл личните данни на сигналподателката са обработени незаконосъобразно и по-нататък по начин, несъвместим с първоначалните цели, с което е нарушена разпоредбата на чл. 5, § 1, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета.

На адвоката е съставен акт за установяване на административно нарушение.

3.11. Администрацията на президента, администрацията на Министерския съвет и Държавната агенция за закрила на детето изпращат в КЗЛД за произнасяне по компетентност подадени до тях сигнали от Националното сдружение за закрила на българските деца и семейство, Сдружение „Български родителски централен комитет“ и СНЦ „Алтернативна енергия“. В приложените сигнали се излагат твърдения за евентуално неправомерно обработване на лични данни в проведеното в периода 20.06.2024 г. – 30.07.2024 г. от фондация, регистрирана по Закона за юридическите лица с нестопанска цел в обществена полза, национално проучване за преживяванията на ЛГБТИ+ учениците между 14 и 19 години в българските училища.

С оглед изясняването на факти и обстоятелства се извършва служебна справка на публикуваната на официалната интернет и Facebook страници на фондацията информация и се изисква становище по отношение на правното основание за обработване на лични данни и предприетите от фондацията технически и организационни мерки за тяхната защита.

След анализ на събраната документация се установява, че при провеждането на проучването от страна на фондацията не са обработвани лични данни на физически лица, с оглед на което КЗЛД няма основание за предприемане на последващи действия и упражняване на корективните си правомощия. Изготвена е докладна записка, която е докладвана и приета на проведено редовно заседание на КЗЛД. Приема се решение при евентуално постъпване на жалби от засегнати физически лица докладната записка да се вземе предвид и приобщи към съответната жалба, с оглед извършване на преценка за нарушение на Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД и произнасяне на КЗЛД за конкретния казус.

3.12. В КЗЛД се получават сигнали от Сдружение „Български родителски централен комитет“ и администрацията на Министерския съвет на Р България за произнасяне по компетентност относно евентуално неправомерно обработване на лични данни в реализиран от фондация и сдружение проект Colourful childhoods/ „Цветно детство“, с участието на ЛГБТИ+ деца на възраст 6 – 17 години.

С оглед изясняването на факти и обстоятелства се извършва служебна справка на публикуваната информация на официалната интернет страница на фондацията и се изискват

становища по отношение на правното основание за обработване на лични данни и предприетите от фондацията и сдружението технически и организационни мерки за тяхната защита. От получената информация и относими към казуса документи е видно следното:

Проектът „Цветно детство“ се е провел в периода 01.02.2022 г. – 31.01.2024 г. в шест европейски страни, включително Р България. Същият е реализиран и финансиран по програма на Европейската комисия и е насочен към изпълнението на задача от обществен интерес, а именно закрилата на деца, чиято уязвимост не се разпознава и които не получават необходимата подкрепа от системата по повод на полови характеристики. Документацията по проекта е одобрена от Европейската комисия и е съставена по начин да бъдат запазени в най-висока степен особено чувствителните лични данни на децата, участващи в реализацията на проекта.

Фондацията посочва, че проектът се ползва с изричната подкрепа на Държавната агенция за закрила на детето.

Видно от предоставената информация, в проведената в България анонимна онлайн анкета участват 192 лица, посочили възраст 15 – 17 години, както и 4 онлайн срещи с т. нар. Детски съвет. Създаденият Детски съвет се състоял от 4 деца на възраст 13 – 18 години и един участник на 19 години. Посочва се, че данните на непълнолетните членове на Детския съвет не са събирани и обработвани по никакъв начин от организаторите.

По време на общите сесии в рамките на Детския съвет, провеждани онлайн, всеки от участниците е допускан до участие с псевдонима си, посочен от него като име на потребител, без този псевдоним да се свързва по какъвто и да е начин с име или изображение. Посочва се, че когато са правени екранни снимки с участниците (скрийншотове) с цел отчитане на извършената дейност, на тези снимки не са се виждали лицата на участниците. Въпреки това предварително са получени формуляри за информирано съгласие от техните родители, в които не се съдържат имената на децата, за да се избегне предоставяне на лични данни.

В становищата се посочва, че фондацията и сдружението не са обработвали лични данни на участвалите в анкетата деца, още по-малко такива, които да позволяват идентифицирането им по смисъла на чл. 4, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679. Онлайн анкетата

е проведена като анонимна, без участниците да посочват точната си възраст, а възрастов диапазон, и без да посочват имената си.

Посочва се, че фондацията не е обработвала попълнените от участниците анкети, същите са били предоставяни директно и обработени от университет в чужбина на сървър, находящ се в Германия. Резултатите от направената анкета са публикувани (също анонимизирано) на изследователския портал в съответствие с политиката на ЕС за отворени науки на уебсайт.

Освен горепосочените писмо за подкрепа от Държавната агенция за закрила на детето и формуляри за информирано съгласие към становището на фондацията са приложени и Правила за защита на личните данни на фондацията и структурата на ползваните анкети.

От страна на сдружението са изложени твърдения, че същото не провежда преки дейности с деца в нито едно от своите направления на работа. В изпълнение на проекта „Цветно детство“ сдружението не е провеждало анкети/беседи или друг вид дейности с деца и ученици по засегнатите в проекта теми, следователно не е обработвало никакви лични данни.

След извършен анализ на събраната документация и публикуваната в интернет пространството информация и с оглед гореизложеното се установява, че при реализирането на проект Colourful childhoods/„Цветно детство“ от страна на фондацията и сдружението не са обработвани лични данни на физически лица, с оглед на което КЗЛД няма основание за предприемане на последващи действия и упражняване на корективните си правомощия.

3.13. В Комисията за защита на личните данни постъпва сигнал, в който се излагат твърдения, че по-голямата част от общините в Р България не разполагат със сървърен сертификат за защита на личните данни на физически и юридически лица при обработване на личните им данни чрез наличната на интернет страниците им справка за задължения за местни данъци и такси (действащи и стари сайтове на общините). Идентичен сигнал е препратен от Министерския съвет на Р България за разглеждане по компетентност до КЗЛД, Министерството на електронното управление и Националното сдружение на общините в Р България.

За изясняване на факти и обстоятелства по получения в КЗЛД сигнал се извършва служебна проверка на справките от интернет страниците на общините по области, направени са екранни разпечатки на незащитените чрез протокол https справки, като се констатира следното:

1. Общини с валиден SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци – 105 бр.: Столична община: 24 бр. Районни администрации; Софийска област: 7 бр.; Област Кюстендил: 2 бр.; Област Русе: 1 бр.; Област Плевен: 8 бр.; Област Ловеч: 3 бр.; Област Силистра: 4 бр.; Област Шумен: 1 бр.; Област Ямбол: 1 бр.; Област Хасково: 4 бр.; Област Кърджали: 2 бр.; Област Добрич: 4 бр.; Област Велико Търново: 1 бр.; Област Бургас: 7 бр.; Област Търговище: 1 бр.; Област Габрово: 3 бр.; Област Варна: 4 бр.; Област Сливен: 2 бр.; Област Пловдив: 5 бр.; Област Пазарджик: 4 бр.; Област Стара Загора: 5 бр.; Област Враца: 2 бр.; Област Благоевград: 6 бр.; Област Смолян: 2 бр.; Област Монтана: 2 бр.

2. Общини без SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци (само http) – 3 бр.: Софийска област: 1 бр.; Област Кърджали: 1 бр.; Област Варна: 1 бр.

3. Общини с SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци, но незащитен (от типа https://IP address, а не име на домейн) – 81 бр.: Софийска област: 7 бр.; Област Русе: 5 бр.; Област Плевен: 2 бр.; Област Ловеч: 2 бр.; Област Хасково: 2 бр.; Област Кърджали: 1 бр.; Област Добрич: 4 бр.; Област Велико Търново: 2 бр.; Област Бургас: 3 бр.; Област Търговище: 2 бр.; Област Габрово: 1 бр.; Област Варна: 4 бр.; Област Разград: 4 бр.; Област Пловдив: 9 бр.; Област Пазарджик: 3 бр.; Област Стара Загора: 3 бр.; Област Враца: 7 бр.; Област Благоевград: 2 бр.; Област Перник: 3 бр.; Област Смолян: 6 бр.; Област Монтана: 5 бр.; Област Видин: 4 бр.

4. Общини с невалиден SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци, незащитен (от типа https://име на домейн) – 19 бр.: Софийска област: 2 бр.; Област Русе: 2 бр.; Област Ловеч: 1 бр.; Област Силистра: 1 бр.; Област Ямбол: 1 бр.; Област Кърджали: 2 бр.; Област Велико Търново: 1 бр.; Област Сливен: 1 бр.; Област Пловдив: 1 бр.; Област Пазарджик: 2 бр.; Област Стара Загора: 2 бр.; Област Перник: 1 бр.; Област Смолян: 1 бр.; Област Монтана: 1 бр.

5. Общини без налична справка на сайта за проверка на местни данъци – 47 бр.: Софийска област: 2 бр.; Област Кюстендил: 6 бр.; Област Силистра: 1 бр.; Област

Шумен: 6 бр.; Област Ямбол: 2 бр.; Област Хасково: 5 бр.; Област Велико Търново: 1 бр.; Област Бургас: 1 бр.; Област Търговище: 1 бр.; Област Варна: 1 бр.; Област Разград: 1 бр.; Област Пловдив: 1 бр.; Област Пазарджик: 3 бр.; Област Стара Загора: 1 бр.; Област Благоевград: 5 бр.; Област Перник: 2 бр.; Област Монтана: 1 бр.; Област Видин: 7 бр.

6. Общини с SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци, но незащитен (от типа https://IP address, а не име на домейн), но справката не работи/не се отваря – 16 бр.: Софийска област: 1 бр.; Област Кюстендил: 1 бр.; Област Плевен: 1 бр.; Област Ловеч: 2 бр.; Област Шумен: 1 бр.; Област Хасково: 1 бр.; Област Бургас: 1 бр.; Област Варна: 3 бр.; Област Разград: 2 бр.; Област Смолян: 1 бр.; Област Монтана: 2 бр.

7. Общини без SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци (само http), но справката не работи/не се отваря – 2 бр.: Софийска област: 1 бр.; Област Пловдив: 1 бр.

8. Общини с SSL сертификат на сайта за проверка на местни данъци, но незащитен (от типа https://име на домейн), но справката не работи/не се отваря – 6 бр.: Софийска област: 1 бр.; Област Силистра: 1 бр.; Област Шумен: 1 бр.; Област Кърджали: 1 бр.; Област Сливен: 1 бр.; Област Пловдив: 1 бр.

9. Общини с налична справка на сайта за проверка на местни данъци, която препраща към egov.bg – 12 бр.: Област Шумен: 1 бр.; Област Ямбол: 1 бр.; Област Добрич: 1 бр.; Област Велико Търново: 5 бр.; Област Бургас: 1 бр.; Област Търговище: 1 бр.; Област Враца: 1 бр.; Област Благоевград: 1 бр.

На основание чл. 58, § 2, буква „г“ във връзка с чл. 57, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на проведено редовно заседание **КЗЛД приема решения, с които „разпорежда“ на общо 127 общини**, в качеството им на администратори на лични данни, както следва:

На основание чл. 32, § 1, буква „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679, във връзка с чл. 5, § 1, буква „е“ от Регламент (ЕС) 2016/679 и чл. 24, § 1 и § 2 да съобразят операциите по обработване на данни, като приложат подходящи технически и организационни мерки за осигуряване на съобразено с риска ниво на сигурност при обработване на лични данни на физически лица чрез предоставената услуга на интернет страниците за проверка на местни данъци и такси към съответната община, като защитят комуникацията между

потребителските браузери и сървъри чрез протокола https. Срокът за изпълнение на разпорежданията е 3-месечен от датата на неговото получаване.

3.14. Проверка на орган на държавната власт

В КЗЛД постъпва Уведомление за нарушение на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679 от орган на държавната власт. В уведомлението се посочва, че на дискусийна интернет страница (уебблог) от сдружение, в качеството на администратор на електронния сайт, е публикувана статия, която е придружена с публикувани документи – копия на одитни доклади, становища, докладни записки и др., изготвени от администрацията на орган на държавната власт или външни лица, в които се съдържат лични данни на авторите на документите и други служители от администрацията на органа на държавната власт, участвали във вътрешната процедура по тяхното съгласуване, както и лични данни на външни лица. Документите съдържат и информация за развитието на конкретни трудови и служебни правоотношения между физически лица и органа на държавната власт, както и лични данни на служители на изпълнители по обществени поръчки. Постъпилото уведомление се докладва на КЗЛД. На проведено редовно заседание на КЗЛД се приема Решение за извършване на проверка на място на органа на държавната власт поради наличие на „високо ниво на риск“ за правата и свободите на физическите лица. Вземайки предвид фактическата обстановка по казуса и въз основа на направените констатации от проверката, се установява, че органът на държавната власт е допуснал нарушение на сигурността при осъществяване на дейността си, като е загубил контрол над лични данни на 29 (двадесет и девет) лица: служители в администрацията на органа на държавната власт, контрагенти и служители на контрагенти. Извършената проверка показва, че в информационната система на администратора, чрез която са обработени тези доклади, съдържащи лични данни, няма мултиплициран опит за неправомерен достъп и съответно неправомерно разпространение. На основание чл. 58, § 2, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/679 за нарушение на чл. 5, § 1, буква „е“ във връзка с чл. 32, § 1, буква „б“ и буква „г“, до органа на държавната власт се отправя „официално предупреждение“ за допуснатите нарушения на разпоредбите на Регламента по уведомление за нарушение на сигурността на данните.

3.15. Проверка на Генералното консулство на Република България в Истанбул, Република Турция, към Министерството на външните работи

В изпълнение на Решение на КЗЛД и по Заповед на председателя на КЗЛД се извършва проверка на Генералното консулство на Република България в Истанбул, Република Турция, към Министерството на външните работи. Основна задача на проверката е да се установи спазват ли се разпоредбите на Регламент (ЕС) 767/2008 от Генералното консулство на Република България в Истанбул, Република Турция, към Министерството на външните работи и готовността за издаване на шенгенски визи. По време на проверката се обсъждат дейностите по обработване на лични данни; принципите за законосъобразно обработване; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; обработването на специални категории лични данни; предприетите действия за информиране на физическите лица за целите на обработване на личните им данни и упражняването на техните права; предаването на лични данни на трети страни, трети държави и международни организации и обменът на лични данни с български институции. Обсъждат се въпроси относно архитектурата на информационната система на Генералното консулство на Република България в Истанбул; топологията на изградената компютърна мрежа; връзката с Националната визова информационна система на Република България; логическата схема на данните; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; поддържаните политики за информационна сигурност; сроковете за съхранение на данни; приетите вътрешни правила, регламентиращи процеса на управление на жизнения цикъл на информационните и комуникационни системи и техните компоненти; условията, начинът и редът за придобиване и въвеждане в експлоатация на системите. Обсъжда се също целият процес по приемането и проверките на документите на кандидатите за виза, процесът по снемане на биометрични данни на лицата в изнесен център за кандидатстване на външния изпълнител; функционалностите на центъра на данни; архивирането на данни и сроковете за съхранение; принципите на работа на системите и информационната сигурност, както и друга релевантна информация. Извършва се оглед на помещения, инфраструктура, работни станции, информационни системи и ресурси на консулството. На основание констатациите от извършената проверка КЗЛД издава „разпореждане“ на основание чл. 58, § 2, буква „г“ във връзка с чл. 57, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Министерството на

външните работи, в качеството му на администратор на лични данни, по отношение на Консулската служба към Генералното консулство на Република България в Истанбул.

3.16. Проверка на VF Worldwide Holdings Ltd (VFS Global) – Визов център Истанбул

В изпълнение на Решение на КЗЛД и по Заповед на председателя на КЗЛД се извършва проверка на VF Worldwide Holdings Ltd (VFS Global) – Визов център Истанбул. Основна задача на проверката е да се установи спазват ли се разпоредбите на Регламент (ЕС) 767/2008, техническите и организационни мерки при обработване на лични данни, съгласно договора с Министерството на външните работи и въведените процедури за снемане на биометрични данни. По време на проверката се обсъждат дейностите по обработване на лични данни; принципите за законосъобразно обработване; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; обработването на специални категории лични данни; предприетите действия за информиране на физическите лица за целите на обработване на личните им данни и упражняването на техните права; предаването на лични данни на трети страни, трети държави и международни организации и обменът на лични данни с български институции. Обсъжда се архитектурата на информационната система на VFS Global; топологията на изградената компютърна мрежа; логическата схема на данните; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; поддържаните политики за информационна сигурност; сроковете за съхранение на данни; приетите вътрешни правила, регламентиращи процеса на управление на жизнения цикъл на информационните и комуникационни системи и техните компоненти; условията, начинът и редът за придобиване и въвеждане в експлоатация на системите. Обсъждат се също факти и обстоятелства във връзка с функционалностите на отделните центрове на данни; архивирането на данни и сроковете за съхранение; принципите на работа на системите и информационната сигурност; целият процес по приемането и проверките на документите на кандидатите за виза, процесът по снемане на биометрични данни на лицата, както и друга релевантна информация. Извършва се оглед на съвърни помещения, инфраструктура, работни станции, информационни системи и ресурси на организацията. На основание констатациите от извършената проверка се установява, че при външния доставчик на услуга

в лицето на VFS Global са налице необходимите технически и организационни мерки за сигурност.

3.17. Проверка на Консулската служба към Посолството на Република България в гр. Белград, Република Сърбия

В изпълнение на Решение на КЗЛД и по Заповед на председателя на КЗЛД се извършва проверка на Консулската служба към Посолството на Република България в гр. Белград, Република Сърбия. Основна задача на проверката е да се установи спазват ли се разпоредбите на Регламент (ЕС) 767/2008 от Консулската служба към Посолството на Република България в гр. Белград, Република Сърбия, и готовността за издаване на шенгенски визи. По време на проверката са обсъдени дейностите по обработване на лични данни; принципите за законосъобразно обработване; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; обработването на специални категории лични данни; предприетите действия за информиране на физическите лица за целите на обработване на личните им данни и упражняването на техните права; предаването на лични данни на трети страни, трети държави и международни организации и обменът на лични данни с български институции. Обсъждат се въпроси относно архитектурата на информационната система на Консулската служба към Посолството на Република България в Белград, Република Сърбия; топологията на изградената компютърна мрежа; връзката с Националната визова информационна система на Република България; логическата схема на данните; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; поддържаните политики за информационна сигурност; сроковете за съхранение на данни; приетите вътрешни правила, регламентиращи процеса на управление на жизнения цикъл на информационните и комуникационни системи и техните компоненти; условията, начинът и редът за придобиване и въвеждане в експлоатация на системите. Обсъжда се също целият процес по приемането и проверките на документите на кандидатите за виза, процесът по снемане на биометрични данни на лицата; архивирането на данни и сроковете за съхранение; принципите на работа на системите и информационната сигурност, както и друга релевантна информация. Извършва се оглед на помещения, инфраструктура, работни станции, информационни системи и ресурси на Консулската служба. На основание констатациите от извършената проверка КЗЛД издава „разпореждане“ на основание чл. 58,

§ 2, буква „г“ във връзка с чл. 57, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на Министерството на външните работи, в качеството му на администратор на лични данни, по отношение на Консулската служба към Посолството на Република България в гр. Белград, Република Сърбия.

3.18. Проверка на дружество, предоставящо образователна платформа за управление на училищните процеси

В изпълнение на Решение на КЗЛД на председателя на КЗЛД, във връзка с постъпило писмо от омбудсмана на Република България, искане за становище от Министерството на образованието и науката, както и засилен обществен интерес по повод придобиване на образователна платформа за управление на училищните процеси от чуждестранно дружество, се извършва проверка по спазване и прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД. Придобиването представлява интерес, защото образователната платформа разработва, внедрява и поддържа свой основен софтуерен продукт, а именно онлайн платформа, която представлява набор от компютърни програми (софтуер) и база данни, разположени на уебсайт и неговите подстраници (поддомейни), администрирани от дружеството и съдържащи един или няколко модула, функции и услуги за електронно управление на информация и документи в системата на предучилищното и училищното образование. В хода на проверката се обсъждат: дейностите по обработване на лични данни; обработването на специални категории лични данни; принципите за законосъобразно обработване; предприетите действия за информиране на физическите лица за целите на обработване на личните им данни и упражняването на техните права; предаването на лични данни на трети страни, трети държави и международни организации и обменът на лични данни с български институции; архитектурата на информационните системи; топологията на изградената компютърна мрежа и логическият път на данните; приетите вътрешни правила, регламентиращи процеса на управление на жизнения цикъл на информационните и комуникационни системи и техните компоненти; условията, начинът и редът за придобиване и въвеждане в експлоатация на системите; архивирането на данни и сроковете за съхранение; предприетите технически и организационни мерки за защита на данните; поддържаните политики за информационна сигурност; принципите на работа на системите и информационната сигурност, както и друга релевантна информация. Извършва се оглед

на помещения, инфраструктура, работни станции, информационни системи и ресурси на дружеството.

На основание констатациите от извършената проверка КЗЛД издава „разпореждане“ на основание чл. 58, § 2, буква „г“ във връзка с чл. 57, § 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 на новия собственик на платформата – дружество с ограничена отговорност, учредено и съществуващо съгласно законите на Великобритания, в качеството му на администратор на лични данни, да съобрази операциите по обработване на данни с разпоредбите на Регламент (ЕС) 2016/679, като:

- Извърши нова оценка на въздействието върху защитата на данните, в съответствие с чл. 35 от Регламента, в която да бъдат оценени всички съществуващи вероятности обработването на лични данни да породи висок риск за правата и свободите на физическите лица, по-специално след извършената търговска сделка за придобиването на собствеността на капитала, вкл. оценка на рисковете – сделката по прехвърляне на дружествените дялове да засегне всички аспекти, свързани с осъществяването на достъп и/или други форми на обработване на лични данни, по смисъла на чл. 4, т. 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, както и имуществото, договорните отношения, правата на собственост, както и от страна на новия собственик.

- Информира по подходящ начин всички контрагенти на дружеството за извършеното прехвърляне на собствеността на същото.

- Сключи споразумение с Министерството на образованието и науката, което организира чрез електронни информационни модули и регистри воденето на НЕИСПУО и поддържа електронен архив на информацията и документите в електронен формат в системата на предучилищното и училищното образование, в което Министерството да определи новите технически и организационни мерки за защита на личните данни, съдържащи се в образователната платформа, двупосочна, интегрирана в реално време с НЕИСПУО и използвана за нуждите на предучилищното и училищното образование в Р България съобразно констатациите от извършената нова оценка на въздействието върху защитата на данните.

4. Наложени корективни мерки и сравнителен анализ

Наложените от КЗЛД корективни мерки за констатирани нарушения след постъпили сигнали са 236 бр., от които 206 бр. разпореждания, 10 бр. официални предупреждения и 20 бр. предупреждения, основно за нарушение на чл. 32, § 1, букви „б“ и „г“ от Регламент (ЕС) 2016/679, чл. 6, § 1 букви „а – е“ от Регламент (ЕС) 2016/679, чл. 38, § 6 от Регламент (ЕС) 2016/679, чл. 25 „г“ от ЗЗЛД и чл. 25 „е“ от ЗЗЛД. Прави впечатление, че броят им е значително завишен спрямо 2018 г. (влизане в сила на Регламент (ЕС) 2016/679), когато те са общо 14 бр.

За 9 бр. решения с издадени корективни мерки са наложени санкции в размер на 18 700 лв.

По отношение на предложенията за налагане на санкции по постъпили сигнали, при които са констатирани нарушения, се спазва принципът, че нарушението на Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД следва да води до налагане на „еквивалентни санкции“. Наложените от КЗЛД административни наказания „глоба“ или „имуществена санкция“ се определят така, че да осъществят в пълен обем правоохранителната и превантивна роля, тоест да бъдат „ефективни, пропорционални и възпиращи“. Същите отразяват адекватно естеството, тежестта и последиците от нарушението, като всички факти по случая се оценяват по начин, който е последователен и обективно обоснован.

Оценката за това какви мерки са ефективни, пропорционални и възпиращи, във всеки отделен случай отразява целта, преследвана с избраната корективна мярка, т.е. възстановяване на спазването на правилата или санкциониране на неправомерно поведение (или и двете).

Във всеки конкретен казус се вземат предвид критериите за оценка в чл. 83, § 2 от Регламент (ЕС) 2016/679, засягащи естеството на нарушението: дали се касае за непредприети достатъчни мерки за предотвратяване на незаконосъобразно обработване на лични данни; дали се отнася до фишинг атака или друг умишлен противозаконен подход с цел незаконосъобразно обработване на лични данни; човешка грешка; тежестта на нарушението: дали е извършено умишлено, или по небрежност; продължителността на нарушението (продължителността на нарушението може да е индикация например за умишлено поведение от страна на администратора или непредприемане на подходящи

превантивни мерки, или неспособност да се въведат изискваните технически и организационни мерки).

На задължителна преценка подлежи и фактът относно броя на засегнатите субекти на данни, за да се определи дали това е изолиран случай, или показва системно нарушение, или липса на подходящи практики. Това означава, че и изолираните случаи подлежат на действия по правоприлагане, тъй като дори един изолиран случай може да засегне множество субекти на данни. При всеки конкретен казус по сигнал, при който са констатирани нарушения на сигурността на личните данни, се вземат предвид и размерът и относителната тежест на настъпилите и/или възможни вреди за субектите на данни, както и степента на причинените им вреди предвид факта, че обработването на лични данни може да породи рискове за правата и свободите на лицата.

Рискът за правата и свободите на физическите лица с различна вероятност и тежест може да произтича от обработване на лични данни, което би могло да доведе до физически, материални или нематериални вреди, по-специално: когато обработването може да породи дискриминация, кражба на самоличност или измама с фалшива самоличност, финансови загуби, накърняване на репутацията, нарушаване на поверителността на лични данни, защитени от професионална тайна, неразрешено премахване на псевдонимизация или други значителни икономически или социални неблагоприятни последствия; или когато субектите на данни могат да бъдат лишени от свои права и свободи или от упражняване на контрол върху своите лични данни; когато се обработват лични данни, които разкриват расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения, членство в професионална организация, и обработването на генетични данни, данни за здравословното състояние или данни за сексуалния живот или за нарушения на свързани с тях мерки за сигурност; когато се оценяват лични аспекти, по-специално анализирани или прогнозиране на аспекти, отнасящи се до представянето на работното място, икономическото положение, здравето, личните предпочитания или интереси, надеждността или поведението, местонахождението или движенията в пространството, с цел създаване или използване на лични профили; когато се обработват лични данни на уязвими лица, по-специално на деца; или когато обработването включва голям обем лични данни и засяга голям брой субекти на данни. Важен аспект от извършваните проверки е и констатирането

дали има търговия с лични данни за маркетингови цели, т.е. продажбата на данните като данни, за които е дадено разрешение за обработване от субектите на данни.

Огромно значение за налаганите санкции и/или корективни мерки има и оценката на проверяващите за действията, предприети от администратора или обработващия лични данни за смекчаване на последиците от вредите, претърпени от субектите на данни. Това е основата за преценка за наличието на утежняващи или смекчаващи обстоятелства, предвид което се налагат подходящи мерки, които наклоняват везните към мерките, които са по-ефективни, пропорционални и възпиращи в дадения казус.

Важни за преценката на проверяващия екип и предложението за прилагане на определена санкция или мярка е и степента на отговорност на администратора или обработващия лични данни, като се вземат предвид технически и организационни мерки, въведени от тях в съответствие с чл. 25 и чл. 32 от ОРЗД.

От значение е и наличието на предишни нарушения, извършени от администратора или обработващия лични данни. Степента на сътрудничество с надзорния орган с цел отстраняване на нарушението и смекчаване на евентуалните неблагоприятни последици в правната сфера на физическите лица също се взема предвид при изготвяне становището на проверяващия екип.

За размера и вида на предложената корективна мярка или санкция значение имат и категориите лични данни, засегнати от нарушението, най-вече свързано ли е нарушението с обработване на специални категории данни по чл. 9 или чл. 10 от Регламента, могат ли физическите лица да бъдат идентифицирани пряко или непряко, обработването включва ли данни, разпространението на които би довело до непосредствени вреди/затруднения за лицето (и които попадат извън обхвата на категориите по чл. 9 или чл. 10), и др.

Показателен за сътрудничеството на администратора е и начинът, по който нарушението е станало известно на надзорния орган, по-специално дали и до каква степен администраторът или обработващият лични данни е уведомил за нарушението.

На графиката е изобразена сравнителна статистика на наложените корективни мерки в периода 2017 – 2024 г. (фиг.8):

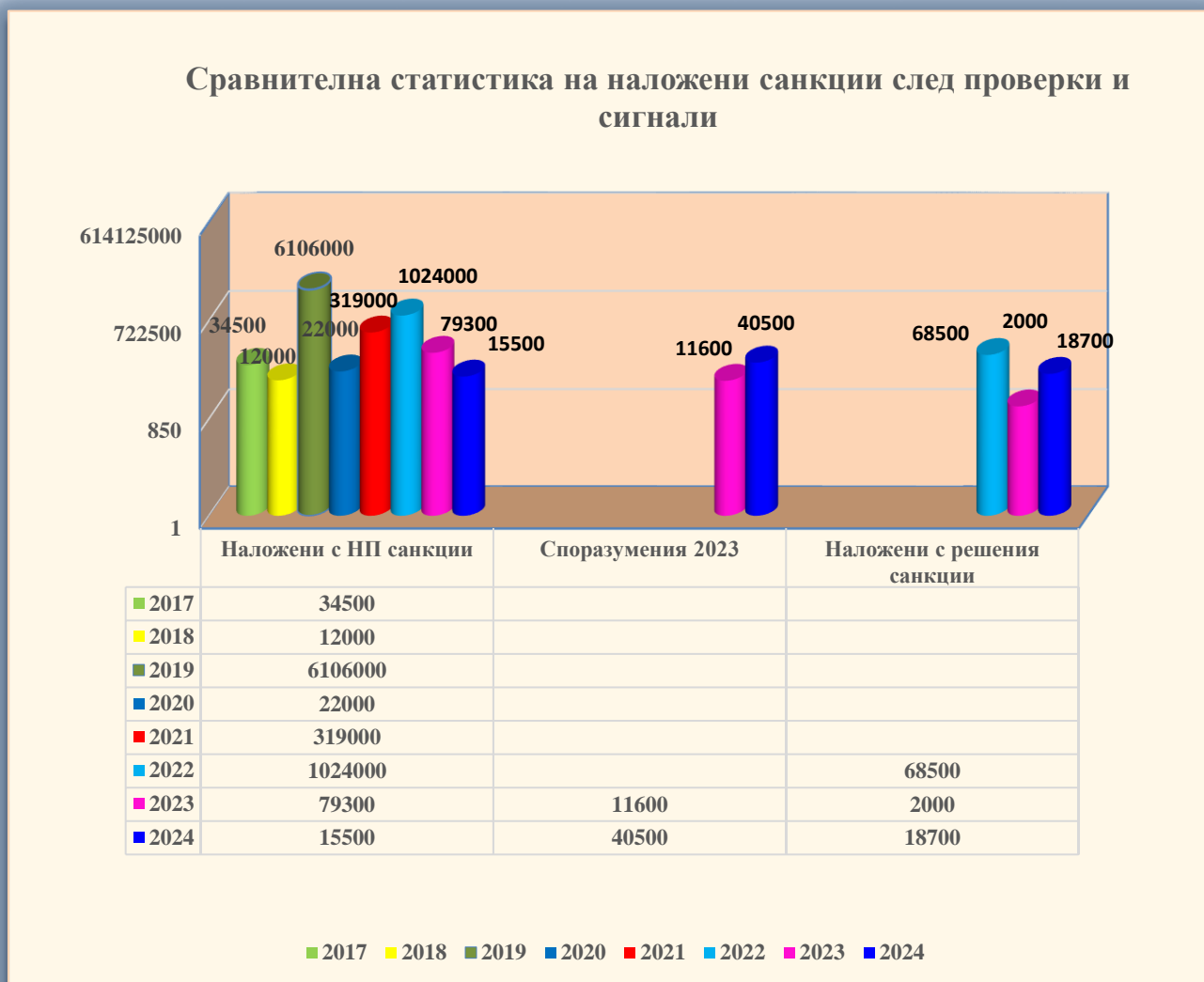

Фиг.8

5. Административнонаказателни производства – актове за установяване на административни нарушения, наказателни постановления, наложени санкции

Въз основа на извършени проверки на място по сигнали за 2024 г. са съставени 5 бр. акта за установяване на административни нарушения, завършили с наказателно постановление (НП). Административнонаказателни производства, приключили със споразумения, са 4 бр. (платени доброволно). Наложени санкции с наказателни постановления са в размер на 15 500 лв., а наложени със споразумения са в размер на 40 500 лв. – платени доброволно. От издадените наказателни постановления 2023 – 2024 г. към края на отчетния период 10 бр. са обжалвани и са в съдебна фаза.

На графиката е изобразена сравнителна статистика на наложените санкции за периода 2017 – 2024 г. (фиг.9):

Фиг.9

През 2024 г. с НП на председателя на КЗЛД се налагат санкции на стойност 15 500 лв., санкции, наложени със споразумения на стойност 40 500 лв. и с решения на КЗЛД – 18 700лв. Обща стойност на наложените санкции – 74 700 лв.

В процес на принудително събиране от НАП към 31.12.2024 г. са глоби и имуществени санкции, наложени с НП в размер на 163 840 лв. През 2024 г. е събрана сума в размер на 1 035 000 лв., в т.ч. платена по сметка на КЗЛД в размер на 1 021 800 лв. Няма глоби и имуществени санкции, наложени с НП в процес на доброволно изпълнение. Събраните суми от споразумения са в размер на 40 500 лв.

През 2024 г. е осъществено процесуално представителство на 41 АНП пред РС, АССГ и ВАС. Спечелено е дело срещу банка на стойност 1 000 000 (един милион) лева.

Правоохранителната дейност на КЗЛД, в частност контролната дейност и налагането на санкции при констатиране на нарушения, е гаранция за спазване на правовия ред и за защита правата на физическите лица при обработване на личните им данни. С развитието на технологиите отговорността нараства, гаранцията за правата и свободите на физическите лица силно зависят от финансовата и политическата независимост на надзорния орган и неговата обезпеченост да взема независими решения, гарантиращи правата на субектите на данни, като използва капацитета на експертите, работещи в структурата, и доказателствата, събрани в процеса на контролната дейност. В тази връзка следва да се отбележи необходимостта от допълнително квалифициране и обучение на експертите, осъществяващи надзорна дейност по отношение на новите технологии, с цел да се отговори на завишените изисквания и технически достижения.

Анализирайки проблемите на обществото, касаещи незаконосъобразното обработване на лични данни на физически лица, стигаме до извода, че съществуват значителен брой и вид обществени взаимоотношения и възникнали нарушения, които не са криминализирани и не са регламентирани, което повишава обществената чувствителност и усещането за безнаказано противоправно поведение от страна на нарушителите. В тази връзка следва да се анализират и регламентират законово всички възникнали обществени правоотношения, водещи до превратно тълкуване на права, увреждане името и авторитета на гражданите и други нарушения и престъпления, които към момента представляват празнота в закона и водят до неудовлетвореност на гражданите в борбата им срещу незаконосъобразното обработване на личните им данни. Правото се гарантира от създадени механизми и правомощия на контролните органи да преследват и наказват противоправно

поведение при незаконосъобразно обработване на лични данни и особено на такива, свързани с обработването от все по-иновативните технологии.

7. Уведомления за нарушения на сигурността на личните данни

7.1. Статистика и анализ на получените уведомления

Един от важните елементи в контролната дейност на КЗЛД е свързан с производствата по разглеждане на уведомления за нарушение на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679. В случай на нарушение сигурността на обработваните лични данни администраторът е длъжен без ненужно забавяне, но не по-късно от 72 часа след като е разбрал за нарушението, да уведоми надзорния орган, а в някои случаи и физическите лица, субекти на данни. Изключение от задължението за подаване на уведомление до КЗЛД се допуска в хипотезата, в която не съществува вероятност нарушението да породи риск за правата и свободите на физическите лица. Съгласно определението, посочено в Регламента – „нарушение на сигурността на лични данни“ означава нарушение на сигурността, което води до случайно или неправомерно унищожаване, загуба, промяна, неразрешено разкриване или достъп до лични данни, които се предават, съхраняват или обработват по друг начин“. Следва да се отбележи, че в зависимост от обстоятелствата, нарушението може да засегне поверителността, целостта и наличността на личните данни, както и каквато и да е комбинация от тях. Регламентът задължава администратора да оцени рисковете с различна вероятност и тежест и да приложи всички подходящи технически и организационни мерки, за да бъдат защитени правата на субектите. Установяването на нарушение и своевременното информиране на надзорния орган и на субектите на данни са свързани с отчитането на естеството и тежестта на нарушението и последиците, както и с оценяването на неблагоприятното въздействие от тях върху субектите на данни.

В изпълнение на чл. 15 от ЗЗЛД и чл. 62 от Правилника за дейността на Комисията и на нейната администрация КЗЛД регистрира уведомленията за нарушение на сигурността на личните данни в съответния регистър и извършва анализ за наличие на информацията по чл. 33, § 3 от Регламент (ЕС) 2016/679, както и определя нивото на риска съгласно Методика за оценка на риска при нарушение на сигурността на личните данни, приета от Комисията.

За отчетния период в КЗЛД са получени общо 73 уведомления за нарушения на сигурността на данните. Голяма част от администраторите, които подават уведомления за нарушение, използват образаца на уведомлението, утвърден от КЗЛД през 2021 г.

От общо подадените уведомления 11 са преценени с ниско ниво на риск за правата и свободите на физическите лица. Това са случаите, в които е малка или незначителна вероятността от нарушението на сигурността на личните данни да настъпят имуществени или неимуществени вреди за субекта на данни. По такива случаи не се предприемат допълнителни действия от страна на надзорния орган.

Със средно ниво на риск са преценени 18 уведомления (в т. ч. по едно от уведомленията, преценени със средно ниво на риск, е изпратено писмо до НО на Великобритания за извършване на проверка, за което КЗЛД приема решението на НО на Великобритания относно извършената проверка). Касае се за случаи, при които вероятността за субекта на данни да настъпят имуществени или неимуществени вреди в резултат на нарушението на сигурността на личните данни е голяма или много голяма. Също така тези вреди може да се състоят в незначителни финансови загуби, незначителни икономически или социални неблагоприятни последствия, накърняване на репутацията, разкриване, разпространяване или осигуряване на неразрешен достъп до лични данни по чл. 9, § 1 или чл. 10 от Регламент (ЕС) 2016/679, автоматизирано вземане на решение, което може да породи правни последствия за отделен субект на данни или по подобен начин да го засегне в значителна степен, вкл. профилиране, лишаване на субекта на данни от контрол върху негови лични данни, незначително засягане на права или свободи на едно или повече физически лица. В случаите, в които се определя средно ниво на риск, се извършва проверка по документи, като се изисква от администратора представяне на допълнителна информация. След получаване на информацията случаите отново се разглеждат и преценяват. Осъществени са 22 такива проверки, като 4 от тях са по постъпили през 2023 г. уведомления за нарушения на сигурността на личните данни. В края на отчетния период за 6 от преписките за нарушения проверките все още не са приключили.

С високо ниво на риск са оценени 15 уведомления. В тези случаи вероятността за субекта на данни да настъпят имуществени или неимуществени вреди в резултат на нарушението на сигурността на личните данни е сигурна или значителна. Също така тези вреди може да включват кражба на самоличност, измама с фалшива самоличност,

финансови загуби, значителни икономически или социални неблагоприятни последици на едно или повече физически лица, лишаване от права или свободи на едно или повече физически лица, автоматизирано вземане на решение, което може да породи правни последици за множество субекти на данни или по подобен начин да ги засегне в значителна степен, вкл. профилиране, или когато вредите засягат голям брой субекти на данни или уязвими лица, или се засяга голям обем лични данни. В тези случаи Комисията извършва проверка на място при администратора.

При 7 от случаите, свързани с нарушения на сигурността на личните данни, се установява трансгранично обработване на данни от администратори, установени извън България, което налага, на основание чл. 56 от Регламента, КЗЛД да се конституира като засегнат надзорен орган (ЗНО) и да се регистрира като такъв в Информационната система на вътрешния пазар (ИСВП).

На (фиг.10): е представено процентното съотношение на постъпилите уведомления за нарушение на сигурността на данните и съответното решение на КЗЛД. От случаите, реално свързани с нарушение на сигурността, най-висок е процентът на тези, за които при анализа е установено средно ниво на риск – 25%. Случаите на инциденти с ниско ниво на риск са 15%, а с високо ниво на риск са 20%. КЗЛД е ЗНО в 10% от случаите. Най-висок е процентът на случаите, които по различни причини са класифицирани като „други“ – 30%.

Фиг.10

В частта „други“ са 22 от уведомленията, които са преценени, както следва: 2 от уведомленията са от компетентност на ИВСС, тъй като констатираните нарушения касаят съда при изпълнение на функциите му на орган на съдебната власт. По отношение на 9 от уведомленията се установява, че няма реален пробив в сигурността на данните. Към категория „други“ се включват 5 случая, по които е открита процедура по чл. 61 от Регламент (ЕС) 2016/679. Преписките, по които все още се събира информация за преценка на нивото на риск, са 6 и те също влизат в тази категория.

Анализът на натрупаните данни по отношение на преценения риск за правата и свободите на засегнатите от нарушенията субекти на данни през годините (фиг. 11) сочи, че през отчетния период има значително увеличение на случаите, при които рискът за засегнатите от нарушенията физически лица е висок.

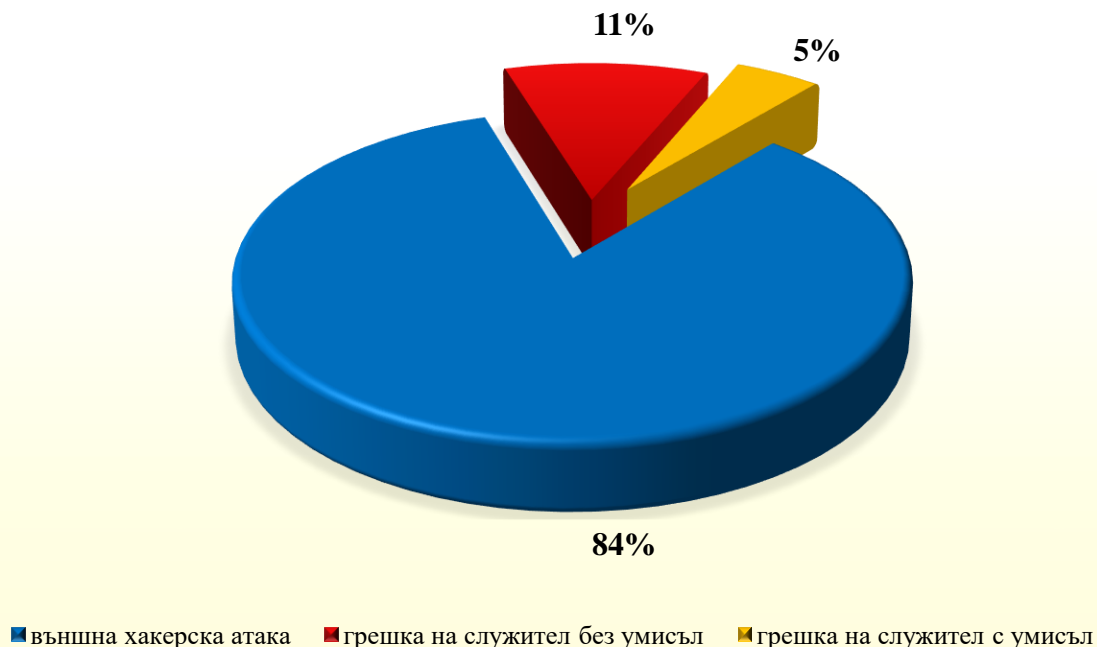
Това показва, че въпреки повишеното разбиране от страна на администраторите за задълженията им, произтичащи от приложимото законодателство в областта на защитата на личните данни, и особено за предприемането на подходящи технически и организационни мерки за осигуряване на сигурност на обработването, се допускат нарушения на сигурността на данните.

Фиг.11

Видно от разреза, според причините/причинителите на нарушения в сигурността на данните (фиг.12) най-голям процент са случаите на инциденти, свързани с външни злонамерени атаки към системите на администраторите, представляващи различни по вид киберпрестъпления, включително кражби или криптиране на бази данни, съдържащи лични данни, за което са уведомени и съответните правоохранителни органи – 84%. На следващо място, с 11% са инцидентите, свързани с разкриването на данни пред трети лица вследствие на неволни технически грешки, предизвикани от човешки фактор. В 5% от случаите нарушенията се причиняват от злоупотреба със служебно положение.

Основни причини за уведомяване по чл. 33 от Регламент 2016/679 за нарушения на сигурността на лични данни

Фиг.12

През отчетния период се констатира многообразие на секторите от обществения живот, в които осъществяват дейност подалите уведомления администратори: от тях държавни институции – 3 бр., банки – 2 бр., болници и лечебни заведения – 3 бр., съдилища – 2 бр., местно самоуправление – 2 бр.; за 7 от случаите прави впечатление, че основното място на установяване на администратора е САЩ. През отчетния период са подадени уведомления и от други държави извън ЕС и ЕИП, като Япония – 1 бр., Обединеното кралство – 3 бр., Бахрейн – 1 бр., Сингапур – 1 бр., едно от Обединените арабски емирства и 47 бр. са от администратори с разнообразен предмет на дейност.

От регистрираните пробиви на сигурността на данните 14% засягат публични институции (държавни, общински структури и лечебни заведения), а останалите са от частния сектор.

7.2. Извършени проверки/одити по получените уведомления – констативни актове и становища

По получените уведомления за нарушения на сигурността на личните данни дирекцията изготвя съответни доклади за определяне нивото на риск и за засегнат надзорен орган. Изготвените констативни актове за отчетния период са 21, становищата – 17. Изготвени са и 19 решения на основание чл. 58, § 2 от Регламента за налагане на корективни мерки.

7.3. Наложени корективни мерки по чл. 58, § 2 от Регламент (ЕС) 2016/679

Във връзка с постъпили уведомления за нарушения на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679 през 2022 г. КЗЛД реализира правомощията си по чл. 58, § 2 от Регламента, като с решения прилага следните корективни мерки:

- официално предупреждение по буква „б“ – 7 бр.;
- разпореждане по буква „г“ – 13 бр.;
- разпореждане по буква „д“ – 1 бр.;
- имуществена санкция по буква „и“ в размер на 238 000 лв. – 7 бр.

При определяне на конкретните корективни мерки, които са алтернативно изброени в чл. 58, § 2 от Регламента, КЗЛД отчита естеството, тежестта и продължителността на нарушението, целта на съответното обработване, броят на засегнатите субекти на данни и степента на причинената им вреда, категориите лични данни, засегнати от нарушението, действията, предприети от администратора/обработващия лични данни за смекчаване на последиците от нарушението.

Фиг.13

Издадените през 2024 г. разпореждания са насочени към прилагане на подходящи технически и организационни мерки за осигуряване ниво на сигурност, включително защита срещу неразрешено или незаконосъобразно обработване, срещу случайна загуба и неоторизиран достъп до личните данни на физически лица; обучение на служителите по отношение на работата с лични данни; спазване на разпоредбите на чл. 34 от Регламента за уведомяване на субектите на данни в случаи на нарушение на сигурността на личните данни и др.

През разглеждания период КЗЛД налага имуществени санкции на седем администратори, подали уведомления за нарушение на сигурността на данните, както следва:

- Имуществени санкции в размер на 100 000 лв. и 20 000 лв. на двама администратори, които са потвърдени с решение на АССГ. Обжалват се пред ВАС.
- Имуществена санкция в размер на 50 000 лв., която е отменена с решение на

АССГ. Обжалва се пред ВАС.

- Имуществена санкция в размер на 50 000 лв., която е обжалвана на първа инстанция.
- Имуществена санкция в размер на 10 000 лв., която е потвърдена с решение на АССГ и не е обжалвана пред ВАС. Тече процедура по събиране на вземанията.
- Наложени имуществени санкции в размер на 3000 лв. и 5000 лв. са изплатени от администраторите, без да са обжалвани.

От настъпилите нарушения на сигурността на данните през отчетния период, за които администраторите на лични данни са уведомили КЗЛД, засегнатите в различна степен физически лица – български граждани, са около 2 500 000.

В процес на принудително събиране от НАП към 31.12.2024 г. са санкции, наложени по линия на производството за нарушения на сигурността на личните данни в размер на 10 000 лв. През 2024 г. е събрана сума в размер на 18 000 лв., която е платена по сметка на КЗЛД. Няма санкции, наложени с Решения на КЗЛД, в процес на доброволно изпълнение.

8. Предварителна консултация с КЗЛД по чл. 36, § 1 – 3 от Регламент (ЕС) 2016/679

8.1. Предварителната консултация по чл. 36, § 1 – 3 от Регламент (ЕС) 2016/679 е съществена част от контролните функции на КЗЛД и е в пряка връзка с извършването от администратора или обработващия лични данни на **оценка на въздействието върху защитата на данните (ОВЗД)** по чл. 35 от ОРЗД.

Самата ОВЗД е процес, чиято цел е да опише обработването на лични данни, да оцени неговата необходимост и пропорционалност и да спомогне за управлението на рисковете за правата и свободите на физическите лица (ФЛ), като ги оцени и определи мерки за справяне с тези рискове. Тя представлява и важен инструмент за отчетност на АД, че са предприети подходящи мерки за гарантиране на спазването на Регламента.

Когато чрез ОВЗД администраторът констатира, че остатъчните рискове са високи и той не може да установи достатъчни мерки за намаляване на тези рискове до приемливо

равнище, задължително се осъществява **консултация с надзорния орган – КЗЛД**. Преди да започне консултацията, АЛД представя на комисията цялата информация, посочена в чл. 36, § 3 от Регламента и чл. 58, ал. 2 от ПДКЗЛДНА.

Целта на предварителната консултация по чл. 36, § 1 – 3 от Регламента е да се намерят от АЛД, с помощта на надзорния орган, подходящи технически и организационни мерки, които да свалят високото ниво на риск, показано от ОВЗД, до приемливи за целта на обработването нива. Едновременно с това надзорният орган може да използва всяко от правомощията си по чл. 58 от Регламента, за да ограничи или дори да спре такова обработване, докато администраторът не намери подходящи технически и организационни мерки за намаляване на високия риск до приемливо равнище.

8.2. Като допълнителен вид следва да се има предвид *предварителната консултация по чл. 65, ал. 1 от ЗЗЛД*, която е уредена в изменената Глава осма на ЗЗЛД (изм. – ДВ, бр. 17 от 2019 г.) и с която глава е транспонирана в нашето законодателство „Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета“.

Най-важната особеност тук е кръгът от АЛД, които следва да ползват това основание при търсенето на предварителна консултация с Комисията. Те са конкретно посочени в чл. 42, ал. 4 от ЗЗЛД: „... държавните органи, които имат правомощия по предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществената сигурност и тяхното предотвратяване“. Изброяването е изчерпателно и никой друг извън посочените държавни органи не може да се позове на нормата по чл. 65, ал. 1 от ЗЗЛД за искане на предварителна консултация с КЗЛД, а следва да спазва правилата, посочени по-горе по чл. 36, ал. 1 от Регламента и описани подробно като производство в чл. 58, ал. 2 от Правилника за работа на Комисията.

Друга особеност като следствие от особеността на кръга АЛД, визирани в чл. 42, ал. 4 от ЗЗЛД, е и хипотезата на *задължителна предварителна консултация по чл. 65, ал. 3 от ЗЗЛД* – „Комисията приема и публикува списък на операциите по обработване, за които е задължителна предварителната консултация по ал. 1“. В този случай изобщо не се поставя въпросът за нивото на риска, от който следва провеждането на предварителната консултация с Комисията, а по-важен е видът на обработването на лични данни и дали той попада в посочения списък, или не. В изпълнение на това си задължение КЗЛД приема и публикува на сайта си „Списък на операциите по обработване на лични данни, за които е задължителна предварителна консултация по чл. 65, ал. 3 от Закона за защита на личните данни“, като отново следва изрично да се подчертае, че този списък е относим единствено и само към органите, посочени в чл. 42, ал. 4 от ЗЗЛД.

8.3. През 2024 г. КЗЛД е адресат на искания за предварителна консултация по чл. 36, § 1 – 3 от ОРЗД и по чл. 36, § 5 от Регламента.

8.3.1. В първия случай искането за предварителна консултация по чл. 36, § 1 – 3 от ОРЗД е по повод планирано от АЛД видеонаблюдение с носими камери за тяло при осъществяване на проверки от негови служители във връзка с осъществяване на контролните функции на последните. С оглед специфичния мобилен характер за този тип видеонаблюдение, който се явява критичен момент за обработването на личните данни на ФЛ, КЗЛД изисква значителна допълнителна информация от администратора за изясняване на различните технически и вътрешноорганизационни моменти, свързани с планираното обработване. От страна на Комисията се прави и задълбочен анализ на европейската практика по въпроса. Подробен документ по темата на европейско ниво представляват „Насоки за употребата на носими камери за тяло и екшън камери“ (Насоки), разработени по европейски проект, в който са участвали ирландският надзорен орган по защита на личните данни, хърватският надзорен орган по защита на личните данни и Брюкселският свободен университет. Като основен извод в Насоките се приема за допустимо по принцип такъв тип обработване на лични данни на лицата, но при спазването на ред конкретно посочени завишени изисквания към АЛД, както следва:

- при основание на обработването „легитимните интереси“ на АЛД (чл. 6, § 1, б. „е“ от Регламента), следва да се извърши „тест за необходимостта“ и „тест за баланса“, за да се докаже, че използването на носими камери е действително необходимо и пропорционално за постигане на целите, които желае АЛД. Изрично се сочи, че негативните последици за физическото лице (като доказателство за негово неправомерно поведение) не прави по принцип такова обработване недопустимо;

- физическите лица следва да са добре информирани за осъществяваното видеонаблюдение с носими камери за тяло по начин, който е лесен както за възприемане, така и за разбиране;

- носимите камери следва да записват възможния минимум от лични данни и само за постигане на изрично посочената цел;

- записите от камерите следва да се съхраняват при сигурни условия и за минимален срок от време;

- редовно следва да се провеждат обучения на работещите с камерите като ключов момент за осигуряване на сигурността на обработването;

- своевременно да се отговаря и съдейства от АЛД при постъпили искания на ФЛ.

След като анализира подробно представените документи, КЗЛД се произнася със свое становище, в което посочва, че отчитайки и приемайки в цялост изложеното в Насоките, по принцип не възразява срещу планираното от АЛД видеонаблюдение с носими камери за тяло при осъществяване на дейности по контрол. Същевременно, с оглед специфичния мобилен характер за този тип видеонаблюдение, който се явява критичен момент за обработването на личните данни на ФЛ, комисията изисква от АЛД да съобрази планираното обработване с посочените вече основни принципни изисквания на Насоките, както и да ограничи записа от видеонаблюдение с носими камери за тяло *единствено до случаи на възникване на инцидент с нередовно ФЛ при извършваната проверка.*

С оглед добрата информираност на ФЛ за осъществяваното видеонаблюдение с носими камери за тяло следва да се осигури засилена информация за общественото обработване, на първо място, чрез стикери, указващи ясно и по разбираем начин, че при проверките се използват носими камери с видео- и аудиозапис. Допълнително, с оглед добрата информираност на ФЛ, освен чрез сайта на АЛД следва да се използват и звукови

съобщения на местата на проверките или подходящи информационни видеоклипове, където това е възможно.

Посочените по-горе мерки от Комисията представляват минимумът, с който АЛД следва да се съобрази при осъществяването на разглежданото обработване и не го ограничава да предприеме, по негова преценка, допълнителни такива с оглед задълженията, които има по спазването на Регламента.

Комисията обръща специално внимание, че при настъпване на изменения в някой от елементите на разглежданото обработване АЛД следва своевременно да извърши нова ОВЗД, която да отчете изменените обстоятелства в осъществяването на обработване на лични данни. Във връзка с тази нова ОВЗД, АЛД следва да проведе своевременно ново обучение на всички свои служители, които работят с носими камери, както и на ръководните си служители, включени в цялостния процес по осъществяването на обработване на тези чувствителни лични данни.

8.3.2. Във втория случай АЛД-болница иска *разрешение по чл. 36, § 5 от Регламент (ЕС) 2016/679*, което е една по-специална разновидност на комуникация с надзорния орган в сравнение с тази по чл. 36, § 1 – 3 от Регламент (ЕС) 2016/679. Макар и в раздел „Предварителна консултация“, тази разпоредба урежда един по-особен случай, при който не само се провежда консултация, но следва изрично да се получи *предварително разрешение от КЗЛД* „във връзка с обработването от администратор за изпълнението на задача, осъществявана от администратора в полза на обществен интерес, включително обработване във връзка със социалната закрила и общественото здраве“.

От АЛД следва добре да се разграничават процедурите на типичната предварителна консултация по чл. 36, § 1 – 3 и на тази по чл. 36, § 5 от Регламент (ЕС) 2016/679, защото, докато първата се провежда само ако ОВЗД е показала „висок риск“, който АЛД не е в състояние да намали до приемливо равнище, то във втория случай АЛД е длъжен да се консултира с Комисията и съответно да получи разрешение, независимо че ОВЗД не е показала такъв висок риск. Важността на типа обработване е критерият, който е определил и специалния ред, предвиден за допускане на същото, като ясно и ограничително са посочени хипотезите, при които АЛД следва да не започва дадено обработване, преди да се

е консултирал и получил изрично разрешение от надзорния орган за същото. *Следва да се има предвид, разбира се, и последното изречение на съображение 171 от Регламента – „Приетите от Комисията решения и разрешенията на надзорните органи въз основа на Директива 95/46/ЕО остават в сила, докато не бъдат изменени, заменени или отменени“.* В този смисъл разрешението по чл. 36, § 5 от Регламента е само за нови случаи на обработване, а не и за заварени такива.

В конкретния случай АЛД не прилага обаче повечето от необходимите документи по чл. 58, ал. 2 от ПДКЗЛДНА. Дори и представената с искането ОВЗД по своя характер е за общата дейност на болницата, а не за конкретното ново планирано обработване, което в случая означава, че не е направена ОВЗД. След разменена кореспонденция с АЛД за отстраняване на допуснатите пропуски последният подава необходимите документи и комисията разглежда искането по същество.

АЛД иска, след получаване на съгласие за обработване на личните им данни от свои пациенти с определена диагноза, да предоставя същите в псевдонимизиран вид на европейска организация, със седалище в ЕС. Последната се явява център на международна общност от научни и клинични специалисти, ангажирани да подобрят оцеляването и качеството на живот на хората с конкретната диагноза чрез насърчаване на висококачествени изследвания, обучение и грижи. Отговорност на този център е и поддържане на Европейски регистър на пациенти с конкретната диагноза, в който личните данни на пациента са псевдонимизирани. Данните се събират на централно ниво със защитена уеб базирана софтуерна система, като за всеки пациент се генерира Уникален идентификатор на пациента (ID), който е произволен шестцифров код и се генерира от софтуера, когато пациентът е включен в системата. Този код се съхранява от АЛД и достъп до него има само специално определен лекар. Единствено демографските и клиничните данни за пациента, свързани с този уникален идентификатор, се изпращат чрез софтуерната система до Европейския регистър и по този начин не е възможно пациентът да се идентифицира конкретно.

Комисията анализира детайлно целия процес на обработване на този вид чувствителни лични данни и нивото на гарантиране на защита на правата на ФЛ. Установява се, че предоставянето на данните от пациенти с конкретната диагноза е напълно доброволно и решението за участие или неучастие няма да има никакво влияние върху медицинското

обслужване, което им се предоставя от болницата. Субектът на данни има право да оттегли съгласието си по всяко време, без да посочва причина, както и има правото на достъп до личните си данни в съответствие с ОРЗД. При оттегляне на съгласието на пациента съответният лекар към АЛД следва да извърши необходимите действия в местния регистър и да се свърже с Европейския регистър, за да го информира за това решение на пациента, а той от своя страна да предприеме необходимите действия само за съответния Уникален идентификатор на пациента (ID), защото Европейският регистър не може да идентифицира конкретно отделния пациент в базата данни. Като краен резултат Комисията дава на АЛД разрешение за съответното обработване.

V. ПРОИЗВОДСТВА ПО ИЗРАЗЯВАНЕ НА СТАНОВИЩА И УЧАСТИЕ В СЪГЛАСУВАТЕЛНИ ПРОЦЕДУРИ НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ПО ВЪПРОСИТЕ, СВЪРЗАНИ СЪС ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

1. Обща статистика и по-интересни случаи от практиката на КЗЛД

През отчетния период КЗЛД изразява становища по четири преюдициални запитвания, които са предложени и приети като част от формиране на позицията на Република България пред Съда на ЕС.

Дело **C-312/24** на Съда на Европейския съюз, образувано по преюдициално запитване на Софийския районен съд по дело № 20211110120709 със страни ищец С. Л. и ответник Прокуратурата на Република България.

Главното производство се образува по искова молба от лицето С. Л. срещу Прокуратурата на Република България, с която е предявен осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 2 – 3 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за сумата от 6 хиляди лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от предприетите срещу ищеца действия по образувано досъдебно производство.

Запитването се отнася до това каква информация може да събира, съхранява, изтрива работодател, ако негови отделни структури осъществяват действия по разследване срещу негов служител. Със запитването настоящият съд иска да изясни тълкуването на „правото да бъдеш забравен“ в случаите, когато събраната информация се намира в трудовото досие на служителя, който работи в една структура на работодател, и същата информация е събрана в наказателното производство, което е водено от друга структура на работодател и която друга структура е орган по разследването в наказателното производство.

Основният проблемен момент, на който се търси отговор в поставените въпроси в преюдициалното запитване, е законосъобразно ли е от гледна точка на Регламент (ЕС) 2016/679 в личните кадрови дела на служителите от МВР да се съдържа информация относно факта, че конкретен служител се явява или в определен времеви период се е явявал заподозрян, обвиняем или подсъдим. На първо място, трябва да се спомене фактът, че по отношение на служителите на МВР обществото има завишени очаквания както по

отношение на техните професионални качества и морал, така и по отношение на завишеното ниво на защита, с което те трябва да се ползват, за да са в състояние да изпълняват своите задължения.

Принципите на публичност и отчетност, в съвкупност с принципа на обективност и безпристрастност, посочени в ЗМВР, намират отражение и в Инструкция № 8121з-532 от 9 септември 2014 г. за съставяне, водене, съхраняване и ползване на личните кадрови дела на служителите от Министерството на вътрешните работи. В чл. 6, ал. 4 се казва, че в трети раздел се прилагат материали, свързани с преминаване на службата (заповеди, актове за встъпване в длъжност и за напускане (сдаване) на длъжност, материали, свързани с дисциплинарни производства, трудови договори, допълнителни споразумения, уведомления по чл. 62 от Кодекса на труда и др.). Следователно в личните кадрови дела на служителите от МВР трябва да се съдържа информация както относно факта, че конкретен служител се явява или в определен времеви период се е явявал заподозрян, обвиняем или подсъдим, така и информация относно прекратяване на дисциплинарно и/или наказателно производство, оневиняване на конкретния служител и всякаква информация, която е в полза на служителя.

Цитираната по-горе инструкция е издадена на основание чл. 147, ал. 2 от ЗМВР, който гласи следното: ал. 1. За всеки служител от МВР се съставя и води лично кадрово дело; ал. 2. Редът за съставяне, водене и съхраняване на личните кадрови дела, както и условията и редът за ползването им се определят с инструкция на министъра на вътрешните работи. Тоест обработването на лични данни за целите на съставяне, водене и съхраняване на личните кадрови дела на служителите от МВР се осъществява на основание чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД. В чл. 3, ал. 2 от ЗМВР се посочва, че върху дейността на МВР се осъществява граждански контрол от предвидените в действащото законодателство органи.

Такъв орган се явява КЗЛД, който осъществява контрол върху дейността на МВР в случаите, в които министърът действа като администратор на лични данни, тъй като в чл. 29, ал. 1 от ЗМВР се посочва, че администратор на лични данни е министърът на вътрешните работи, който може да възлага обработването на лични данни на определени от него длъжностни лица.

Поради наличието на чл. 2, § 2, т. „г“ от ОРЗД, съгласно който същият не се прилага за обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наложените наказания, включително предпазването от и предотвратяването на заплахи за обществената сигурност, трябва да се направи уточнението, че дейностите по обработване на данни за нуждите на личните кадрови дела (ЛКД) на служителите от МВР попадат в обхвата на ОРЗД, което е изрично посочено в чл. 5, ал. 1 от Инструкция № 8121з-532. Съгласно правната норма, съдържаща се в чл. 5, ал. 1 от цитираната инструкция, обработването на лични данни в ЛКД се осъществява в съответствие с разпоредбите на Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ), ЗЗЛД и Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ, L 119/1 от 4 май 2016 г.).

Доколкото само първите пет от общо десет поставени въпроса имат отношение към ОРЗД и са свързани с правомощията на КЗЛД, са дадени отговори само на тези въпроси.

Въпрос (без номер): чл. 2, т. 1 от ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че обработката на данни включва дейности от единна структура, в която част от нейните дирекции изпълняват функциите на работодател, а друга единствена дирекция има качеството на разследващ орган в наказателното производство спрямо служители от другите дирекции?

От съдържащите се в Инструкция № 8121з-532 правни норми се налага изводът, че личните кадрови дела на служителите на МВР представляват регистър от лични данни по смисъла на чл. 4, т. 6 от ОРЗД поради следните доводи:

На първо място, регистърът е структуриран набор от лични данни. Това твърдение се извежда от чл. 3 на Инструкция № 8121з-532: Личните кадрови дела се съставят и водят от звената „Човешки ресурси“ на съответните структури, номерират се по възходящ ред, описват се в дневник и се съхраняват в помещения (хранилища), отговарящи на изискванията за съхраняване на материали, съдържащи класифицирана информация.

Важно е да се посочи и чл. 5, ал. 3 от Инструкция № 8121з-532, която гласи: Достъпът до информацията, съхранявана в личните кадрови дела, е ограничен и се осъществява при спазване разпоредбите на ЗЗКИ, ЗЗЛД и Регламент (ЕС) 2016/679.

КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос: Обработката на данни по смисъла на чл. 2, § 1 от ОРЗД включва случаите, когато дейности по обработване от единна структура, в която част от нейните дирекции изпълняват функциите на работодател, а друга единствена дирекция има качеството на разследващ орган в наказателното производство спрямо служители от другите дирекции, при условие че целта на обработване е различна от предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наложените наказания, включително предпазването от и предотвратяването на заплахи за обществената сигурност.

Въпрос 1: Изразът „обработка на лични данни“ по чл. 4, т. 2 от ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че представлява дейност по прилагане на информация към кадровото досие на служител, която работодателят, чрез своя дирекция, е получил в качеството си на разследващ орган спрямо същия служител?

Прилагане на информация към кадровото досие на служител, която работодателят чрез своя дирекция е получил в качеството си на разследващ орган спрямо същия служител, без съмнение попада в обхвата на чл. 4, т. 2 от ОРЗД, тъй като относимата информация се обработва по посочените в Инструкция № 8121з-532 – съставяне, водене, съхраняване, достъпване, унищожаване и т. н. Както беше разяснено по-горе, фактът, че една структура в рамките на администратор на лични данни има качеството на разследващ орган, не означава автоматично, че тя попада в хипотезата на чл. 2, § 2, б. „г“ от ОРЗД. Определяща е целта на обработването, която, както е вече посочено по-горе, е различна от посочените в чл. 2, § 2, б. „г“ от ОРЗД цели.

КЗЛД предлага следния отговор на въпрос № 1: Дейност по прилагане на информация към кадровото досие на служител, която работодателят чрез своя дирекция е получил в качеството си на разследващ орган спрямо същия служител, доколкото целта на обработване е различна от предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наложените наказания,

включително предпазването от и предотвратяването на заплахи за обществената сигурност, представлява „обработка на лични данни“ по смисъла на чл. 4, т. 2 от ОРЗД.

Въпрос 2: Изразът „регистър с лични данни“ по чл. 4, т. 6 от ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че представлява трудово досие на служител или работник, който работи в една дирекция при работодателя, а информацията е събрана от друга дирекция на работодателя, която има качеството на разследващ орган?

Определението за регистър се съдържа в чл. 4, т. 6 от ОРЗД: „регистър с лични данни“ означава всеки структуриран набор от лични данни, достъпът до които се осъществява съгласно определени критерии независимо дали е централизиран, децентрализиран, или разпределен съгласно функционален или географски принцип.

От съдържащите се в Инструкция № 81213-532 правни норми се налага изводът, че личните кадрови дела на служителите на МВР представляват регистър от лични данни по смисъла на чл. 4, т. 6 от ОРЗД:

На първо място, регистърът е структуриран набор от лични данни. Това твърдение се извежда от чл. 3: Личните кадрови дела се съставят и водят от звената „Човешки ресурси“ на съответните структури, номерират се по възходящ ред, описват се в дневник и се съхраняват в помещения (хранилища), отговарящи на изискванията за съхраняване на материали, съдържащи класифицирана информация.

КЗЛД предлага следния отговор на въпрос № 2: Трудово досие на служител или работник, който работи в една дирекция при работодателя, а информацията е събрана от друга дирекция на работодателя, която има качеството на разследващ орган, следва да се тълкува в смисъл, че представлява „регистър с лични данни“ по смисъла на чл. 4, т. 6 от ОРЗД.

Въпрос 3: Чл. 9, § 2, б. „б“ от ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че структура на работодател може да събира и съхранява данни за това, че служителят е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим в наказателно производство, която информация е събрана от друга структура на работодателя, която има качеството на разследващ орган?

В чл. 9, § 2, б. „б“ от ОРЗД е посочено едно от условията, при наличието на които не се прилага забраната за обработване на специални категории лични данни. Този вид

данни са изброени в § 1 от цитираната правна норма: разкриващи расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения или членство в синдикални организации, както и обработването на генетични данни, биометрични данни за целите единствено на идентифицирането на физическо лице, данни за здравословното състояние или данни за сексуалния живот или сексуалната ориентация на физическото лице. Данни относно наличието или отсъствието на съдимост в наказателно производство не е сред посочените в чл. 9, § 1 от ОРЗД.

Поради това Съдът не следва да отговаря на този въпрос, но ако вземе решение в посока противното, КЗЛД моли да вземе предвид следното (алтернативно):

В чл. 6, ал. 4 от Инструкция № 8121з-532 се посочва, че в трети раздел се прилагат материали, свързани с преминаване на службата (заповеди, актове за встъпване в длъжност и за напускане (сдаване) на длъжност, материали, свързани с дисциплинарни производства, трудови договори, допълнителни споразумения, уведомления по чл. 62 от Кодекса на труда и др.

Тоест възможността работодател да събира и съхранява данни за това, че служителят е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим в наказателно производство, се съдържа в правото на държава членка, в конкретния случай на посочената по-горе правна норма.

КЗЛД предлага следния отговор на въпрос № 3: Чл. 9, § 2, б. „б“ от ОРЗД следва да се тълкува в смисъл, че структура на работодател може да събира и съхранява данни за това, че служителят е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим в наказателно производство, която информация е събрана от друга структура на работодателя, която има качеството на разследващ орган.

Въпрос 4: „Правото да бъдеш забравен“ по чл. 17, § 1, б. „а“ ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че работодател следва да изтрие всякакви данни от трудовото досие на служителя, които данни е събрал и съхранил чрез друга своя дирекция, която има качеството на орган на разследване спрямо негов служител, затова че служителят:

- 4.1. е заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление във всящо наказателното производство;

4.2. е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление, за което наказателно производство е спряно или прекратено?

В чл. 17, § 1 от ОРЗД са изчерпателно изброени основанията, при наличието на които субектът на данни има правото да поиска от администратора изтриване на свързаните с него лични данни без ненужно забавяне, а администраторът има задължението да изтрие без ненужно забавяне личните данни. Напротив, налице е хипотезата на чл. 17, § 3, б. „б“, предложение първо – § 1 и 2 не се прилагат, доколкото обработването е необходимо за спазване на правно задължение, което изисква обработване, предвидено в правото на Съюза или правото на държавата членка, което се прилага спрямо администратора.

Основанието за това твърдение е наличието на Инструкция № 8121з-532, приета на основание чл. 147, ал. 2 от Закона за Министерството на вътрешните работи, която се явява правно задължение, което изисква обработване, предвидено в правото на Съюза или правото на държавата членка.

КЗЛД предлага следния отговор на въпрос № 4: Правото да бъдеш забравен по чл. 17, § 1, б. „а“ ОРЗД следва да се тълкува в смисъл, че работодател не следва да изтрие всякакви данни от трудовото досие на служителя, които данни е събрал и съхранил чрез друга своя дирекция, която има качеството на орган на разследване спрямо негов служител, затова че служителят:

4.1. е заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление от общ характер във висящо наказателното производство;

4.2. е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление от общ характер, за което наказателно производство е спряно или прекратено, поради наличието на Инструкция № 8121з-532, приета на основание чл. 147, ал. 2 от Закона за Министерството на вътрешните работи, която се явява правно задължение, което изисква обработване, предвидено в правото на Съюза или правото на държавата членка, както и наличието на надделяващ обществен интерес.

Въпрос 5: „Незаконосъобразно обработвани“ лични данни по чл. 17, § 1, б. „г“ ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че представляват данни, които работодателят е получил, събрал и съхранил, чрез друга своя структура, която има функциите по разследване в наказателното производство срещу служители от други организационни структури на

работодателя, и които данни са съхранени в трудовото досие, затова че служителят е заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление:

5.1. е заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление във висящо наказателното производство;

5.2. е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление, за което наказателно производство е спряно или прекратено?

Въпросът за законосъобразността на обработването на лични данни за целите, посочени в Инструкция № 8121з-532, е разгледан многократно в настоящото изложение и затова КЗЛД се позовава на изложените вече доводи, за да се избегне поредното позоваване на едни и същи обстоятелства.

КЗЛД предлага следния отговор на въпрос № 5: Данни, които работодателят е получил, събрал и съхранил чрез друга своя структура, която има функциите по разследване в наказателното производство срещу служители от други организационни структури на работодателя, и които данни са съхранени в кадрово досие, затова че служителят:

5.1. е заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление от общ характер във висящо наказателно производство;

5.2. е бил заподозрян/обвиняем/подсъдим за престъпление от общ характер, за което наказателно производство е спряно или прекратено,

не представлява „незаконсъобразно обработвани“ лични данни по смисъла на чл. 17, § 1, б. „г“ от ОРЗД, тъй като обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора по смисъла на чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД, а именно Инструкция № 8121з-532, приета на основание чл. 147, ал. 2 от Закона за Министерството на вътрешните работи. Държавата следва да съхранява тази информация за определен период от време въз основа на анализ на риска и оценка на въздействието.

Дело **C-199/24**, Gaṅgaratica на основание отправено преюдициално запитване на юрисдикция в Швеция.

Настоящото дело се отнася до отношението между свободата на изразяване и информация и правото на защита на личните данни. ОРЗД позволява на държавите членки известна степен на законодателна преценка в това отношение. Според шведските правила ОРЗД не е приложим и правото на защита на личните данни се гарантира от правилата на Закона за свободата на изразяване и Наредбата за свободата на пресата. Правилата на Закона за свободата на изразяване, които се отнасят до обработването на лични данни и се съдържат в глава 1, чл. 20 от този закон, не се прилагат за лични данни като разглежданите по настоящото дело. Правото на защита на личните данни по отношение на разпространението на лични данни като разглежданите по настоящото дело е гарантирано само чрез наказателна отговорност за клевета и възможността да се иска обезщетение за вреди, причинени от клевета. Що се отнася до баланса между свободата на изразяване на мнение и правото на защита на личните данни, Съдът, като тълкува Директивата за защита на личните данни, постановява, че правилният баланс между тези права и интереси трябва да се прецени чрез прилагане на разпоредбите, въведени в националното законодателство въз основа на директивата. Запитващата юрисдикция следва да тълкува националната правна уредба по начин, съответстващ на директивата, и да гарантира, че това тълкуване не противоречи на основните права, защитени от правния ред на Съюза, или на други общи принципи на правото на [Съюза], като, наред с други, принципа на пропорционалност. Първоинстанционен съд, Швеция (Tingsrätt), отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси, като към тях е приложен правният анализ, въз основа на който КЗЛД е изразила своето становище, и съответно съдържащите се в това становище отговори на поставените въпроси:

Позволява ли чл. 85, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на държавите членки да приемат законодателни мерки в допълнение към мерките, които трябва да приемат по чл. 85, § 2 от този регламент, по отношение на обработването на лични данни за цели, различни от журналистически цели или целите на академичното, художественото или литературното изразяване? Същността на поставения въпрос е какъв е точният обхват на изброените цели, а именно: журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване, и дали тези цели са посочени изчерпателно или примерно.

Така например в съображение 153 се посочва, че „За да се вземе предвид важноста на правото на свобода на изразяване на мнение във всяко демократично общество, е

необходимо свързаните с тази свобода понятия, като журналистиката например, да се тълкуват широко“.

Публичният достъп до официални документи, съгласно съображение 154, „може да се счита, че е в обществен интерес. Личните данни в документи, съхранявани от публичен орган или публична структура, следва да могат да бъдат разкрити от този орган или структура, ако правото на Съюза или правото на държава членка, чийто субект е публичният орган или публичната структура, предвижда това. Такова законодателство следва да съвместява публичния достъп до официални документи и повторната употреба на информацията в общественния сектор с правото на защита на личните данни и поради това може да осигури необходимото съгласуване с правото на защита на личните данни съгласно настоящия регламент“.

В съображение 165 и сл. се говори за целите на архивирането в обществен интерес, за научни или исторически изследвания или за статистически цели, научноизследователски цели, технологично развитие и демонстрационни дейности, фундаменталните научни изследвания, приложните научни изследвания и частно финансираните научни изследвания.

Освен това следва да се посочва и заложената в чл. 179, § 1 от ДФЕС цел за изграждането на европейско научноизследователско пространство, както и фактът, че научноизследователските цели следва да включват и проучвания, провеждани в обществен интерес, в областта на общественото здраве. Тоест, когато в ОРЗД се борави с термините „обработването за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване“, тези термини следва да се тълкуват възможно най-широко.

Но администраторите и/или обработващите лични данни не могат да излизат извън рамките на посочените цели, когато става дума за прилагането на изключения и/или дерогации в предвидените от правната норма на чл. 85 от ОРЗД случаи. Тоест целите са изброени изчерпателно в чл. 85 и прилагане на дерогации и законодателни мерки за други цели освен посочените не е позволено от ОРЗД. В малкото случаи, когато в ОРЗД се изброяват определени дейности неизчерпателно, се използва терминът „например“ – в чл. 25, § 1, чл. 34, § 3, б. „а“, чл. 57, § 2 и чл. 61, § 1.

В горния контекст КЗЛД счита, че отговорът на въпрос № 1 е отрицателен, а именно:

Чл. 85, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 не позволява на държавите членки да приемат законодателни мерки в допълнение към мерките, които трябва да приемат по чл. 85, § 2 от този Регламент, по отношение на обработването на лични данни за цели, различни от журналистически цели или целите на академичното, художественото или литературното изразяване.

Поради това отпада необходимостта да се дава отговор на въпрос № 2, който е поставен под условието от утвърдителен отговор на въпрос № 1.

По отношение на въпрос № 3:

При отрицателен отговор на първия въпрос или отрицателен отговор на втория въпрос: Може ли дейност, която се състои в предоставянето на публичен достъп в интернет срещу заплащане до публични документи под формата на присъди, без да се извършва обработване или редактиране, да представлява обработване на лични данни за посочените в чл. 85, § 2 от ОРЗД цели?

Съгласно определението, съдържащо се в правната норма на чл. 4, т. 7, „администратор“ означава физическо или юридическо лице, публичен орган, агенция или друга структура, която сама или съвместно с други определя целите и средствата за обработването на лични данни; когато целите и средствата за това обработване се определят от правото на Съюза или правото на държава членка, администраторът или специалните критерии за неговото определяне могат да бъдат установени в правото на Съюза или в правото на държава членка.

Същевременно, съобразно принципа „ограничение на целите“, посочен в чл. 5, § 1, б. „б“ от ОРЗД, данните трябва да са събирани за конкретни, изрично указани и легитимни цели и не се обработват по-нататък по начин, несъвместим с тези цели; по-нататъшното обработване за целите на архивирането в обществен интерес, за научни или исторически изследвания или за статистически цели не се счита, съгласно чл. 89, § 1 (от ОРЗД), за несъвместимо с първоначалните цели.

Видно от материалите по Дело C-199/24, администраторът Garrapatica AB управлява базата данни Lexbase и публикува в нея личните данни на лица, участвали в наказателни производства. Целта на обработване не е посочена.

Не става ясно дали при дейностите по обработване е спазено изискването, съдържащо се в правната норма на чл. 10 от ОРЗД, „обработването на лични данни, свързани с присъди и нарушения или със свързаните с тях мерки за сигурност, въз основа на чл. 6, § 1, се извършва само под контрола на официален орган или когато обработването е разрешено от правото на Съюза или правото на държава членка, в което са предвидени подходящи гаранции за правата и свободите на субектите на данни. Пълен регистър на присъдите по наказателни дела се поддържа само под контрола на официален орган“.

Посочената правна норма подлежи на дерогация, когато става въпрос за обработване на лични данни за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване. В този случай, съгласно изискването, посочено в чл. 85, § 3, всяка държава членка трябва да уведоми ЕК за разпоредбите в правото си, които е приела съгласно § 2, и да я уведомят незабавно за всеки последващ закон за изменение или за всяко изменение, които ги засягат.

Става ясно, че в два от законите на Кралство Швеция – *Yttrandefrihetsgrundlagen* и *Dataskyddslagen*, са предвидени дерогации по отношение на ОРЗД за случаите, когато става въпрос за гарантиране на свободата на изразяване.

Критерият, въз основа на който се определя за кои дейности по обработване може да се приложат изключенията и дерогациите, предвидени в чл. 85, § 2 от ОРЗД, е целта на обработване. В цитираната правна норма изчерпателно се посочват тези цели – за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване. Тоест начинът, по който се извършват дейностите по обработване – в конкретния случай това е дейност, която се състои в предоставянето на публичен достъп в интернет срещу заплащане до публични документи под формата на присъди, без да се извършва обработване или редактиране, няма отношение при вземането на решение дали конкретната дейност може да попадне в обхвата на чл. 85, § 2 от ОРЗД. Критерият, въз основа на който се прави тази преценка, не е в пряка зависимост от начина на обработване на данните, а единствено от целта на обработване.

И в националното българско законодателство са налице бази данни с влезли в сила присъди, но които са достъпни при условията и за целите на чл. 10 от Регламент (ЕС)

2016/679. В конкретния спор по преюдициалното запитване следва да се установи дали спорната база данни е обществено достъпна и за какви цели, и най-вече дали е налице обществен интерес да се съхранява описаната информация. По дефиниция такива бази данни (които включват и чувствителна информация за осъдените лица) се административат от публични органи, при това само при условие че данните в нея отговарят на изискванията за точност и изчерпателност. В този смисъл в хода на производството трябва да се установи дали събраната информация се обработва пропорционално на определените цели, особено ако се твърди, че те са законово установени в резултат на дерогациите по чл. 85, § § 1 и 2 от Регламент (ЕС) 2016/679. Доколкото генерирането на алтернативна база данни спрямо официална такава, поддържана от публичните органи на държавата членка, потенциално съставлява отклонение от нормите на Регламента в частта му за необходимост и пропорционалност на обработваните лични данни, включително за публичност на постановени съдебни актове, то е налице интерес да се установи дали има официален възложител за генериране на посочената база данни, или дали тя е изцяло от частен характер (макар и в разрешителен режим). След установяване на тези факти ще може да се изведе заключение дали информацията се използва за журналистически или сходни цели по чл. 85 § 2 от Регламента. Изясняването на разглеждания въпрос ще допринесе за точното и правилно прилагане на нормите на чл. 85 от Регламента, включително в рамките на националната практика.

Ето защо КЗЛД приема, че на третият въпрос трябва да се даде следният отговор:

Критерият, въз основа на който се определя за кои дейности по обработване може да се приложат изключенията и дерогациите, предвидени в чл. 85, § 2 от ОРЗД, е целта на обработване. В цитираната правна норма изчерпателно са посочени тези цели – за журналистически цели и за целите на академичното, художественото или литературното изразяване. Начинът, по който се извършват дейностите по обработване – в конкретния случай това е дейност, която се състои в предоставянето на публичен достъп в интернет срещу заплащане до публични документи под формата на присъди, без да се извършва обработване или редактиране, няма отношение при вземането на решение дали конкретната дейност може да попадне в обхвата на чл. 85, § 2 от ОРЗД.

Дело **С-541/24**, Налтов пред Съда на Европейския съюз, образувано по преюдициално запитване на Софийския районен съд.

Главното производство се образува по подадена жалба от четирима наследници срещу издаден административен акт, с който е отказано право на възстановяване на поземлен имот, отчужден в полза на държавата в периода 1945 – 1989 г. По висящо въззивно гражданско дело с предмет право на собственост върху същия поземлен имот се отправя искане за спирането му до произнасяне по предходното дело. Във връзка с предоставената възможност за излагане на становище по спирането адвокатът на една от страните е поискал осигуряване на достъп до материалите по главното производство.

Ответникът по настоящото дело е административният орган, който е издал акта. Като заинтересовани страни са конституирани останалите 14 наследници.

Паралелно на това производство е налице друго дело, на въззивна фаза, пред Софийския апелативен съд (САС) с предмет право на собственост за поземлен имот, който е идентичен с поземления имот, разглеждан в настоящото производство. Следователно за един и същ имот са налице две дела за собственост – настоящото в СРС и това в САС.

Като страни по въззивното дело пред САС са SQ и част от лицата по главното производство. Тези лица са отправили искане за спиране на въззивното гражданско дело. Те считат, че настоящото дело е преюдициално спрямо делото в САС, т.е. има решаващо значение. САС е дал възможност на SQ, чрез неговия представител – адвокат, да вземе становище по искането за спиране.

За да вземе становище по искането за спиране, адв. Д. Б. трябва да се запознае с материалите по настоящото дело, за да прецени относимостта му и да защити интересите на клиента си. Нито SQ, нито адв. Б. са страни по настоящото дело. Затова адв. Б. отправя молба до съда, с която моли да бъде осигурен достъп до настоящото дело. Иска да се запознае с делото и да организира защитата на клиента си във въззивното гражданско дело.

Упражняването на адвокатската професия, с цел правно съдействие и защита на свободите, правата и законните интереси на физическите и юридическите лица, се урежда със Закона за адвокатурата (ЗАДв). Съгласно чл. 29 от ЗАДв пред съда, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната адвокатът

или адвокатът от Европейския съюз е приравнен със съдията по отношение на дължимото му уважение и му се дължи съдействие като на съдия.

По първия преюдициален въпрос:

Чл. 47 във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че допуска адвокат, който не е представител на страна по конкретно дело, да има неограничен достъп до това дело само на основание, че е адвокат.

Основният въпрос, предмет на настоящото преюдициално запитване, е уреден в правната норма на чл. 31 от ЗАДв, който има следното съдържание:

Чл. 31. (1) Адвокатът и трайно установеният адвокат от Европейския съюз имат свободен достъп и могат да правят справки по дела, да получават копия от книжа и сведения с предимство в съда, органите на досъдебното производство, административните органи и други служби в страната и навсякъде, където е необходимо, само въз основа на качеството си на адвокат или на адвокат от Европейския съюз, което удостоверяват чрез представяне на карта, издадена от Висшия адвокатски съвет.

(2) С правата по ал. 1 се ползва и адвокатът от Европейския съюз, временно упражняващ адвокатската професия на територията на Република България, след представяне на пълномощно от доверителя и удостоверение по чл. 19 б, ал. 3.

Видно от цитираната правна норма, качеството адвокат или на адвокат от Европейския съюз, което удостоверяват чрез представяне на карта, издадена от Висшия адвокатски съвет, е достатъчно основание за получаване на достъп до дела.

С идентично съдържание е и правната норма на чл. 77, ал. 3 от Правилника за администрацията в съдилищата (ПАС), приет на основание чл. 342, ал. 1 от Закона за съдебната власт с решение на Пленума на ВСС, а именно:

Адвокатите осъществяват правото си на достъп до информация по делата съгласно чл. 31 от Закона за адвокатурата, като имат право на свободен достъп и могат да правят справки и без пълномощно по конкретното дело, само въз основа на качеството си на адвокат, което удостоверяват чрез представяне на адвокатска карта.

Доколкото става въпрос за подзаконов нормативен акт, тук следва да се цитира съображение 41 от ОРЗД:

Когато в настоящия регламент се прави позоваване на правно основание или законодателна мярка, това не налага непременно приемането на законодателен акт от парламент, без с това да се засягат изискванията съгласно конституционния ред на съответната държава членка. Такова правно основание или законодателна мярка обаче следва да бъдат ясни и точни и прилагането им следва да бъде предвидимо за лицата, за които се прилагат, в съответствие с практиката на Съда на Европейския съюз („Съдът“) и на Европейския съд по правата на човека.

Съдът или съответният административен орган нямат право на преценка дали адвокатът може да се възползва от това свое право в зависимост от наличието и отсъствието на пълномощно за конкретното дело, нито от съображения за защита на личните данни от евентуално нарушение – законодателят не е предвидил такава възможност.

Тезата на запитващата юрисдикция за наличие на противоречие между чл. 31 от ЗАДВ и чл. 77, ал. 3 от ПАС, от една страна, и изискванията на ОРЗД, от друга, е напълно неоснователна. Когато съдът или съответната администрация предоставят достъп до дело на адвокат без пълномощно за конкретното дело, те изпълняват свое законово задължение, което, както беше вече посочено, се явява основание за законосъобразност на обработването съгласно чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД. Администраторът трябва да предпазва субектите от незаконосъобразно обработване, а не да ограничава законосъобразното такова.

Тук е мястото да се посочи, че правото на достъпа на адвокати до дела и правото да правят справки по дела, да получават копия от книжа и сведения с предимство в съда, не дава право на тези адвокати на по-нататъшно обработване на съдържащите се в тези дела лични данни. За такова обработване е необходимо друго, самостоятелно правно основание за законосъобразност.

КЗЛД предлага да се даде следния отговор на първия преюдициален въпрос:

Чл. 47 във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и ОРЗД следва да се тълкува в смисъл, че допуска адвокат, който не е представител на страна по конкретно дело, да има неограничен достъп до това дело, само на основание, че е адвокат. Посоченият достъп не дава право на адвоката да извършва по-нататъшно обработване на съдържащите се в делото лични данни без

наличието на друго, самостоятелно правно основание за законосъобразност на това обработване.

По втория преюдициален въпрос:

Чл. 47 ХОПЕС във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и ОРЗД следва ли да се тълкува в смисъл, че лице, което не е страна по конкретно дело или адвокат на страна по това дело, трябва винаги да докаже наличието на правен интерес за достъп до това конкретно дело.

В чл. 77, ал. 4 от ПАС се посочва, че:

Лицата, които не са страни по делото, имат правата по ал. 2 при наличие на законен интерес, заявен с мотивирана писмена молба.

Тоест трябва да се прави ясно разграничение между адвокати, които нямат пълномощно за конкретното дело, но имат право на достъп, и лица, които са трети страни и имат право на достъп, но само при наличието на правен интерес.

В своето становище КЗЛД предлага да се даде следния отговор на втория преюдициален въпрос:

Чл. 47 ХОПЕС във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и ОРЗД следва да се тълкува в смисъл, че лице, което не е страна по конкретно дело, трябва винаги да докаже наличието на правен интерес за достъп до това конкретно дело, докато адвокат, без значение дали има пълномощно, или няма такова за конкретното дело, не трябва да доказва наличието на правен интерес за достъп до конкретно дело.

По третия преюдициален въпрос:

Чл. 47 ХОПЕС във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и чл. 6, § 1, б. „а“ от ОРЗД следва ли да се тълкуват в смисъл, че винаги е необходимо съгласие от всички страни по делото за предоставянето на достъп до това дело на лице, което не е страна, или адвокати по това дело.

Цитираните по-горе правни норми се явяват основание за законосъобразно обработване на лични данни по смисъла на чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД, когато обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора. Доколкото изискването на ОРЗД е наличието на поне едно от посочените

в него алтернативно и изчерпателно основания за законосъобразност, то не е необходимо да се прибегва до друго основание, например съгласието на субекта.

Съгласието като основание за законосъобразност трябва да бъде търсено от администратора само в случаите, когато не е налице друго такова основание. Законодателят е преценил, че правата на адвокатите по повод правното съдействие и защитата на свободите, правата и законните интереси на физическите и юридическите лица са достатъчно важни за обществените отношения, и поради тази причина ги е уредил със закон. Съответно обработването на лични данни във връзка с тази дейности се извършва на законово основание (чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД), а не на основание съгласието на субекта (чл. 6, § 1, б. „а“ от ОРЗД).

КЗЛД предлага да се даде следния отговор на третия преюдициален въпрос:

Чл. 47 ХОПЕС във вр. чл. 7 – 8 от ХОПЕС и чл. 6, § 1, б. „а“ от ОРЗД следва да се тълкуват в смисъл, че съгласието на страните по делото е ирелевантно по отношение на правото за предоставянето на достъп до това дело на лице, което не е страна, или адвокати по това дело, тъй като основанието за обработване в тези случаи се явява чл. 6, § 1, б. „в“ от ОРЗД, когато обработването е необходимо за спазването на законово задължение, което се прилага спрямо администратора.

При произнасянето на своето решение Съдът на Европейския съюз следва да вземе предвид факта, че при приемане на Закона за адвокатурата не е правена оценка на въздействието върху защитата на личните данни и не е преценена хипотезата за евентуално въздействие върху съда от страна на адвокат, който не е упълномощен от страна по делото, но е запознат детайлно със същото дело. Към настоящия момент законът за адвокатурата дава възможност за справки на равни начала на всички адвокати по всякакви дела, като тази норма е прекомерна, доколкото подобен неограничен достъп се явява непропорционален по отношение на ОРЗД. Предложения за промени на тази норма са правени от КЗЛД в хода на регулярния преглед на законодателството и в контекста на по-високата дължима защита на личните данни на непълнолетни, на данни за здравен, семеен и имуществен статус, които могат да се съдържат в кориците на висящи дела. В този смисъл бланкетната норма на Закона за адвокатурата заобикаля изискванията на ОРЗД и Закона за защита на личните данни за наличие на конкретно законово основание за обработване на данните на

непълнолетни и малолетни лица, както и де факто изключва възможността при отказ от представителство на даден адвокат същият да не продължи да има достъп до дадено дело, по което вече не е упълномощен да осъществява представителство.

Също така в рамките на административни производства на страните е дадена възможност да не се явят или да се явят без адвокат, а административният орган следва да разгледа преписката независимо от неявяването или от липсата на адвокат. Въпреки това всеки адвокат би имал пълен достъп, без да се отчита изборът на страната и нежеланието ѝ да привлича външна професионална помощ. В този смисъл с нормата на Закона за адвокатурата не е преценено дали е надделяващ обществен интерес на личния интерес на физическите лица. Макар и извън компетенциите на КЗЛД, считаме, че същото важи и за представителството на юридическите лица, които често пъти ползват собствени юрисконсулти, но въпреки това достъп до делата им имат неограничен брой адвокати. Именно по тези причини следва да се отчете и тълкуването на СЕС по поставените въпроси.

Дело **C-526/24**, Brillen Rottler пред Съда на Европейския съюз, запитваща юрисдикция: Amtsgericht Arnsberg (Германия), ищец и ответник по насрещния иск: Brillen Rottler gmbh & co. kg, ответник и ищец по насрещния иск: ТС.

Предмет на спора между страните са права, свързани със защитата на данни, и злоупотребата с тях. Ищецът, семейно оптично предприятие със седалище в Арнсберг, Северен Рейн-Вестфалия, иска да се установи, че ответникът, частно лице, живеещо във Виена, няма право на обезщетение в размер на 1000 евро.

Правото на защита е гарантирано във всяко едно демократично общество. Регламент (ЕС) 2016/679 определя условията за прилагането на това право. Едно от тези условия е установено в правната норма, съдържаща се в чл. 12, 5, б. „а“ от ОРЗД, и предвижда въвеждането на такса от страна на администратора при наличието на прекомерност от страна на субекта в неговото/неговите искания. Следователно, ако правото се упражнява в условията на ОРЗД, то не може да бъде отказано.

Съгласно Насоки 01/2022 г. относно правата на субектите на данни – право на достъп Европейският комитет по защита на данните счита, че „... практическата цел на правото на достъп е да се даде възможност на физическите лица да имат контрол върху

собствените си лични данни. За да се реализира тази цел ефективно на практика, с ОРЗД се цели улесняване на упражняването чрез редица гаранции, позволяващи на субекта на данните да упражнява това право лесно, без ненужни ограничения, на разумни интервали и без прекомерно забавяне или разходи. Всичко това следва да доведе до по-ефективно прилагане на правото на достъп на субекта на данните в цифровата ера, част от което в по-широк смисъл е и правото на субекта на данните да подаде жалба до надзорния орган и правото на ефективна съдебна защита“.

Когато информацията може да се предостави лесно по електронен път или чрез достъп до защитена система от разстояние, което означава, че изпълнението на такива искания всъщност не натоварва администратора, малко вероятно е последващите искания да се считат за прекомерни. Същевременно Европейският комитет по защита на данните (ЕКЗД) счита, че дадено искане може да бъде сметнено за прекомерно, ако лице подаде искане, но в същото време предлага да го оттегли в замяна на някаква форма на облага от страна на администратора (Насоки 01/2022 на ЕКЗД).

1. По първия преюдициален въпрос

Трябва ли чл. 12, § 5, второ изречение от Общия регламент относно защитата на данните да се тълкува в смисъл, че при първото подаване от субекта на данни на искане до администратора за достъп не може да е налице прекомерно искане?

В чл. 12, § 1, изречение първо от ОРЗД се съдържа задължението на администратора да предприема необходимите мерки за предоставяне на всякаква информация по чл. 13 и 14 и на всякаква комуникация по чл. 15 – 22 и чл. 34, която се отнася до обработването, на субекта на данните в кратка, прозрачна, разбираема и леснодостъпна форма, на ясен и прост език, особено що се отнася до всяка информация, конкретно насочена към деца.

В чл. 12, § 5, б. „а“ и „б“ от ОРЗД се посочва, че когато исканията на субект на данни са явно неоснователни или прекомерни, по-специално поради своята повторемост, администраторът може или:

а) да наложи разумна такса, като взема предвид административните разходи за предоставяне на информацията или комуникацията, или предприемането на исканите действия, или

б) да откаже да предприеме действия по искането.

Администраторът носи тежестта на доказване на явно неоснователния или прекомерен характер на искането.

В изпълнение на това свое задължение администраторът Brillen Rottler представя като аргумент предишни действия на субекта по отношение на други администратори, от което прави предположение, че подобни действия са основанието за направеното искане за упражняване на права. Подобно основание, дори администраторът да го счита за основателно, не може да обоснове отказа му да предостави дължимата информация.

В допълнение в съображение 63 от ОРЗД се посочва, че всяко физическо лице следва да има право на достъп до събраните лични данни, които го засягат, и да упражнява това право лесно и на разумни интервали, за да бъде осведомено за обработването и да провери законосъобразността му.

Тук следва да се посочи мнението на запитващата юрисдикция, че не е напълно невъзможно в конкретния случай да е налице прекомерно искане още с първото искане за достъп, но предвид чл. 5, § 1, буква „а“ от ОРЗД то е възможно само в абсолютно изключителни случаи. Тежестта за доказване на наличието на подобни случаи е задължение на администратора (чл. 12, § 5, последно изречение).

В чл. 12, § 5 от ОРЗД като индикатор за наличието на прекомерност е посочена повторемостта на искането, което кореспондира с изискването от съображение 63, субектът да упражнява своето право на разумни интервали. Следва да се представи и разбирането на Европейския комитет по защита на данните съгласно Насоки 01/2022 г. относно правата на субектите на данни – право на достъп, а именно: „Съгласно чл. 12, § 5 от ОРЗД на администраторите се позволява да отхвърлят искания, които са явно неоснователни или прекомерни, или да налагат разумна такса за такива искания. Тези понятия трябва да се тълкуват в тесен смисъл. Тъй като са налице много малко необходими условия по отношение на исканията за достъп, възможността искане да бъде счетено за явно неоснователно, е доста ограничена. Прекомерните искания зависят от специфичните

характеристики на сектора, в който осъществява дейност администраторът. Колкото по-често настъпват промени в базата данни на администратора, толкова по-често на субекта на данните може да бъде разрешено да поиска достъп, без това да се счита за прекомерно. Вместо да откаже достъп, администраторът може да реши да наложи такса за субекта на данните. Това би било уместно само в случай на прекомерни искания с цел покриване на административните разходи, които такива искания може да породят. Администраторът трябва да може да докаже явно неоснователния или прекомерния характер на дадено искане“. Следователно няма как първото искане за упражняване на право от субекта да се приеме за прекомерно.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Чл. 12, § 5, второ изречение от Общия регламент относно защитата на данните трябва да се тълкува в смисъл, че при първото подаване от субекта на данни на искане до администратора за достъп не може да е налице прекомерно искане, освен в изключителни случаи.

2. По втория преюдициален въпрос

Трябва ли чл. 12, § 5, второ изречение от ОРЗД да се тълкува в смисъл, че администраторът може да отхвърли искане за достъп от страна на субекта на данни, ако с искането за достъп субектът на данни възнамерява да предизвика предявяването на претенции за обезщетение за вреди срещу администратора?

Основанията за отказ от правото на достъп на субекта са посочени в чл. 12, § 5, б. „б“ от ОРЗД, а именно, когато исканията на субект на данни са явно неоснователни или прекомерни, по-специално поради своята повторяемост. Освен това в правната норма на чл. 15, § 4 се посочва, че правото на получаване на копие, посочено в § 3, не влияе неблагоприятно върху правата и свободите на други лица.

Освен в цитираните случаи за администратора не е налице правно основание за отказ да предприеме действия по искане за достъп.

Както вече беше посочено в отговора на първия въпрос, предполагаема злоупотреба с право, дори администраторът да я счита за основателна, не може да обоснове отказа му да

предостави дължимата информация. Субект на данни, който в миналото може чрез злоупотреба с право да е поискал достъп до информация относно обработването, запазва предоставената му защита от ОРЗД. Администраторът не разполага с правен инструмент, който да му дава правото да действа „превантивно“, обосновавайки своите действия по аналогия с предишни действия на субекта, и то по отношение на други администратори.

Право на обезщетение на субекта и отговорността на администратора за причинени вреди не е поставено под условие и единствената хипотеза, при наличието на която администраторът се освобождава от отговорност, е посочена в чл. 82, § 3 – Администраторът или обработващият лични данни се освобождава от отговорност съгласно § 2, ако докаже, че по никакъв начин не е отговорен за събитието, причинило вредата.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Чл. 12, § 5, второ изречение от ОРЗД трябва да се тълкува в смисъл, че администраторът не може да отхвърли искане за достъп от страна на субекта на данни, ако с искането за достъп субектът на данни възнамерява да предизвика предявяването на претенции за обезщетение за вреди срещу администратора.

3. По третия преюдициален въпрос

Трябва ли чл. 12, § 5, второ изречение от ОРЗД да се тълкува в смисъл, че публично достъпна информация за субекта на данните, от която може да се заключи, че в много от случаите на нарушения срещу защитата на данните същият предявява претенции за обезщетение за вреди срещу администратора, може да обоснове отказа за достъп?

Разликата на този въпрос от предишния се състои в посочването на източника на информация, а именно публично достъпна такава, въз основа на която администраторът прави конкретни заключения относно евентуално поведение на субекта. Следователно и отговорът на този въпрос следва да бъде идентичен на предишния.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Чл. 12, § 5, второ изречение от ОРЗД трябва да се тълкува в смисъл, че публично достъпна информация за субекта на данните, от която може да се заключи, че в много от

случаите на нарушения срещу защитата на данните същият предявява претенции за обезщетение за вреди срещу администратора, не може да обоснове отказа за достъп.

4. По четвъртия преюдициален въпрос

Трябва ли чл. 4, точка 2 от ОРЗД да се тълкува в смисъл, че искането за достъп, отправено от субект на данни до администратора в съответствие с чл. 15, § 1 от ОРЗД, и/или отговорът на това искане представляват обработване по смисъла на чл. 4, точка 2 от ОРЗД?

Чл. 4, точка 2 от ОРЗД има следното съдържание: „обработване“ означава всяка операция или съвкупност от операции, извършвана с лични данни или набор от лични данни чрез автоматични или други средства като събиране, записване, организиране, структуриране, съхранение, адаптиране или промяна, извличане, консултиране, употреба, разкриване чрез предаване, разпространяване или друг начин, по който данните стават достъпни, подреждане или комбинирани, ограничаване, изтриване или унищожаване.

Следователно отговорът на въпроса зависи изцяло от съдържанието на искането за достъп, отправено от субект на данни до администратора в съответствие с чл. 15, § 1 от ОРЗД, както и от съдържанието на отговора на това искане. Ако в отправеното искане се съдържат достатъчно данни, които да позволят да бъде идентифициран субектът, ще бъде налице обработване на лични данни. Тъй като администраторът е задължен да отговори на субекта, в случай че последният е идентифициран, администраторът ще „обработи“ постъпилото искане. В случай че администраторът не разполага с достатъчно данни за идентификация на субекта, той ще може да се възползва от правото му, предвидено в чл. 12, § 6, когато са налице основателни съмнения по отношение на самоличността на субекта, което подава искане по чл. 15 – 21, администраторът да може да поиска предоставянето на допълнителна информация, необходима за потвърждаване на самоличността на субекта на данните.

Обичайно субектът отправя подобно искане до администратора с ясното разбиране, че за да изпълни своето задължение за предоставяне на информацията по чл. 12, администраторът трябва да разполага с достатъчно информация относно самоличността на субекта с цел неговата идентификация.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Чл. 4, точка 2 от ОРЗД трябва да се тълкува в смисъл, че искането за достъп, отправено от субект на данни до администратора в съответствие с чл. 15, § 1 от ОРЗД, и/или отговорът на това искане представляват обработване по смисъла на чл. 4, точка 2 от ОРЗД, в случаите, когато в тях се съдържат достатъчно данни за идентификация на субекта.

5. По петия преюдициален въпрос

Трябва ли чл. 82, § 1 от ОРЗД, в светлината на съображение 146, първо изречение от ОРЗД, да се тълкува в смисъл, че на обезщетение подлежат само вредите, които субектът на данните претърпява, респ. е претърпял в резултат на обработване? Означава ли това, че правото на обезщетение за вреди по член 82, § 1 от ОРЗД – обусловено от съществуването на причинени вреди за субекта на данни – задължително изисква да е налице обработване на личните данни на субекта на данни?

Чл. 82, § 1 от ОРЗД има следното съдържание: Всяко лице, което е претърпяло материални или нематериални вреди в резултат на нарушение на настоящия регламент, има право да получи обезщетение от администратора или обработващия лични данни за нанесените вреди.

Видно от текста на правната норма, за да е налице правото на субекта на обезщетение, е необходимо наличието на нарушение на ОРЗД. Макар че в съображение 146 се говори за вреди, претърпени в резултат на обработване на данни, то това представлява едно по-ограничаващо тълкуване на правото на обезщетение и доколкото съображенията нямат нормативна сила, явно превес има хипотезата, предвидена в чл. 82, § 1 от ОРЗД – правото на обезщетение е поставено в зависимост от наличието или отсъствието на нарушение на ОРЗД, а не от наличието или отсъствието на обработване на данни. В практиката са възможни и двата варианта – нарушението да се дължи на незаконосъобразно обработване или да се дължи на липса на обработване – бездействие, както и отказ за предоставяне на информация – от страна на администратора в случаите, когато това негово задължение му е вменено от нормативен акт (например чл. 15 или чл. 12 от ОРЗД).

В конкретния случай субектът може да претърпи вреди от отказа на администратора да обработи неговите данни, и когато този отказ е в противоречие с ОРЗД, то администраторът трябва да бъде отговорен за причинени вреди.

Същевременно правото на обезщетение на субекта по смисъла на чл. 82 трябва да се разглежда отделно от корективните правомощия на надзорните органи по чл. 58, § 2 и правомощията им за налагане на административни наказания по чл. 83 от ОРЗД.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД формулира следния отговор на този въпрос:

Чл. 82, § 1 от ОРЗД трябва да се тълкува в смисъл, че на обезщетение подлежат не само вредите, които субектът на данните претърпява, респ. е претърпял в резултат на обработване, доколкото субектът може да претърпи вреди и от отказа на администратора да обработи негови данни, тоест правото на обезщетение за вреди по чл. 82, § 1 от ОРЗД – обусловено от съществуването на причинени вреди за субекта на данни – не изисква задължително да е налице обработване на личните данни на субекта на данни, а е възможно да бъде в резултат от бездействието на администратора.

6. По шестия преюдициален въпрос

При утвърдителен отговор на петия въпрос: означава ли това, че субектът на данни няма право на обезщетение за вреди по член 82, § 1 от ОРЗД – обусловено от съществуването на причинени вреди – само на основание нарушаването на правото му на достъп съгласно член 15, § 1 от ОРЗД?

Доколкото отговорът на петият въпрос е отрицателен, не следва да се дава отговор на шестия въпрос.

7. По седмия преюдициален въпрос

Трябва ли член 82, § 1 от ОРЗД да се тълкува в смисъл, че с оглед на правото на Съюза възражението на администратора за злоупотреба с право във връзка с искане за достъп от страна на субекта на данни не може да се състои в това, че субектът на данните предизвиква обработването на личните си данни само или в частност за да предяви претенции за обезщетение за вреди?

ОРЗД не поставя правото на достъп в зависимост от целите, които преследва субекта, още повече че правото на обезщетение за вреди е напълно законосъобразно от гледна точка на чл. 82 от цитирания регламент. Единственото ограничение, което е въведено

с правната норма на чл. 15, § 4, е правото на получаване на копие да не влияе неблагоприятно върху правата и свободите на други лица.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Чл. 82, § 1 от ОРЗД трябва да се тълкува в смисъл, че с оглед на правото на Съюза възражението на администратора за злоупотреба с право във връзка с искане за достъп от страна на субекта на данни не може да се състои в това, че субектът на данните предизвиква обработването на личните си данни само или в частност за да предяви претенции за обезщетение за вреди.

8. По осмия преюдициален въпрос

При отрицателен отговор на пети и шести въпрос: представляват ли сами по себе си загубата на контрол и/или несигурността относно обработването на личните данни на субекта на данните, свързани с нарушение на чл. 15, § 1 от ОРЗД, нематериални вреди за субекта на данните по смисъла на чл. 82, § 1 от ОРЗД, или наред с това е необходимо да е налице допълнително (обективно или субективно) ограничаване и/или (съществено) засягане на субекта на данните?

За да се даде отговор на този въпрос, трябва да се вземе предвид Решение на Съда по дело С 340/21, съгласно което чл. 82, § 1 от Регламент 2016/679 трябва да се тълкува в смисъл, че опасенията, които субект на данни изпитва, вследствие на нарушение на този регламент, от потенциална злоупотреба с неговите лични данни от трети лица, могат сами по себе си да представляват „нематериална вреда“ по смисъла на тази разпоредба.

Казусът на цитираното решение не е идентичен, но решението недвусмислено ни казва, че опасенията (несигурността) на субекта са достатъчно основание за прилагане на чл. 82 от ОРЗД.

На основание изложените аргументи и цитираната практика КЗЛД предлага следния отговор на този въпрос:

Сами по себе си загубата на контрол и/или несигурността относно обработването на личните данни на субекта на данните, свързани с нарушение на чл. 15, § 1 от ОРЗД, могат

да представляват нематериални вреди за субекта на данните по смисъла на чл. 82, § 1 от ОРЗД, без наред с това да е необходимо наличието на допълнително (обективно или субективно) ограничаване и/или (съществено) засягане на субекта на данните.

2. Сравнителен анализ на исканията за становища според предмета на запитвания и вида на администраторите, които са поискали становище в предходни години и през 2024 г.

През 2024 г. КЗЛД изразява 31 становища, както винаги по въпроси с надделяващ обществен интерес. По-интересните от тях следва да бъдат представени в настоящия годишен отчет, за да се очертае разбирането на надзорния орган по постъпилите казуси в различни сфери на обществения живот.

По повод промени в Наредба № 37 от 02.08.2002 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ (ИААА) се отправя молба за изразяване на становище относно съответствието на планирано обработване на лични данни с нормативната уредба за защита на физическите лица при обработване на личните им данни. С цитираната наредба се предвижда документите, свързани с обучението (учебен дневник, учебен картон и списък на кандидатите), да се водят в електронна форма, като е регламентирано тяхното съдържание и редът за воденето им. Информацията за проведеното теоретично и практическо обучение ще се отразява в информационна система, която на основание чл. 27, ал. 7 от Наредба № 37 се създава и поддържа от Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ за целите на обслужване на дейността по обучението и провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност за управление на МПС и проверочните изпити.

Информацията за проведените учебни часове, свързана с пореден номер на учебния час, дата на провеждане, времеви период с начало и край на провеждане на часа, маршрута, по който е проведено обучението, и изминати километри, се отразява автоматично в учебния

картон на съответния кандидат в информационната система по чл. 27, ал. 7 от Наредба № 37. Маршрутът, по който е проведено обучението, и изминатите километри се записват автоматично в учебния картон на съответния кандидат, респ. в информационната система на ИА „Автомобилна администрация“ по чл. 27, ал. 7 от Наредба № 37 посредством проследяване на местоположението с GPS на мобилните устройства, които преподавателите (инструктори) ще трябва да използват по време на провеждане на практическите часове.

С оглед на изложеното ИААА отправя молба за изразяване на становище относно съответствието на планирано обработване на лични данни, което включва записване на данни за маршрута, по който е проведено обучението, и изминатите километри чрез GPS на мобилните устройства, които преподавателите (инструктори) ще трябва да използват по време на провеждане на практическите часове, с нормативната уредба за защитата на личните данни, предвид обстоятелството, че чрез тях ще се събират и съхраняват и данни за местоположението на съответния автомобил, респективно за лицата (инструктор, курсист/и) в него.

По поставения за разглеждане казус от значим обществен интерес КЗЛД изразява следното становище:

Предвиденото в Наредба № 37 от 02.08.2002 г. за условията и реда за обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство и условията и реда за издаване на разрешение за тяхното обучение събиране и съхранение на данни за маршрута, по който се провежда практическото обучение на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на МПС, респ. чрез тях на данни за местоположението на съответния учебен автомобил и лицата в него (инструктор, курсист/и), съответства на нормативните изисквания за защита на физическите лица при обработване на личните им данни.

За целите на законосъобразното обработване на тези данни Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ следва да въведе и прилага подходящи технически и организационни мерки, които задължително да включват:

- гаранции, че личните данни, в това число и тези за местоположението, се обработват само и единствено за целите на обслужване на дейността по обучението и

провеждането на изпитите за придобиване на правоспособност за управление на МПС и проверочните изпити;

- гаранции, че данните се събират само по време на осъществяването на практическото обучение (учебните часове с конкретен курсист), но не и по време на установените почивки или извън работното време на инструктора;

- срокове за съхранение на данните в системата на ИААА, които да са подходящи за реализиране на горепосочените цели (напр. 1 година след провеждане на изпита);

- изпълнение на задължението ѝ за предоставяне по подходящ начин на засегнатите субекти на данни на информацията, касаеща основните параметри на обработването на данните им (изискванията на чл. 12 и 13 от ОРЗД), като например: публикуване на информация за обработваните данни на интернет страницата на ИААА и съответната школа, чрез информационни табла, стикери или QR кодове и т.н.;

- осигуряване на съобразена с нивото на риск сигурност на данните (изискването на чл. 32 от ОРЗД), като въведе изисквания за безспорното идентифициране на мобилното устройство при достъп в системата, чрез MAC адрес и телефонен номер; многофакторна автентикация; код за потвърждение, който да се получава на друго мобилно устройство за активиране на сесията; поддържане на системен журнал с данни за извършени действия от потребителя (лог файлове), осигуряващ проследимост и отчетност;

- конкретни технически изисквания към мобилните устройства, техния хардуер и софтуер;

- политики за изгубени, откраднати и заменени устройства;

- правила, политики и процедури, които да обезпечат възможността за ефективно упражняване на правата на субектите на данни по чл. 15 – 22 от Регламент (ЕС) 2016/679.

През отчетната 2024 г. КЗЛД разглежда искане за становище от дирекция „Консулски отношения“ (ДКО) към Министерството на външните работи (МВНР) относно

законосъобразността и допустимостта за преписване на данни за справочни цели в друга информационна система от Националната визова информационна система на Република България. Искането е във връзка с липсата на работна ръка в държавата, като се констатира, че през последните години значително са се увеличили заявките от страна на българските работодатели, желаещи да наемат на работа граждани на трети страни. Съгласно действащата нормативна база заявленията с искане за предоставяне на достъп до пазара на труда, както и приложените документи към тях се подават от българските работодатели в съответните териториални звена на МВР – дирекция „Миграция“, след което се препращат до МТСП – Агенция по заетостта и ДАНС за становище. Тъй като цялата документация е на хартиен носител и бива препращана между институциите за становище, процедурата отнема значително време, което води до недоволство от страна на работодателските организации.

В тази връзка се взема решение процесът да бъде електронизиран, като от страна на Министерството на електронното управление (МЕУ) се възлага на „Информационно обслужване“ АД да изготви проект за създаване на Платформа (ППИР), в която да бъде качвана документацията и съответно придвижвана по електронен път между институциите с цел значително съкращаване на сроковете за обработка на заявленията за издаване на единно разрешение за работа и пребиваване и висококвалифицирана заетост. Институциите, които по закон вземат решение в този процес, са Агенцията по заетостта, МВР и ДАНС. МВНР няма отношение и не взема решение дали да бъде издадено, или отказано съответното разрешение.

Регламент (ЕО) № 767/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 година относно Визовата информационна система (ВИС) и обмяна на данни между държави членки относно визите за краткосрочно пребиваване (Регламент за ВИС) определя целта, функциите и отговорностите на Визовата информационна система (ВИС), установена в чл. 1 от Решение 2004/512/ЕО. Той урежда условията и процедурите по обмяна на данни между държавите членки по отношение на заявленията за издаване на визи за краткосрочно пребиваване и свързаните с това решения, включително решението за анулиране, отнемане или удължаване на дадена виза, с цел улесняване на разглеждането на заявленията на кандидатите.

Достъпът до ВИС за преглед на данните се запазва изключително за надлежно оправомощени служители на органите на всяка държава членка, които са компетентни за

целите, указани в чл. 15 – 22, като достъпът се позволява единствено за изпълнението на техните задачи, свързани с тези цели, и е пропорционален на целите. Цитираната правна норма, съдържаща се в чл. 6 от цитирания по-горе регламент, ясно установява правилото, че не се разрешава достъп до системата по принцип, а само на надлежно оправомощени служители на съответните органи, за конкретно указани цели. Правилата за съхранение на данни във ВИС са установени в чл. 30, а задължение на всяка държава членка е да предотвратява неоправомощената обработка на данни във ВИС.

Регламент (ЕО) № 810/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година за създаване на Визов кодекс на Общността (Визов кодекс) определя условията и реда за издаване на визи за транзитно преминаване или за планиран престой на територията на държави членки с продължителност, която не превишава три месеца в рамките на всеки шестмесечен период.

Регламент (ЕО) № 767/2008 и Регламент (ЕО) № 810/2009 препращат към ОРЗД при случаите, когато е налице обработване на лични данни. Всяко едно такова обработване трябва да е в съответствие с принципите, посочени в чл. 5 и с основанията за законосъобразност, изчерпателно и алтернативно изброени в чл. 6, § 1 от ОРЗД. В чл. 5, § 1, б. „б“ от ОРЗД е установен принципът „ограничение на целите“, който изисква данните да са събирани за конкретни, изрично указани и легитимни цели, и не се обработват по-нататък по начин, несъвместим с тези цели. Целите, за които могат да се обработват лични данни за нуждите на ВИС, са изчерпателно изброени в чл. 15 – 22 от Регламент (ЕО) № 767/2008. По-нататъшното им обработване е допустимо само при наличието на друго, самостоятелно правно основание.

Редът за достъп до Националната визова информационна система на Република България и достъпът до Визовата информационна система на Европейския съюз се урежда с Наредба за реда за достъп до Националната визова информационна система на Република България и до Визовата информационна система на Европейския съюз (Наредбата). НВИС се администрира, поддържа и експлоатира от съответните звена в Министерството на външните работи съобразно функционалната им компетентност.

В чл. 2 – 4 от цитираната наредба се изброяват органите, които имат достъп до данни с цел издаване, съгласуване, удължаване, анулиране и отмяна на визи, а в чл. 5 – 13 тези

органи с достъп до данни за проверки и справки с цел, различна от издаването на визи, като: проверка на граничните контролно-пропускателни пунктове по външните граници при проверки на територията на страната; за установяване самоличност на чужд гражданин; определяне на отговорността за разглеждане на заявленията за искане на убежище и за разглеждане на заявления за убежища; за предотвратяване, разкриване и разследване на терористични действия и престъпления.

В чл. 15 и следващите от Наредбата се регламентира редът за предоставяне на достъп до НВИС и ВИС на ЕС. Достъп се предоставя на оправомощени служители на посочените в цитирания нормативен акт институции, като правото на достъп е обвързано с конкретно изброени цели на обработването.

ОРЗД изисква данните да са събирани за конкретни, изрично указани и легитимни цели и да не се обработват по-нататък по начин, несъвместим с тези цели. Нито в Регламент (ЕО) № 767/2008, нито в Регламент (ЕО) № 810/2009, нито в Наредба за реда за достъп до Националната визова информационна система на Република България и до Визовата информационна система на Европейския съюз не се посочва като цел за обработването на лични данни, въвеждането им за целите на издаване на единно разрешение за работа и пребиваване и висококвалифицирана заетост в електронна платформа.

Агенцията по заетостта към Министерството на труда и социалната политика не е сред органите, посочени в Наредбата като институциите, чиито оправомощени служители имат право на достъп от автоматизирано работно място за връзка с НВИС.

Създаването на паралелни информационни системи, достъпващи лични данни от НВИС, е в разрез с действащата нормативна уредба. Подобни действия биха били незаконосъобразни. Данните, обработвани в НВИС, се обработват само от компетентните органи, определени с действащото законодателство, а събраните в НВИС данни не могат да се въвеждат в цялост в други информационни системи – възможно е само да се прави справка за конкретно физическо лице, като този достъп трябва да бъде контролиран.

С оглед изложените аргументи Комисията за защита на личните данни изразява следното становище:

1. Лични данни, съдържащи се в Националната визова информационна система, могат да бъдат обработвани само и единствено за целите, посочени в Регламент (ЕО) №

767/2008, в Регламент (ЕО) № 810/2009, както и в Наредба за реда за достъп до Националната визова информационна система на Република България и до Визовата информационна система на Европейския съюз, от оправомощени служители по реда, предвиден в цитираните нормативни актове.

2. Обработването на лични данни, съхранявани в Националната визова информационна система, чрез пренос на такива данни в други информационни системи следва да се осъществява единствено по реда на разпоредбите на гореописаните актове от оправомощени лица, в отделни случаи, за конкретни лица и при конкретно запитване.

3. В тази връзка обработването на лични данни, съдържащи се в НВИС с цел „справочни дейности“, трябва да е в съответствие с нормативните изисквания, посочени в Регламент (ЕО) № 767/2008, в Регламент (ЕО) № 810/2009, както и в Наредбата за реда за достъп до Националната визова информационна система на Република България и до Визовата информационна система на Европейския съюз.

Поради принципния характер и значимост на поставен от общински съвет въпрос относно прилагането на изискванията за защита на личните данни при изпълнение на задължението му по чл. 27, ал. 1 а от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) през 2024 г. КЗЛД изразява следното становище:

В бр. 8 на „Държавен вестник“ от 26.01.2024 г. е обнародван Закон за изменение и допълнение на Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗИД на ЗМСМА), по силата на който в чл. 27 се създава нова ал. 1 а, която въвежда задължение за общинските съвети да публикуват дневния си ред за всяко предстоящо заседание и материалите за него на интернет страницата на общинския съвет или на общината в отворен формат, позволяващ директно извличане на текстова информация, и/или в машинно четим отворен формат. В писмото си запитващата институция информира КЗЛД, че при подготовка на материалите и докладните записки към тях, особено от дирекция „Устройство на територията“ на общинската администрация, се използват различни документи, нотариални актове и пр., съдържащи лични данни, като например ЕГН, три имена, адрес и др. С оглед на това пита дали е редно да се публикуват такива данни и ако не, кои данни не следва да се оповестяват на интернет страницата.

В отговор на поставения въпрос КЗЛД изразява следното становище:

Условията и редът за публикуване на актуална обществена информация в отворен формат и/или машинно четим отворен формат се уреждат от Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), който въвежда разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/1024 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно отворените данни и повторното използване на информацията от общественения сектор (ОВ, L 172/56 от 26 юни 2019 г.) („Директивата“). При публикуване на информация в тези формати следва да се прилагат нормативните изисквания за защита на личните данни и именно поради това ЗДОИ изисква те да се анонимизират. Това налага извода, че при изпълнение на задължението им по чл. 27, ал. 1 а от ЗМСМА общинските съвети следва да публикуват дневния си ред за всяко предстоящо заседание и материалите за него на интернет страницата на общинския съвет или на общината, **без това да води до разкриване на лични данни, съдържащи се в тях**. В този смисъл при последните изменения и допълнения на ЗДОИ (бр. 82 на ДВ от 29 септември 2023 г.), отчитайки изискванията на Директивата, в § 1, т. 21 на неговите допълнителни разпоредби е въведено легално определение на понятието „анонимизиране“. Техническите изисквания към процеса, по който се осъществява анонимизацията на лични данни, се определят с Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги, приета от Министерския съвет с Постановление № 3 от 09.01.2017 г.

Водена от горното КЗЛД, счита, че с оглед правото на информация на лицата последните следва да бъдат уведомени по ясен и прозрачен начин, че обявеният дневен ред и придружаващите го документи се публикуват при спазване на нормата на чл. 27, ал. 1 а от ЗМСМА и приложимото законодателство за защита на личните данни, като информацията, която води до нерегламентирано разкриване на лични данни, се анонимизира.

През отчетния период Комисията разглежда и писмо от директора на дирекция „Български документи за самоличност“ на МВР, с което е отправена молба за изразяване на становище относно законосъобразността на обработване на данни за телефонен номер и адрес на електронна поща на граждани за целите на уведомяването им при предстоящо изтичане на срока на валидност на документите им за самоличност. МВР е орган по издаване

на български лични документи в съответствие с чл. 1, ал. 2 от Закона за българските лични документи (ЗБЛД) и обработка лични данни на лица, заявили издаването им. От вътрешното ведомство информират, че съгласно чл. 18, ал. 1, т. 11 и 12 от ЗБЛД телефонният номер и адресът на електронната поща са част от личните данни, които се събират от гражданите при подаване на заявление за издаване на документ за самоличност. В писмото се съобщава, че към настоящия момент в графата с данни за адрес на електронна поща в заявлението по образец съгласно Приложение № 2 към Правилника за издаване на българските лични документи (ПИБЛД) е посочено, че информацията се попълва, в случай че заявителят иска да бъде уведомен, когато документът е готов. От МВР посочват, че целта за обработване на данни за телефонен номер не е посочена изрично в образца на заявление.

С цел подобряване на административното обслужване на гражданите МВР предвижда на адреса на електронната поща или на телефонния номер, предоставени при заявяване на документ за самоличност, на българските граждани да се изпраща уведомление за предстоящо изтичане на срока на валидност. От МВР отправят към КЗЛД молба за изразяване на становище по следните въпроси:

1. *„В чл. 18, ал. 1 от ЗБЛД са посочени личните данни на физически лица, които се обработват при заявяване на документ за самоличност. Считате ли, че целта за обработване на лични данни от администратор на данни следва да е уредена с изрична законова разпоредба, или е достатъчно посочването ѝ в подзаконов нормативен акт?“*

2. *„Съгласно образца на заявлението по Приложение № 2 от ПИБЛД едно лице посочва данни за електронна поща, в случай че иска да бъде уведомено, когато документът за самоличност е готов. Телефонният номер на заявителя служи за връзка с лицето в случаите, когато е необходима информация за връзка на служител от звено БДС при констатирано несъответствие в заявлението и/или необходимост от представяне на други документи.*

Считате ли, че описаната нова цел за обработване на събраните данни за електронна поща и за телефонен номер за уведомяване за предстоящо изтичане на срока на валидност на издадения вече документ е съвместима с първоначалната цел, известна на лицата?

Следва да уточним, че срокът на валидност на документите за самоличност е: 12 месеца, 4, 10 или 30 години (за лична карта) и 5 години, съответно 10 години след създаване на технически и организационни условия (за паспорт). От това следва, че подадените при заявяване на документ за самоличност данни за електронна поща и телефон ще се обработват с цел уведомяване за изтичане на срока на валидност на документа в по-късен времеви момент.

При съвместимост на посочените в т. 2 цели необходимо ли е изрично разписване на новата цел в заявлението по образеца на Приложение № 2 от ПИБЛД?“

След като се запознава с искането и обсъжда фактическата и правна страна на казуса, КЗЛД изразява следното становище:

Събираните от МВР чрез заявлението за издаване на документи за самоличност на български граждани данни за телефонен номер на заявителя, могат да бъдат обработвани за целта на изпращане на уведомление за предстоящо изтичане на срока на валидност на документа за самоличност, без да е необходима промяна в действащата нормативна уредба.

Събираните от МВР чрез заявлението за издаване на документи за самоличност на български граждани данни за адрес на електронна поща на заявителя не могат да бъдат обработвани за целта на изпращане на уведомление за предстоящо изтичане на срока на валидност на документа за самоличност, без преди това да е извършена промяна в действащата нормативна уредба, по-конкретно в образеца на заявлението по Приложение № 2 от ПИБЛД, чрез изрично въвеждане и на допълнителната, последваща цел на обработване. Извършването на такава нормативна промяна е важна предпоставка за законосъобразност на обработването по смисъла на чл. 5, § 1, б. „а“ от ОРЗД и за стриктно спазване на принципа за „ограничение на целите“ по чл. 5, § 1, б. „б“ от ОРЗД.

За нуждите на прилагане на принципа за „законосъобразност, добросъвестност и прозрачност“ при обработване на лични данни още със започване на обработването на данните за новата цел министърът на вътрешните работи, в качеството му на администратор на лични данни, спазвайки задълженията си по чл. 12 и 13 от ОРЗД, трябва да предостави на субектите на данни по подходящ начин (в кратка, прозрачна, разбираема и леснодостъпна форма, на ясен и прост език) цялата дължима информация по тези норми, вкл. и как могат да упражняват правата си по чл. 15 – 22 от ОРЗД. Правото на коригиране на данните е от

първостепенно значение, тъй като продължителният период на валидност на документа за самоличност предполага и дългото съхранение от МВР на данните, които в даден момент могат вече и да не са актуални. Администраторът е длъжен да осигурява поддържането на данните в точен и актуален вид (вж. принципа за „точност“, прогласен в чл. 5, § 1, б. „г“ от ОРЗД). За да бъде спазен и прилаган ефективно този принцип, в полетата на заявлението за вписване на телефон за връзка и адрес на електронна поща следва да се укаже, че при промяна на първоначално заявените данни заявителят следва да уведоми МВР за това обстоятелство, за да може да получава визираното уведомление. С оглед на това МВР следва да осигури ефективен механизъм, чрез който гражданите да актуализират данните си за телефон за връзка и адрес на електронна поща.

Уведомлението за предстоящо изтичане на срока на валидност на документа за самоличност следва да съдържа единствено ограничен обем от информация, която да не води до разкриване на лични данни (напр. да не съдържа номера на документа, а само текст, който гласи, че валидността на съответния вид документ за самоличност изтича на конкретна дата).

Въпросите, свързани със защитата на личните данни, намират сериозно отражение и в изборния процес. Законосъобразността на обработването на лични данни в този процес е от ключово значение за изграждане на доверие в демократичните и правови устои на държавата. Във връзка с това в КЗЛД постъпва искане от министъра на електронното управление, с което се отправя молба за изразяване на становище относно законосъобразността на обработване на лични данни чрез излъчване в реално време на картина и звук от процеса по удостоверяване на съответствието на типа техническо устройство за машинно гласуване с изискванията по чл. 213, ал. 3 от Изборния кодекс (ИК).

С писмото се информира, че на основание чл. 213 а, ал. 2 от ИК Министерството на електронното управление (МЕУ) съвместно с Българския институт за стандартизация и Българския институт по метрология удостоверяват съответствието на доставения тип техническо устройство за машинно гласуване (ТУМГ) с изискванията по чл. 213, ал. 3 от ИК и изискванията на техническата спецификация по методика, утвърдена от министъра на електронното управление, председателя на Българския институт по метрология и председателя на Управителния съвет на Българския институт за стандартизация. Министърът пояснява, че дейностите по удостоверяване на ТУМГ се изпълняват в зала в

административната сграда на МЕУ, където е осигурена контролирана среда за изпълнението на всички изисквания. МЕУ заявява, че полага усилия да осигури максимална публичност и прозрачност по време на процеса по удостоверяване на ТУМГ, затова в зала „Партер“ предоставя излъчване в реално време на дейностите по удостоверяване. В рамките на предходните избори излъчването е било сведено само до образ, без звук. При предстоящите избори (за Народно събрание, октомври 2024 г.) МЕУ се стреми да надгради и осигури пълна прозрачност при действията на екипите, считайки, че темата представлява обществен интерес, и поради това искат да бъдат излъчвани в реално време със звук и картина. В тази връзка от МЕУ отправят молба за изразяване на становище относно допустимостта на планираната дейност.

След като съпоставя планираното обработване на лични данни с правната рамка, КЗЛД изразява становище, според което Министерството на електронното управление (МЕУ) може да реализира излъчването в реално време на картина и звук от процеса по удостоверяване на съответствието на техническите устройства за машинно гласуване, за да гарантира важна цел от широк обществен интерес, каквито са именно прозрачността, демократичността и честността на изборния процес на всички негови етапи.

В качеството си на администратор на лични данни МЕУ следва да уведоми предварително и по подходящ начин (в кратка, прозрачна, разбираема и леснодостъпна форма, на ясен и прост език) всички засегнати лица, които ще попаднат в обхвата на излъчването в реално време, че при осъществяването му освен образ ще се предава и звук.

През отчетния период КЗЛД е имала възможност да разгледа искане от председателя на Висшия адвокатски съвет за изразяване на становище по следните въпроси:

Има ли право Висшият адвокатски съвет (ВАдвС) да осигурява достъп до публично оповестените в електронните адвокатски регистри данни за адвокат и след отписването му като такъв? Може ли да се обоснове наличието на обществен интерес като основание за законосъобразност на обработването на данни?

Ако отговорът на горния въпрос е положителен, какъв е максималният срок, в който ВАдвС би могъл законосъобразно да осигурява такъв достъп?

Ако отговорът на първия въпрос е положителен, би ли могъл въпреки това субектът на данните да възрази срещу обработването на неговите лични данни по посочения начин и

би ли имало такова възражение преимущество пред обществения интерес, обосновал обработването?

При разглеждането на поставените въпроси КЗЛД се обединява около становището, че съгласно действащата *Наредба № 3 от 20 ноември 2020 г. за реда за водене, съхраняване и достъп до регистрите на адвокатските колегии и единните адвокатски регистри* не е налице правно основание Висшият адвокатски съвет (ВАДвС) да осигурява достъп до публично оповестените в електронните адвокатски регистри данни за адвокат след отписването му като такъв. Докато за съхранението на данните, съдържащи се в документите по чл. 127, ал. 1, т. 6 от Наредба № 3 общественият интерес се разглежда като правно основание за обработване на лични данни, за тяхното публично оповестяване, след отписване на адвокат, такъв липсва. Въпреки това за ВАДвС няма нормативна пречка да предоставя данни за отписани адвокати при отправени до него индивидуални питания на граждани или организации.

През 2024 г. КЗЛД се произнася по искане от управител на спортен център относно използването на биометрични данни за контрол на достъпа до спортните обекти. Анализ на планираното обработване и съответствието му с изискванията на законодателството показва, че биометричните данни са специални категории лични данни и по смисъла на чл. 9, § 1 от ОРЗД тяхното обработване по принцип е забранено освен в изрично посочените в § 2 от същата разпоредба хипотези.

Следва да се има предвид, че основанията за обработване на специални категории данни, каквато е биометрията, съгласно хипотезите на чл. 9, § 2, б. „б“ – „й“ от ОРЗД са абсолютно неприложими. Що се касае до съгласието по чл. 9, § 2, б. „а“ от ОРЗД, то трябва да отговаря на изискванията на чл. 4, т. 11 и чл. 7, и по-специално неговият § 4 от ОРЗД, според който, „когато се прави оценка дали съгласието е било свободно изразено, се отчита най-вече дали, *inter alia*, изпълнението на даден договор, включително предоставянето на дадена услуга, е поставено в зависимост от съгласието за обработване на лични данни, което не е необходимо за изпълнението на този договор“. В този смисъл поставянето на задължително условие за събиране на биометрични данни за достъп до спортните обекти/помещения, не може да представлява валидно дадено съгласие.

В съображение (51) от Регламент (ЕС) 2016/679 се посочва по-специално, че обработването на биометрични данни с цел идентификация е забранено. Такова обработване е оправдано само ако съществува изрично съгласие на съответното лице, прилагат се специфични правни задължения или ако обработването се изисква по съображения от обществен интерес, при наличие на правно задължение или е свързано с упражняването на официални правомощия. В допълнение към посочените стриктни изисквания за такова обработване следва да се прилагат общите принципи и другите правила, залегнали в регламента.

Използването на системи с лицево разпознаване с цел идентификация за достъп до спортни обекти представлява изключително интрузивно обработване на чувствителни лични данни, което води до дълбоко навлизане в личната сфера. Същото би нарушило принципите, прогласени в чл. 5 от ОРЗД, особено тези за необходимост и пропорционалност, целесъобразност и свеждане на данните до минимум. В допълнение нарушението на принципите за обработване води пряко и до нарушение на правата на субектите на данни. В тази връзка целите на пропускателния режим до спортните обекти следва да бъдат реализирани с други методи, като например достъп с карти и др. Решения за несъответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 в този смисъл са произнесени от френския, испанския, латвийския и датския надзорен орган по защита на данните.

Конкретен пример за достъп до помещения на спортен център с биометрия се дава и в Становище 3/2012 относно развитието на биометричните технологии на Работната група по чл. 29 (сега Европейски комитет по защита на данните, ЕКЗД):

Пример: В един здравен и фитнес център е инсталирана централизирана биометрична система, базирана на събиране на отпечатъци от пръстите, за осигуряване на достъп до помещенията на центъра и свързаните с него услуги само за клиенти, които са заплатили такса. За да работи тази система, е необходимо да се пазят отпечатъци от пръстите на всички клиенти и на персонала. Това биометрично приложение изглежда непропорционално спрямо необходимостта да се контролира достъпът до клуба и да се улесни управлението на абонамента. Еднакво практични и ефективни биха могли да бъдат и други мерки, като обикновен списък с имената на абонатите или използването на радиочестотна идентификация (RFID), или карта, които не изискват обработване на биометрични данни.

По тези съображения КЗЛД изразява становище, че обработването на биометрични данни чрез видеонаблюдение, включващо лицево разпознаване, за целите на контрола на достъпа до спортни центрове не отговаря на изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679 за законосъобразност, необходимост и пропорционалност, по-специално на чл. 5, чл. 9 и чл. 22 от него, поради което пропускателният режим следва да се реализира с други способи (напр. с персонализирани магнитни карти със снимка или др.), които не изискват обработване на специални категории лични данни.

Следващият пример за изразено през 2024 г. становище показва, че всяко обработване на лични данни се разглежда само за себе си, като се изследват неговите естество, обхват, контекст и цели, както и рискове с различна вероятност и тежест за правата и свободите на физическите лица. В искането се поставя въпросът за задълженията на футболните клубове при използването на системи за видеонаблюдение. В писмото се посочва, че съгласно сега действащото българско законодателство и правилата на Българския футболен съюз (БФС) футболните клубове са задължени да извършват видеонаблюдение на спортните мероприятия, които се провеждат на територията на спортни съоръжения. На поставените в искането конкретни въпроси относно законосъобразното изпълнение на тези задължения КЗЛД формулира следните отговори:

- Организаторите на спортни мероприятия, в частност футболните клубове, извършват редовно и систематично мащабно наблюдение на субектите на данни предвид значителния или неограничен брой засегнати субекти на данни.
- Доколкото футболните клубове извършват редовно и систематично мащабно наблюдение на субектите на данни, същите са длъжни да определят длъжностно лице по защита на данните на основание чл. 37, § 1, б. „б“ от ОРЗД. Същите са длъжни да извършат и оценка на въздействието върху защитата на данните по смисъла на чл. 35, § 3, т. „в“ от ОРЗД.
- Между футболните клубове и охранителните фирми, на които се възлагат мерките по Закона за опазване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия (ЗООРПСМ), възникват по принцип отношения между администратор и обработващ, които следва да се уреждат по см. на чл. 28 от ОРЗД. Не е изключено да възникнат и други отношения – на съвместни или отделни администратори, като това се преценява за всеки отделен случай предвид естеството, обхвата, контекста и целите на обработването.

- Охранителните компании следва да определят длъжностно лице по защита на данните, тъй като отговарят на условията по чл. 37, § 1, б. „б“ от ОРЗД.
- Когато на охранителна фирма се възлага извършване на видеонаблюдение за целите на ЗООРПСМ, същата следва да има достъп до данните в рамките на 3-месечния срок, предвиден от същия закон. Съгласно чл. 16, ал. 7 от ЗООРПСМ записите се предоставят само за нуждите на органите с функции по противодействие на престъпността, опазване на обществения ред и националната сигурност.

През отчетния период в КЗЛД се разглежда писмо от кмет на община по повод постъпила в общинска администрация молба от общински съветник в Общинския съвет на същото населено място. С молбата си общинският съветник желае да му бъде предоставена информация: списък, съдържащ трите имена на гражданите, които имат регистриран настоящ адрес в населените места на територията на общината. В молбата си общинският съветник пише, че има информация за гражданите с постоянен адрес в общината от публично достъпните предварителни изборителни списъци от последните избори (местни избори 29.10.2023 г.), публикувани на интернет страницата на въпросната община, в изпълнение на разпоредбата на чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Изборния кодекс. Общинският съветник изтъква, че за да изпълни задължението си, съгласно чл. 36, ал. 1, т. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) „да поддържа връзки с изборителите и да ги информира за дейността и решенията на Общинския съвет“, му е необходим списък, идентифициращ изборителите в населените места с трите им имена. Според кмета на общината в закона е записано, че общинският съветник е длъжен да поддържа връзки с изборителите си, но никъде не посочено, че това трябва да става по адресите на изборителите. На следващо място, изборителят не е законодателно задължен да се вижда с определен политик. При проявено желание от страна на изборителят същият може да посети политика в приемен ден или час. Кметът изразява притеснение и намира за неприемливо политик да посещава изборителите си по домовете, без да бъде поканен за това.

В изразеното становище КЗЛД развива подробно своите мотиви, според които Регламент (ЕС) 2016/679 е нормативният акт, определящ правилата, свързани със защитата

на физическите лица при обработването на личните им данни и относно свободното движение на тези данни.

Съгласно чл. 4, т. 7 от Регламент (ЕС) 2016/679 „администратор на лични данни“ означава физическо или юридическо лице, публичен орган, агенция или друга структура, която сама или съвместно с други определя целите и средствата за обработването на лични данни; когато целите и средствата за това обработване се определят от правото на Съюза или правото на държава членка, администраторът или специалните критерии за неговото определяне могат да бъдат установени в правото на Съюза или в правото на държава членка. Следователно всяко лице (физическо, юридическо или др.), което започне обработването на лични данни, придобива *ex lege* качеството „администратор на лични данни“ и следва да спазва изискванията на Регламент (ЕС) 2016/679. В този контекст следва да се разглежда и обработването на лични данни от избирателните списъци.

Съгласно чл. 42 от Изборния кодекс (ИК) избирателните списъци (съставени по постоянен адрес – чл. 24, ал. 2 от ИК), включително част I и част II, се публикуват на интернет страницата на съответната община и съдържат имената на избирателя и номера и адреса на избирателната секция. Избирателните списъци се публикуват в определени срокове преди изборния ден съобразно вида на изборите. Целта на обявяването и публикуването на избирателните списъци е кметът на съответната община да осигури възможност всеки избирател – български или чужд гражданин, да може да прави справка в избирателния списък по единен граждански номер/личен номер, включително на безплатен телефонен номер. Избирателните списъци имат важно значение и се създават за целите на законосъобразното провеждане на изборния процес, включително за упражняването на избирателите права от страна на гражданите. ИК не дефинира други цели за обработване на личните данни, съдържащи се в тях, освен за целите на изборния процес.

По отношение законосъобразните условия, при които се допуска обработването на лични данни, се прилагат разпоредбите на чл. 6, § 1 от ОРЗД, според които обработването е законосъобразно, когато е налице поне едно от изчерпателно изброените и дадени алтернативно условия за допустимост на обработването. Наред с това обработването на данни следва да се извършва при спазването на основните принципи, прогласени в чл. 5 от същия регламент, включително, но не само принципите за законосъобразност, необходимост, пропорционалност, ограничаване на целите и обработването на минимален

обем от лични данни. Особено внимание трябва да се обърне на изискването за отчетност като основен принцип и отговорност на администратора, според който администраторът на лични данни трябва да обработва данните в съответствие с Регламент (ЕС) 2016/679 и да е в състояние да го докаже.

Въпреки публичното оповестяване обаче личните данни от избирателните списъци не следва да са обект на последващо обработване за други цели, тъй като липсва съгласието на съответните субекти на данни, включени в тях, и не съществува нормативен акт, който да регламентира такова обработване (арг. чл. 6, § 4 от Регламент (ЕС) 2016/679). Такова обработване би било и несъвместимо с първоначалната цел, за която са обработвани въпросните лични данни на избирателите.

От друга страна, правоотношенията по повод на гражданската регистрация, както и редът за достъп до данните от нея, се уреждат със Закона за гражданската регистрация (ЗГР). Гражданската регистрация включва съвкупност от данни за едно лице, които го отличават от другите лица в обществото и в семейството, в качеството на носител на субективни права, като име, гражданство, семейно положение, родство, постоянен адрес и др. Гражданската регистрация на физическите лица в Република България се основава на данните в актовете за тяхното гражданско състояние и на данните в други актове, посочени в закон. Вписването в регистъра на населението се извършва в общините по постоянен адрес на физическите лица. В регистрите на актовете за гражданското състояние се вписват (в населеното място, в което е настъпило събитието) събитията раждане, брак и смърт за всички лица, които към момента на настъпване на събитието са български граждани, и за лицата, които не са български граждани, но към момента на настъпване на събитието се намират на територията на Република България, като отговорността за гражданската регистрация на територията на конкретната община е на кмета на общината съобразно разпоредбата на чл. 4, ал. 3 от ЗГР. Регистрите за гражданското състояние и регистърът на населението се създават и поддържат от Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението (ЕСГРАОН), която е национална система за гражданска регистрация на физическите лица в Република България и източник на лични данни за тях (чл. 100 – 101 от ЗГР).

Предоставянето от страна на кмета на лични данни на физически лица, съдържащи се в ЕСГРАОН, представлява „обработване на лични данни“, което също следва да се

извършва при наличие на правно основание (чл. 6, § 1 и/или чл. 9, § 2 от ОРЗД), при спазване на принципите за обработването на лични данни (чл. 5 от ОРЗД), както при изпълнение на останалите изисквания на ОРЗД. Нещо повече, при предоставянето на данни от ЕСГРАОН трябва да се вземат предвид и специалните изисквания на чл. 106, ал. 1 от ЗГР, според които данните от ЕСГРАОН се предоставят на:

т. 1 – българските и чуждестранните граждани, както и на лицата без гражданство, за които се отнасят, а също така и на трети лица, когато тези данни са от значение за възникване, съществуване, изменение или прекратяване на техни законни права и интереси;

т. 2 – държавни органи и институции съобразно установените им със закон или с подзаконов нормативен акт правомощия;

т. 3 – български и чуждестранни юридически лица – въз основа на закон, акт на съдебната власт или разрешение на Комисията за защита на личните данни.

В конкретния случай данни от ЕСГРАОН не могат да се предоставят на общинския съветник, както следва:

- По точка 1 – тъй като на физически лица се предоставят данни от значение за техни лични права и интереси, а в качеството си на общински съветник искателят не е физическо лице;

- По точка 2 – общинският съветник не изразява позицията на държавен орган или институция, включително съгласно чл. 33 от ЗМСМА не притежава право да обработва лични данни, включително в такива мащаби, като гражданите на една община, регистрирани по настоящ адрес;

- По точка 3 – общинският съветник не е юридическо лице (българско или чуждестранно), но дори и да беше такава, личните данни на избирателите не му се следват с оглед липсата на условие за законосъобразност и несъответствие с принципите по чл. 5 от ОРЗД.

За пълнота на изложението надзорният орган посочва, че в случай на наличие на данни за извършено престъпление против политическите права на гражданите и при определени обстоятелства, за целите на наказателното производство единствено компетентните органи по смисъла на чл. 42 от Закона за защита на личните данни биха могли да получат данни за трите имена на гражданите, които имат регистриран настоящ адрес в населените места на територията на въпросната община. По отношение защитата на

личните данни в такива случаи се прилага режимът на Глава осма от ЗЗЛД, с която се транспонира Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (т. нар. Полицейска директива).

КЗЛД счита, че по изложените по-горе съображения на общинския съветник може да бъде предоставена агрегирана информация под формата на статистически данни относно броя на гражданите, които имат регистриран настоящ адрес, разпределени по населени места на територията на общината – т.е. информация, която не позволява идентифицирането на отделните субекти на данни. В тези случаи законодателството за защита на личните данни не следва да се прилага.

В диспозитива на становището си КЗЛД посочва, че кметът на общината може да предостави на общинския съветник в Общинския съвет на същото населено място обобщена справка с агрегирана информация под формата на статистически данни относно броя на гражданите, които имат регистриран настоящ адрес, разпределени по населени места на територията на цялата община. Липсва правно основание за предоставянето на лични данни за настоящия адрес на въпросните граждани. По силата на чл. 36, ал. 1, т. 2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) общинският съветник има правна възможност, а не задължение „да поддържа връзки с избирателите и да ги информира за дейността и решенията на Общинския съвет“. Тази правна възможност може да се реализира чрез други способности за комуникация с избирателите, като например откриване на приемна, организиране на срещи, на които избирателите имат възможност да присъстват доброволно, в рамките на публични събития и т.н.

Обработването на лични данни на деца фокусира вниманието на надзорния орган независимо от контекста и целите си. Воден от принципа, че на децата се полага специална защита на личните данни, тъй като те не познават достатъчно добре съответните рискове, последици и гаранции, както и своите права, свързани с обработването на лични данни, КЗЛД разглежда приоритетно всеки казус. По искане на председателя на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) през отчетния период е изразено становище по проект,

изпълняван от Агенцията – „Изграждане на капацитет на системите за закрила на детето“. Съгласно действащата нормативна уредба системата следва да съдържа данни за: децата в риск; децата с изяви дарби; от регистрите, водени от регионалните дирекции за социално подпомагане към Агенцията за социално подпомагане (АСП) по реда на Семейния кодекс; юридически лица с нестопанска цел, работещи по програми за детето; децата, необхванати от училище, и други данни от значение за закрила на детето.

От ДАЗД споделят, че в рамките на техните усилия за създаване на Национална информационна система (НИС) са изправени пред същественото предизвикателство на дублирането на данни. Това не само натоварва инфраструктурата им с излишна информация, но и поражда опасения относно ефективността и ефикасността на мерките за закрила на детето. Същността на това предизвикателство се крие в множеството данни, които се въвеждат от различни органи за закрила на детето, което може да доведе до неефективност и до възможност за противоречива информация.

В този контекст и предвид ролята на администратор на лични данни, особено на данни, свързани с деца, от ДАЗД се обръщат към КЗЛД с молба за предоставяне на официалното експертно становище относно няколко ключови аспекта, свързани с успешното и качествено разработване на НИС:

- Разяснения относно достъпността на данните: По отношение на НИС от ДАЗД търсят информация за потенциалните пречки пред достъпа до информация от други институции, определени като органи за закрила на детето в чл. 6 от 33Дет – включително дирекциите за социално подпомагане и различни министерски структури.

- Споразумения за обмен на данни: В момента са създадени множество междуинституционални работни групи с цел сключване на споразумения по чл. 65, ал. 4 от 33Дет, отнасящи се до обмена на данни с други заинтересовани структури, като се има предвид определеният краен срок – 01.12.2023 г., съгласно § 25 от преходните и заключителните разпоредби на Постановление № 84 на Министерския съвет. В тази връзка вече е сключено споразумение с Държавната агенция за бежанците (ДАБ) и се провеждат множество работни диалози с останалите институции, органи за закрила на детето.

- Обосновка на достъпа до данни: В стремежа да се гарантира цялостната ефикасност и приложимост на НИС, достъпът до определените подмножества от данни от гореспоменатите структури е необходим. Данните ще послужат за идентифициране на

съществуващи и нововъзникващи модели, рискове и тенденции, свързани с живота на децата, като по този начин ще улеснят разработването и усъвършенстването на информирана политика. Чрез НИС се предвижда значително подобряване на състоянието на системата за закрилата на детето в Република България, като политиките и инициативите се обвържат с надеждни, точни и навременни данни. ДАЗД има за цел отговорно да използва тези данни, за да засили ефективността на националната система за закрила на детето, поддържайки най-високите стандарти за защита, и гарантира, че всички използвани данни се управляват с най-голямо съображение към неприкосновеността на личния живот и спазването на закона.

По казуса КЗЛД изразява следното становище, като освен нормите за защита на личните данни отчита и висшия интерес на детето. В изпълнение на задълженията си по Закона за закрила на детето (ЗЗДет) и Правилника за неговото прилагане, чрез предвидените в него споразумения за обмен на данни, органите за закрила трябва да предоставят на ДАЗД данни, съдържащи се в информационните им системи, бази от данни и/или регистри. За да се изпълнят целите на ЗЗДет, всеки от органите по закрила трябва да осигури предоставянето на поддържаната от него информация, включително личните данни, необходими за функционирането на НИС. Предоставянето на конкретен набор от данни следва да е обусловено от компетентността и правомощията по закрила на детето на всеки от органите, ангажирани с тази дейност, като се отчитат и действително събраните, налични и относими данни.

Споразуменията за обмен на данни между ДАЗД и всеки от другите органи по закрила на детето трябва да определят по прозрачен начин съответните отговорности при предоставянето на лични данни, по-специално що се отнася до упражняването на правата на субектите на данни и съответните им задължения за предоставяне на информацията, посочена в чл. 12, чл. 13 и чл. 14 от Регламент (ЕС) 2016/679.

Съгласно чл. 67, ал. 3 от Правилника за прилагане на ЗЗДет право на достъп до НИС имат единствено длъжностни лица от ДАЗД, определени със заповед от председателя ѝ. Поради това НИС се администрира от ДАЗД, а останалите органи по закрила на децата, които предоставят данни в системата, могат да имат достъп единствено до данните, относими към случаите, по които работят. Ако е налице необходимост за разширяването на този достъп, това може да се реализира единствено чрез нормативна промяна.

През 2024 г. КЗЛД е сезирана от Народното събрание с казус, касаещ определянето на ролите и отговорностите на различните участници в процеса по обнародване на актове на съда в „Държавен вестник“.

Като взема предвид Решение на Съда на ЕС от 11 януари 2024 г. по дело C-231/22 (*État belge срещу Autorité de protection des données*), КЗЛД изразява становище, че Народното събрание, което отговаря за издаването на „Държавен вестник“ като официално издание на Република България, е администратор по отношение на личните данни, съдържащите се в официалните документи/актове, които са му предоставени за обнародване както в официалния, така и в неофициалния му раздел.

Народното събрание, като издател на „Държавен вестник“ обаче, е длъжно да обнародва официалните документи/актове във вида, в който са му предоставени, без да взема решение за заличаването на личните данни, съдържащи се в тях. Това решение се взема единствено от органа/организацията, съставили/издали/приели съответния документ/акт, преди да бъде изпратен за обнародване съобразно целите и изискванията на относимото специално законодателство.

Вземането на решението за заличаване на личните данни обуславя и отговорността на изпращача на документ/акт за обнародване в качеството му на администратор.

Констатираната нормативна празнота в ЗДВ и действителните фактически отношения между НС, като издател на ДВ, и съответния изпращач на документ/акт за обнародване обуславят наличието на съвместност при обработването по чл. 26 от ОРЗД. Най-ясно проявление съвместността намира в режима за упражняването на права от страна на субектите на данни, тъй като в тази ситуация администраторите не могат да предприемат самостоятелно действия по удовлетворяване на исканията. Така на практика нито ДВ може сам да заличи данните без санкцията на изпращача, нито последният може да пристъпи към ефективни действия за заличаване без съдействието на ДВ.

Целесъобразно и необходимо е изменението и допълването на нормативната уредба да следва фактическите отношения, като при бъдещи промени на ЗДВ следва да се предвидят разпоредби, които да:

- Задължават изрично изпращачите на документи/актове за обнародване да заличават съдържащите се в тях лични данни, които не са относими към специфичните цели на обнародването.

- Регламентират взаимодействието между ДВ и съответния изпращач на документа/акта при и по повод разглеждането на постъпили искания за упражняване на права от субектите на данни. В изпълнение на чл. 26, § 3 от ОРЗД субектът на данни може да упражнява своите права по отношение на всеки и срещу всеки от съвместните администратори.

- Уреждат ангажиментите за предоставянето на информацията по чл. 13 и чл. 14 от ОРЗД.

- Уреждат задълженията на всеки от съвместните администратори да подават уведомление за нарушение на сигурността на личните данни към съответния компетентен надзорен орган, както и да комуникират със субектите на данни при наличие на условията по чл. 34 от ОРЗД.

До бъдещото изменение и допълнение на ЗДВ НС следва да въведе привременни мерки, които да отразяват фактическите отношения и произтичащата от тях необходимост за привеждане на дейността му в съответствие с ОРЗД.

Изхождайки от принципа, че НС няма право да взема решения за заличаването на лични данни в изпратените за обнародване документи/актове, то може да въведе механизъм за предварителен контрол чрез изискване на потвърждение от изпращача за решението му относно подходящото заличаване на лични данни. Това може да стане чрез предварително изготвена бланка към съпроводителното писмо, в която ясно да се насочи вниманието на изпращача и да се изиска неговото активно действие, напр. чрез отбелязване дали документът/актът се обнародва в цялост, или със заличени лични данни.

В случай че на етапа на техническата подготовка на текстовете ДВ има съмнение, че личните данни в документите/актовете, предоставени за обнародване, надхвърлят неговите цели, с оглед принципа на добросъвестност, следва да осъществи допълнителна комуникация с изпращача им, като поиска неговото изрично писмено решение/потвърждение.

С цел да осигури правната стабилност и сигурност на обнародването, този подход ще осигури и добросъвестността при обработването, както и отчетността като основен

принцип и задължение на администратора – НС. В същото време това ще спомогне за ясното разграничаване на отговорността на всеки от съвместните администратори при незаконосъобразно разкриване на данните.

Наред с правомощията, възложени на Комисията с чл. 58 от Регламент (ЕС) 2016/679, в качеството ѝ на надзорен орган по защита на данните на същата могат да се възлагат само със закон и други задачи и правомощия (арг. чл. 10 б, ал. 2 от ЗЗЛД). Такова е правомощието ѝ по чл. 106, ал. 1, т. 3, предложение трето от Закона за гражданската регистрация (ЗГР). В хипотезата на посочената разпоредба КЗЛД разглежда искания от юридически лица за предоставяне на данни от ЕСГРАОН. По отделните искания надзорният орган се произнася с решение, което може да бъде обжалвано по реда на АПК.

Исканията по чл. 106, ал. 1, т. 3, предложение трето от ЗГР постъпват регулярно в Комисията, като през 2024 г. са 4, постъпили от дружества в сферата на финансовите услуги.

Съществено важно обаче през отчетния период е развитието по един от случаите във връзка с предоставянето на данни от ЕСГРАОН по искане на „Топлофикация София“ ЕАД, отправено към Комисията през 2022 година. На свое редовно заседание, проведено на 06.07.2022 г., КЗЛД приема Решение № ПНМД-01-53/2022 г. по искането. Решението на Комисията е обжалвано пред АССГ, след което, с негово Решение № 741/01.02.2024 г., постановено по адм. дело № 7310/2022 г., е оставено в сила. Като касационна инстанция ВАС, със свое Решение № 12677/22.11.2024 г. по адм. дело № 2862/2024 г. оставя окончателно в сила решението на АССГ. Подробна информация за решението е публикувана в сайта на КЗЛД.

В своите мотиви решението на КЗЛД, както и решенията на съдебните инстанции, съдържат принципните разбирания относно предоставянето на данни от ЕСГРАОН, основанията, спазването на основните принципи за обработване на лични данни и съответствието с останалите изисквания на Регламент (ЕС) 2016/679. Посочената практика е от значение за дейността на доставчиците и на редица други услуги.

Кои са основните изводи и практики на КЗЛД, които още веднъж са потвърдени с решенията на съдебните инстанции и трябва да се вземат предвид и занапред:

- По смисъла на чл. 106 от ЗГР не се предоставя директен, общ, неизбирателен и безотчетен достъп до лични данни в целия регистър Национална база данни „Население“.
- Национална база данни „Население“ съдържа голяма съвкупност от данни на физическите лица, които в пълен обем са неотнормими към целите на всяко едно обработване на лични данни. Ето защо при предоставянето на данни от нея стриктно следва да се спазват прогласените с чл. 5 от Регламент (ЕС) 2016/679 принципи, със специален фокус върху принципа за ограничаване на данни и съответното ограничаване на целите.
- Не се предоставят данни от ЕСГРАОН за наследници на починало лице – длъжник на търговско дружество, доставчик на услуги, банкова или друга финансова институция. Твърдението, че наследниците на дадено лице – клиент/длъжник/кредитополучател са длъжници на дружеството, е факт, който следва да бъде доказан. Такова доказване би могло да се осъществи по съответния съдебен ред в рамките на състезателно производство. При необходимост сезираният съд има правомощие да изиска необходимата му информация или да издаде съдебно удостоверение, въз основа на което страната да получи необходимата му информация (арг. чл. 186, изречение първо от ГПК).
- Предоставянето на актове за гражданското състояние на лицата се извършва по реда на чл. 88 а от ЗГР, а не по реда на чл. 106 от ЗГР. Следователно разрешение от КЗЛД не е необходимо.

3. Участие в процедури по съгласуване на проекти на нормативни актове, имащи отношение към въпроси, свързани със защита на личните данни

Съгласно чл. 36, § 4 от Регламент (ЕС) 2016/679 държавите членки се консултират с надзорния орган по време на изготвянето на предложения за законодателни мерки, които да бъдат приети от националните парламенти, или на регулаторни мерки, основани на такива законодателни мерки, които се отнасят до обработването. Исканията за съгласуване на проекти на нормативни актове, които през 2024 г. са общо 15, постъпват в Комисията по различни канали и процедури – по реда на чл. 32 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация (7 броя), от народен представител, от

водеща постоянна парламентарна комисия (3 броя), от орган на изпълнителната власт с нормотворческа компетентност (4 броя) и/или в хода на обществено обсъждане (1 брой).

VI. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ – ЦЕНТРАЛЕН ОРГАН ЗА ВЪНШНО ПОДАВАНЕ НА СИГНАЛИ СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЦАТА, ПОДАВАЩИ СИГНАЛИ ИЛИ ПУБЛИЧНО ОПОВЕСТЯВАЩИ ИНФОРМАЦИЯ ЗА НЕРЕДНОСТИ

1. Актове на КЗЛД относно защитата на сигнализиращите лица и работата по постъпилите сигнали при условията и по реда на ЗЗЛПСПОИН

През 2024 г. продължават усилията на КЗЛД по финализиране на националноправната рамка за защита на сигнализиращите лица и за създаване на условия за ефективно изпълнение на задачите ѝ като централен орган за външно подаване на сигнали и за защита на сигнализиращите лица. През този период Комисията приема следните правила с вътрешноевропейски характер:

- Правила за предоставяне на защита на лица, подали сигнал или публично оповестили информация за нарушения по реда на ЗЗЛПСПОИН;
- Правила за предоставяне на мерки за подкрепа на основание чл. 35, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗЗЛПСПОИН;
- Правила за приемане, регистриране и разглеждане на сигнали, постъпили в Комисията за защита на личните данни по канал за външно подаване на сигнали и последващи действия по тях, съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения.

Всички приети правила са достъпни на официалната интернет страница на КЗЛД.

Що се отнася до практическата работа със сигналите по ЗЗЛПСПОИН, Комисията разглежда всеки постъпил сигнал в закрито заседание и се произнася с решение, което подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс. На основание чл. 26, ал. 1 от този закон КЗЛД изготвя доклад за предприетите действия в срок, не по-дълъг от три месеца или в надлежно обосновани случаи – 6 месеца от получаването на сигнала.

Търсенето на административнонаказателна отговорност за нарушенията, изрично посочени в Глава четвърта на ЗЗЛПСПОИН, е важен инструмент в ръцете на централния орган за постигане целите на закона. На основание чл. 46, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН актовете за установяване на нарушенията се съставят от определени от председателя на Комисията длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от председателя на КЗЛД. Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните

постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН).

2. Статистическа информация относно постъпилите сигнали при условията и по реда на ЗЗЛПСПОИН

От началото на годината до 31 декември на 2024 г. се получават общо 101 бр. сигнала по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, по които в срок се извършват съответните действия по компетентност от КЗЛД, вкл. анализ на тяхната редовност и допустимост за разглеждане при условията и по реда на ЗЗЛПСПОИН.

По 87 сигнала КЗЛД се произнася, както следва:

- по 18 сигнала КЗЛД взема решение на основание чл. 25, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН след извършена проверка от страна на съответния компетентен орган и подготвен доклад от дирекция „Канал за външно подаване на сигнали“;

- по 44 сигнала КЗЛД взема решение за прекратяване на производството на основание, че тези сигнали не попадат в предметния обхват на ЗЗЛПСПОИН;

- По 13 сигнала, свързани с твърдения за нарушение защитата на неприкосновеността на личния живот и личните данни, се взема решение за съответно прекратяване на разглеждането по реда на ЗЗЛПСПОИН и образуване на производство по реда на Закона за защита на личните данни;

- По 12 сигнала КЗЛД взема решение за препращане на Комисията за противодействие на корупцията на основание чл. 20, ал. 3 от ЗЗЛПСПОИН.

По 10 сигнала проверката е висяща в рамките на 3-месечния срок (респ. 6-месечния).

По 4 сигнала е извършена проверка на място на задължени субекти, както следва:

- АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД, гр. Козлодуй;
- Столично предприятие за третиране на отпадъци, с. Яна;
- Столична община и 10-те общински предприятия към общината;

- Университет за национално и световно стопанство.

От подадените сигнали по реда на ЗЗЛПСПОИН 59 броя са срещу публични организации, а 42 броя – срещу частни.

Изготвени и връчени са три акта за установяване на административно нарушение и са стартирани три процедури за установяване на административнонаказателна отговорност по реда на ЗАНН, като към края на 2024 г. всички те са висящи.

В началото на 2024 г. се съставя едно наказателно постановление, което е влязло в сила (по образувано в края на 2023 г. административнонаказателно производство). Налагат се два броя имуществени санкции на обща стойност 10 000 лв. (десет хиляди лева) – за нарушения на: чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗЗЛПСПОИН и чл. 31 от ЗЗЛПСПОИН. На основание чл. 79б, ал. 1 от ЗАНН са заплатени 80 на сто от размера на наложените санкции – общо 8000 лв. (осем хиляди лева).

През 2024 г. има образувани 7 съдебни производства срещу решения на КЗЛД по реда на ЗЗЛПСПОИН. По 4 производства има влязъл в сила съдебен акт в полза на КЗЛД. Три производства са висящи – едно пред втора инстанция, а две – пред първоинстанционен съд. По образувано производство през 2023 г. има влязъл в сила съдебен акт през 2024 г. в полза на решение на КЗЛД.

На пет лица, по искане от тяхна страна, се предоставя защита от страна на КЗЛД срещу ответни действия, предвид разпоредбата на чл. 33, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН. На основание чл. 33, ал. 2 и ал. 3 ЗЗЛПСПОИН, в случай че бъдат предприети ответни действия срещу лице по чл. 5 ЗЗЛПСПОИН, във връзка с подадения сигнал, компетентните органи по чл. 20, ал. 1 предприемат коригиращи мерки. Коригиращите мерки се прилагат от тези органи, независимо от правомощията им, предвидени в друг закон. Коригиращите мерки имат за цел да преустановят предприетите ответни действия до приключване на извършената от компетентните органи по чл. 20, ал. 1 ЗЗЛПСПОИН проверка. До настоящия момент в КЗЛД няма постъпила информация от компетентни органи за предприети коригиращи мерки.

3. Предоставяне на статистическа информация на Европейската комисия

В изпълнение на изискванията на чл. 29, ал. 2 от ЗЗЛПСПОИН (чл. 27, § 1 от Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г.

относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза – Директива (ЕС) 2019/1937), Комисията за защита на личните данни има задължението да изпраща ежегодно на Европейската комисия информация за:

1. броя на постъпилите сигнали;
2. броя на извършените проверки и резултатите от тях;
3. отчет за финансовите постъпления от събраните глоби и имуществени санкции и оценка при установени финансови щети.

В тази връзка на 15 май 2024 г. Комисията за защита на личните данни представя на Европейската комисия, чрез попълнен онлайн въпросник, отчетни статистически данни за 2023 г., които са оповестени и достъпни на интернет страницата на КЗЛД.

4. Взаимодействие с компетентните органи по чл. 20 от ЗЗЛПСПОИН

През месец ноември 2024 г. КЗЛД организира и провежда годишната среща с компетентните органи по чл. 20, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН, с участието на представители на Комисията за противодействие на корупцията и Националното бюро за правна помощ, на която се обсъжда взаимодействието на централния орган с тези органи. Във фокуса на дискусиата се изготвя от КЗЛД проект на правила за взаимодействие. В хода на разискванията се очертават основните проблеми, съществуващи при взаимодействието между компетентните органи и централния орган и се обсъждат възможни механизми за преодоляването им.

При разглеждането на всеки конкретен сигнал централният орган поддържа връзка със съответния (съобразно предмета на сигнала) компетентен орган с оглед изясняване на всякакви въпроси, възниквали в хода на работата по него. Осъществяват се и експертни срещи, като през 2024 г. се провеждат такива с представители на Националната агенция за приходите и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“.

5. Взаимодействие със задължените субекти по чл. 12 от ЗЗЛПСПОИН

Задължени да създадат вътрешни канали за подаване на сигнали по реда на ЗЗЛПСПОИН са субектите, изрично посочени в чл. 12, ал. 1 от посочения нормативен акт, т. нар. задължени субекти.

В изпълнение на чл. 18, ал. 5 във връзка с § 7 от Заключителните разпоредби на ЗЗЛПСПОИН и чл. 4, ал. 4 и ал. 5 от *Наредба № 1 от 27 юли 2023 г. за воденето на регистъра на сигналите по чл. 18 от ЗЗЛПСПОИН и за препращане на вътрешни сигнали към КЗЛД*, задължените субекти по чл. 12, ал. 1 от този закон са длъжни всяка година до 31 януари да подават статистическа информация към КЗЛД за предходната година относно броя на постъпилите при тях сигнали, техния УИН, предмет, броя на извършените проверки и резултатите от тях. Задължени субекти, при които не са постъпили сигнали през този отчетен период, не подават статистическа информация към КЗЛД. В изпълнение на това задължение до 31 януари 2024 г. в КЗЛД е получена и впоследствие обобщена статистическа информация за отчетната 2023 г. от 18 (осемнадесет) задължени субекта. От тях само 58% (петдесет и осем на сто) от общия брой субекти, които са подали статистическа информация, реално са били получили сигнали по вътрешен канал през първия отчетен период по ЗЗЛПСПОИН (2023 г.). КЗЛД констатира, че основните сигнали, получени по вътрешен канал на задължените субекти, са с предмет нарушения на трудовото законодателство (чл. 3, ал. 1, т. 2 от ЗЗЛПСПОИН), което се изразява в процентно съотношение 28% (двадесет и осем на сто) спрямо всички подадени сигнали. На следващо място са сигналите, свързани с нарушения на процедури по обществени поръчки (чл. 3, ал. 1, т. 1, б. „з“ от ЗЗЛПСПОИН), изразяващо се в 28% (двадесет и осем на сто) процентно съотношение. Процентното съотношение по сигнали с предмет посочено „друго/и“, при които не се конкретизира в какво се изразява нарушението, отново са със 17% (седемнадесет на сто) съотношение към общия брой подадени сигнали.

Задължените субекти по чл. 12, ал. 1 от закона, получили сигнали с предмети за нарушения в областта на безопасността на съответствието на продуктите и нарушение на сигурността, са всяко с по 6% (шест на сто) съотношение към общия брой нарушения.

На последно място е необходимо да отбележим, че сигнали с предмети защита на потребителите, нарушения при опазване на околната среда и престъпление от общ характер са всяко с по 5% (пет на сто) съотношение от към общия брой нарушения.

Що се отнася до сигналите, постъпили по вътрешен канал при задължените субекти през 2024 г., се установява, че те са общо 40 на брой. Източник на тази информация е регистърът на УИН номерата, поддържан от КЗЛД. За оптимизиране на процеса по подаване и отчитане на статистическа информация в края на 2024 г. от страна на КЗЛД се изпраща

писмо до съответните задължени субекти по чл. 12 от ЗЗЛПСПОИН, за които се установява, че е генериран УИН за подаден сигнал по вътрешен канал по реда на ЗЗЛПСПОИН през отчетния период (2024 г.). Изисква се предоставянето на съответната статистическа информация до 31.01.2025 г. За улеснение се прилага и примерният формуляр за подаване на статистическа информация.

6. Външен одит от омбудсмана на Република България на основание чл. 30, ал. 1 и 2 от ЗЗЛПСПОИН

В периода 18.01.2024 – 18.02.2024 г. определен екип от институцията на омбудсмана на Република България извършва одитна проверка на КЗЛД в качеството ѝ на Централен орган за външно подаване на сигнали и за защита на лицата по отношение изпълнението на задълженията ѝ по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения. Изготвя се одитен доклад № 37-36#3/05.03.2024 г., като се отправят пет на брой препоръки. От страна на КЗЛД са предприети своевременни мерки за тяхното изпълнение, както следва:

Препоръка 1: Да се разпишат вътрешни правила, процедури и/или методология за приемане, разглеждане и приключване на сигналите, както и ясни правила за приложението на разпоредбата на чл. 24, т. 3 от ЗЗЛПСПОИН – самостоятелни проверки.

Както е посочено по-горе, Комисията приема Правила за приемане, регистриране и разглеждане на сигнали, постъпили в Комисията за защита на личните данни по канал за външно подаване на сигнали и последващи действия по тях, съгласно Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, ведно с приложенията към тях, достъпни на интернет страницата на институцията.

Препоръка 2: Да се изготвят правила за условията и реда за разглеждане с приоритет на сигнали за тежки нарушения съгласно разпоредбата на чл. 27, ал. 2 от ЗЗЛПСПОИН.

Тази процедура е разписана като раздел в правилата, посочени по-горе.

Препоръка 3: Да се изготви методология/процедура, която да гарантира ефективността на взаимодействието с контролните органи, с оглед правилното определяне на компетентния орган и с цел спазване на предвидените в закона срокове.

В изпълнение на отправената препоръка се изготвя проект на правила, които се обсъждат на ежегодната годишна среща с компетентните органи, проведена на 11.10.2024 г. в гр. София. Всеки от компетентните органи е имал възможност допълнително да направи своите официални коментари по предложения проект на правила за взаимодействие. Получените предложения и коментари се обобщават и анализират и в началото на 2025 г. се обсъждат на заседание на КЗЛД, за което се уведомява институцията на обществения защитник.

Препоръка 4: Да се изготвят ясни правила и процедури за прилагане на разпоредбата на чл. 35, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗЗЛПСПОИН.

С решение на Комисията се приемат Правила за предоставяне на защита на лица, подали сигнал или публично оповестили информация за нарушения по реда на ЗЗЛПСПОИН, и проект на Правила за предоставяне на мерки за подкрепа на основание чл. 35, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗЗЛПСПОИН, които се оповестяват на официалната интернет страница на КЗЛД, в раздел „ЗЗЛПСПОИН“, като се създават два отделни подраздела: „Мерки за подкрепа“ и „Мерки за защита“.

Препоръка 5: Осъществяване на по-широка кампания за осведомяване на обществеността за начините за получаване на мерките за подкрепа, както и за реда и процедурите за получаване на незабавна защита по смисъла на чл. 23, ал. 3 от ЗЗЛПСПОИН.

Предприетите действия в тази насока се посочват по-долу в точка 7: „Обучения по приложението на ЗЗЛПСПОИН. Сътрудничество с неправителствения сектор“.

В периода 14.10.2024 – 14.11.2024 г. се извършва нов одит от страна на институцията на омбудсмана на Република България, за който се изготвя окончателен доклад № 37-18#6/24.02.2025г. По повод направените препоръки към датата на приемане на настоящия доклад се предприемат действия за отразяването им.

7. Обучения по приложението на ЗЗЛПСПОИН. Сътрудничество с неправителствения сектор

През отчетния период представители на дирекция „Канал за външно подаване на сигнали“ и/или други служители от специализираната администрация на КЗЛД с експертен и професионален опит по прилагането на ЗЗЛПСПОИН вземат участие в множество инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на подаването на сигнали за нарушения и защитата на сигнализиращите лица. По-долу е представен списъкът с конкретни мероприятия с участие на представители на централния орган за външно подаване на сигнали и защита на сигнализиращите лица:

- Еднодневно обучение (26 март 2024 г.) на тема: „Предизвикателства пред местните власти по прилагане на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения – въпроси и отговори“ в град Стара Загора, организирано от Община Стара Загора, Международния републикански институт/ААМР, Базелския институт по управление (Конфедерация на Швейцария) и Комисията за защита на личните данни.
- Еднодневен семинар-обучение (4 април 2024 г.), организиран от Съюза на българските журналисти.
- Две Анти-SLAPP обучения „Не обръщай другата буза“ – участие в модул Защита на лицата, подаващи сигнали за нарушения на правото на Съюза и ЗЗЛПСПОИН, организирани от Българския център за нестопанско право – в градовете София (12 – 13 април 2024 г.) и Бургас (19 – 20 април 2024 г.).
- Еднодневно събитие (19 април 2024 г.) на Американска търговска камара в България, с участието на представители на КЗЛД, свързано с прилагането на ЗЗЛПСПОИН и Закона за защита на личните данни, доколкото защитата на личните данни е тясно свързана със защитата на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяват информация за нарушения на българското законодателство или на актове на Европейския съюз, които застрашават или увреждат обществения интерес.
- Кръгла маса (29 май 2024 г.) на тема: „Разширяване обхвата на правната помощ – добри практики и предизвикателства“, организирана от Българския институт за правни инициативи и Националното бюро за правна помощ;
- Работна дискусия (workshop), посветена на защитата на лицата, разкриващи информация за нарушения и ролята на неправителствените организации за

гарантиране и застъпничество за правата им и предоставянето на подкрепа (10.10.2024 г.), по покана на Асоциация „Прозрачност без граници“;

- Онлайн конференция „Отвъд границите: Свежи перспективи относно подаването на сигнали за нередности и почтеността на работното място“, организирана от Transparency International Ireland, по покана на Асоциация „Прозрачност без граници“, 25 – 28 ноември 2024 г.

Извън горепосочените мероприятия, проведени по инициатива на други организации, през 2024 г. представители на КЗЛД провеждат пет броя еднодневни обучения в Института по публична администрация за служители на ръководни и експертни длъжности, които са изяви́ли желание и са се включили в Курс ПР-8 „Прилагане на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН)“, включен в каталога от обучения на ИПА.

Следва да се отбележи, че по линия на сътрудничеството с партньорски организации през отчетния период представители на дирекция КВПС вземат участие в организирана от Асоциация „Прозрачност без граници“ среща по приложението на ЗЗЛПСПОИН с представители на неправителствения сектор (10.10.2024 г.).

Като отчита необходимостта от разясняване на мерките за защита и за подкрепа по реда на ЗЗЛПСПОИН, през 2024 г. КЗЛД инициира контакт с Националното бюро за правна помощ, като иска да ѝ бъдат представени информационно-разяснителни материали за нуждите на сигнализиращите лица. Амбицията на КЗЛД е материалите да бъдат използвани за популяризиране на правните възможности за защита и подкрепа, включително и чрез интернет страницата на Комисията в специализирания раздел, посветен на проблематиката по ЗЗЛПСПОИН.

VII. УЧАСТИЕ НА КЗЛД В МЕХАНИЗМИТЕ ЗА СЪГЛАСУВАНОСТ И СЪТРУДНИЧЕСТВО В РАМКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ КОМИТЕТ ЗА ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ

През 2024 г. се организира и осъществява участие в 217 бр. заседания на формати, обединяващи сродни органи по защита на данните на държавите – членки на ЕС, включително пленарни заседания на Европейския комитет по защита на данните и заседания на подгрупите към институцията, заседания по линия на системата от органи за прилагане на координирания надзор в ЕС, заседания на Изпълнителното бюро и Консултативния комитет към Конвенция 108+ на Съвета на Европа, на Работната група по защита на данните към Съвета на ЕС, на Комитета по чл. 93 от Регламент (ЕС) 2016/679, на Международната работна група по защита на данните в телекомуникациите, на Съвета по европейски въпроси, както и на Междуведомствения координационен механизъм за присъединяване на Република България към ОИСР. Представители на КЗЛД участват последователно във всички заседания по линия на изпълнителните комитети на Глобалната асамблея по въпросите на неприкосновеността и на Годишната конференция на европейските органи по защита на данните. Подробна информация за това участие е представена в настоящия раздел и в раздел VIII.

1. Участие в пленарните заседания на ЕКЗД и на експертните подгрупи към него.

През отчетния период представителите на КЗЛД продължават да участват последователно във всички текущи процеси по изпълнение задачите на Европейския комитет по защита на данните, създаден със започване прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679. Сред осъществените дейности от страна на КЗЛД са подготовката и участието на нейни представители в 12 пленарни заседания на ЕКЗД, проведени през 2024 г., от които онлайн се реализират 7 заседания, а останалите 5 – присъствено в гр. Брюксел, Кралство Белгия.

През 2024 г. продължава устойчивата дейност на Комитета, както и активното взаимодействие между експертите от националните органи по защита на данните в работните групи, подпомагащи ЕКЗД. Поддържането на постигнатото пълно техническо

2. Участие в пленарните заседания на ЕКЗД и на експертните подгрупи към него.

През отчетния период представителите на КЗЛД продължават да участват последователно във всички текущи процеси по изпълнение задачите на Европейския комитет по защита на данните, създаден със започване прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679. Сред осъществените дейности от страна на КЗЛД са подготовката и участието на нейни представители в 12 пленарни заседания на ЕКЗД, проведени през 2024 г., от които онлайн се реализират 7 заседания, а останалите 5 – присъствено в гр. Брюксел, Кралство Белгия.

През 2024 г. продължава устойчивата дейност на Комитета, както и активното взаимодействие между експертите от националните органи по защита на данните в работните групи, подпомагащи ЕКЗД. Поддържането на постигнатото пълно техническо съответствие с комуникационните системи на Комитета през предходните отчетни периоди позволява участие на заседанията по отделните работни групи без отделянето на определените от КЗЛД експерти от работното им място за дните на обсъжданията, обичайно провеждани в гр. Брюксел. В резултат на проведените заседания на отделните експертни подгрупи през отчетния период след обществено обсъждане се приемат над 28 становища и 4 насоки, включително:

- Окончателното съдържание на Насоки 01/2023 относно член 37 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета;

- Окончателното съдържание на Насоки 2/2023 относно техническия обхват на чл. 5, § 3 от Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации);

- Насоки 1/2024 относно обработването на лични данни въз основа на член 6, § 1, буква е) от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април

2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (публикувано за обществено обсъждане);

- Насоки 02/2024 относно член 48 от Регламент (ЕС) 2016/679 (публикувано за обществено обсъждане).

3. Обмен на информация през Информационната система за вътрешния пазар

Регламент (ЕС) 2016/679 определя правилата за защита на правата на физическите лица във връзка с личните им данни във всички държави – членки на ЕС, и се прилага за обработването на лични данни от физически лица, дружества или организации както в публичния, така и в частния сектор.

С оглед улесняването на комуникацията и сътрудничеството между надзорните органи на държавите – членки в ЕС, при наличието на случаи, които имат трансграничен характер, се взема решение за въвеждането на т. нар. Информационна система на вътрешния пазар (ИСВП). Тя се явява сигурен многоезичен онлайн инструмент за осъществяване на обмен на информация между публичните администрации в държавите от Европейския съюз (ЕС) и Европейското икономическо пространство (ЕИП) и европейските институции и органи, занимаващи се с практическото прилагане на законодателството на Европейския съюз.

В ИСВП се осъществява управление на случаи в съответствие с процедури от чл. 56 до чл. 70 от Регламента, които обхващат: определяне на водещия надзорен орган (ВНО) и засегнати надзорни органи (ЗНО) като част от сътрудничеството „обслужване на едно гише“, искане за местен случай, искане за взаимопомощ или за доброволна взаимопомощ, съвместни операции на надзорни органи, за становище на ЕКЗД или разрешаване на спорове от ЕКЗД, процедура по спешност (издаване на становище или решение на ЕКЗД) или писмени процедури.

През 2024 г. КЗЛД взема участие в 14 процедури по чл. 56 от Регламент (ЕС) 2016/679 в ИСВП. По 4 от тези случаи КЗЛД се посочва като ВНО, като и четирите процедури са инициирани след получена жалба от съответния надзорен орган на държава – членка на ЕС/ЕИП. Част от тези процедури са:

1. Комисията за защита на личните данни става адресат на процедура по чл. 56 от Регламент (ЕС) 2016/679 – определяне на ВНО и ЗНО, която се инициира от надзорния орган на Австрия. Процедурата се открива по повод получена при него жалба срещу съвместни администратори на лични данни, които поддържат сайт на дружества, занимаващи се с предоставянето на различни застраховки, банкиране, предоставяне на лизинг и пенсионно осигуряване.

Жалбата е подадена пред надзорния орган на Австрия във връзка с посещение на въпросния сайт, в който на жалбоподателя се представя банер на Платформа за управление на съгласието (CMP). Според банера съвместните администратори на лични данни разчитат на правно основание съгласно чл. 6, § 1 от ОРЗД за обработване на личните данни на жалбоподателя. По отношение съхраняване на информация и/или получаване на достъп до информация, съхранявана в крайното устройство на жалбоподателя, се разчита на правно основание по чл. 5, § 3 от Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), чл. 249, ал. 2 от Закона за електронните съобщения (ЗЕС) и чл. 6, § 1, б. „а“ от ОРЗД. Освен това субектът на данни твърди, че е бил идентифициран чрез публичния си IP адрес, който също представлява лични данни. Въпреки гореизложеното жалбоподателят счита, че не е дал валидно съгласие, счита, че няма легитимен интерес и изглежда, не съществува друго правно основание за законната обработка на личните му данни.

Становището на съвместните администратори на лични данни е, че е имало осъществена комуникация с жалбоподателя. В тази кореспонденция те получават проект на жалба, но без в нея да са посочени данни на жалбоподател, чрез които той да бъде идентифициран. Проектът на жалба съдържа само твърдения за несъответствие на банера за бисквитки на въпросния сайт, като твърденията в жалбата, подадена при КЗЛД, са същите, но в нея вече се съдържат и данните за идентификация на субекта на данни. Излагат се твърдения, че мерки за адаптиране на банера за бисквитки на сайта са били предприети още през м. януари 2022 г., преди да бъде получен проектът на жалбата.

Дружествата предоставят информация, че използват утвърден инструмент за управление на предпочитанията за бисквитки. Банерът за бисквитки на сайта събира съгласието на посетителите на база опция за включване (opt-in). Само когато посетителят предприеме активно действие, за да активира един или повече от типовете бисквитки, те ще

могат да бъдат активирани. Това правило важи за всички видове бисквитки, с изключение на строго необходимите за функциониране на сайта. Ако посетителят не избере никакъв вид бисквитки, това не води до никаква промяна за него (т. е. единствените бисквитки, които се активират, са само строго необходимите). Същият резултат се постига, ако потребителят кликне върху бутона „X“ и затвори банера – съвместните администратори не считат това за потвърдително поведение и никакви други бисквитки, освен строго необходимите, не се активират. Предоставят информация, че всички функционалности на сайта и към онзи момент и понастоящем са напълно достъпни за такъв посетител.

След извършена проверка се установява, че жалбата е подадена след изтичане на предвидения в чл. 38, ал. 1 от Закона за защита на личните данни 6-месечен преклузивен срок, което води и до нейната недопустимост. Също така се установява, че съвместните администратори на лични данни са съобразили банера за бисквитки на сайта си с изискванията на ОРЗД. С оглед на това КЗЛД счита, че твърденията, посочени от жалбоподателя, са неоснователни и поради това правният интерес от разглеждането на жалбата отпада.

2. КЗЛД става адресат на процедура по чл. 56 от Регламент (ЕС) 2016/679 – определяне на ВНО и ЗНО, която се инициира от надзорния орган на Австрия. Процедурата се открива по повод получена при него жалба срещу администратор на лични данни, занимаващ се с издаване на електронни пари и предоставяне на високотехнологични платежни услуги на пазара в България и по света. Разполага с портфолио от финтех продукти, сред които дигитален портфейл, бизнессметки, издаване на карти и обработка на трансакции, предплатени карти, кредитни карти и др. Предметът на дейност на Администратора е изпълнение на платежни операции чрез платежни карти или други подобни инструменти, когато средствата са част от отпуснат на ползвателя на платежни услуги кредит; издаване на платежни инструменти и приемане на плащания с платежни инструменти и извършване на дейност като дружество за електронни пари.

Като клиент на дружеството субектът на данни решава да се възползва от правото си на достъп по чл. 15 от ОРЗД. Той получава отговор на искането си, който съдържа всички съхранени лични данни, свързани с него. За негова изненада в отговора той открива записи на разговори, при които Администраторът се е обаждал на жалбоподателя. Той твърди, че никога не е бил информиран, че разговорите се записват, но не може да го докаже. Според него това е нарушение на Регламент (ЕС) 2016/679. В допълнение към жалбата си субектът

на данни подчертава, че разговорът е бил записан и съхранен, без да се споменава, че ще бъде извършена такава обработка на личните му данни.

Администраторът посочва, че жалбоподателят се е регистрирал за услуга, предоставяна от него. Отбелязва се още, че субектът на данни се е съгласил с политиката за поверителност на Дружеството, която му е била предоставена по време на неговата онлайн регистрация за услугата. Администраторът обръща внимание, че в тази политика за поверителност подробно е описано каква информация се събира и с каква цел при използването на въпросната услуга, включително и при взаимодействие с екипа за поддръжка на Дружеството, относно въпросната услуга. Освен че субектът на данни се е съгласил с политиката за поверителност още при своята регистрация, тя също така е и постоянно налична за запознаване на сайта на администратора на лични данни.

Освен това Администраторът посочва, че телефонните номера за контакт с неговия екип за поддръжка са оборудвани с интерактивна система за гласови отговори (IVR).

В тази връзка Дружеството счита за невярно твърдението на жалбоподателя, че не е бил уведомен за записването на взаимодействията му с екипа за поддръжка на използваната от него услуга, включително проведените телефонни разговори.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 56, § 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 КЗЛД взема решение да се конституира като ВНО по случая и да извърши проверка по него.

3. КЗЛД става адресат на процедура по чл. 56 от Регламент (ЕС) 2016/679 – определяне на ВНО и ЗНО, която е инициирана от надзорния орган на Франция. Жалбата е подадена във връзка с опит от страна на жалбоподателя да се възползва от своето право „да бъде забравен“ по чл. 17 от Регламент (ЕС) 2016/679, което не е изпълнено. Комисията се посочва като ВНО, защото като точка за контакт в даден сайт е посочено българско дружество и български адрес.

След справка в Търговския регистър на Република България се установява, че такова дружество действително е регистрирано, но на адрес, различен от посочения във въпросния сайт. Във връзка с това КЗЛД инициира проверка за откриване мястото на установяване на Дружеството и мястото, на което се вземат решенията за целите и средствата за обработка на лични данни. Затова до администратора на лични данни, на физическия адрес и до имейла, посочен в Търговския регистър, се изпраща писмо с искане за становището му с цел изясняване на фактите и обстоятелствата около жалбата. Дружеството предоставя своето становище, но от имейл с белгийски домейн. В него се

излагат твърдения, че са пропуснали първоначалния имейл на жалбоподателя, тъй като е изглеждал като спам и е бил пренебрегнат сред другите имейли. След получаване на писмото от КЗЛД Дружеството е потърсило въпросния имейл и го е открило в своя архив, като личната информация относно жалбоподателя е била изтрита ръчно, въпреки че при нормални обстоятелства всеки потребител има възможността сам да направи това.

Във връзка с това, че становището на Администратора е получено от имейл с белгийски домейн, се поражда съмнение, че въпросното дружество няма служители, не извършва своята търговска дейност и не взема решенията за целите и средствата за обработка на лични данни на територията на Република България. Затова се изпраща ново писмо до имейла, от който е получено становището на Дружеството.

Във връзка с това запитване като отговор е посочено, че администраторът на лични данни управлява няколко подобни сайта и за всеки сайт има различни имейли. Този имейл е бил препратен към имейла с белгийски домейн, защото оттам са в състояние да предоставят отговор на първото запитване относно изпълнение правата на субекта на данни. Уточнено е, че понастоящем въпросният сайт функционира само частично и няма физически обекти. Посочено е също, че екипът е доста малък (само един човек), който управлява всички имейли. По отношение информацията в Общите условия е посочено, че тя не е точна и трябва да бъде актуализирана.

Това поражда още по-големи съмнения, че дружеството съществува на територията на Република България, но извършва търговската си дейност и взема решенията относно целите и средствата за обработка на лични данни на друго място, което е основание КЗЛД да не може да се конституира като ВНО по случая. Затова са изпратени писма с искане за оказване на съдействие до Областната дирекция на Министерството на вътрешните работи – Бургас (ОДМВР – Бургас) и Националната агенция по приходите (НАП).

В отговора на НАП се посочва, че е извършено посещение на адреса на управление на фирмата. На този адрес се намира счетоводна фирма, която обслужва администратора на лични данни. Осъществен е контакт с упълномощено лице с нотариално заверено пълномощно. Съгласно дадената от това лице информация, Дружеството не извършва търговска дейност на територията на Република България и не взема решенията относно целите и средствата за обработка на лични данни от тази територия. Дейност „интернет услуги“ Дружеството осъществява на територията на Руската федерация и често на територията на Белгия. С управителя на фирмата, който не е в България, счетоводната фирма

контактува на имейл адрес и телефон, които не са налични в публичните регистри на Република България.

ОДМВР – Бургас, установява, че на посочения в Търговския регистър адрес се намира счетоводна фирма. Проведени са разговори със служители на счетоводната фирма, които заявяват, че управителят на Дружеството се намира извън страната.

В резултат на извършената подробна проверка и анализ КЗЛД установява, че Дружеството е регистрирано на територията на Република България, но не извършва търговска дейност на тази територия, както и че решенията относно целите и средствата за обработка на лични данни от въпросния сайт не се вземат на територията на Република България и няма правомощията да прилага тези решения.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 56, § 1 във връзка с чл. 4, т. 16, б. „а“ от Регламент (ЕС) 2016/679 и Насоки 8/2022 за определяне на водещ надзорен орган на администратор или обработващ лични данни КЗЛД взема решение, че не може да поеме случая като ВНО, и препраща на френския надзорен орган информацията и материалите, получени и събрани в хода на проверката.

КЗЛД се конституира като ЗНО по общо 10 случая, тъй като възниква обосновано предположение, че могат да бъдат засегнати правата на български граждани. От тях 8 са инициирани от българския надзорен орган.

Някои от по-интересните случаи са следните:

1. КЗЛД получава жалба, в която се твърди, че администраторът на лични данни е нарушил чл. 5, § 1, буква „е“, чл. 15, § 1 и 2, чл. 34 и чл. 44 от ОРЗД.

Жалбоподателят е клиент на Дружеството от 2016 г. и е използвал предоставяните от него услуги във връзка със закъснял полет на дадена авиокомпания. Във връзка с това той е ангажирал администратора на лични данни да подаде жалба до авиокомпанията от негово име. Жалбоподателят твърди, че администраторът на лични данни не е изпълнил негово искане, отправено съгласно чл. 15 от Регламент (ЕС) 2016/679, като не му е предоставил исканата информация.

Според него Дружеството не е предприело подходящи технически и организационни мерки за защита на личните данни, обработвани в неговата система, за да осигури адекватно ниво на защита на личните данни, включително защита срещу неправомерно обработване на данни, унищожаване, тъй като е имало влизане в системата и

изтегляне на обработваните лични данни, отнасящи се до жалбоподателя, изтълковано от Дружеството като искане за изтриване на лични данни от лице, различно от жалбоподателя.

Твърди се и нарушение на чл. 34 от ОРЗД, изразяващо се в това, че администраторът на лични данни не е уведомил жалбоподателя за нарушението на сигурността на данните във връзка с влизането в неговата система и извличането на данни, свързани с жалбоподателя, от трето лице, различно от него. Според жалбоподателя е налице и нарушение на чл. 44 от Регламент (ЕС) 2016/679, тъй като е извършено предаване на лични данни, свързани с него, от администратора на лични данни към офис, разположен в Хонконг.

От Политиката за защита на личните данни, предоставена на сайта на Дружеството, е видно, че то е регистрирано и установено в Берлин, Германия. Във връзка с това КЗЛД сезира берлинският надзорен орган с искане той да се конституира като ВНО по случая. Надзорният орган на Берлин се припознава като водещ надзорен орган по случая.

2. КЗЛД се конституира като ЗНО по процедура, открита от румънския надзорен орган, който е сезиран с уведомление за нарушение на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679 от администратор на лични данни, който предоставя професионални услуги. Той е с юридическо седалище на Бермудските острови и със седалище в гр. Ню Йорк, щат Ню Йорк, САЩ. Понастоящем в компанията работят повече от 125 000 души, които предоставят услуги на клиенти в над 30 държави по света.

Дружеството разбира за нарушението в сигурността на личните данни, когато един от неговите служители установява, че не може да влезе в профила си в системата на Администратора. Това е станало като следствие от компютърна атака, довела до неразрешен достъп до акаунта на този служител, чиято парола е била променена. Впоследствие е установено, че е изтеглен и файл, наречен User Information Export File, съдържащ личните данни на служителите на Дружеството.

Категориите лични данни, засегнати от нарушението, са фамилно и собствено име; вътрешен номер на служителя; служебен имейл; отдел; длъжност; адрес на офиса на Дружеството, в който работи даденият служител; дата на създаване на профила, код на държавата и телефонен номер (само за 2321 субекти на данни от общо 9445).

Засегнати са личните данни на приблизително 9445 субекти на данни. От нарушението са засегнати служители на дружеството в Австрия (5), Белгия (9), България (334), Чехия (127), Дания (4), Финландия (4), Франция (38), Германия (123), Унгария (822),

Ирландия (101), Италия (62), Люксембург (2), Нидерландия (164), Полша (2998), Португалия (556), Румъния (4054), Испания (34) и Швеция (8).

Водещ надзорен орган по този случай е надзорният орган на Румъния, който извършва разследване на нарушението на сигурността на личните данни по чл. 33 от Регламент (ЕС) 2016/679.

3. КЗЛД е сезирана със сигнал, съдържащ твърдения за потенциални нарушения на правата на хиляди потребители от България и за потенциална злоупотреба с господстващо положение от страна на авиокомпания. Мястото на установяване на въпросната авиокомпания е в Ирландия и поради това ирландският надзорен орган е сезиран като ВНО по случая, а КЗЛД е ЗНО, като надзорен орган, който е получил сигнала.

Според субекта на данните следните действия могат значително да увредят интересите на потребителите и конкуренцията, което налага незабавна намеса: 1. Авиокомпанията пренебрегва възраженията за маркетингово съгласие при закупуване на полети чрез официалните канали на Дружеството на мобилни устройства; 2. Администраторът на лични данни има практика на блокиране на достъпа до управлението на резервации за платени полети, след което принуждава към ненужна, платена „верификация“ за деблокиране; изисква се предоставяне на чувствителни лични данни (сканирани документи за самоличност и биометрични данни); няма информация за допълнителни такси в момента на покупката. 3. Действията на авиокомпанията изглеждат несъвместими с обявената политика за защита на личните данни. Самата политика изглежда неточна, тъй като всяка форма на проверка, предлагана от администратора на лични данни, изисква предоставянето на биометрични данни (сканиране на лицето или снимка на саморъчен подпис).

Надзорният орган на Ирландия се припознава като ВНО по случая и предоставя информация, че е получил множество идентични жалби, свързани с този администратор на лични данни, от няколко различни надзорни органа за защита на личните данни. Един от тези случаи е прехвърлен на звеното за разглеждане на жалби при ирландския надзорен орган и в този смисъл тези жалби са били обединени.

4. Дейност на КЗЛД, свързана с механизмите за сътрудничество и съгласуваност, заложи в ОРЗД

И през отчетния период продължава тенденцията от предходните години към усложняване на отправените въпроси от сродни надзорни органи по линия на механизма за взаимопомощ с оглед прилагането на ОРЗД по съгласуван начин на територията на ЕС. През 2024 г. се подготвят и изпращат през ИСВП 74 отговора на отправени питання от страна на национални надзорни органи по защита на данните от ЕС и ЕИП в състава на Европейския комитет по защита на данните. С оглед постигането на еднакво прилагане на правните норми за защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни всички получени запитвания се анализират през призмата на приложимото законодателство в областта на защита на личните данни. Те продължават да се характеризират със своята всеобхватност, а темите често попадат в различни правни отрасли и сектори на обществото.

Първата голяма група въпроси са свързани с компетентността по прилагане на европейските законодателни инициативи на национално ниво, например националните мерки по прилагане на разпоредбите на Регламента за Европейското пространство за здравни данни, общото разбиране на чл. 80 от предложението за Регламент относно платежните услуги на вътрешния пазар, определените компетентни органи съгласно Акта за цифровите услуги, практиката във връзка с предоставянето на посреднически услуги съгласно Акта за управление на данните, прилагането на Акта за управление на изкуствения интелект, както и въвеждането на Директива (ЕС) 2019/1024 относно повторното използване на данни и отворените данни.

На следващо място са чисто процедурните питання и такива, свързани с поведението на субектите на данните и достъпа до техните данни, като например при обработването на данни от колекторски дружества, наличие на практика по отношение на администратор в САЩ, определянето на ролята при предоставяне на услуги в банковата сфера, съществуването на регистър на лица с доказано непристойно поведение на работното място, приложението на чл. 58, § 2, б. „а“ от ОРЗД, тълкуването на чл. 15, § 4 от ОРЗД, достъпа на политически партии до изборителните списъци с цел осъществяване на контакт, онлайн предоставянето на услуги, свързани с директен маркетинг, правомощията на КЗЛД във връзка с блокиране или ограничаване на функционирането на уебстраници, комуникацията с представители на администратор на данни по чл. 27 от ОРЗД, както и при събирането на доказателства от полицейските органи при разследване.

Редица органи по защита на данните се сблъскват с предизвикателства, свързани с навлизането на нови технологии в ежедневието, например телефонни записи на клиенти, обработването на данни от камери, инсталирани в рамките на стратегически обекти, предприемането на подходящи мерки за защита на данните по чл. 22 от ОРЗД, съгласието като основание за съхраняване на стриктно необходими бисквитки, публикуването на данни на деца в социалните медии, обработването на биометрични данни на работното място, локализирането на лица чрез IP адрес, упражняване на правата на физическото лице при борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма, използването на лицево разпознаване от полицията, както и при съхранението на стволови клетки в биобанки.

През отчетния период се адресират и изключително специфични казуси, свързани с прилагането на решения на СЕС, например С-601/20, компетенциите на КЗЛД по отношение на лицензирането на кредитните бюра, обработването на биометрични данни при предоставяне на услуги в банковата сфера, обработването на лични данни от посредници, действащи в сферата на търговията, които се намират в трети страни, приложението на чл. 34, § 4 и чл. 58, § 2, т. „е“ от ОРЗД, свързани с уведомяването на физическите лица относно настъпило нарушение на сигурността на данните, приложението на принципа за „предоставяне на информация само веднъж“ при обмена на информация между публични органи, обработването на данни за здравето от застрахователни компании, определянето на малолетни лица като администратори на данни, прилагането на чл. 30 от ОРЗД за лицата, упражняващи свободни професии, исканията за обезщетение при успешно обжалвани актове на надзорен орган, обработването на данни за трансакции във връзка с прането на пари, както и при използване на скрити камери за целите на поведенческото профилиране на клиенти.

През отчетния период са осъществени 32 превода на български език на документи на ЕКЗД, сред които са съвместни становища на ЕКЗД и ЕНОЗД, становища и насоки на ЕКЗД, изявления и прессъобщения на ЕКЗД. Завършена е подготовката на различните езикови версии на Инструмента на ЕКЗД за подпомагане на малки и средни предприятия. Към настоящия момент същият е достъпен и на български език.

VIII. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

По линия на международната дейност се реализира активно участие както във форматите за защита на личните данни, така и в тези за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нередност.

1. Международна дейност по линия на защитата на личните данни

През 2024 г. приоритет остава организацията на участието във всички международни формати, обединяващи сродни органи по защита на данните, които са провеждали онлайн заседания или в рамките на които е обменена интензивна кореспонденция по актуални теми от сферата на защитата на личните данни. Тъй като по-голямата част от заседанията по международна линия продължават да се провеждат дистанционно, създават се условия за активно участие в реално време в по-голям от очаквания брой международни мероприятия в сферата на защитата на личните данни. В резултат на тази активна международна дейност се изразяват позиции (121 бр.), осъществява се участие в различни международни инициативи и в заседания (217 бр.), подготвени са отговори на чуждестранни запитвания (172 бр.) и се реализира участие в механизма за сътрудничество и съгласуваност чрез ИСВП (120 бр.) – общо 584 бр.

1.1. Участие в механизма за координиран надзор на информационните системи на ЕС

Съгласно разпоредбите на чл. 62 от Регламент (ЕС) 2018/1725 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2018 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Регламент (ЕО) № 45/2001 и Решение № 1247/2002/ЕО, националните надзорни органи и ЕНОЗД, всеки от тях действащ в обхвата на съответните си правомощия, си сътрудничат активно в рамките на отговорностите си, за осигуряване на ефективен надзор на мащабни информационни системи и на органи, служби и агенции на ЕС. Действайки в обхвата на съответните си правомощия и в рамките на отговорностите си, когато е необходимо, те осъществяват обмен на съответна информация, оказват си съдействие при извършването на одити и проверки, разглеждат трудности при тълкуването или прилагането на приложимото

европейско законодателство, проучват проблеми, свързани с упражняването на независим надзор или с упражняването на правата на субектите на данни, изготвят хармонизирани предложения за разрешаване на проблеми и насърчават информираността относно правата на защита на данните.

През 2024 г. Комисията продължава да изпълнява в пълен обем дейностите по осигуряване пълноправното присъединяване на Република България към Шенген. Освен осъществяване на надзорна дейност, както е посочено и в Раздел IV „Контролна дейност“, през отчетния период представители на КЗЛД продължават своето активно участие в дейността на Комитета за координиран надзор (ККН) и на координационните групи по надзор на широкомащабните информационни системи на ЕС: ЕВРОДАК и Митническата информационна система. През отчетния период представители на КЗЛД са участвали в 8 заседания на отделните формати.

Сред общите теми на всички заседания е осъществяването на координиран надзор и предстоящото му преминаване в цялост към ККН в ЕКЗД. Както в предходните отчетни периоди, акценти в работата на всички формати са докладването на одитните дейности на ЕНОЗД и дейностите по обработване на данни в различните системи от страна на Европейската агенция за оперативното управление на широкомащабни информационни системи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие през отчетната 2024 г. Особен елемент във връзка с дейността на ККН е наличието на повече от един надзорен орган по защита на данните в Република България (КЛЗД, която осъществява общ надзор, и Инспекторатът към Висшия съдебен съвет, който осъществява специализиран надзор по смисъла на член 17 от ЗЗЛД). Ето защо и през 2024 г. продължава устойчивото участие посредством т. нар. „съвместно представителство“ от двете национални институции, но с право на един (общ) глас.

И през отчетния период ККН продължава да осъществява дейности по координиран надзор върху обработването на лични данни в Информационната система за вътрешния пазар, Шенгенската информационна система, Визовата информационна система и Митническата информационна система, от Агенцията на ЕС за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие, от Европейската прокуратура, от Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол), както и във връзка с автоматизираното търсене и обмен на данни за целите на полицейското сътрудничество.

През следващите години Комитетът ще разшири обхвата на дейността си с осъществяване на дейности по координиран надзор върху обработването на лични данни на граждани на ЕС в Системата за влизане/излизане, Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им, Европейската информационна система за съдимост – информация за присъди на граждани на трети страни, Евродак, както и оперативната съвместимост между гореспоменатите системи.

През отчетния период се провеждат три заседания на Координационната група за надзор на Митническата информационна система, по време на които са обсъдени скорошните тенденции в моделите за координиране на надзора в митническата област, поради нарастващ брой системи, които попадат в обхвата на член 62 от Регламент 2018/1725, както и последици за дейността на Координационната група за надзор на МИС. През отчетния период представителят на КЗЛД изпълнява функциите на председател на Групата след избора му в предходния отчетен период.

1.2. Участия в Комитета по чл. 93 от Регламент (ЕС) 2016/679

В изпълнение на разпоредбите на чл. 93 от ОРЗД се създава комитет, който подпомага Европейската комисия. Този комитет е структура по смисъла на Регламент (ЕС) №182/2011 за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Европейската комисия. През отчетния период се провежда едно заседание посредством видеоконферентна връзка. На него се представя първият доклад на Европейската комисия по прегледа на изпълнението решението за адекватно ниво на защита на личните данни по Регламент (ЕС) 2016/679 на Съединените американски щати от 10.07.2023 г. Общият извод от представянето е, че според ЕК институциите в САЩ са създали необходимите структура и процедури, за да гарантират, че решението за адекватност действа ефективно. Зададеният период за следващ преглед е след три години. Към края на отчетния период все още не е постигнато съгласие между държавите – членки на ЕС, в какъв срок да бъде изготвен следващият такъв доклад, но общото разбиране е, че трябва да се натрупа практика по административния механизъм за разглеждане на жалби от страна на САЩ, за да бъде следващият преглед по-достоверен и изчерпателен.

1.3. Участия в заседанията на работна група „Защита на данните“ към Съвета на ЕС.

Съветът на ЕС се подпомага както от Комитета на постоянните представители на правителствата на държавите – членки на Европейския съюз (Корепер), така и от над 150 тясно специализирани работни групи и комитети, известни като „подготвителни органи на Съвета“. Във втората група се включва и работната група „Защита на данните“ към Съвета на ЕС. Тя разглежда законодателните предложения на Европейската комисия в нейната област на експертиза, свързани с прилагането на законодателството и политиките за обмен на информация и защита на лични данни в областта на правоприлагането, които се изпращат към Съвета на министрите. Работната група се състои от експерти от всяка държава – членка на ЕС, и се председателства от делегата на държавата, която изпълнява ротационното шестмесечно председателство на Съвета по правосъдие и вътрешни работи. Представители на КЗЛД участват в пет заседания през 2024 г., като основен акцент в дейността е Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на допълнителни процедурни правила във връзка с изпълнението на Регламент (ЕС) 2016/679. Българският представител изготвя и защитава в заседанията редица предложения за подобрене на изготвения от ЕК текст, като паралелно активно се съставят и изпращат позиции за подпомагане на Постоянното представителство на Република България в ЕС, особено при провеждането на триалози и работни срещи във връзка с Предложението за Регламент.

1.4. Участия в заседанията на Изпълнителното бюро на Конвенция 108 към Съвета на Европа

Конвенция №108 на Съвета на Европа за защита на лицата при автоматизираната обработка на лични данни е първият по време еталон за международен акт с многогодишна история, който урежда защитата на личните данни на физическите лица. Консултативният комитет се състои от представители на страните по Конвенцията и наблюдатели от други държави, международни организации и неправителствени организации. Комитетът изготвя доклади, насоки и ръководни принципи по актуални теми, свързани с приложното поле на Конвенция 108. В рамките на отчетния период представители на КЗЛД участват в две

пленарни сесии на Консултативния комитет и на едно заседание на Изпълнителното бюро към Консултативния комитет.

През отчетния период завършва подготовката на актуализирането на договорните клаузи в контекста на трансграничните потоци от данни, осъвремененото съдържание на Проект на насоки по член 11 от модернизиранията Конвенция 108, както и по Проекта на насоки относно защитата на личните данни при осъществяването на изборния процес. Продължава работата по Проект на насоки относно защита на данните в контекста на невронауките. Значително внимание се обръща и на технологии за подобряване на поверителността (като синтетични данни и големи езикови модели), разгледани в контекста на подобряване на поверителността и защитата на личната информация. На заседанието в края на 2024 г. се избира и ново ръководство на Комитета, което ще координира работата през следващия период.

1.5. Участия в заседанията на Международната работна група по защита на личните данни в телекомуникациите

Международната работна група по защита на личните данни в телекомуникациите (позната още като Берлинска група) е основана през 1983 г. в рамките на Международната конференция на защита на личните данни и неприкосновеността на личния живот по инициатива на берлинския комисар по защита на данните, който председателства Групата до началото на 2021 г. Основната задача на Групата е да информира гражданите за тяхната защита на данните и правата за свобода на информацията и да ги подкрепя в тяхното отстояване. Групата включва представители от органите за защита на данните и международни организации от целия свят, занимаващи се с въпросите на неприкосновеността на личния живот. Тя приема становища и препоръки – включително в контекста на законодателни процедури, както и изготвя експертни становища и доклади. Част от нейната дейност е и да участва в национални, европейски и международни органи, конференции и работни групи.

Международната работна група редовно информира обществеността за ключови проблеми със защитата на данните чрез годишния си отчет, текущи събития, технически и правни разработки и различни публикации. През отчетния период се реализират три участия

в заседания на Берлинската група. В рамките на 2024 г. се приемат насоки относно защитата на личните данни при използването на големи езикови модели (LLM), при споделянето на данни, при въвеждане на цифрова валута на централна банка, както и при прилагане на технологията за лицево разпознаване.

1.6. Участие в дейността на Глобалната асамблея по въпросите на неприкосновеността и в заседанията на Изпълнителния комитет на Глобалната асамблея

На извънредно заседание на Изпълнителния комитет на Глобалната асамблея по въпросите на неприкосновеността, проведено на 20 декември 2024 г., се взема единодушно решение КЗЛД да поеме председателството на Изпълнителния комитет на организацията. С този избор КЗЛД нарежда България сред водещите държави, които играят ключова роля в управлението на защитата на данните, ставайки едва третият европейски председател на Асамблеята след надзорните органи на Франция и Германия от 1979 година насам. Повече от четири десетилетия международната Асамблея функционира като платформа за среща на лидерите в областта на защитата на личните данни. Това се постига чрез обединените усилия на организации от публичния и неправителствения сектор не само от Европа, но и от Азия, Африка, Австралия и Северна и Южна Америка – общо сто и петдесет акредитирани членове и близо четиридесет наблюдатели.

Комисията за защита на личните данни към настоящия момент е единственият представител от държава – членка на Европейския съюз, в Изпълнителния комитет. В качеството си на председател КЗЛД има възможността не само да определя дневния ред на Глобалната асамблея до края на октомври 2025 година, като ръководи заседания на Изпълнителния комитет, но и координира темите на закритата и откритата сесия на годишните издания на най-големия световен форум по защита на неприкосновеността на личния живот и личните данни.

Освен административните и организационни отговорности председателството предоставя на КЗЛД възможността да представлява Асамблеята пред международни форуми, като същевременно насърчава глобалното сътрудничество в областта на защитата на данните и допринася за формирането на нови глобални тенденции и политики в областта на неприкосновеността.

През отчетния период се провеждат шест заседания на Изпълнителния комитет на Глобалната асамблея по въпросите на неприкосновеността, както и едно годишно издание на Асамблеята. Председателят на КЗЛД участва като лектор в два панела, в които засяга някои от ключовите теми на асамблеята. В рамките на първия панел той говори за нарастващите предизвикателства, свързани с развитието на deepfake технологиите, които се използват за създаване на изкуствено генерирани изображения и видеоклипове, докато във втория участва в дискусия относно значението на стратегическото сътрудничество между Глобалната асамблея и други международни организации в областта на защитата на личните данни.

Сред приетите резолюции е и тази, която има за цел да подобри глобалните стандарти за неприкосновеност на личния живот и защита на данните, като насърчава организациите да приемат механизми за сертифициране, които осигуряват проверим начин за доказване на спазването на законите за защита на личния живот. Такива механизми позволяват на независими трети страни да удостоверяват, че организациите отговарят на конкретни стандарти за защита на личните данни, като по този начин насърчават доверието и отчетността. Глобалната асамблея насърчава международното сътрудничество между органите на държавите членки за хармонизиране на критериите за сертифициране, процедурите и прилагането, което би могло да доведе до взаимно признаване на сертификатите за защита на данните, насърчавайки по-добра защита на неприкосновеността на личния живот в трансграничен план.

Втората приета резолюция признава бързия напредък в невронауката и невротехнологиите, които допринасят за подобряването на човешкото здраве и разбирането на мозъка, но същевременно поражда сериозни опасения относно неприкосновеността на личния живот, етиката и правата на човека. Асамблеята дефинира „невроданни“ като информация за мозъчната дейност, разкриваща лични аспекти като здравословно и психическо състояние, и „невротехнологии“ като инструменти, способни да наблюдават или въздействат върху мозъчната активност. В резолюцията се подчертава необходимостта от правни гаранции за защита срещу злоупотреби и дискриминация особено извън рамките на медицината и научните изследвания. Основополагащи принципи, залегнали в резолюцията, са точността на данните, прозрачността, сигурността и зачитането на индивидуалната автономия. Асамблеята призовава за обществена осведоменост по темата, отчетност и международно сътрудничество, за да се гарантира, че невротехнологиите служат на

обществото етично и законосъобразно. Освен това Асамблеята апелира за сътрудничество между законодателите, изследователите и гражданското общество за уеднаквяване на стандартите и практиките, за защита на уязвимите групи и подкрепа на етичните иновации в невротехнологиите при запазване на основните права и човешкото достойнство.

Глобалната асамблея за защита на личните данни подчертава значението на балансирания подход при използването на технологии за видеонаблюдение, като защитава правото на лична неприкосновеност и защита на данните. Признавайки актуалния глобален дебат за разработването и прилагането на тези технологии, Глобалната асамблея призовава технологиите за видеонаблюдение да се използват, когато е необходимо, целесъобразно и неинвазивно. Основните принципи, включени в резолюцията, са вземане под внимание на принципите за защита на данните на етапа на проектирането, прозрачна обработка на данните и вземане на строги мерки за защита, като криптиране и анонимизиране. Глобалната асамблея акцентира върху необходимостта от международно сътрудничество, етични стандарти и строг надзор за предотвратяване на злоупотреби. Специално внимание следва да се обърне на защитата на уязвимите лица чрез извършване на независими одити, оценки на въздействието върху защитата на личните данни и провеждане на кампании за повишаване на обществената осведоменост, насърчаващи отчетност и етично използване. Асамблеята подчертава, че масовото и неконтролируемото видеонаблюдение е несъвместимо с правото на личен живот, и призовава за отговорно и сигурно разработване на технологии за видеонаблюдение, които подкрепят индивидуалната неприкосновеност, укрепват общественото доверие и осигуряват защита на данните.

1.7. Участие в дейността на Конференция на европейските органи по защита на данните и в заседанията на постоянния Управителен комитет на Конференцията

В периода 13 – 16 май 2024 г. се провежда Пролетната конференция за защита на данните в Рига, Латвия. Това е 32-рото издание на Европейската конференция на органите за защита на данните. Събитието събира представители от различни европейски държави, както и международни експерти, за да обсъдят текущи въпроси и нови тенденции в областта на защита на личните данни. Конференцията включва панелни дискусии и работни сесии, които разглеждат разнообразни теми, свързани с личната неприкосновеност и защитата на данните. Основната цел на конференцията е да се укрепят връзките и сътрудничеството

между различните европейски регулатори и да се обсъдят най-добрите практики и законодателни инициативи в областта.

Председателят на Комисията за защитата на личните данни г-н Венцислав Караджов е модератор на откриващия панел на тема „Ролята на органите за защита на данните в ерата на развиващите се цифрови разпоредби“. Сред обсъжданите въпроси са: независимият статут и функции на надзорните органи за данни съгласно законодателството на ЕС, въздействието на Акта за управление на данните: роля на органа за защита на данните като отговорна институция, осигуряването на сигурността на личните данни в Албания и предизвикателствата на цифровизацията, особено сигурността на данните/неприкосновеността на личния живот в електронната търговия. Откритата сесия на конференцията се състои в последния ден и е посветена на прилагането на мерки срещу изпирането на пари и влиянието, което те оказват върху защитата на личните данни.

Пролетната конференция през отчетния период завършва с приемането на резолюция от обсъжданията. Приетата резолюция отразява ангажимента на европейските органи за защита на данните, събрани на Пролетната конференция през 2024 г., да си сътрудничат тясно за справяне с предизвикателствата и възможностите, свързани с необвързания с граници характер на обработването на данни, като по този начин защитават основните права и свободи на физическите лица в цифровата ера.

Като част от Управителния комитет на Конференцията, представители на КЗЛД продължават да са активно ангажирани с институционалното изграждане и годишните издания на Пролетната конференция, като през отчетния период се реализират осем заседания на Управителния комитет на Пролетната конференция.

1.8. Дейности по Шенген – проверки, разяснителна кампания и упражняване на правата от субектите на данни

В изпълнение на задълженията си по Шенгенското законодателство през отчетния период продължават усилията на КЗЛД за пълноправно членство на Република България в Шенген. И през 2024 г. експертите на КЗЛД, определени за участие в мисии по оценка на националното прилагане на шенгенското законодателство, се включват в 2 обучения за оценители по Шенген. Същите представители на администрацията на КЗЛД продължават

да вземат активно участие в мисии в други държави членки за оценка на шенгенското законодателство в областта на защитата на личните данни, чието участие продължава да се отразява текущо в информационния бюлетин, издаван от Комисията.

Съгласно действащото законодателство основната цел на тези мисии по оценки на Шенген е проверка на прилагането на постиженията на правото на Шенген и дали се спазват условията за прилагане на всички релевантни области, сред които са защитата на личните данни, Шенгенската информационна система, полицейското сътрудничество, съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, както и отсъствието на граничен контрол на вътрешните граници. Всяка една мисия по Шенген приключва с проект на доклад, съдържащ информация, предоставена в рамките на мисията, както и заключения и препоръки на проверяващия екип. През 2024 г. представители на КЗЛД участват в мисиите по оценка на Шенген на Чехия и Словакия.

Мисии по оценка на Шенген с участие на представители на КЗЛД и нейната администрация по години (от включването на представители на КЗЛД):

година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
брой	4	2	5	1	2	1*	-	2	1	2

* Мисията е осъществена отдалечено, по електронен път

В съответствие с чл. 17 от Регламент (ЕС) 2022/922 на Съвета от 9 юни 2022 г. за създаването и функционирането на Механизъм за оценка и наблюдение с цел проверка на прилагането на постиженията на правото от Шенген, ЕК в сътрудничество с държавите членки ежегодно създава резерв от експерти, чийто професионален опит обхваща областите на политиката, или, когато е приложимо, конкретните приоритетни области, определени в многогодишната програма за оценка. Този резерв е основният източник на експерти за дейностите по оценка и наблюдение, предвидени за съответната година на база на годишната програма за оценка. Като положителна тенденция се очертава, че в две последователни години – 2023 г. и 2024 г., предложените от КЗЛД кандидатури за включването им в резерв от експерти са одобрени. Участието в мисии по оценка на Шенген

е предпоставка за споделяне на добри практики в областта на защитата на личните данни и възможност за повишаване на авторитета на институцията в областта на постиженията на правото от Шенген.

Упражняване на правата от субекти на данните

Физическите лица имат право на информация и достъп до своите лични данни в ШИС, както и да поискат тяхното коригиране или заличаване. Правото на информация се отнася до това дали данните на физическото лице се обработват в системата. Правото на поправка или заличаване на данни означава личните данни да могат да се коригират, когато те са фактически неточни или непълни, и да се поиска тяхното заличаване, ако са били незаконно съхранявани.

Право на достъп на физическото лице може да бъде осъществено: пряко чрез искане от физическото лице директно до бюро СИРЕНЕ в Дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ на МВР или непряко чрез искане, адресирано до КЗЛД. Във втория случай КЗЛД препраща искането по служебен път до МВР. През отчетния период са отправени 17 искания за достъп до лични данни в Шенгенската информационна система на граждани на държави извън Европейския съюз до КЗЛД. Всички са препратени без забавяне към МВР.

Отправени искания за достъп до лични данни в Шенгенската информационна система на граждани на държави извън Европейския съюз до КЗЛД:

година	2022	2023	2024
брой	19	104	17

Когато искането на физическото лице не е било удовлетворено или то счита, че правата му са нарушени, същото има право да подаде жалба до националния надзорен орган по защита на данните – КЗЛД, или да се обърне към съответния компетентен съд. През отчетния период не са постъпвали жалби по отношение на обработване на данни в Националната Шенгенска информационна система.

1.9. Дейности по присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие

През 2024 г. КЗЛД продължава да осъществява в пълен обем дейностите по осигуряване пълноправното членство на Република България към ОИСР, включително чрез попълване на въпросници преди оценителни мисии по отделните Комитети на ОИСР, както и чрез участие в подготовката и същинското провеждане на оценителни мисии на Република България по отделните комитети. През отчетния период, на ниво оперативните експертни отношения между ведомствата, натоварени с присъединяването на Република България към ОИСР, експерти от администрацията на КЗЛД подпомагат редица ведомства при изготвяне на финализирани въпросници за самооценка с оглед хоризонталния характер на сферите на оценка и необходимостта от мултидисциплинарни познания в рамките на различните комитети на организацията. Като част от присъщите ангажименти по присъединяване към ОИСР от една страна председателят на КЗЛД взема регулярни участия в Междуведомствения координационен механизъм по присъединяване, а подпомагащите го експерти присъстват на редица събития (презентации на проекти на ОИСР, онлайн участия в семинари, организирани от ОИСР, онлайн участия с цел подпомагане на българската делегация по изслушвания в комитети на ОИСР и т.н.).

Представители на КЗЛД се включват в техническата мисия на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, проведена в периода 23 – 25 април 2024 г. в Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия. На срещата се представя дейността на приложение на ЗЗЛПСПОИН и защита на сигнализиращите лица.

2. Международна дейност по линия на защитата на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения

2.1. Участие в заседания на Общото събрание на Мрежата на европейските органи за интегритет и сигнализиране за нередности и на експертните подгрупи към нея

С оглед изграждането на административен капацитет и въвеждане на най-добрите практики при прилагане на ЗЗЛПСПОИН, КЗЛД е член на Мрежата на европейските органи за интегритет и сигнализиране за нередности от края на 2023 г.

NEIWA се създава, за да обедини европейските публични органи, натоварени със защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности, и/или обработването и разследването на сигнали за нередности. Тя има за цел активно да допринесе за установяването и укрепването на подходящи механизми за защита на лицата, подаващи сигнали за нередности, във всяка държава – членка на ЕС. Учредителното ѝ заседание се провежда на 24 май 2019 г. в гр. Хага по инициатива на Нидерландския орган по защита на лицата, подаващи сигнали. Сред основните цели на организацията са създаването на условия за обмен на знания, документация, инициативи, съдебна практика и най-добри практики за правилното транспониране на Директива (ЕС) 2019/1937 чрез насърчаване сътрудничеството между членовете на NEIWA и разпространяване на опит и знания.

През 2024 г. представители на КЗЛД участват активно в двете заседания на Общото събрание на организацията, като същевременно Комисията предоставя информация и отговори на всички текущи въпросници. На 18 – 19 април 2024 г. в гр. Валенсия, Кралство Испания, се провежда годишната среща на NEIWA, на която се обсъждат и добрите практики между членовете на Мрежата по прилагане защитата на сигнализиращите лица. Представители на КЗЛД вземат участие в срещата онлайн.

2.2. Участие в заседание на Неформалната експертна група към ЕК за Директива (ЕС) 2019/1937

През 2024 г. КЗЛД продължава активното участие в създадената за прилагането на Директива (ЕС) 2019/1937 Неформална експертна работна група към ЕК. Представители на КЗЛД участват в заседание на Групата, където се обсъждат теми, свързани с националното прилагане на транспонираните разпоредби на Директива (ЕС) 2019/1937, както и тяхното тълкуване. Европейската комисия може да се консултира с групата по всеки въпрос, свързан с транспонирането на Директивата в националното право, прилагането на националните мерки за транспониране, както и подготовката и последващите действия във връзка с

ежегодния преглед от страна на ЕК. Експертната група следва да изясни как съществуващото и бъдещото законодателство на държавите членки ще гарантира ефективно и еднакво прилагане на Директива (ЕС) 2019/1937 относно защитата на лицата, които съобщават за нарушения на правото на ЕС.

3. Анализ на тенденциите, предизвикателствата и възможностите пред защитата на неприкосновеността на личния живот и личните данни в международната дейност

През отчетния период се задълбочават тенденциите, свързани с усложняване на казусите и предизвикателствата пред защитата на лични данни както на национално, така и на международно ниво не само в контекста на европейската интеграция, но и при отчитане на местните специфики и традиции. Засилването на междуинституционалното сътрудничество във вече познати международни формати, като например Глобалната асамблея по въпросите на неприкосновеността и Конференцията на европейските органи по защита на данните, са доказателство за достигане на „зрялост“ на сектора на защита на личните данни. Същевременно липсват нови всеобхватни инициативи, които да ангажират институциите за защита на личните данни, което от своя страна още веднъж доказва горното твърдение.

В такава среда усилията на българския национален орган по защита на данните последователно следва да бъдат насочени, към утвърждаване ролята на КЗЛД в настоящите наднационални инициативи. Организационно предизвикателство пред Комисията е осигуряването на необходимото участие в качеството и на председател на Изпълнителния комитет на Глобалната асамблея като член на Управителен комитет на Конференция на европейските органи по защита на данните, както и като ръководител на Координационната група за надзор на Митническа информационна система.

Същевременно от институционална гледна точка тенденциите към глобализация и технологично изместване въвеждат необходимостта от вземане на бързи решения, отчитащи настоящите технологични нужди. В тази връзка подготвителните групи, подпомагащи дейността на отделните формати, ще продължат да повишават интензитета на своята дейност и броя на своите заседания. Предходната тенденция все повече ще намира

приложение и в практиката на национално ниво особено в случаите на разглеждане на трансгранични жалби.

Гореизложените тенденции задълбочават необходимостта от съгласуваност между отделните инициативи на международно ниво. 2024 година е доказателство за това, като и Европейският комитет по защита на данните и Консултативният комитет на Конвенция 108 на Съвета на Европа, и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие работят по сходни теми. Постигането на синергия между отделните работни документи още на етапа на тяхната подготовка може да се постигне единствено чрез мрежова структура на предаване на информация и експертиза от страна на националните надзорни органи по защита на данните към съответните формати.

Основен акцент и през следващите отчетни периоди остава международното сътрудничество по линия на законодателните инициативи на Европейската комисия, свързани с прилагането на Европейската стратегия за данните. В този случай следва да се говори за сътрудничество на международно ниво между органи по защита на личните данни, компетентни надзорни органи от други области, бизнеса, неправителствения сектор и академичните среди, което изисква постоянство в комуникацията и открит диалог с тях.

IX. ПОДПОМАГАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ НА КЗЛД ЧРЕЗ РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИ С НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО ФИНАНСИРАНЕ

1. Подготовка на проектни предложения

През отчетния период се подготвят 9 проектни предложения по различни програми на Европейския съюз, чието кандидатстване се осъществява през второто, третото и четвъртото тримесечие на 2024 г.

2. Изпълнение на одобрени за финансиране проекти

2.1. OPWHI – Open the whistle: Protecting whistleblowers through transparency, cooperation and open government strategies

Проектът „Open the whistle: Защита на лицата, подаващи сигнали за нередности, чрез прозрачност, сътрудничество и стратегии за отворено управление“ (OPWHI) се основава на подход на сътрудничество между организациите на гражданското общество, академичните среди и компетентните органи в три държави (Испания, Италия и България), които споделят редица важни предизвикателства пред защитата на лицата, подаващи сигнали за нередности. Проектът се осъществява съвместно с Центъра за изследване на демокрацията, Асоциацията „Прозрачност без граници“ – клон Испания, Асоциацията LiBERA, надзорния орган за борба с корупцията на Италия, университета в Пиза и службата за борба с измамите в Каталуня.

Целта на проекта е да предложи решения на основни въпроси, свързани със защитата на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация, като:

- липсата на ясни насоки относно информацията, която трябва да бъде предоставена на потенциалните потребители на системите за докладване (липса на прозрачност);
- общото недоверие от страна на гражданите и служителите във вътрешните и външните системи за докладване, произтичащо от слабата култура на изразяване на мнение (липса на доверие);

- недостатъчните знания и обучение за ръководителите на системи за докладване както в публичния, така и в частния сектор (липса на знания и обучение);
- слабото сътрудничество и координация между органите, задължените страни, гражданското общество и други заинтересовани страни (липса на сътрудничество);
- новата национална законодателна рамка, водеща до общи предизвикателства при прилагането (предизвикателства пред прилагането).

През 2024 г. се провеждат две международни срещи по изпълнението на проекта, като в тях вземат участие представители на организациите, участващи в проектния консорциум – Комисията за защита на личните данни, Асоциацията „Прозрачност без граници“ – клон Испания, Центърът за изследване на демокрацията, Асоциацията LiBERA – Италия, надзорният орган за борба с корупцията на Италия, университетът в Пиза и службата за борба с измамите в Каталуня. Водещ партньор в проектния консорциум е Асоциацията „Прозрачност без граници“ – клон Испания.

По време на Kick-off срещата през месец май 2024 г. стартира процесът по изготвяне на предвидения в проекта набор от инструменти за почтеност в подаването на сигнали за нередности, като същият ще бъде завършен в първата половина на 2025 г. под формата на наръчник, включващ както разяснения, така и най-добри практики, които могат да бъдат заимствани от организациите в публичния и частния сектор в хода на тяхната дейност в сферата на защитата на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения.

С първата среща по проекта започва и изготвянето на широкомащабна информационна кампания, в рамките на която ще бъдат адресирани нуждите на задължените лица по Директива (ЕС) 2019/1937 и по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения. Кампанията ще има за цел както да повиши осведомеността по темата и да предостави информация по дейностите на проекта, така и да предложи решения и най-добри практики за изграждане на вътрешни и външни комуникационни канали за организациите.

През ноември 2024 г. се провежда втората среща по проекта, като основните акценти по време на нея са свързани, както с организацията по подготовката на набора от

инструменти за почтеност в подаваето на сигнали за нередности и комуникационната кампания, така и с предвидените във втората половина на 2025 г. обучителни програми за специализирано обучение, които включват подход за обучение на обучаващи, адаптиран за националните и регионалните органи, държавните служители и частните организации, участващи в прилагането на Директива (ЕС) 2019/1937. Тези обучения ще насърчават обмена на знания и опит, като помагат на органите и организациите да преразгледат, подобрят и адаптират своите процедури, за да включат най-добрите практики.

По време на срещата се формират и три основни комитета (управителен комитет, научен комитет, етичен комитет) в рамките на проектния консорциум, които служат за установяване и спазване на добро управление и почтеност на проекта, постигане на достатъчна научна точност на съдържанието на документите и методологията по проекта и гарантиране на равното и ефективно участие в рамките на проекта.

С цел да бъде постигнат възможно най-добър резултат и продукт по работните пакети на проекта, в периода юни – август се изготвя анализ на заинтересованите страни в рамките на България, Италия и Испания. Анализът се използва за определянето и прилагането на най-подходящия подход за идентифициране на представители на заинтересованите страни, които ясно да отразяват нуждите на своя сектор. В резултат се идентифицират представители на НПО организации и организации в публичния и частния сектор, с които през октомври 2024 г. се провеждат интервюта по въпросите, свързани с прилагането на европейската и на националната законодателна рамка в сферата на лицата, подаващи сигнали за нередности или публично оповестяващи, както и комуникационните нужди на засегнатите организации. Събраната чрез въпросниците информация се представя и обсъжда от проектния консорциум в рамките на втората среща по проекта през месец ноември 2024 г., като същата ще бъде използвана както за изготвянето на наръчника, така и за провеждане на комуникационната кампания и формиране на послания към задължените по Директива (ЕС) 2019/1937 лица и широката общественост с цел да се изгради среда, основана на доверие, прозрачност и равенство.

През месец юни 2025 г. е предвидено да се състои третата международна среща, част от изпълнението на проекта, по време на която ще бъдат обсъдени и стартирани дейностите по провеждане на обучителната програма за специализирано обучение, включващо подход за обучение на обучаващи, адаптиран за националните и регионалните

органи, държавните служители и частните организации, участващи в прилагането на Директива (ЕС) 2019/1937.

Х. КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ – НАБЛЮДАВАЩ ОРГАН ОТНОСНО СИГУРНОСТТА НА ДАННИТЕ СЪГЛАСНО ЗАКОНА ЗА ЕЛЕКТРОННИТЕ СЪОБЩЕНИЯ

1. Статистика и анализ на исканията за достъп до трафични данни

КЗЛД е надзорен орган във връзка с разпоредбите на Закона за електронните съобщения (ЗЕС) относно задържането и достъпа до трафични данни. В изпълнение на разпоредбите на чл. 261 а, ал. 5 от ЗЕС КЗЛД ежегодно до 31 май предоставя на Народното събрание и на Европейската комисия обобщена статистическа информация относно случаите на предоставяне на трафични данни на компетентните органи за нуждите на националната сигурност и за предотвратяване, разкриване и разследване на тежки престъпления. Тя се изготвя въз основа на постъпилите данни за предходната година от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, относно:

- случаите, при които са били предоставени данни на компетентните органи;
- времето, изтекло от началната дата на съхранението до датата, на която компетентните органи са поискали предаването на данните;
- случаите, при които не е могло да се отговори на искането за данни.

На база предоставената през 2023 г. информация от 98 предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни услуги, през 2024 г. КЗЛД предоставя следните статистически данни на Народното събрание и Европейската комисия:

- Общият брой на исканията за достъп до трафични данни е **31 213**.
- Случаите, при които са били предоставени данни на компетентните органи по чл. 251 в, ал. 1 и ал. 2 и чл. 251 г, ал. 8, са общо **30 744**.
- Времето, изтекло от началната дата на съхранението до датата, на която компетентните органи са поискали предаването на данните, е основно до 3 (три) месеца – в 53,53% от случаите (фиг.14):

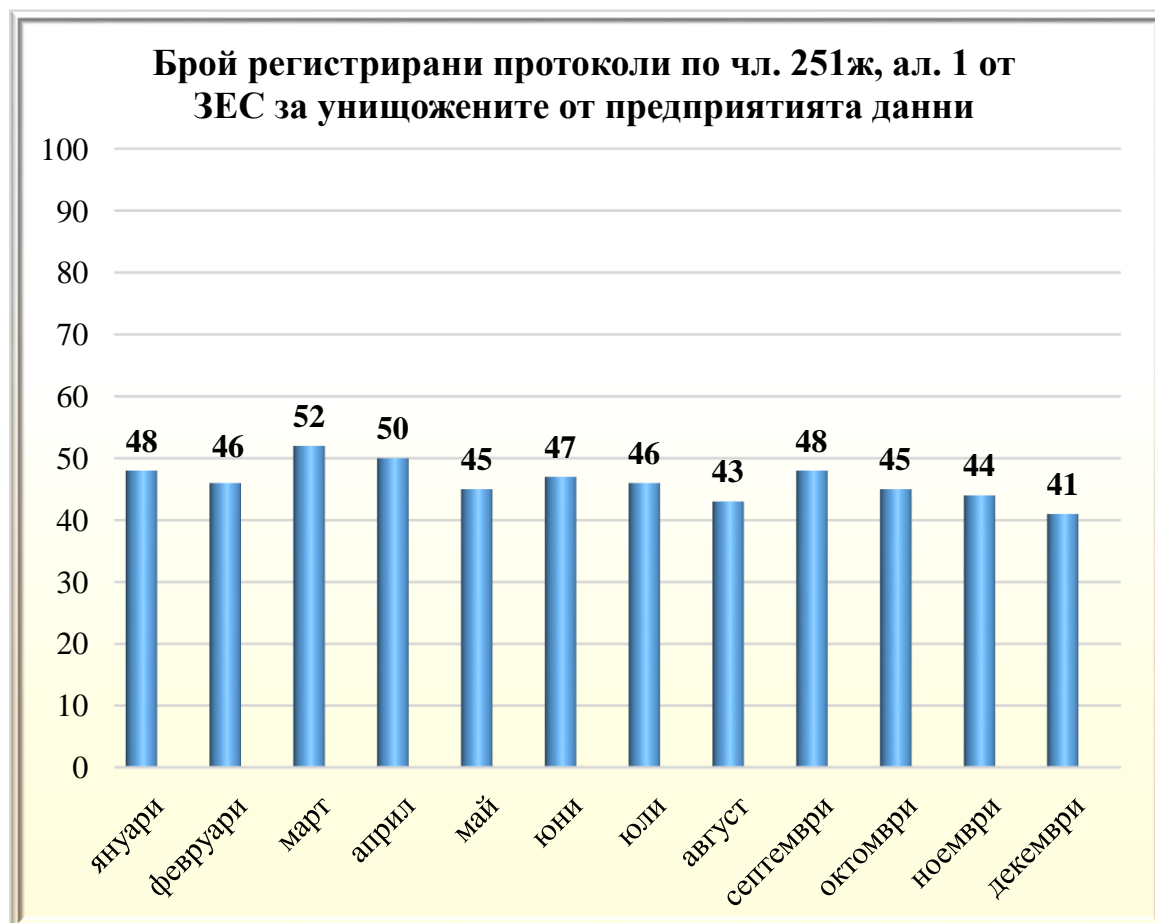
Случаите, при които не е могло да се отговори на искането за предоставяне на трафични данни, са 469.

Фиг.14

2. Статистика на получените протоколи за унищожени трафични данни

В изпълнение на задълженията си по чл. 251 ж, ал. 1 от ЗЕС КЗЛД поддържа регистър на получените протоколи от предприятията за унищожените данни с оглед упражняване на ефективен текущ и последващ контрол. Статистическата информация относно получените през отчетната година протоколи е представена на (фиг.15):

Фиг.15

Броят на предприятията, които изпълняват задължението си за ежемесечно предоставяне на протоколи по чл. 251 ж, ал. 1 от ЗЕС за унищожените данни през отчетната година, средно е 46 на месец. За отчетната 2024 г. се обработват и въвеждат в регистъра, поддържан от КЗЛД, 555 протокола.

1. Сътрудничество с държавни органи, неправителствени организации и академичните среди

Като част от междуинституционалното сътрудничество, продължава активното участие (изразяването на позиции) в Работна група № 5 „Конкуренция“, Работна група № 17 „Телекомуникации и информационни технологии“, Работна група № 23 „Сътрудничество в областта на вътрешните работи“, Работна група № 33 „Сътрудничество в областта на правосъдието“ и Работна група № 26 „Финансови въпроси“ (създадени с Постановление на МС № 85 от 17 април 2007 г. за координация по въпросите на Европейския съюз).

В рамките на ползотворното междуинституционално сътрудничество през отчетния период експерти от КЗЛД вземат участие и в редица временни работни групи със задача транспониране в българското законодателство на актове от европейското законодателство и за въвеждане на мерки за изпълнение на международни ангажменти на национално ниво. Доколкото защитата на личните данни е хоризонтална политика и има отношение към всички сфери на обществения живот, през отчетния период експертният потенциал на КЗЛД се насочва за принос, както следва, в:

- Работна група „Електронни доказателства“ към Министерството на правосъдието. Работната група има за цел да въведе мерки за изпълнение на *РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2023/1543 от 12 юли 2023 година относно европейските заповеди за предоставяне и европейските заповеди за запазване на електронни доказателства в рамките на наказателните производства и за изпълнението на наказания лишаване от свобода вследствие на наказателни производства*, и да транспонира изискванията на *ДИРЕКТИВА (ЕС) 2023/1544 от 12 юли 2023 година за установяване на хармонизирани правила относно определянето на определени форми на установяване и определянето на представители за целите на събирането на електронни доказателства по наказателни производства*. Дейността на групата е естествено продължение на дейностите по въвеждане на изискванията на *Втори допълнителен протокол към Конвенцията за престъпленията в кибернетичното пространство от 2001 г.* В сърцевината на двата акта стоят повишаването на скоростта на презграничния обмен на електронни доказателства, облекчаването на

компетентните органи в осъществяването на този процес, гарантирането на правна сигурност за доставчиците на услуги, които вече ще прилагат единен и опростен режим с ясни, точни и конкретни правила, и спазването на основните права на човека чрез предоставянето на ефективни правни средства за защита, вкл. за защитата на личните данни, неприкосновеността на личния живот и др. В допълнение приемането на подобен хармонизиран подход подпомага в сериозна степен и възможностите за установяване на ефективна правна рамка за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие в кибернетичното пространство с държавите извън Европейския съюз чрез сключването на двустранни и многостранни споразумения. За разлика от традиционните инструменти за международна правна помощ по наказателни дела, съгласно Регламента местоположението на изискваните данни не е релевантно при определянето на компетентната юрисдикция, т.е. доставчиците на услуги ще бъдат длъжни да предоставят доказателствата, намиращи се в тяхно притежание или под техен контрол дори когато те са съхранени на сървър, разположен в друга държава членка или дори извън Съюза. Правилата на Регламента са приложими и когато местосъхранението на данните не е известно за разследващите органи. Директива (ЕС) 2023/1543 има спомагателен характер спрямо Регламента и урежда правила за определянето на представител на доставчиците, които предлагат услуги на територията на Европейския съюз, който да получава и изпълнява заповедите за предоставяне и запазване на данни.

- Работна група към Министерството на правосъдието със задача да извърши цялостен анализ на *Директива (ЕС) 2024/1226 на Европейския парламент и на Съвета от 24 април 2024 година относно определянето на престъпленията и санкциите при нарушаване на ограничителните мерки на Съюза, и за изменение на Директива (ЕС) 2018/1673*, да подготви необходимите изменения и допълнения в законодателството с цел привеждането му в съответствие с разпоредбите на акта, както и да предприеме други необходими мерки от организационен характер. Към края на отчетния период работата на групата все още продължава, като все още се търсят най-подходящите механизми за въвеждане на санкциите срещу нарушаване на ограничителните мерки на Съюза, като са взети предвид позициите и научните среди, и представителите на съдебната система.

- Работна група към Министерството на правосъдието по промените в ТЗ, въвеждащи фигурата на несъстоятелност на предприемачите. Със Закона за изменение и допълнение на Търговския закон (ЗИД ТЗ), приет от Народното събрание на 18 септември

2024 г. и обнародван в „Държавен вестник“, бр. 82 от 27 септември 2024 г., се въвеждат нови разпоредби във връзка с презграничните преобразувания на търговски дружества, бързо производство по ликвидация и създаване на регистър по несъстоятелност при Министерството на правосъдието (МП).

Съгласно чл. 760е от Търговския закон (ТЗ) актовете в производството по несъстоятелност на предприемача се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който се води и поддържа от МП. Регистърът по несъстоятелност е публичен и се води в електронна форма. чл. 760 е, ал. 3 от закона предвижда, че министърът на правосъдието издава наредба за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност.

В чл. 760 е, ал. 4 от ТЗ се предвижда, че МП събира такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет, за предоставяне на определени услуги от регистъра по несъстоятелност. В изпълнение на § 26 от преходните и заключителните разпоредби към ЗИД ТЗ издаването, съответно приемането, на посочените нормативни актове следва да бъде осигурено в 6-месечен срок от влизането в сила на закона. С оглед извършването на анализ на обществените отношения и последиците от предложените нормативни промени, по искане на МП, КЗЛД е определила представители, които да участват в междуведомствена работна група, която да подготви предложения за подзаконовни нормативни актове по прилагане на Търговския закон.

- Работна среща в Главна дирекция „Национална полиция“ (ГДНП), на която се обсъждат предоставените в ГДНП данни от Министерството на здравеопазването (МЗ). Задачата на групата е да се обсъдят въпросните данни, които в изпълнение на чл. 11, ал. 1 от Наредба № I-183/04.12.2002г. се събират, анализират, обобщават и съхраняват в МЗ. Коментирани са възможностите за нормативни промени в наредбата, които да позволят да се извърши техническо сравнение на тези данни с данните за пострадалите при ПТП на МВР, както и предприемане на конкретни стъпки за постигане на целите на работната група. Работата на групата продължава и през 2025 г.

През 2024 г. КЗЛД продължава активното си участие в подготовката на Република България за членство в ОИСР. Представители на КЗЛД се включват в заседанията на Междуведомствения координационен механизъм за процеса на разговори за присъединяване към ОИСР.

През отчетния период се провеждат три обучения за служители от системата на Министерството на труда и социалната политика, Министерство на външните работи, както и на представители на Областна администрация – Варна.

На 10 май 2024 г. в КЗЛД се провежда практическо обучение за студенти от Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“, изучаващи специалностите „Право“ и „Международни отношения“. Практическото обучение е продължение на изучаваната от студентите учебна дисциплина „Защита на личните данни в ЕС и трети държави“ по проект № 101047808 с наименование European Data Protection: Post pandemic effects and new dimensions (EDP-PPEND), който се реализира с финансовата подкрепа на Програма „Еразъм +“ 2021 – 2027, действие по инициативата „Жан Моне“ в областта на висшето образование. По време на обучението ръководителите на специализираните дирекции запознават студентите с работата на звената, които ръководят, както и с цялостната дейност и организация на КЗЛД. Акцент се поставя върху производствата пред КЗЛД, актуалните и нови моменти във връзка с изкуствения интелект, автоматизираното вземане на решения и директивата e-Privacy. Разглеждат се още конкретни казуси от практиката по прилагане на механизмите за сътрудничество и съгласуваност, както и цялостната дейност на ЕКЗД.

Във връзка с подготовката на проектни предложения през отчетния период КЗЛД осъществява партньорски отношения по линия на проектната дейност с държавни институции и сродни надзорни органи, бизнесорганизации, академичните среди и неправителствения сектор от Република България, Хърватия, Италия, Испания, Полша и Кипър и Грузия.

По линия на приложението на ЗЗЛПСПОИН се осъществява сътрудничество с компетентните органи по чл. 20, ал. 1 от ЗЗЛПСПОИН, Комисията за противодействие на корупцията, Националното бюро за правна помощ.

Изградено е добро взаимодействие по осъществяване на разяснителната кампания по защита на сигнализиращите лица с: Базелския институт по управление (Конфедерация на Швейцария); Съюза на българските журналисти; Българския център за нестопанско право; Асоциация „Прозрачност без граници“; Института по публична администрация.

2. Утвърждаване на фигурата на ДЛЗД

2.1. Регистър на подадените от АД/ОЛД уведомления за ДЛЗД

Длъжностното лице по защита на данните е важна фигура, с възложени особени функции, съгласно Регламент (ЕС) 2016/679. На основание чл. 37 от Регламент (ЕС) 2016/679 АД и ОЛД определят ДЛЗД, публикуват данните за контакт с длъжностното лице и ги съобщават на надзорния орган. В чл. 25б от ЗЗЛД това задължение се конкретизира, като се посочват изискуемите за регистрация данни, а чл. 15, ал. 1, т. 1 от ЗЗЛД постановява воденето на специален публичен регистър – „Регистър за администраторите/обработващите лични данни, определили ДЗЛД“, чрез който данните за контакт с ДЗЛД да бъдат събрани на едно място и да бъдат достъпни за всеки, който има нужда от тази информация.

Данните в регистъра се набират от подадените уведомления чрез попълване на утвърдения образец на Уведомление, публикуван на сайта на КЗЛД и подаден по един от следните начини:

1. Чрез Специализираната автоматизираната информационна система на КЗЛД от сайта на КЗЛД (рубрика „Публични регистри“). За целта АД/ОЛД трябва да разполага с квалифициран електронен подпис, с който се идентифицира в системата и получава достъп за извършване на необходимите операции: въвеждане, коригиране или изтриване на данните от уведомлението.

2. На имейла на КЗЛД – kzld@cpdp.bg. В този случай Уведомлението трябва да бъде попълнено и съответният електронен файл да бъде подписан с квалифициран електронен подпис (КЕП).

3. Чрез Системата за сигурно електронно връчване, поддържана от Държавна агенция „Електронно управление“. В този случай Уведомлението трябва да бъде попълнено и съответният електронен файл да бъде изпратен чрез тази система.

4. Лично в деловодството на КЗЛД или по пощата на адрес: гр. София 1592, бул. „Проф. Цветан Лазаров“ № 2, Комисия за защита на личните данни. В този случай се подава попълнено, подписано и подпечатано Уведомление на хартиен носител.

В образца се нанасят данните на АД/ОЛД в посочените полета и информацията за ДЛЗД, а така също необходимите данни за контакт с ДЗЛД. В раздел „Публични данни за

контакт с ДЗЛД“ се попълват онези канали за комуникация, които АЛД/ОЛД са преценили за релевантни, и те ще са видими в публичния регистър.

Достъпът до публичния регистър е свободен и всеки може да намери информация за АЛД/ОЛД, определили ДЗЛД, за името на ДЗЛД или за данните за контакт с длъжностното лице.

През отчетния период регистрираните уведомления от АЛД и ОЛД за определяне на ДЛЗД се диференцират съгласно основанието, както следва (фиг.16):

- обработването се извършва от публичен орган или структура, освен когато става въпрос за съдилища при изпълнение на съдебните им функции – 124 от общо подадени уведомления за отчетния период;

- основните дейности на АЛД или ОЛД се състоят в операции по обработване, които поради своето естество, обхват и/или цели изискват редовно и систематично мащабно наблюдение на субектите на данни – 157 от общо подадени уведомления за календарната година;

- основните дейности на АЛД или ОЛД се състоят в мащабно обработване на специалните категории данни съгласно чл. 9 и на лични данни, свързани с присъди и нарушения, по чл. 10 от Регламент (ЕС) 2016/679 – 27 от общо подадени уведомления за календарната година.

Извън гореизброените хипотези, при които определянето на ДЛЗД е задължително, всеки АЛД или ОЛД може по своя преценка да определи такъв служител. От тази възможност са се възползвали 129 от администраторите, подали уведомления за определяне на ДЛЗД през 2024 г.

Фиг.16

През отчетния период 437 АЛД или ОЛД са подали уведомления до КЗЛД за определено ДЛЗД или за изменения, свързани с него, с което общият брой на подадените уведомления е 7627.

За същия период регистрираните в публичния регистър АЛД или ОЛД, определили ДЛЗД, са 434 бр., с което общият им брой става 6109.

2.2. Пропуски при подаването на уведомления за ДЛЗД и често задавани въпроси от АЛД/ОЛД – анализ на практиката

През отчетния период се констатира, че продължават да постъпват уведомления до КЗЛД, в които лицето, което представлява администратора или обработващия, се е самоопределило за длъжностно лице по защита на данните. Комисията за защита на личните данни отчита неяснотите, свързани с определянето на ДЗЛД, във връзка с което на интернет страницата на институцията са публикувани „Указания относно изпълнението на задължението на администраторите и обработващите лични данни за уведомяване на КЗЛД при определяне на длъжностно лице по защита на данните“ (пълният текст на указанията е публикуван на сайта на КЗЛД в рубриката „Длъжностно лице по защита на данните“). Текстът на указанията акцентира върху заложените в Регламента нормативни предпоставки, съгласно които ДЛЗД следва да е лице, което е различно от администратора, съответно обработващия. Също така ДЛЗД следва да е различно и от лицата, които определят целите и средствата за обработването на лични данни при съответния администратор/обработващ. През 2024 г. КЗЛД констатира 182 случая на подадени уведомления, в които представляващият администратора/обработващия се е самоопределил за длъжностно лице по защита на личните данни, в уведомлението не е посочено ДЛЗД или няма посочени публични данни за контакт. В такива случаи Комисията изпраща писмо с разяснения и указания по преценка да се подаде ново уведомление с коректно посочени данни. Тъй като посоченото по-горе число (182 бр.) представлява 41,65 % от общия брой подадени уведомления за периода, може да се изведе заключението, че е необходимо да продължат действията на КЗЛД за предоставяне на разяснения и указания относно нормативните изисквания, заложен в Регламента.

Наблюдаваната продължаваща тенденция за подаване на уведомления с посочените недостатъци навежда на заключението, че някои от администраторите все още подхождат формално към изискванията, свързани с практическото приложение на Регламента. Част от администраторите и до момента не правят разлика между уведомяването, свързано с определяне на ДЗЛД, със стария и отменен режим на регистрация като администратори на лични данни. Доказателство за това е, че вече шест години, въпреки отмяната на регистрирането на АД от 25.05.2018 г., в КЗЛД продължават да пристигат и такива заявления.

- **Утвърждаване активната роля на длъжностното лице по защита на данните**

Анализът на практиката в КЗЛД през 2024 г. отчита и за тази година недостатъчна подкрепа на АЛД към техните ДЛЗД и продължаващата тенденция на подценяване на ролята им при осъществяване на дейността им при обработката на личните данни на ФЛ. За пореден път Комисията обръща внимание, че при своите проверки и оценка за правилното прилагане на Регламент (ЕС) 2016/679 и ЗЗЛД ще оценява внимателно и реалната работата на ДЛЗД, и съответно слабото им ниво на подготовка, ще се отчита като пропуск от страна на АЛД/ОЛД в това отношение. Самата фигура на ДЛЗД е съществен елемент в правната рамка за защитата на личните данни и това е един от важните въпроси, на които ЕК, в своя Втори доклад за прилагането на ОРЗД от 25.07.2024 г., акцентира като текущ проблем на ниво ЕС. По-конкретно в т. 5.3 от доклада се отбелязва, че: „Все още са налице... предизвикателства, включително:

- i) трудности при назначаването на длъжностни лица по защита на данните с необходимите експертни познания;
- ii) липса на общоевропейски стандарти за образование и обучение;
- iii) липса на адекватно включване на длъжностните лица по защита на данните в организационните процеси;
- iv) липса на ресурси...“.

В този смисъл правилното функциониране на едно ДЛЗД е важен знак за адекватното разбиране и правилното прилагане на Регламента от АЛД/ОЛД. КЗЛД и в бъдеще ще продължи по всякакъв начин да насърчава *реалното участие на ДЛЗД в дейността на АЛД/ОЛД*. Всеки един АЛД/ОЛД следва да засили както институционалната, така и моралната си подкрепа за повишаване на авторитета и значението на ДЛЗД в своята структура, за да накара всички свои служители да бъдат наясно с функциите на ДЛЗД, и в крайна сметка да се повиши тяхната ангажираност по въпросите, свързани със защитата на личните данни в ежедневната им дейност. Очакван резултат от такива действия ще бъде и повишаването на професионалната подготовка и квалификация от самите ДЛЗД, включително като се обръщат по-често за консултации с КЗЛД, за които комисията винаги е изразявала готовност.

3. Повишаване на обществената информираност по въпроси в областта на защитата на личните данни и по прилагане на ЗЗЛПСПОИН

3.2. Информационният бюлетин на КЗЛД е сред основните средства за постигане на обществена информираност, който има собствен ISSN 2367-7759. През отчетния период се издават шест бюлетина. Бюлетинът се издава в електронен вид на всеки 2 месеца и се публикува на институционалния сайт, с което е достъпен за всеки посетител на сайта. Едновременно с това има възможност за абониране, в резултат на което абонатите получават известие, че поредният брой вече е публикуван, както и съответен линк. По инициатива на КЗЛД в списъка на получателите на бюлетина са включени длъжностни лица по защита на данните, както и съсловни и браншови органи и организации. Предоставя се и възможност за отписване както на абонатите, така и на тези получатели, включени в списъка по инициатива на КЗЛД. Към края на 2024 г. общият брой на получателите на бюлетина е 4040 души, от които 1140 са абонати и 2900 – длъжностни лица по защита на данните, съсловни и браншови органи и организации.

В бюлетина се предоставят материали, отразяващи дейността и инициативите на КЗЛД, на ЕКЗД, на приети от ЕКЗД документи (становища, изявления), решения на Съда на ЕС и др. И през 2024 г. се отразяват събития, инициативи и разработки в областта на защитата на личните данни в национален и наднационален мащаб. Едновременно с това, във връзка с правомощията и задълженията на КЗЛД по ЗЗЛПСПОИН, в отделните издания на бюлетина се публикуват информационни материали за дейности и приети документи по този закон.

3. Повишаване на обществената информираност по въпроси в областта на защитата на личните данни

През отчетния период завършва подготовката на цялостното въвеждащо онлайн обучение в сферата на защитата на личните данни, насочено към публичния сектор. Предприемат се необходимите действия за представяне на интерактивно обучително съдържание, отразяващо съвременните тенденции и предизвикателства пред защитата на личните данни, като същото да бъде предоставяно посредством облачно базирана

обучителна платформа с неограничен брой участници в първия етап от обучението по чл. 10, ал. 1, т. 6 от ЗЗЛД, прилагайки съвременен подход в провеждането на обучение в сферата на защита на данните.

ХІІ. АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ, ФИНАНСОВИ РЕСУРСИ И МАТЕРИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

1. Административен капацитет

Общата численост на администрацията, в т. ч. членовете на комисията, е 117 щатни бройки. Към 31.12.2024 г. в КЗЛД работят 72 служители по служебно правоотношение и 13 по трудово правоотношение (в това число председателят и членовете на КЗЛД).

С цел обезпечаване на административния капацитет и заемането на свободните позиции за отчетния период са проведени 36 конкурса и 6 процедури по мобилност, от които са назначени 14 държавни служители, а други 2 са новоназначените служители по трудово правоотношение.

Предизвикателствата пред администрацията при набиране на нови служители се явяват липсата на кандидати или наличието на кандидати с малък или неподходящ опит. Това е причината за големия брой обявени конкурси през изминалата година и обстоятелството много от вакантните позиции да останат незаети.

През 2024 г. напускат 7 служители на комисията, от тях 2-ма служители на КЗЛД след процедура по мобилност, с постъпване на работа в друга администрация. Въпреки това в номинално отношение служителите на комисията се увеличават с петима, което допринася в малка степен за увеличаване на административния капацитет.

През 2024 г. общо 11 служители преминават през различни тематични обучения. Общият брой на обученията, приключили с издаване на сертификати, е 21. Обученията по теми се разделят, както следва:

- Въведение в държавната служба – 7 служители;
- Доказателствена стойност на електронния документ – 4-ма служители;
Интервюто като метод за оценяване при подбор на служителите – 2-ма служители;
- Нормативна рамка в областта на данните в контекста на Европейската стратегия за данни и правните инструменти на ОИСР – 1 служител;
- Организация на документооборота в държавната администрация – 2-ма служители;

- Приложение на системите за електронно управление – 1 служител;
- Прогнозиране на потребностите и планиране на обществени поръчки – 1 служител;
- Работа с Централизирана автоматизирана информационна система (ЦАИС) „Електронни обществени поръчки“ – 1 служител;
- Стратегии и политики за противодействие на рисковете в държавната администрация – 1 служител.

Все по-бързо навлизащите нови технологии и дигитализацията на администрацията са причината фокусът на обученията да е насочен към работата в електронна среда, електронни документи и електронни подписи.

В изпълнение на изискванията на чл. 22, ал. 2 от ЗЗЛПСПОИН на всички новоназначени служители в дирекция КВПС през отчетния период се провежда вътрешно обучение, свързано със защитата на лицата, подаващи сигнали, предвид разпоредбите на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, както и Директива (ЕС) 2019/1937 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно защитата на лицата, които подават сигнали за нарушения на правото на Съюза, включително добри практики в страните –членки на ЕС, общи положения и ключови въпроси.

2. Финансови ресурси – обща информация относно разходването на бюджета на КЗЛД

Със Закона за държавния бюджет на Република България (ЗДБРБ) за 2024 г. се утвърждава бюджетът за дейността на КЗЛД в размер на **5 808 900 лв.** във функционална област „Защита на личните данни на физическите лица“. През годината по него се извършват корекции, както следва:

- увеличение на капиталовите разходи общо със 169 900 лв. в изпълнение на разпоредбите на ПМС № 57/21.03.2024 г. и ПМС № 107/23.04.2024 г. за одобряване на допълнителни разходи/трансфери по бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет за 2024 г.

- увеличение на разходите за персонал с 274 603 лв. в изпълнение на разпоредбите на ПМС № 135/29.04.2024 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на КЗЛД за 2024 г. за преодоляване на диспропорции във възнагражденията на персонала.

- увеличение на разходите за издръжка със 150 000 лв. в изпълнение на разпоредбите на ПМС № 338/04.10.2024 г. за одобряване на допълнителни разходи по бюджета на КЗЛД за 2024 г.

След извършените промени утвърденият бюджет на КЗЛД за 2024 г. е в размер на **6 403 403 лв.**

За обезпечаване на дейността на Комисията за защита на личните данни и нейната администрация са извършени разходи общо в размер на **6 198 880 лв.**, или **96,81%** от утвърдените разчети за годината. Видовете разходи, отразени по параграфи от ЕБК, са представени в таблица, както следва:

Параграф	Наименование на разходите	Сума (лева)
01-00	Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения	4 086 275
02-00	Други възнаграждения и плащания за персонала	105 727
05-00	Задължителни осигурителни вноски от работодатели	854 971
10-00	Издръжка	961 360
19-00	Платени данъци, такси и административни санкции	17 441

46-00	Разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности	3 422
52-00	Придобиване на дълготрайни материални активи	144 844
53-00	Придобиване на нематерилани дълготрайни активи	24 840
	Общо разходи по бюджета	6 198 880

Извършените разходи по показатели „Издръжка“ и „Капиталови разходи“ са 99,67% от годишните разчети.

Изразходваните средства по показател „Персонал“ са 96,17% от годишните разчети. По-голямата част от реализираната икономия на разходите за персонал по бюджета на КЗЛД за 2024 г. е от не напълно заети щатни бройки в края на годината, както и от неизплатени средства за други възнаграждения и плащания за персонала, предвидени за еднократно плащане през годината, но без възникнало основание за това.

3. Отчет за постъпилите в КЗЛД заявления за достъп до обществена информация и искания за повторно използване на информация

Като задължен субект по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), КЗЛД поддържа на интернет страницата си раздел „Достъп до информация“, в който е включена нормативно изискуемата информация, както следва:

- процедура по разглеждане на заявленията за достъп до обществена информация и предоставяне на информация за повторно използване;
- описание на звеното за приемане на заявления за предоставяне на достъп до обществена информация и информация за повторно ползване;

- разходи за предоставяне на достъп до обществена информация и информация за повторно ползване;
- ред за достъп до публичните регистри на КЗЛД;
- описание на информационните масиви и ресурси, използвани в администрацията на КЗЛД;
- списък на издадените актове и текстове на издадените нормативни и общи административни актове;
- списък на категориите информация, подлежаща на публикуване в интернет, както и форматите, в които е достъпна;
- годишен отчет за постъпилите заявления за достъп до обществена информация и за повторно ползване на информация от общественния сектор, който включва и данни за направените откази и причините за това.

В таблицата по-долу е представена обобщена информация относно постъпили и разгледани заявления за достъп до обществена информация през 2024 г.

Общ брой постъпили заявления за достъп до обществена информация:	26
- От граждани на Република България	23
- От чужденци	0
- От медии	1
- От НПО	1
- От частноправни субекти	1
Общ брой решения по заявления за предоставяне на достъп до обществена информация:	18
- Предоставяне на пълен достъп до обществена информация	17
- Предоставяне на частичен достъп до обществена информация	1
- Предоставяне на достъп при надделяващ обществен интерес	0

- Отказ за предоставяне на достъп до обществена информация	0
Уведомление за липса на исканата обществена информация	3
Преpraщане на заявлението, когато КЗЛД не разполага с исканата информация, но знае за нейното местонахождение	0
Предоставяне на информация по реда на административното обслужване или по реда на АПК	5
Заявления, които не отговарят на чл. 25 във вр. с чл. 2, ал. 1 от ЗДОИ	0
Общ брой на постъпили искания за предоставяне на информация за повторно ползване	0

На всички граждани и организации, заявили достъп до обществена информация, се предоставя такава през 2024 г. в законовия срок. С оглед предмета на заявленията за достъп до обществена информация същите се отнасят до разнородни въпроси, като напр: информация относно регистъра на сигналите по ЗЗЛПСПОИН и Наредба № 1 от 27.07.2023 г. на КЗЛД; информация за общия брой на постановените съдебни решения през 2023 г. по дела срещу решения по Закона за достъп до обществена информация на КЗЛД, която да обхваща потвърдените решения по ЗДОИ, както и броя на случаите, в които съдът е присъдил разноски на администрацията и техния размер; информация за заплатените такси по ЗДОИ от страна на гражданите в случаите, когато изрично посочват, че желаят информацията на хартиен носител; информация за процесуалното представителство на КЗЛД в съдебните производства; информация относно функционалните задължения на главния секретар на КЗЛД; информация относно заеманите длъжности в КЗЛД и предоставяне на длъжностни характеристики на служителите на КЗЛД; информация относно нарушенията, свързани с видеонаблюдение и санкционната дейност на КЗЛД; информация относно указанията, дадени от СЕС и предприетите от страна на КЗЛД действия спрямо Агенцията по вписванията; информация относно решение на КЗЛД, постановено вследствие сигнал за дейността на политическа партия „Възраждане“ от частноправни субекти; информация относно практиката за протоколиране на разискванията по време на заседания; искане на статистическа информация за производствата, образувани

пред КЗЛД, по жалби на гражданите от 2018 до 2023 г.; информацията относно сключените договори между „Топлофикация София“ ЕАД и КЗЛД и сумата, която КЗЛД е заплатила за предоставяната топлинна енергия; информацията за наложените имуществени санкции на „Топлофикация София“ ЕАД, и др.

Анализът на получените уведомления сочи, че в 5 от случаите исканията не се отнасят до въпроси, съставляващи обществена информация, а касаят конкретно административно производство, по което заявителят е страна. В 3 от случаите със заявлението се иска информация, която не се съхранява в КЗЛД, и са изпратени уведомления за липса на исканата обществена информация. С част от заявленията пряко се иска достъп до лични данни, но следва да се има предвид, че съгласно чл. 2, ал. 5 от Закона за достъп до обществена информация не се прилага за достъп до лични данни.

4. Административно обслужване

В изпълнение на изискванията на Наредбата за административното обслужване потребителите на административните услуги осъществяват контакт с КЗЛД чрез Звеното за административно обслужване. Дейността по административно обслужване се осъществява при пълно изпълнение на Вътрешните правила за административното обслужване и Хартата на клиента, които имат за цел повишаване качеството на административните услуги, насърчаване участието на гражданите и служителите при обсъждане на услугите, начина им на предоставяне, необходимото качество и стандартите за изпълнение. Дейността на Звеното за административно обслужване се осъществява от четирима служители в условия на непрекъсваем работен процес в рамките на работния ден.

През отчетния период служителите от Звеното за административно обслужване обработват общо 25 321 бр. документа – писма, молби, заявления, жалби, вътрешни документи и др., от и към граждани, администратори и държавни институции, от които 13 013 бр. входяща кореспонденция, 9616 бр. изходяща кореспонденция и 2692 бр. вътрешни документи. Системата за документооборот обработва всички документи, постъпили в Звеното за административно обслужване, като със създадените правила за сканиране на вход и изход прозрачността в работата на администрацията е абсолютно гарантирана.

За измерване удовлетвореността на потребителите през отчетния период се отчитат преобладаващата част от задължителните методи за обратна връзка съгласно изискванията на чл. 24, ал. 2 и ал. 3 от Наредбата за административното обслужване, а именно: извършване на анкетни проучвания; провеждане на консултации със служителите; анализ на сигнали, предложения, жалби и похвали; анализ на медийни публикации.

Изключително малка част от потребителите на административни услуги проявяват активност да дават целенасочена оценка на предоставяното от КЗЛД административно обслужване въпреки обстоятелството, че достъпът до средствата за обратна връзка е свободен. Независимо от това въз основа на информацията от преките впечатления на служителите, ангажирани с административното обслужване, и от служителите, които на ротационен принцип обслужват телефона за устни експертни консултации по законодателството за защита на данните и за бързи справки по постъпили жалби, сигнали и въпроси, може да се направи извод, че КЗЛД спазва всички изисквания за законосъобразно, добросъвестно и безпристрастно административно обслужване.

Анализът на КЗЛД показва, че основен външен фактор, който оказва влияние върху завишения брой жалби, сигнали и запитвания на граждани и администратори на лични данни през последните години, е развитието на информационните и комуникационни технологии и „възможностите“ за неправомерен достъп до лични данни, както и повишената в последните години обществена информираност по въпросите, свързани със защитата на личните данни, в т.ч. по-високата чувствителност на физическите лица, относно незаконосъобразното ползване на техни лични данни.

През отчетния период 01.01.2024 г. – 31.12.2024 г. постъпват единични жалби и сигнали, свързани с административното обслужване, осъществявано от КЗЛД. По всеки сигнал или жалба се извършва вътрешна проверка за изясняване на твърденията на съответните жалбоподатели, като своевременно се връща отговор с информация за предприетите действия от вътрешноадминистративен характер и с анализ на причините, довели до недоволството от качеството на административното обслужване.

5. Обществени поръчки

За обезпечаване на материалното осигуряване на дейността на КЗЛД през 2024 г. се възлагат обществени поръчки със сключени договори по тях, както следва:

5.1. Събиране на оферти с обява по чл. 20, ал. 3, т. 2 от ЗОП:

- „Доставка на един брой лек автомобил тип „Седан“ с четири врати втора, употреба за нуждите на Комисията за защита на личните данни“.

5.2. Пряко договаряне на основание на чл. 182, ал. 1, т. 5 от ЗОП:

– „Осигуряване на денонощна физическа охрана на сградата, в която се помещават администрациите на Комисията за защита на личните данни и Институтът по отбрана „Проф. Цветан Лазаров“, и на паркинга пред нея“.

5.3. На основание чл. 82, ал. 1 от ЗОП във връзка с чл. 17, ал. 1 и ал. 2 от сключено рамково споразумение № СПОР-83/19.12.2023 г. за възлагане на централизирана обществена поръчка с предмет: „Осигуряване на самолетни билети за полети с прикачване“ на Централния орган за покупки.

– „Осигуряване на самолетни билети за полети с прикачване“.

6. Информационна структура и комуникационни системи

През отчетния период в информационната и комуникационната инфраструктура на КЗЛД настъпват съществени промени. С приетия в началото на 2023 г. Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, на Комисията се възлагат нови функции, което води до големи промени в информационната инфраструктура на КЗЛД. Създава се допълнителна защитена мрежа за обработката на сигналите, подавани по ЗЛПСПОИН, осигуряваща необходимата защита на информацията на лицата подаващи сигнали. От месец февруари 2024 г. заработва нова система, предоставяща възможност на гражданите свободно, сигурно и надеждно да подават сигнали в КЗЛД.

По същото време вече е факт и новата интернет страница, която отговаря на всички съвременни изисквания за сигурност и предоставя възможност за нови услуги на гражданите. Освен възможност за електронно подаване на жалби и сигнали, се разработва

нова функционалност, която позволява на страните по производствата пред КЗЛД да извършват справки за състоянието на техния сигнал/жалба.

В Системата за управление на документи и работни потоци в КЗЛД и контрол на решенията се добавят допълнителни функционалности, които в синхрон със Системата за електронен документооборот и Системата за сигурно електронно връчване и интернет страницата на Комисията осигуряват бърза и надеждна кореспонденция както между държавните органи, така и между всички участници в нея (физически и юридически лица). Това води както до по-качествено обслужване на гражданите, така и до значително намаляване на документите на хартиен носител и ускоряване на информационните потоци.

Своевременно се подновяват договорите за поддръжка на информационните системи, критични за дейностите и процесите в КЗЛД. Доставка и инсталиране на сървърни и персонални сертификати се извършват регулярно съгласно сроковете им за подновяване.

Профилактиката и ремонтът на техническите средства се извършват в максимално къси срокове съгласно утвърдените процедури.

Благодарение на всички направени нововъведения към настоящия момент КЗЛД разполага със съвременни средства за комуникации и обмен.

През отчетния период КЗЛД продължава сътрудничеството си с Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи“, която отговаря за GovCERT Bulgaria (Национален център за действия при инциденти по отношение на информационната сигурност).

През 2024 г. се извършват и необходимите подготвителни действия за преминаване на електронните счетоводни системи към работа с валута евро.

ХИИ. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА КЗЛД ЗА 2025 г.

1. Приемане на Стратегия на КЗЛД за развитие в областите на защитата на личните данни и на защитата на лицата, подаващи или оповестяващи сигнали за нарушения (Хоризонт 2025 – 2030).

Като стратегически документ, тя ще определи целевите политики, стратегическите цели, както и конкретните действия в налагането на стандарти както в сектора на защита на личните данни, така и по линия на защитата на лицата, подаващи сигнали за нарушения. Доколкото институционалната част на Стратегията ще следва утвърдената традиция на предходния стратегически документ на КЗЛД, то в отделните функционални области ще бъдат приложени най-добри практики по линия на натрупан опит на КЗЛД и засиленото международно сътрудничество със сродни надзорни органи в двете тематични области. Стратегията ще има за цел да ускори институционалното сътрудничество с неправителствения сектор и академичните среди, като бъде неразделна част от общата Стратегия за развитие на държавната администрация на Република България за същия период.

2. Продължаване на усилията на КЗЛД за членство на Република България в ОИСР

Като стратегически приоритет на Република България, членството в ОИСР е постоянна задача на Комисията за защита на личните данни. През настоящата година следва да бъдат завършени техническите прегледи по отделните комитети на ОИСР с оглед окончателната оценка за готовността на Република България за членство в организацията. Комисията ще продължи да предоставя позиции, становища и анализи, свързани със защитата на личните данни и защитата на сигнализиращите лица в контекста на ОИСР. Представители на КЗЛД ще продължат активното си участие и във форумите и заседанията по линия на ОИСР през следващия отчетен период.

3. Изграждане на подход за защитата на личните данни, свързан с предизвикателствата от развитието на темата на общоевропейско ниво.

Ускореното технологично развитие, както и законодателните инициативи на общоевропейско ниво представляват не само предизвикателство пред защитата на личните данни, но и възможности за предоставяне на засилена защита на правата на физическите лица. Европейските пространства на данните, ведно с приетите вече актове за управление на данни, за цифровите пазари, за цифровите услуги, както и Актът за управление на изкуствения интелект създават регулаторна рамка за обработване на лични данни, която може да се приложи единствено и само чрез засилено сътрудничество с институции на национално и европейско ниво. През следващия отчетен период КЗЛД, прилагайки политиката си на партньорство, ще продължи да изследва възможностите, които да позволят засилване на контролната и превантивна дейност на институцията по всички направления на дейност, свързани с посоченото специално законодателство. Като пряк резултат от тази аналитична и практическа дейност ще бъдат формулирани предложения и препоръки за отстраняване на причини и условия, които създават предпоставки за нарушения на правата и свободите на физическите лица, включително предложения за промени в нормативната уредба до Народното събрание и/или Министерския съвет.

4. Завишена защита на личните данни на децата с цел гарантиране на техните права и свободи в онлайн средата

Децата, съгласно Общия регламент относно защитата на данните, се ползват със завишена защита. Съвременните технологични похвати за обработване на лични данни, включително в социалните мрежи, създават условия за безпрепятственото обработване на техни лични данни, включително и профилиране, като в повечето случаи децата не осъзнават заплахите, свързани с тези операции по обработване. Засилването на защитата на личните данни може да намери проявление както по линия на контрола от страна на надзорния орган, така и с действия по превенция, включително чрез прибягване до проектно финансиране, насочено конкретно към тази уязвима група при отчитане на рисковете за техните права и свободи. Важен акцент в надзорната дейност на КЗЛД следва да бъде поставен върху изследване на механизмите и мерките, които администраторите на лични

данни прилагат за гарантиране на ефективното упражняване на правата на малолетните и непълнолетните в онлайн средата при използването на социалните мрежи.

5. Извършване на секторни проверки

Възобновяването на добрата практика по извършване на секторни проверки (на базата на предварителен анализ от КЗЛД) е важен инструмент за осигуряване на среда за законосъобразно обработване на лични данни от администраторите от дадена сфера на обществените отношения. Доказаният до момента положителен ефект от такава надзорна дейност е изготвянето на насоки и препоръки, специфични за определен сектор, като добра практика, която да бъде прилагана на широка основа от всички администратори в сектора.

6. Целенасочена политика за повишаване на осведомеността на сигнализиращите лица и задължените субекти по ЗЗЛСПОИН.

За постигането на този приоритет ще се приложи комплексен подход, свързан с включване на широк кръг от външни заинтересовани страни, вкл. чрез обмен на информация и добри практики от сродни органи по линия на Европейската мрежа на органите за интегритет и сигнализиране на нередности (NEIWA). Ще се търси и проектно финансиране за осъществяване на мащабна информационно-разяснителна кампания сред задължените субекти по този закон и широката общественост относно възможностите, които транспонираната Директива (ЕС) 2019/1937 предоставя, респ. условията, при които се осигурява защита на сигнализиращите лица.

7. Засилване на административния капацитет на институцията

Засилването на административния капацитет на институцията е дейност с перманентен характер. През 2025 г. акцент ще бъде поставен върху оптимизирането на вътрешните комуникационно-организационни процеси с цел намаляване на времето за произнасяне на Комисията по жалби на физически лица с твърдения за нарушения на законодателството на защита на личните данни. При наличие на адекватен финансов ресурс

ще се предприемат стъпки за технологична модернизация, включваща разработването и внедряването на различни технологични инструменти за усъвършенстване качеството и улесняване на достъпа до предоставяните от КЗЛД административни услуги.

Този процес обаче е неразривно свързан с необходимостта от поддържане и допълнително развитие на гъвкав, професионален, добре обучен и мотивиран персонал – постоянен приоритет на КЗЛД. В този смисъл следва да продължи процесът по развиване на административен капацитет във връзка с допълнителните задачи и правомощия на КЗЛД по линия на новите широкомащабни информационни системи на ЕС, вкл. чрез повишаване на квалификацията на експертите от специализираната администрация на Комисията. Затова и през следващия отчетен период приоритетна задача на Комисията остава изграждането на административен капацитет на администрацията ѝ за осъществяване на надзор на националните части и на новите широкомащабни системи на ЕС – Системата за влизане/излизане EES и Европейската система за информация за пътуванията и разрешаването им ETIAS. Навременната подготовка на КЗЛД и нейната администрация за изпълнение на задачите ѝ, произтичащи от Акта за изкуствения интелект, също е ключово в този контекст.

8. Подготовка за мисия по оценка на достиженията на правото на Шенген

От първостепенна важност през 2025 г. е необходимостта от интензивна подготовка на КЗЛД за извършване на проверка на Република България от страна на Европейската комисия за достиженията на правото на Шенген – задача, която произтича от решението за пълноправно членство на нашата страна в Шенгенското пространство, считано от 1 януари 2025 г.

Годишният отчет на Комисията за защита на личните данни за дейността ѝ през 2024 г. е приет с решение на Комисията на заседание, проведено на 26 март 2025 г. (Протокол № 20).

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Венцислав Караджов /П/

ЧЛЕНОВЕ:

Цанко Цолов /П/

Мария Матева /П/

Веселин Целков /П/